

Zavod za pokojninsko in invalidsko
zavarovanje Slovenije

LETNO POROČILO 2023

LJUBLJANA, FEBRUAR 2024

Gradivo so pripravili:

dr. Darija Abramič, Simona Bajalo Podjed, Marjan Brus, Janja Burja Cerjanec, mag. Dario Butina, Eva Geč, Polona Čižman Žagar, mag. Domen Dolar, mag. Tanja Frank, Mihaela Gradišnik, mag. Ajša Hajzer, Darka Hribar, Elizabeta Hriberšek-Balkovec, mag. David Klarič, Katja Kobal, Igor Majetič, Mirko Maher, Katarina Medved, Marjetka Medved Mrvar, mag. Andreja Mele, Aleš Miko, Nataša Mrzlikar, Maja Novak Leskovec, mag. Edmond Pajk, Barbara Perčič, mag. Andreja Podjed, mag. Mateja Posavec, Urška Pušnik, dr. Andraž Rangus, dr. Ines Sarazin Lovrečič, Daša Selan, mag. Tatjana Strmljan, Peter Šalej, Blanka Špoljarič, Lidija Šubelj, Peter Trdan, mag. Vesna Veljović, dr. med., Taja Žaberl

Pri pripravi podatkov so sodelovali tudi številni drugi sodelavci.

Naslov:

Letno poročilo 2023

Izdal in založil:

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Kolodvorska 15,
Ljubljana

Odgovorna oseba:

Generalni direktor Marijan Papež

Leto izdelave:

2024

© Uporaba in objava podatkov dovoljeni le z navedbo vira.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

ISSN: 1318-0924

Februar 2024

POMEN KRATIC

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
ATOZPIZ – avtomatski telefonski odzivnik Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
BDP – bruto domači proizvod
BiZPIZ – poslovnim subjektom namenjene e-storitve na zavodovem portalu
CEUVIZ – Centralna evidenca udeležencev vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
CRP – Centralni register prebivalstva
CSD – Center za socialno delo
Dogovor – Dogovor o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023
DP2023-A – Spremembe proračuna Republike Slovenije za leto 2023
DPP – dodatek za pomoč in postrežbo
DSS – Delovno in socialno sodišče v Ljubljani
DZ RS – Državni zbor Republike Slovenije
e-CRP – elektronsko poslovanje centralnega registra prebivalstva
EGS – Evropska gospodarska skupnost
EKC – enotni kontaktni center
EKN – enotni kontni načrt
ES – Evropska skupnost
ESDU – enkratni solidarnostni dodatek za upokoјence
EU – Evropska unija
e-DEM – vse na enem mestu – Državni portal za poslovne subjekte in samostojne podjetnike
e-VŠ – Državni portal – evidenca visokošolskih zavodov in študijskih programov
e-ZPIZ – elektronskim storitvam namenjen del spletnega portala Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
FN 2023 – Finančni načrt zavoda za leto 2023
FURS – Finančna uprava Republike Slovenije
IK – Invalidska komisija
IKT – informacijsko-komunikacijske tehnologije; izraz IKT se nanaša na izdelke in prakse, ki se uporabljajo za shranjevanje, zapisovanje in druge vrste obdelav informacij
IS – informacijski sistem

IT – informacijske tehnologije
JNGG 2022 – Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2022, UMAR
KAD – Kapitalska družba, d. d.
KIMDPŠ – Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa
MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDP – Ministrstvo za digitalno preobrazbo
ME – matična evidenca
MEZ – matična evidenca zavarovancev
MF – Ministrstvo za finance
MGTS – Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
MJU – Ministrstvo za javno upravo
MKB 10 – Mednarodna klasifikacija bolezni številka 10
MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MORS – Ministrstvo za obrambo
MSP – Ministrstvo za solidarno prihodnost
MZ – Ministrstvo za zdravje
MZI – Ministrstvo za infrastrukturo
OdPSD22-24-C – Odlok o spremembah Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024
OdPSD22-24-D – Odlok o spremembah Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024
OE – območna enota
OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OR – Obveznosti Republike
OZP – obvezni zdravstveni prispevek
PIZ – Pokojninsko in invalidsko zavarovanje
PKP1 ali ZIUPPP – Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov
PKP2 ali ZIUZEOP – Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo
PKP6 ali ZIUOPDVE – Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19
PKP10 ali ZDUPŠOP – Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19
PR – poklicna rehabilitacija
Psp – opravilna številka sodb in sklepov VDSS

PZZ – prostovoljno zdravstveno zavarovanje
Rb2023 – Rebalans proračuna RS za leto 2023
REK obrazec (REK-1, REK-2) – obrazec za obračun davčnega odtegljaja
RS – Republika Slovenija
SDU, SDU-2 – solidarnostni dodatek za upokojence
SEPA – Single Euro Payments Area - enotno območje plačil v evrih – evroobmočje
SURS – Statistični urad Republike Slovenije
UDG – upravljanje z dokumentarnim gradivom
UJP – Uprava Republike Slovenije za javna plačila
UMAR – Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
VDSS – Višje delovno in socialno sodišče
VS RS – Vrhovno sodišče Republike Slovenije
Zakon o SZK – Zakon o starostnem zavarovanju kmetov
zavod – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
ZČmIS – Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, veljaven od 14. 3. 2017
ZČmIS-1 – Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, veljaven od 18. 4. 2023
ZDavP-2 – Zakon o davčnem postopku
ZDIJZ – Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
ZDOsk – Zakon o dolgotrajni oskrbi, veljaven do 3. 8. 2023
ZDOsk-1 – Zakon o dolgotrajni oskrbi, veljaven od 3. 8. 2023
ZDPIDŠ – Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa
ZFisP – Zakon o fiskalnem pravilu
ZFPPIPP – Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZINNI – Zakon o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost
ZIPO – Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge
ZIPRS2324 – Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024, veljaven od 3. 12. 2022
ZIPRS2324-A – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju

proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024, veljaven od 18. 6. 2023
ZIUOPZP – Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023
ZIUZDS – Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin
ZIZ – Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZJF – Zakon o javnih finančah
ZJN-3 – Zakon o javnem naročanju, veljaven od 1. 4. 2016
ZMEPIZ-1 – Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, veljaven od 1. 1. 2014
ZOZP – Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu
ZPFOPIZ-1 – Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
ZPIZ – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven do 31. 12. 1999
ZPIZ-1 – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 1. 1. 2000 do 31. 12. 2012
ZPIZ-2 – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 1. 1. 2013
ZPIZ-2G – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 1. 1. 2020
ZPIZ-2H – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 1. 1. 2021
ZPIZ-2I – Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 1. 5. 2021
ZPIZ-2J – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 7. 8. 2021
ZPIZ-2K – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 23. 10. 2021
ZPIZ-2M – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 19. 3. 2022

ZPIZ-2N – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, veljaven od 28. 12. 2023

ZPIZVZ – Zakon o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev

ZPIZVZ-B – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev

ZPPP – Zakon o prenosu pokojninskih pravic

ZPVK – Zakon o preživninskem varstvu kmetov

ZRSZ – Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

ZSV – Zakon o socialnem varstvu

ZSVarPre – Zakon o socialno varstvenih prejemkih

ZSVI – Zakon o socialnem vključevanju invalidov

ZSV-J – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu, veljaven od 17. 7. 2023

ZUTPG – Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji

ZZSV – Zakon o zagotavljanju socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ

ZZVZZ-T – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, veljaven od 20. 7. 2023

ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

KAZALO

POVZETEK.....	9
STATISTIČNI PODATKI O ZAVAROVANCIH IN UŽIVALCIH PRAVIC TER GMOTNI POLOŽAJ UŽIVALCEV PRAVIC IN DELOVNIH INVALIDOV	16
II.1 STATISTIČNI PODATKI O ZAVAROVANCIH IN UŽIVALCIH PRAVIC.....	16
II.1.1 Zavarovanci.....	16
II.1.1.1 Povprečna pokojninska doba in starost zavarovancev.....	18
II.1.2 Uživalci pravic	19
II.1.2.1 Uživalci pravic iz sistema obveznega zavarovanja.....	20
II.1.2.2 Uživalci drugih pravic zunaj sistema obveznega zavarovanja oziroma po posebnih zakonih in predpisih	30
II.2 GMOTNI POLOŽAJ UŽIVALCEV POKOJNIN IN DELOVNIH INVALIDOV	34
II.2.1 Usklajevanje pokojnin in drugih prejemkov, izplačilo zimskega letnega dodatka ter izplačilo povečanega dela prejemkov upokojencev	34
II.2.2 Raven pokojnin ter razmerja med pokojninami in plačami	34
II.2.3 Vpliv drugih pravic na raven pokojnin	38
II.2.3.1 Najnižja pokojninska osnova.....	39
II.2.3.2 Najvišja pokojninska osnova	43
II.2.3.3 Najnižja pokojnina, zagotovljena pokojnina, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine zavarovancev, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti in so izpolnili pogoj pokojninske dobe... ..	43
II.2.4 Raven drugih pravic iz obveznega zavarovanja	44
II.2.4.1 Nadomestila iz invalidskega zavarovanja	44
II.2.4.2 Dodatek za pomoč in postrežbo.....	45
II.2.4.3 Invalidnine za telesno okvaro.....	45
II.2.4.4 Letni dodatek	46
II.2.5 Prejemki, določeni z drugimi predpisi.....	46
II.2.5.1 Starostna in družinska pokojnina po zakonu o SZK	46
II.2.5.2 Vojaška pokojnina	47
II.2.5.3 Dodatek k pokojnini	47
RAČUNOVODSKO POROČILO.....	48
III.1 FINANČNI NAČRT ZAVODA ZA LETO 2023	48
III.2 UDELEŽBA POSAMEZNIH POSTAVK V BDP	48
III.3 LIKVIDNOST ZAVODA	50
III.4 BILANCA STANJA.....	51
III.4.1 Sredstva	52
III.4.1.1 Dolgoročna sredstva.....	52
III.4.1.2 Kratkoročna sredstva in aktivne časovne razmejitve.....	54
III.4.1.3 Zaloge	56
III.4.2 Obveznosti do virov sredstev	56
III.4.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve.....	57
III.4.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti	58
III.4.3 Izvenbilančna evidenca	58
III.5 IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV S POJASNILI	59
III.5.1 Prihodki.....	62
III.5.1.1 Davčni prihodki	64

III.5.1.2	Transforni prihodki.....	67
III.5.1.3	Drugi prihodki (nedavčni prihodki, kapitalski prihodki ter prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav)	68
III.5.2	Odhodki.....	69
III.5.2.1	Odhodki za pokojnine.....	71
III.5.2.2	Tekoči transferi v sklade socialnega zavarovanja	72
III.5.2.3	Transferi za zagotavljanje socialne varnosti.....	72
III.5.2.4	Nadomestila plač (nadomestila iz invalidskega zavarovanja).....	73
III.5.2.5	Transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam.....	74
III.5.2.6	Tekoči transferi v tujino	75
III.5.2.7	Stroški delovanja zavoda.....	75
III.6	IZKAZ RAČUNA FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB	79
III.7	IZKAZ RAČUNA FINANCIRANJA	79
	POSLOVNO POROČILO	80
IV.1	SVET ZAVODA.....	80
IV.2	IZVAJANJE OBVEZNEGA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA ...	81
IV.2.1	Matična evidenca.....	81
IV.2.1.1	Pregled del po vrsti obrazca	82
IV.2.1.2	Urejanje podatkov zavarovanca in ostala dela.....	84
IV.2.1.3	Prekrškovni organ	87
IV.2.2	Reševanje zahtevkov in opravljanje drugih storitev	89
IV.2.2.1	Uveljavljanje pravic iz PIZ na I. stopnji.....	90
IV.2.2.2	Uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja na I. stopnji.....	93
IV.2.2.3	Pritožbe zoper odločbe I. stopnje	94
IV.2.2.4	Ostali zahtevki in storitve.....	96
IV.2.2.5	Trajanje postopkov za priznanje pravic.....	97
IV.2.2.6	Opravljenе kontrole in ugotovljene napake pri reševanju zahtevkov	99
IV.2.2.7	Revizija	100
IV.2.2.8	Zastopanje v zadevah PIZ	102
IV.2.2.9	Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi	103
IV.2.3	Izvedenstvo.....	103
IV.2.3.1	Invalidske komisije I. stopnje	104
IV.2.3.2	Invalidska komisija II. stopnje.....	105
IV.2.3.3	Prikaz drugih aktivnosti dela	106
IV.2.4	Nakazovanje pokojnin in drugih prejemkov.....	106
IV.2.4.1	Izvedbene aktivnosti v letu 2023	108
IV.2.4.2	Aktivnosti za izvedbo obračuna pokojninskih in drugih prejemkov	110
IV.2.5	Ostale aktivnosti in statistika	111
IV.2.5.1	Ostale aktivnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja	111
IV.2.5.2	Statistika	114
IV.3	INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE.....	115
IV.3.1	Razvoj informacijskega sistema zavoda	115
IV.3.1.1	Projektno delo in informacijska izvedba projektov	115
IV.3.1.2	E-poslovanje in digitalizacija	117
IV.3.1.3	Ostale aktivnosti	117
IV.3.1.4	Kazalniki razvoja informacijskih rešitev v novem tehnološkem okolju	118
IV.3.2	Razvoj in upravljanje infrastrukture IKT	119
IV.3.2.1	Upravljanje sistemske programske in strojne opreme.....	119
IV.3.2.2	Upravljanje strežniških okolij.....	119

IV.3.2.3 Upravljanje računalniških komunikacij, IP telefonije in mobilnih storitev	119
IV.3.2.4 Upravljanje računalniške opreme	120
IV.3.2.5 Nadzor delovanja informacijskega sistema	120
IV.3.3 Podpora uporabnikom in računalniška operativa	120
IV.3.3.1 Izvajanje obdelav in prenosi	120
IV.3.3.2 Zagotavljanje pomoči uporabnikom	121
IV.3.4 Reševanje zahtevkov uporabnikov	121
IV.3.5 Razvoj delovnih postopkov	121
IV.3.6 Upravljanje informacijske varnosti	122
IV.3.7 Glavni kazalniki uporabe informacijskega sistema	122
IV.3.7.1 Spletna stran zavoda	122
IV.3.7.2 E-storitve za državljane (e-ZPIZ)	123
IV.3.7.3 E-poslovanje z organizacijami (BiZPIZ)	125
IV.3.7.4 Digitalizacija poslovanja	128
IV.4 OSTALE DEJAVNOSTI	132
IV.4.1 Pravna dejavnost	132
IV.4.2 Organizacijska in kadrovska dejavnost	133
IV.4.3 Splošna dejavnost	135
IV.4.3.1 Upravljanje z dokumentarnim gradivom	135
IV.4.3.2 Gospodarsko-tehnična dejavnost	136
IV.4.3.3 Javna naročila	136
IV.4.4 Notranja revizija	137
IV.5 POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH TER IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC	137
ZAKLJUČEK	153

I

POVZETEK

Zavod si kot nosilec in izvajalec sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja v RS v finančnem načrtu in programu dela ter kadrovskem načrtu vsako leto začrta konkretne cilje in naloge, ki so skladni z razvojnim programom. Letno poročilo 2023 kaže, da so bili cilji kljub velikemu dotoku zahtevkov ter kadrovskim obremenitvam, ki so jih narekovale številne spremembe ZPIZ-2 v letih 2022 in 2023, uvedba obveznega zdravstvenega prispevka ter izvedba ZDOsk-1, v veliki meri uspešno uresničeni ali celo preseženi in večina nalog doseženih. Letno poročilo je pripravljeno na podlagi veljavnih predpisov ter v obliki in po metodologiji, kakršno so svet zavoda, Državni zbor RS in Državni svet RS vedno ocenili pozitivno. Prikazane so vse z zakonom in drugimi predpisi določene vsebine ter tudi številni drugi podatki za preteklo leto in, kjer je to potrebno, tudi z daljšimi časovnimi primerjalnimi serijami. Vse to omogoča podroben vpogled v delo zavoda v preteklem letu ter v izvajanje sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja za daljše obdobje.

Finančno in računovodsko poslovanje

Zavod je v letu 2023 glede na nepredvidljive okoliščine, povezane s spremembami zakonodaje, uspešno zagotavljal likvidnost. Vse svoje obveznosti je poravnal v zakonskih ali dogovorjenih rokih brez zadolževanja. V poslovnem letu je imel zakonsko zahtevane izravnane prihodke in odhodke.

Skupni **prihodki zavoda** so bili realizirani v višini **7.103.132.165 evrov** in so bili za 0,5 odstotka oziroma 38,4 milijona evrov višji od načrtovanih v FN 2023. V primerjavi z letom 2022 so bili skupni prihodki zavoda nominalno višji za 5,8 odstotka oziroma 388 milijonov evrov ter realno nižji za 1,5 odstotka (povprečna letna inflacija je znašala 7,4 odstotka).

V strukturi prihodkov predstavljajo:

- davčni prihodki – prispevki za socialno varnost ter drugi davki in prispevki – **82,7 odstotka** (80,4 odstotka v letu 2022);
- transferni prihodki – obveznosti državnega proračuna, prispevki delodajalca za PIZ od starševskih nadomestil od MDDSZ, prispevki delodajalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti od ZRSZ in prispevki delodajalca za PIZ od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem, priliv KAD, ter v letu 2022 tudi druga prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19 – 16,8 odstotka (19,1 odstotka v letu 2022), od tega dodatna obveznost državnega proračuna 10,7 odstotka (12 odstotkov v letu 2022), ter
- drugi prihodki – nedavčni prihodki, kapitalski prihodki ter prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav – 0,5 odstotka (0,6 odstotka v letu 2022).

V strukturi prihodkov zavoda se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 za 2,34 odstotne točke zvišal delež davčnih prihodkov. **Višji delež davčnih prihodkov** je posledica višjih prihodkov od prispevkov za socialno varnost in je **najvišji od leta 1996**, ko je bila dvakrat znižana prispevna stopnja delodajalca. Delež drugih prihodkov se je znižal za 0,05 odstotne točke, predvsem zaradi nižjih kapitalskih in nedavčnih prihodkov. Kapitalski prihodki so bili nižji zaradi nižjih prihodkov od prodaje osnovnih sredstev, medtem ko so bili nedavčni prihodki nižji predvsem zato, ker je zavod v letu 2023 prejel nižji znesek dividend Zavarovalnice Triglav, d. d., kot v letu 2022, kljub višjim prihodkom od obresti in drugim nedavčnim prihodkom. Posledično se je delež transfernih prihodkov, ki predstavlja predvsem tekočo in dodatno obveznost državnega proračuna, sredstva KAD ter v letu 2022 tudi druga prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19, skladno z določbami PKP10 za izplačilo SDU-2, znižal za 2,30 odstotne točke. V strukturi skupnih prihodkov zavoda predstavljajo davčni in transferni prihodki 99,5 odstotka (99,4 odstotka v letu 2022).

Skupni **odhodki zavoda** so v letu 2023 znašali 7.103.132.165 evrov in niso presegli višine, določene v veljavnem Okviru za leto 2023. V primerjavi z načrtovanimi v FN 2023 so bili višji za

0,5 odstotka oziroma 38,4 milijona evrov. Višje realizirane so bile vse glavne postavke odhodkov, razen odhodki za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojencev ter stroški delovanja zavoda.

V primerjavi z letom 2022 so bili skupni odhodki zavoda nominalno višji za 5,8 odstotka oziroma 388 milijonov evrov. Med njimi so bili po absolutni vrednosti višji predvsem odhodki za pokojnine ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja, posledično plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojencev in uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Transferi za zagotavljanje socialne varnosti so bili nižji predvsem zaradi nižje realiziranih drugih transferov za zagotavljanje socialne varnosti, ki v letu 2023 predstavljajo le manjša izplačila solidarnostnih dodatkov za nazaj, tj. za leta 2020, 2021 in 2022, medtem ko je bilo v januarju 2022 v glavnini izvedeno izplačilo SDU-2 v skladu s PKP10.

V strukturi odhodkov zavoda, razvrščenih po namenih, 99,3 odstotka (enako kot v letu 2022) predstavljajo:

- pokojnine 84,9 odstotka (84 odstotkov v letu 2022),
- prispevki za zdravstveno zavarovanje uživalcev pravic 7,4 odstotka (enako kot v letu 2022),
- transferi za zagotavljanje socialne varnosti 4,4 odstotka (5,3 odstotka v letu 2022) ter
- nadomestila iz invalidskega zavarovanja 2,6 odstotka (enako kot v letu 2022).

Ostali odhodki vključujejo stroške delovanja zavoda (tj. plače in druge izdatke zaposlenim, prispevke delodajalcev za socialno varnost, izdatke za blago in storitve ter investicije) 0,7 odstotka (enako kot v letu 2022), transfere nepridobitnim organizacijam in ustanovam 0,02 odstotka (enako kot v letu 2022) in tekoče transfere v tujino 0,02 odstotka (0,01 odstotka v letu 2022).

Zavarovanci in uživalci pravic

Skupno povprečno število zavarovancev se je v letu 2023 povečalo in je znašalo 999.043 (989.063 v letu 2022). Bilo je najvišje v vsej zgodovini zavarovanja. Več kot milijon zavarovancev je bilo v vsakem mesecu drugega polletja, največ v avgustu 1.011.530. Stopnja rasti je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 znašala 1 odstotek (9.980 zavarovancev), na kar je vplivalo predvsem višje število pri največji kategoriji zavarovancev, zaposlenih pri pravnih osebah. Število teh se je povečalo za 0,9 odstotka oziroma 7396 zavarovancev. Povečalo se je tudi število zasebnikov, za 3,5 odstotka, število zavarovanih oseb po 18. členu ZPIZ-2, za 8,5 odstotka, in število staršev, za 1,1 odstotka. Na drugi strani se je število zaposlenih pri zasebnikih, brezposelnih, kmetov in ostalih kategorij zavarovancev v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za 1,6 odstotka, 7,1 odstotka, 5,3 odstotka in 1,1 odstotka. Zmanjšalo se je tudi število prostovoljnih zavarovancev, za 3,6 odstotka.

V letu 2023 je bilo povprečno 635.012 **uživalcev starostne, predčasne, delne, invalidske, družinske in vdovske pokojnine** iz obveznega zavarovanja, kar je 6930 uživalcev več kot v letu 2022. Stopnja rasti je bila 1,1-odstotna, kar je več kot so znašale stopnje rasti v preteklih osmih letih (2015–2022) in enako, kot je bilo v letu 2014.

Decembra 2023 je bilo uživalcev teh pokojnin 638.802, kar je 8739 uživalcev oziroma 1,4 odstotka več kot decembra 2022. Stopnja rasti je višja kot v preteklih devetih letih (2014–2022).

Razmerje med številom zavarovancev in uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja je v letu 2023 znašalo 1,57 in se v primerjavi z letom 2022 ni spremenilo.

Povprečno **število uživalcev starostne pokojnine** je bilo v letu 2023 479.916 in se je v primerjavi z letom 2022 povečalo za 9415 uživalcev oziroma 2 odstotka. Ob primerjavi stopenj rasti za zadnjih deset let je stopnja rasti višja kot v letih od 2015 do 2022 in enaka kot v letu 2014. Nižje stopnje rasti v letih od 2015 do 2022 so kazale na učinke ZPIZ-2 pri prilivu novih uživalcev starostne pokojnine zaradi strožjih pogojev za pridobitev te pravice in zaradi možnosti izplačevanja 40 oziroma 20 odstotkov starostne pokojnine ali do konca leta 2019 tudi 20 odstotkov predčasne pokojnine, če oseba po izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do starostne

pokojnine ostane v zavarovanju s polnim delovnim ali zavarovalnim časom. V letu 2023 je učinek ZPIZ-2 manjši in priliv novih uživalcev večji, kljub obenem večjemu številu prejemnikov 40 oziroma 20 odstotkov starostne pokojnine. Decembra 2023 je bilo 484.383 užiivalcev starostne pokojnine, kar je 10.773 ali 2,3 odstotka več užiivalcev kot v istem mesecu predhodnega leta. Nadaljuje se trend upadanja **števila užiivalcev invalidskih pokojnin**, katerih povprečno število v letu 2023 je bilo 69.708. Povprečno število užiivalcev invalidske pokojnine se je v letu 2023 zmanjšalo za 1668 oseb oziroma 2,3 odstotka in se od leta 2001 vseskozi zmanjšuje (z izjemo leta 2005, ko se je povečalo za 0,1 odstotka). Prav tako se je v letu 2023 zmanjšalo povprečno skupno **število užiivalcev družinske in vdovske pokojnine**, in sicer za 1285 oseb oziroma 1,6 odstotka. V letu 2023 je bilo povprečno število užiivalcev teh dveh vrst pokojnin 80.716. Na drugi strani se je povečalo povprečno **število užiivalcev delne pokojnine** (40. in 116. člen ZPIZ-2, delna pokojnina in ponovni vstop v zavarovanje), in sicer za 468 oseb oziroma 11,1 odstotka. V letu 2023 jih je bilo v povprečju 4.672. Povprečno **število užiivalcev 40 oziroma 20 odstotkov starostne ali predčasne pokojnine** se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 prav tako povečalo, in sicer za 12,3 odstotka, na 18.372 užiivalcev. Konec decembra 2023 je bilo 20.711 užiivalcev dela starostne pokojnine (med njimi 16.578 užiivalcev 40 odstotkov starostne pokojnine in 4133 užiivalcev 20 odstotkov starostne pokojnine).

Povprečno število užiivalcev vseh vrst **nadomestil iz invalidskega zavarovanja** je bilo v letu 2023 43.099. V primerjavi z letom 2022 jih je bilo 1,2 odstotka manj, predvsem zaradi zmanjšanja števila užiivalcev nadomestil po ZPIZ.

Povprečno **število užiivalcev DPP** se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 2,7 odstotka, na 34.015 užiivalcev, povprečno število **užiivalcev invalidnine za telesno okvaro** pa se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 9,6 odstotka, na 43.280 užiivalcev, zaradi novele ZPIZ-2J, ki od 7. 8. 2021 zavarovancem omogoča pridobitev pravice do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela. **Letni dodatek** je v letu 2023 prejelo 660.088 prejemnikov, kar je 0,5 odstotka oziroma 3203 osebe več kot v letu 2022.

Gmotni položaj

V letu 2023 so se pokojnine in drugi prejemki **redno uskladili** v februarju z veljavnostjo od 1. januarja 2023. Redna uskladitev je znašala 5,2 odstotka.

V novembru in decembru 2023 so užiivalci pokojnin in užiivalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja skupaj z izplačilom rednih prejemkov za november in december, skladno z ZIPRS2324-A, prejeli tudi **povečan del prejemkov** v višini 1,8 odstotka. V decembru 2023 pa je bil po določbah istega zakona izplačan še **zimski letni dodatek**, ki se je izplačal upravičencem v znesku 40 odstotkov letnega dodatka, do katerega so bili upravičeni v letu 2023. Decembra 2023 je bil izplačan 648.604 prejemnikom.

Glede na vrsto izplačane pokojnine je bila **povprečna mesečna bruto starostna pokojnina**, izplačana v obdobju januar–december 2023, od primerljive v enakem obdobju leta 2022 višja za 5,1 odstotka in je znašala **826,88 evra**, invalidska pokojnina višja za 4,5 odstotka in je znašala 636,42 evra, vdovska in družinska pokojnina pa višja za 4,8 odstotka in je znašala 502,84 evra.

V letu 2023 je bila ugotovljena povprečna letna 7,4-odstotna inflacija, zato so se pokojnine v primerjavi s predhodnim letom realno zmanjšale za: starostne pokojnine 2,1 odstotka, invalidske pokojnine 2,7 odstotka ter vdovske in družinske pokojnine 2,4 odstotka.

Povprečna bruto starostna pokojnina brez užiivalcev sorazmernega dela pokojnine in užiivalcev delne pokojnine je v letu 2023 znašala **934,38 evra** in je bila za 5,1 odstotka višja v primerjavi s predhodnim koledarskim letom. **Povprečna bruto starostna pokojnina z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe** (brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin) je v letu 2023 znašala **1.032,18 evra** in je bila v primerjavi s predhodnim koledarskim letom za 4,8 odstotka višja.

Razmerje med povprečno starostno pokojnino brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin ter povprečno neto plačo je v letu 2023 znašalo 64,4 odstotka (67 odstotkov v letu 2022), razmerje med povprečno starostno pokojnino brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe in povprečno neto plačo pa 71 odstotkov (74,1 odstotka v letu 2022). Razmerje med povprečno neto starostno pokojnino in povprečno neto plačo se je v letu 2023 znižalo na 57 odstotkov (v letu 2022 je znašalo 59,3 odstotka).

Izvajanje zavarovanja

V MEZ je v letu 2023 zavod vodil **podatke o vključenosti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje** (obrazci M-1, M-2, M-3 ter obrazec M-7) za 1.140.165 zavarovancev, kar je za 0,2 odstotka več v primerjavi z letom 2022.

V primerjavi z letom 2022 je zavod v letu 2023 prejel oziroma oblikoval višje število **M obrazcev**, in sicer 7.748.200, kar je za 14,4 odstotka več kot v letu 2022 (6.770.838), dotok M obrazcev v letu 2023 pa je bil za 4,1 odstotka večji od načrtovanega.

Zavod je v letu 2023 prejel skupaj **37.703.934 obrazcev obračuna davčnih odtegljajev** (REK-1, REK-2 in REK-O obrazci), kar je 16,9 odstotka več od načrtovanega dotoka in 15,4 odstotka več kot v letu 2022.

V letu 2023 se je **v bazi MEZ uredilo oziroma dopolnilo 265.363 podatkov** o obdobjih zavarovanja in podatkov o osnovah, kar je 15,4 odstotka več od načrtovanega in 13,2 odstotka več kot v letu 2022. Zavod še nadalje sistemsko pristopa k urejanju podatkov MEZ tako na ravni posameznega zavarovanca kot tudi na ravni zavezanca oziroma delodajalca. Zavod tako z institutom nadzora in revizije nadzoruje pravilnost oziroma popolnost tekočih podatkov, ki jih dnevno prejme v MEZ, kot tudi preteklih podatkov.

V letu 2023 je zavod dosegel **99,03-odstotni delež** (v letu 2022 99,00-odstotni delež) **popolnosti podatkov MEZ** za aktivne zavarovance, to je zavarovance, ki bodo v prihodnosti lahko uveljavili katero izmed pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V letu 2023 si je zavod prizadeval doseči zastavljene cilje, povečati strokovnost na področju priznavanja in varstva pravic ter ME, zmanjšati število nerešenih zahtevkov, skrajšati čase reševanja in povečati število rešenih zadev v zakonitem roku. ZPIZ-2 s spremembami je posegel v samo strukturo zahtevkov, določil drugačne pogoje upokojevanja in strukturo pravic, kar iz leta v leto predstavlja tudi bolj zahtevno reševanje zahtevkov. Tako so na delo zavoda tudi v letu 2023 bistveno vplivale številne novele ZPIZ-2, sprejete v zadnjih letih. Prav tako pa se je zavod v letu 2023 še nadalje soočal s kadrovsko problematiko zaradi nezmožnosti pridobitve oziroma zaposlitve dodatnega kadra, vendar ne več samo na področju tako imenovanih deficitarnih poklicev, ampak tudi na drugih področjih. Kadrovska problematika se je kazala predvsem v administraciji IK in zaradi nizkega števila zaposlenih na II. stopnji, pa tudi zaradi povečanega obsega dela na področju izvajanja zavarovanja (višji dotok in vpliv interventne zakonodaje, novel ZPIZ-2). Zavod se je soočal s številnimi odhodi zaposlenih, leta 2023 je delovno razmerje prenehalo 70 delavcem, je pa zavod v istem letu izvedel zaposlitve 89 novih delavcev (od tega se je zaposlilo 10 pripravnikov).

Število rešenih zahtevkov oziroma opravljenih storitev v letu 2023 je doseglo **534.495**, kar je 5,5 odstotka več kot v letu 2022, ko jih je rešil 506.732, in največ v zgodovini zavoda. Kljub višji realizaciji, realiziranim dodatnim zaposlitvam, uvedbi nadurnega dela, prerazporejanju zaposlenih in dela med strokovnimi sodelavci ter enotami pa zavodu ni uspelo uresničiti nekaterih zastavljenih ciljev. V letu 2023 je bil **dotok vseh zahtevkov** in storitev za 3,8 odstotka višji kot v letu 2022, število rešenih zahtevkov pa za 5,5 odstotka višje kot v letu 2022. Ob koncu leta 2023 je v reševanju ostalo 49.082 zahtevkov, konec leta 2022 pa 48.413 zahtevkov.

Pri **uveljavljanju pravic iz PIZ na I. stopnji** je dotok zahtevkov v letu 2023 znašal 144.844, kar je za 15 odstotkov več od načrtovanega in za 5 odstotkov več kot v predhodnem letu. Zavod

je v letu 2023 rešil 145.579 zahtevkov, kar je za 8,5 odstotka več kot v predhodnem letu in za 8,6 odstotka več, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

V letu 2023 je povprečni čas reševanja zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji znašal 79 dni in je za 2 dni krajši kot leta 2022. V zakonskem roku dveh oziroma štirih mesecev je bilo v letu 2023 na zavodu skupaj rešenih 64,2 odstotka zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji, kar je za 2,3 odstotne točke več kot leta 2022.

Pri **reševanju pritožbenih zahtevkov** iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bil dotok v letu 2023 za 11,1 odstotka višji kot v letu 2022, in sicer so strokovni delavci v reševanje prejeli 6061 pritožb. Rešenih je bilo 5510 pritožb, kar je za 20,5 odstotka več kot v letu 2022 in za 10,2 odstotka več od načrtovanega. Povprečni čas v primerjavi z letom 2022 se je podaljšal, in sicer s 109 dni na 152 dni v letu 2023. Tudi pri reševanju pritožb iz mednarodnega zavarovanja se je povprečni čas v primerjavi z letom 2022 podaljšal, in sicer s 101 dneva na 119 dni v letu 2023.

V letu 2023 je zavod skupaj **opravil 18.704 revizij izdanih pozitivnih odločb**, od teh 17.036 iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in 1668 revizij s področja mednarodnega zavarovanja. Delež opravljenih revizij prvostopenjskih odločb znaša 18,3 odstotka, s čimer ni bil dosežen načrtovani plan, ki je bil določen v višini 23 odstotkov, tudi zaradi izdanih več pozitivnih prvostopenjskih odločb. V letu 2022 je zavod skupaj opravil 23.614 revizij, kar pomeni, da je bilo v letu 2023 opravljenih 4910 revizij manj.

V letu 2023 so izvedenski organi obravnavali 57.017 zadev, kar je 17,3 odstotka več kot v letu 2022, in **podali 66.106 izvedenskih mnenj**, kar je 19,9 odstotka več kot v letu 2022. Večje število izvedenskih mnenj kot obravnav je posledica dejstva, da se v eni obravnavi lahko izda več izvedenskih mnenj.

Zavod je v letu 2023 **izvedel 10.125.584 posamičnih nakazil**, kar predstavlja 0,2-odstotni porast glede na leto 2022 in za 7,7 odstotka več od načrtovane vrednosti. Uživalcem je bilo skupno nakazanih 13.263.420 pokojnin in drugih denarnih prejemkov (11.648.290 v letu 2022), kar je 13,9 odstotka več kot preteklo leto.

V letu 2023 je bilo realiziranih 121.416 odločb, kar je za 10,6 odstotka več kot v letu 2022. Povprečni čas od datuma izdaje odločbe do priprave obračuna za nakazilo za leto 2023 znaša 20 dni, kar je 3,5 dni manj kot v letu 2022, s čimer je zavod dosegel načrtovani cilj.

Na podlagi 76. člena ZIPRS2324 je zavod v letu 2023 izplačal letni dodatek. S strani uživalcev je za potrebe obračuna letnega dodatka pridobil podatke o višini tuje pokojnine preko izjav. Zavod je od posredovanih 135.379 izjav o višini tuje pokojnine (134.264 v letu 2022) prejel 115.820 izjav s podatki o višini tuje pokojnine. Skupno je zavod v letu 2023 prejel 2 odstotka več vrnjenih izjav o višini tuje pokojnine kot leto poprej.

Informacijske tehnologije

Leta 2023 se je nadaljevala širitev digitalnega poslovanja zavoda, potekalo je zaključevanje ključnih razvojnih projektov, velik obseg dela pri podpori ter informacijski izvedbi pa so terjale spremembe zakonodaje. Potekal je intenziven razvoj in dopolnjevanje informacijskih rešitev na področjih nakazovanja pokojnin, uveljavljanja pravic, upravljanja dokumentarnega gradiva in matične evidence zavarovancev.

Nadaljevala se je rast digitalnega poslovanja in uporabe digitalnih storitev.

Uporaba digitalnih storitev za zavarovance in upokojene (eZPIZ) se je v letu 2023 povečala za 12 odstotkov. Za uporabo storitev eZPIZ se je registriralo 110.587 uporabnikov, kar je 12 odstotkov več kot v preteklem letu. Uporabnikov storitev e-ZPIZ z veljavno registracijo na zadnji dan minulega leta je bilo 150.045, kar je 26 odstotkov več kot leto pred tem. Število oddanih in digitalno podpisanih eVlog je bilo v letu 2023 skoraj 24 tisoč in se je glede na prejšnje leto

povečalo za 5 odstotkov. Storitve ePredal na portalu eZPIZ je v letu 2023 uporabljalo 12.763 uporabnikov, ki jim je zavod elektronsko vročil 27.105 dokumentov.

Osebni informativni pokojninski kalkulator je v letu 2023 zabeležil skoraj 236 tisoč uporab, Splošni informativni pokojninski kalkulator pa več kot 123 tisoč uporab. Uporaba storitve Osebni pokojninski kalkulator se je glede na preteklo leto povečala za 15 odstotkov.

Uporaba drugih digitalnih storitev za stranke (eVloga za VSE, digitalna (SMS) odprema in oddaljena avtentikacija strank), razvitih v letu 2020 ob epidemiji covid-19 zaradi potreb po elektronskem poslovanju tistih uporabnikov, ki nimajo kvalificiranega digitalnega potrdila, se je v letu 2023 umirila oziroma rahlo upadla. Z uporabo storitve eVloge za VSE je zavod prejel več kot 67 tisoč vlog, kar je skoraj 6 odstotkov manj kot v letu 2022. Glede na leto 2022 se je število digitalnih (SMS) odprem povečalo za 39 odstotkov, število prevzemov digitalno odpremljenih dokumentov pa za 31 odstotkov.

V letu 2023 je bilo v ATOZPIZ zabeleženo skoraj 517 tisoč klicev strank, v EKC pa so zavodovi strokovni delavci telefonsko svetovali več kot 315 tisoč uporabnikom. Glede na lani se je uporaba ATOZPIZ zmanjšala za 17 odstotkov, EKC pa za 12 odstotkov. V letu 2023 se je učinkovitost storitve EKC (razmerje med odgovorjenimi in prejetimi klici) povečala, in sicer z 92,7 odstotka na 95,5 odstotka. Povprečni čas čakanja strank na pogovor s svetovalcem se je zmanjšal z 38 na 27 sekund.

Zavod je v letu 2023 nadaljeval razvoj sistema elektronskega poslovanja z organizacijami BiZPIZ in spodbujal njegovo uporabo. Skupna uporaba storitev BiZPIZ oziroma število izmenjanih dokumentov in poslovnih sporočil v izbranih storitvah BiZPIZ je v letu 2023 narasla za 10 odstotkov, na dobrih 77 milijonov.

Zavod je v letu 2023 poglobil tudi druge vidike digitalnega poslovanja. Ob rasti digitalnih storitev eZPIZ in BiZPIZ se je, glede na prejšnje leto, za 14 odstotkov, na skoraj 54 milijonov dokumentov, povečal letni prirast zavodovega dokumentnega sistema.

Ker se elektronska in digitalna odprema izvajata v digitaliziranih postopkih, z njo merimo tudi stopnjo digitalne preobrazbe, ki se je že pred nekaj leti močno približala vrednosti 100. Zavod je zaradi doseženega obsega digitalizacije postopkov samo s prihrankom pri odpremi dokumentov v letu 2023 natisnil ocenjeno več kot 12 milijonov manj listov oziroma 60 ton manj papirja, s čimer je ob pomembnih neposrednih organizacijskih, ekonomskih in okoljskih učinkih digitalne preobrazbe dosegel tudi velike prihranke arhivskega prostora.

Tudi leta 2023 je pretežni del zaposlenih zavoda svoje delo opravljal hibridno (del časa na lokaciji in del časa na domu). Z dopolnjevanjem računalniške opreme zaposlenih je zavod še izboljšal pogoje za tovrstno opravljanje dela.

V letu 2023 so bile dopolnjewane varnostne rešitve, izvedene so bile številne nadgradnje ter prilagoditve za povečanje zmogljivosti glede na potrebe informacijskih storitev.

Kadrovsko področje

Zavod vodi dolgoročno naravnano kadrovsko politiko, sklepa delovna razmerja in upravlja kadrovske vire v skladu s sprejetim kadrovskim načrtom. Zavod je imel, po več argumentiranih in zaprosilih za povečanje števila zaposlenih, konec leta 2023 dovoljenih 814 zaposlenih po kadrovskem načrtu, kar je 10 zaposlenih več kot v preteklem letu. Kadrovski načrt v dovoljenem številu zaposlenih je bil realiziran v celoti.

Fluktuacija v letu 2023 je bila 8,1-odstotna in je za 1,9 odstotne točke nižja kot v letu 2022 (10-odstotna). V letu 2023 je delovno razmerje prenehalo 70 zaposlenim, je pa zavod sklenil delovno razmerje z 89 zaposlenimi.

Zavod ima že vrsto let težave pri pridobivanju strokovnjakov deficitarnih poklicev s področja informacijskih tehnologij in zdravnikov izvedencev. V zadnjih letih pa se pojavljajo tudi težave za zaposlitev ostalega kadra, potrebnega za izvajanje dejavnosti zavoda. Za nekatera razpisana delovna mesta s teh področij v letu 2023 ni bilo prijav oziroma ustreznih kandidatov. Zavod je zato razpise, podobno kot v preteklih letih, med letom večkrat ponavljal. Navedeno predstavlja kadrovsko tveganje glede zagotavljanja izvajanja nalog tako na področju IT in medicinskega izvedenstva kot v zadnjem času tudi na ostalih področjih delovanja zavoda.

V letu 2023 je bila prisotnost na delu 92,2-odstotna in je za 0,7 odstotne točke višja kot v letu 2022 (91,5-odstotna). Odsotnost zaradi bolezni je bila 4,9-odstotna in je za 0,4 odstotne točke nižja kot leta 2022 (5,3-odstotna). Odsotnost zaradi nege je bila 1-odstotna in je za 0,1 odstotne točke višja kot v letu 2022 (0,9-odstotna). Zavod zadnja leta še s posebno pozornostjo spremlja bolniško odsotnost, analizira vzroke in sprejema potrebne ukrepe s ciljem zmanjšanja le-te.

V letu 2023 je bilo obračunanih 37.679,56 ur dela izven rednega delovnega časa, kar je 16,8 odstotka več kot v letu 2022, ko je bilo obračunanih 32.263,40 ur. Če bi opravljene ure izven delovnega časa opravljali v rednem delovnem času, bi zavod v letu 2023 za to dodatno potreboval 22 delavcev, kar je 3,5 delavce več kot v letu 2022.

Zaposleni so se v letu 2023 izobraževali skupaj 9473 ur (v letu 2022 8713 ur), kar pomeni, da se je posamezni zaposleni izobraževal v povprečju 11 ur (v letu 2022 v povprečju 10 ur). Vsak zaposleni je bil v letu 2023 vključen v najmanj eno izobraževanje.

Da bi zaposlenim omogočili lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter s tem še povečali zadovoljstvo zaposlenih, je zavod zaposlenim tudi v letu 2023 omogočil delo od doma. Na podlagi sprejetega pravilnika se je za delo od doma odločilo oziroma je bilo to omogočeno 653 zaposlenim, z različno dinamiko izvajanja.

Izvedena je bila tudi anketa o zadovoljstvu zaposlenih z delom in pogoji dela. Splošna ocena zadovoljstva je znašala 3,9 in je za 0,1 odstotne točke višja kot v letu 2022.

Svet zavoda

Svet zavoda se je v letu 2023 sestal na šestih rednih sejah.

Svet zavoda je obravnaval ključna vprašanja s področja poslovanja zavoda in sprejel potrebne akte za izvajanje PIZ: Letno poročilo 2022, Finančni načrt zavoda za leto 2024, Program dela in kadrovske načrt za leto 2024, Načrt investicijskih odhodkov za leto 2024 ter sprejel Sklep o spremembah Sklepa o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja. Na sejah sveta zavoda so bili sprejeti tudi ugotovitveni sklepi o uskladitvah pokojnin in drugih prejemkov, DPP in invalidnin za telesno okvaro, obravnaval pa se je tudi predlog predstavnikov zvez oziroma organizacij za izredno uskladitev pokojnin.

Svet zavoda je obravnaval tudi dva predloga sprememb in dopolnitev ZPIZ-2 (ZPIZ-2R in ZPIZ-2S (oziroma ZPIZ-2N)), na podlagi izvedenega javnega razpisa je organizacijam upokojencev ter reprezentativnim invalidskim organizacijam, organiziranim na državni ravni razdelil sredstva za rekreativno, športno in kulturno dejavnost ter obravnaval Revizijsko poročilo poslovanja zavoda v letu 2022, ki ga je izdalo računsko sodišče.

II STATISTIČNI PODATKI O ZAVAROVANCIH IN UŽIVALCIH PRAVIC TER GMOTNI POLOŽAJ UŽIVALCEV PRAVIC IN DELOVNIH INVALIDOV

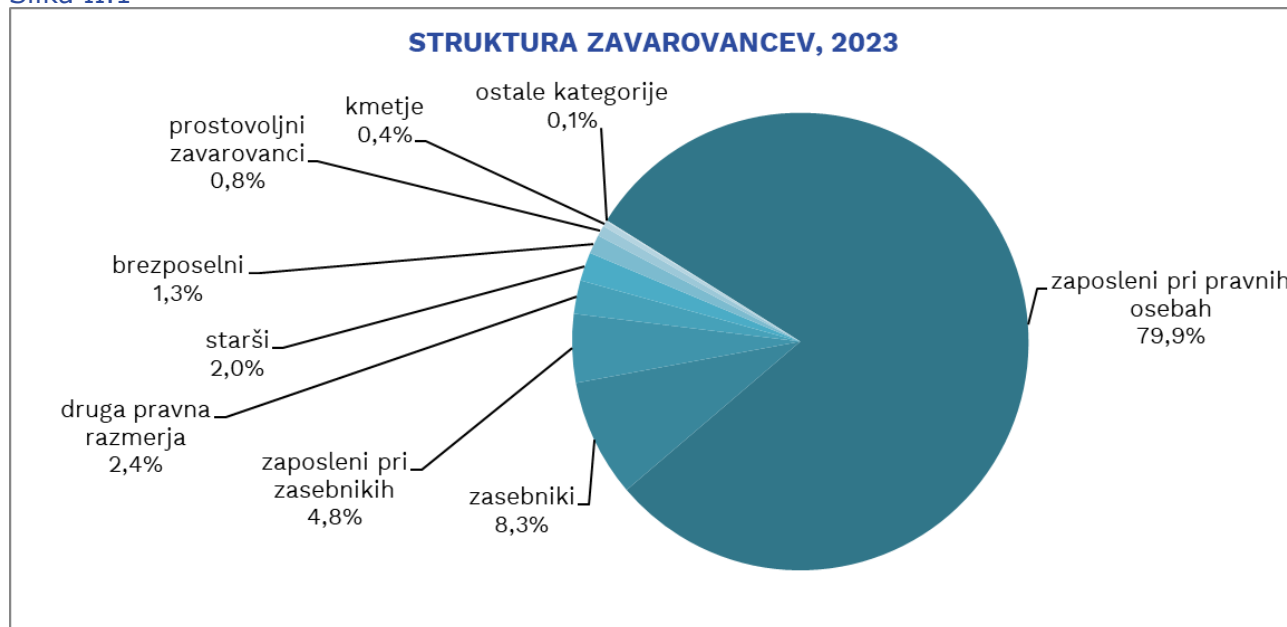
II.1 STATISTIČNI PODATKI O ZAVAROVANCIH IN UŽIVALCIH PRAVIC

II.1.1 Zavarovanci

Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v RS je za razliko od številnih obveznih zavarovanj v drugih državah enotno. V njem so pri istem nosilcu zavarovanja in v načelu enakosti obvezno zavarovani vsi delavci v delovnem razmerju (med njimi zaposleni v tujini), samozaposlene osebe, brezposelne osebe, ki so prejemniki denarnega nadomestila pri ZRSZ ali jim ZRSZ plačuje prispevek za PIZ, zavarovani starši, osebe, ki so se prostovoljno vključile v obvezno zavarovanje, osebe, zavarovane po 18. členu ZPIZ-2 (druga pravna razmerja, med njimi študentje in dijaki) in ostale kategorije zavarovancev.

Zaposleni pri pravnih osebah predstavljajo večji del vseh zavarovancev, v letu 2023 je bil njihov delež 79,9 odstotka (enako kot v letu 2022). Sledili so zasebniki z 8,3 odstotka (8,1 odstotka v letu 2022) in zaposleni pri zasebnikih s 4,8 odstotka (5 odstotkov v letu 2022). Delež brezposelnih se je zmanjšal na 1,3 odstotka (1,5 odstotka v letu 2022), delež iz drugih pravnih razmerij se je povečal na 2,4 odstotka (2,2 odstotka v letu 2022), deleži drugih kategorij se v primerjavi s preteklim letom niso spremenili.

Slika II.1

Iz preglednic II.1 in II.2 je razvidno, da se je skupno povprečno število zavarovancev v letu 2023 povečalo in je znašalo 999.043 (989.063 v letu 2022). Bilo je najvišje v vsej zgodovini zavarovanja. Več kot milijon zavarovancev je bilo v vsakem mesecu drugega polletja, največ v avgustu 1.011.530. Stopnja rasti je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 znašala 1 odstotek (9.980 zavarovancev), na kar je vplivalo predvsem višje število pri največji kategoriji zavarovancev, zaposlenih pri pravnih osebah. Število teh se je povečalo za 0,9 odstotka oziroma 7396 zavarovancev. Povečalo se je tudi število zasebnikov, za 3,5 odstotka, število zavarovanih

oseb po 18. členu ZPIZ-2, za 8,5 odstotka, in število staršev, za 1,1 odstotka. Na drugi strani se je število zaposlenih pri zasebnikih, brezposelnih, kmetov in ostalih kategorij zavarovancev v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za 1,6 odstotka, 7,1 odstotka, 5,3 odstotka in 1,1 odstotka. Zmanjšalo se je tudi število prostovoljnih zavarovancev, za 3,6 odstotka. V preteklih letih se je (z izjemo dveh let, 2020 in 2022) njihovo število zmanjševalo zaradi zvišanja osnove, od katere so ti zavarovanci plačevali prispevke, ter zato, ker se obdobje prostovoljnega zavarovanja po 1. januarju 2013 ni štelo v pokojninsko dobo brez dokupa. Z ZPIZ-2H in ZPIZ-2K se je to pod določenimi pogoji spremenilo.

Preglednica II.1

POVPREČNO ŠTEVILO ZAVAROVANCEV po letih											
LETO	ZAPOSLENI PRI PRAVNIH OSEBAH	ZAPOS- LENI PRI ZASEB- NIKI	ZASEBNIKI	KMETJE	PROSTO- VOLJNI ZAVARO- VANC	BREZPO- SELENI	STARŠI	DRUGA PRAVNA RAZMERJA		OSTALE KATEGO- RIJE	SKUPAJ
								SKUPAJ	OD TEGA DIJAKI IN ŠTUDENTI		
2014	652.557	50.483	64.351	5.942	13.568	23.192	20.732	3.212	-	9.521	843.558
2015	662.316	50.761	66.845	5.633	11.656	20.328	21.998	26.007	23.206	9.870	875.414
2016	680.214	50.312	68.654	5.387	10.043	19.942	22.232	24.082	22.474	10.136	891.002
2017	704.318	50.973	70.198	5.100	8.779	19.009	22.068	23.248	22.481	10.620	914.313
2018	729.257	50.946	71.443	4.890	8.249	17.566	21.548	21.428	20.921	13.822	939.149
2019	749.191	52.719	72.712	4.645	7.998	16.745	20.935	21.312	20.841	14.498	960.755
2020	758.364	50.455	75.842	4.448	7.911	23.768	20.391	15.976	15.645	993	958.148
2021	769.355	48.666	77.585	4.272	7.784	17.879	19.710	18.949	18.615	802	965.002
2022	790.625	49.222	80.399	4.113	7.802	14.390	20.004	21.748	21.341	760	989.063
2023	798.021	48.438	83.235	3.895	7.519	13.369	20.224	23.590	23.263	752	999.043

Opomba: Od leta 2020 naprej je spremenjena metodologija. Sprememba ima največji vpliv na število zaposlenih pri pravnih osebah in na ostale kategorije. Od leta 2020 naprej so osebe, ki delajo v tujini ali ki delajo pri delodajalcu s sedežem v tujini ali ki so v tujini vpisane v ustrezeni register za opravljanje samostojne dejavnosti ali ki delajo v tujini in so prostovoljno vključene v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, razvrščene pod vrsto zavarovanja, kamor vsebinsko spadajo in ne več pod ostale kategorije zavarovancev. Pod ostale kategorije so razvrščeni rejniki (prej pod zasebniki), med zasebnike pa so šteti družbeniki, ki so poslovodne osebe (prej med zaposlenimi pri pravnih osebah), in osebe, ki na območju RS opravljajo pridobitno ali poklicno dejavnost po nastanku I. kategorije invalidnosti in družbeniki zasebnih družb in zavodov, ki so poslovodne osebe po nastanku I. kategorije invalidnosti (prej med ostalimi kategorijami). Vir: do 2019 SURS (SRDAP), ZZZS, FURS, od leta 2020 evidence zavoda (baza MEZ) in FURS.

Preglednica II.2

STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA ZAVAROVANCEV po letih, v %											
LETO	ZAPOSLENI PRI PRAVNIH OSEBAH	ZAPOSLENI PRI ZASEB- NIKI	ZASEBNIKI	KMETJE	PROSTO- VOLJNI ZAVARO- VANC	BREZPO- SELENI	STARŠI	DRUGA PRAVNA RAZMERJA		OSTALE KATEGO- RIJE	SKUPAJ
								SKUPAJ	OD TEGA DIJAKI IN ŠTUDENTI		
2014	0,8	-1,3	4,8	-4,6	-21,1	-19,7	5,3	-	-	851,1	1,3
2015	1,5	0,6	3,9	-5,2	-14,1	-12,3	6,1	709,7	-	3,7	3,8
2016	2,7	-0,9	2,7	-4,4	-13,8	-1,9	1,1	-7,4	-3,2	2,7	1,8
2017	3,5	1,3	2,2	-5,3	-12,6	-4,7	-0,7	-3,5	0,0	4,8	2,6
2018	3,5	-0,1	1,8	-4,1	-6,0	-7,6	-2,4	-7,8	-6,9	30,2	2,7
2019	2,7	3,5	1,8	-5,0	-3,0	-4,7	-2,8	-0,5	-0,4	4,9	2,3
2020	0,6	-4,0	3,0	-1,0	4,1	30,6	-3,2	-25,0	-24,9	-13,7	0,5
2021	1,4	-3,5	2,3	-4,0	-1,6	-24,8	-3,3	18,6	19,0	-19,2	0,7
2022	2,8	1,1	3,6	-3,7	0,2	-19,5	1,5	14,8	14,6	-5,2	2,5
2023	0,9	-1,6	3,5	-5,3	-3,6	-7,1	1,1	8,5	9,0	-1,1	1,0

Opomba: Stopnja rasti je izračunana z upoštevanjem dodatno zajetih zavarovancev od leta 2014 naprej (druga pravna razmerja in zaposleni v tujini). Zaradi spremenjene metodologije so indeksi v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 izračunani na osnovi primerljivih podatkov.

II.1.1.1 Povprečna pokojninska doba in starost zavarovancev

Iz preglednice II.3 je razvidno, da se pri ženskah in moških povprečna pokojninska doba v decembru 2023 v primerjavi z decembrom 2022 ni spremenila, pri ženskah je znašala 18 let in 10 mesecev, pri moških 17 let in 8 mesecev. Od leta 2023 je v pokojninsko dobo zajeta pokojninska doba, pridobljena v okviru zavarovanja po 18. členu ZPIZ-2.

Primerjava med decembroma 2022 in 2023 po starostnih razredih pokaže, da se je pri zavarovankah in zavarovancih povprečna pokojninska doba skrajšala v vseh starostnih razredih, razen v razredih od 15 do 34 let, kjer je višja, kar je posledica zajetja pokojninske dobe iz 18. člena ZPIZ-2, pri zavarovankah pa je višja še v starostnem razredu od 65 let ali več. Največje skrajšanje pokojninske dobe pri zavarovankah je bilo za 7 mesecev (v starostnih razredih 45–49 ter 50–54 let), pri zavarovancih pa za 6 mesecev v starostnem razredu 50–54 let.

Preglednica II.3

POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA ZAVAROVANCEV PO STAROSTI IN SPOLU, DECEMBER 2022 IN 2023								
DOPOLNJENA STAROST V LETIH	2022				2023			
	ŽENSKÉ		MOŠKI		ŽENSKÉ		MOŠKI	
	POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA				POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA			
	LET	MESECEV	LET	MESECEV	LET	MESECEV	LET	MESECEV
15-19	0	6	0	7	0	7	0	8
20-24	1	8	2	1	2	3	2	5
25-29	3	4	4	2	4	4	4	10
30-34	6	7	7	3	7	1	7	7
35-39	10	10	11	6	10	9	11	5
40-44	16	2	16	1	15	10	15	11
45-49	22	5	21	5	21	10	21	1
50-54	29	0	27	3	28	5	26	9
55-59, od tega	34	9	32	7	34	6	32	3
55	32	11	30	8	32	8	30	5
56	34	2	32	0	33	9	31	6
57	35	1	32	10	34	9	32	10
58	35	11	33	8	35	8	33	2
59	36	2	34	2	36	1	33	10
60-64, od tega	36	5	34	5	36	3	34	1
60	36	2	33	11	36	0	33	10
61	36	5	34	4	36	2	33	8
62	36	7	34	3	36	4	34	4
63	36	7	34	8	36	8	34	2
64	36	6	35	6	36	3	34	6
65+	36	11	37	10	37	3	37	8
SKUPAJ	18	10	17	8	18	10	17	8
Skupaj - od 55 in več	35	3	33	6	35	1	33	2

Opomba: Upoštevani niso starejši zavarovanci, ki glede na starost pri zavodu niso uveljavili pravice in za katere od CRP zavod ni prejel podatka o smrti, ker obstaja velika verjetnost, da v obvezno zavarovanje niso več vključeni.

Število mladih zavarovancev, tj. starih od 15 do 34 let, se je v decembru 2023 v primerjavi z decembrom 2022 zmanjšalo za 0,9 odstotka oziroma 2275 oseb, povprečna pokojninska doba pa se je povečala za 6 mesecev, ob upoštevanju dodatno zajete pokojninske dobe iz 18. člena

ZPIZ-2 v letu 2023 (preglednica II.4). Od leta 2002 do 2023 se je število zavarovancev v starosti od 15 do 29 let zmanjšalo za 18,4 odstotka, v starostnem razredu od 30 do 34 let pa za 11,3 odstotka. Povprečna pokojninska doba se je skrajšala v vseh starostnih razredih, najbolj v starostnem razredu od 30 do 34 let, kjer je krajša za 3 leta in 9 mesecev.

V preglednicah II.3 in II.4 niso zajeta druga pravna razmerja (med njimi študentje in dijaki), zaradi drugačnega načina izračuna števila teh zavarovancev, in v letu 2022 ni zajeta pokojninska doba iz teh razmerij.

Preglednica II.4

ŠTEVILO IN POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA MLADIH ZAVAROVANCEV PO STAROSTI, DECEMBER 2002, 2022 IN 2023												
DOPOL- NJENA STAROST V LETIH	2002			2022			2023			RAZLIKA MED 2023 IN 2002		
	ZAVARO- VANC	POKOJNINSKA DOBA		ZAVARO- VANC	POKOJNINSKA DOBA		ZAVARO- VANC	POKOJNINSKA DOBA		ZAVARO- VANC	POKOJNINSKA DOBA	
	ŠTEVILO	LET	MES.	ŠTEVILO	LET	MES.	ŠTEVILO	LET	MES.	ŠTEVILO	LET	MES.
15-19	6.307	0	9	3.754	0	7	3.905	0	8	-2.402	0	-1
20-24	53.923	2	8	43.619	1	11	43.530	2	4	-10.393	0	-4
25-29	112.193	5	11	92.509	3	10	93.188	4	7	-19.005	-1	-4
30-34	121.961	11	1	111.171	7	0	108.155	7	4	-13.806	-3	-9
SKUPAJ	294.384	7	4	251.053	4	10	248.778	5	4	-45.606	-2	0

Od 1. februarja 2015 so študentje in dijaki, ki delajo preko pooblaščenih organizacij, vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za kar pridobijo pokojninsko dobo. Po podatkih FURS je bilo za leto 2023 v okviru tega dela plačanih prispevkov za 100.081 oseb, ki so v povprečju pridobile 2 meseca in 23 dni pokojninske dobe. Med njimi je bilo 48,9 odstotka starih od 20 do 24 let, 39,5 odstotka starih od 15 do 19 let in 11 odstotkov starih od 25 do 29 let. Moških je bilo 55,4 odstotka. V letu 2022 je 97.957 oseb v povprečju pridobilo 2 meseca in 17 dni pokojninske dobe. V obdobju od leta 2015 do leta 2019 se število oseb in povprečna pokojninska doba nista bistveno spremenila, v letu 2020 sta se tako število kot tudi povprečna pokojninska doba znižala, v letih 2021 do 2023 pa povečala.

II.1.2 Uživanci pravic

Zavod je v letu 2023 zagotavljal in izplačeval prejemke na podlagi:

A. pravic iz sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, določenih v 26. členu ZPIZ-2, in sicer do:

- **pokojnine** (starostna, predčasna, delna, invalidska, družinska, vdovska, del vdovske);
- **nadomestila na podlagi preostale delovne zmožnosti** (delna invalidska pokojnina/delno nadomestilo, nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo, nadomestilo za invalidnost, zaradi dela s skrajšanim delovnim časom, za čas čakanja na drugo ustrezno zaposlitev, zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu);
- **letnega dodatka in dodatka za pomoč in postrežbo** ter
- **invalidnine** (po prehodnih določbah ZPIZ-2).

B. drugih pravic zunaj sistema obveznega zavarovanja, določenih v posebnih zakonih in predpisih (zimski letni dodatek po ZIPRS2324-A, pokojnine po zakonu o SZK, vojaške pokojnine po ZPIZVZ, del vdovske pokojnine po ZPIZVZ-B, dodatek k pokojnini po ZZSV, preživnine po ZPVK ter druge pokojnine in pravice, ki se financirajo iz državnega proračuna).

II.1.2.1 Uživalci pravic iz sistema obveznega zavarovanja

II.1.2.1.1 Uživalci starostne, predčasne, delne, invalidske, družinske, vdovske, dela vdovske pokojnine

V letu 2023 je bilo povprečno 635.012 uživalcev starostne, predčasne, delne, invalidske, družinske in vdovske pokojnine iz obveznega zavarovanja (preglednica II.5), kar je 6930 uživalcev več kot v letu 2022. Stopnja rasti je bila 1,1-odstotna, kar je več kot so znašale stopnje rasti v preteklih osmih letih (2015–2022) in enako, kot je bilo v letu 2014 (preglednica II.6).

Decembra 2023 je bilo uživalcev teh pokojnin 638.802 (preglednica II.7), kar je 8739 uživalcev oziroma 1,4 odstotka več kot decembra 2022. Stopnja rasti je višja kot v preteklih devetih letih (2014–2022) (preglednica II.8).

V primerjavi z letom 2022 se je povečalo število uživalcev starostne, delne in vdovske pokojnine, zmanjšalo pa število uživalcev invalidske in družinske pokojnine. Skupno število uživalcev družinske in vdovske pokojnine se je zmanjšalo.

Povprečno število uživalcev **starostne** pokojnine se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 9415 uživalcev oziroma 2 odstotka. Ob primerjavi stopenj rasti za zadnjih deset let je stopnja rasti višja kot v letih od 2015 do 2022 in enaka kot v letu 2014. Nižje stopnje rasti v letih od 2015 do 2022 so kazale na učinke ZPIZ-2 pri prilivu novih uživalcev starostne pokojnine zaradi strožjih pogojev za pridobitev te pravice in zaradi možnosti izplačevanja 40 odstotkov starostne pokojnine, če oseba po izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine ostane v zavarovanju s polnim delovnim ali zavarovalnim časom. V letu 2023 je učinek ZPIZ-2 manjši in priliv novih uživalcev večji, kljub obenem večjemu številu prejemnikov 40 oziroma 20 odstotkov starostne pokojnine. Decembra 2023 je bilo uživalcev starostne pokojnine 10.773 ali 2,3 odstotka več kot v istem mesecu predhodnega leta.

Povprečno število uživalcev **delne** pokojnine (40. in 116. člen ZPIZ-2, delna pokojnina in ponovni vstop v zavarovanje) se je v letu 2023 povečalo za 468 oseb oziroma 11,1 odstotka. Konec decembra so bili 5003 uživalci. Samozaposlenih in družbenikov, ki so poslovodne osebe, je bilo 71,7 odstotka, zaposlenih 26,2 odstotka, ostali so bili kmetje ali so imeli kombinacijo različnih statusov. Iz zasebnega sektorja jih je bilo 98 odstotkov.

Povprečno število uživalcev **invalidske** pokojnine se je v letu 2023 zmanjšalo za 1668 oseb oziroma 2,3 odstotka in se od leta 2001 vseskozi zmanjšuje (z izjemo leta 2005, ko se je povečalo za 0,1 odstotka). Dosežene stopnje rasti v tem obdobju so deloma posledica spremenjene zakonodaje in večje enotnosti dela izvedenskih organov deloma pa drugih razlogov, kot so: velikost in gibanje populacije zaposlenih delavcev, stopnja organiziranosti in razvitosti zdravstva, varstva pri delu v najširšem smislu ter vrste in število bolezni in poškodb, v letih 2020 in 2021 pa tudi bolezni covid-19 in vseh njenih posledic. Vzroki nastanka invalidnosti so predvsem bolezni in poškodbe zunaj dela, poškodbe pri delu in poklicne bolezni pa imajo na invalidsko upokojevanje manjši vpliv.

V letu 2023 se je povprečno skupno število uživalcev **družinske** in **vdovske** pokojnine zmanjšalo za 1285 oseb oziroma 1,6 odstotka. Znotraj tega se je število uživalcev družinske pokojnine zmanjšalo za 1650 oseb oziroma 6,2 odstotka, povečalo pa se je število uživalcev vdovske pokojnine za 365 oseb oziroma 0,7 odstotka. Povprečno število uživalcev družinske pokojnine se zmanjšuje, predvsem zaradi z ZPIZ-1 uveljavljene delitve dotedanje pravice do družinske pokojnine na dve pravici, na družinsko in vdovsko pokojnino. V zadnjih desetih letih je bila skupna stopnja rasti negativna, predvsem zaradi strožjih pogojev upokojevanja po ZPIZ-2 ter odločitve vdov in vdovcev, da poleg svoje starostne, predčasne ali invalidske pokojnine prejemajo del vdovske pokojnine.

V strukturi vseh uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja glede na vrsto pokojnine so v letu 2023 največji delež predstavljali uživalci starostne pokojnine (75,6 odstotka), sledili so uživalci invalidske pokojnine (11 odstotkov), vdovske pokojnine (8,8 odstotka), družinske pokojnine (4

odstotke) in delne pokojnine (0,7 odstotka). Med uživalci starostne pokojnine je bilo 49,6 odstotka žensk in 50,4 odstotka moških, med invalidskimi 42,1 odstotka žensk in 57,9 odstotka moških, med vdovskimi 96,3 odstotka žensk in 3,7 odstotka moških, med družinskimi 76,1 odstotka žensk in 23,9 odstotka moških, med delnimi pa 27,5 odstotka žensk in 72,5 odstotka moških.

V povprečju so bili ob koncu leta 2023 uživalci starostne pokojnine stari 72 let in 9 mesecev, med njimi ženske 72 let in 11 mesecev, moški pa 72 let in 7 mesecev.

Med uživalci starostne pokojnine je bilo ob koncu leta 2023 pri ženskah 68,2 odstotka takih, ki so imele pokojninsko dobo v višini za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti, pri moških pa je bilo takih 60,8 odstotka. Pri moških je višina te pokojninske dobe 40 let, pri ženskah se je z leti spreminjala. Žensk, ki so imele 40 let ali več pokojninske dobe, je bilo 23,6 odstotka.

Preglednica II.5

POVPREČNO ŠTEVILO UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA, 2014–2023							
LETO	STAROSTNA	DELNA	INVALIDSKA	DRUŽINSKA IN VDOVSKA SKUPAJ			SKUPAJ
				SKUPAJ	DRUŽINSKA	VDOVSKA	
1	2	3	4	5=6+7	6	7	8 = 2+3+4+5
2014	426.083	674	87.250	94.878	48.781	46.097	608.885
2015	431.745	800	85.749	93.724	44.904	48.820	612.018
2016	435.339	1.789	84.045	92.510	42.098	50.412	613.683
2017	440.247	2.257	81.995	91.182	39.139	52.043	615.681
2018	445.236	2.628	79.982	89.453	36.360	53.093	617.299
2019	451.499	3.158	78.131	87.671	33.814	53.857	620.459
2020	458.765	3.602	76.480	85.888	31.420	54.468	624.735
2021	463.509	3.866	73.717	83.676	28.903	54.773	624.768
2022	470.501	4.204	71.376	82.001	26.775	55.226	628.082
2023	479.916	4.672	69.708	80.716	25.125	55.591	635.012

Opomba: Med uživalci starostne pokojnine so zajeti tudi uživalci predčasne pokojnine. V letu 2023 jih je bilo v povprečju 2457, 8,6 odstotka manj kot v letu 2022.

Od leta 2017 so med uživalci starostne, delne, invalidske, družinske in vdovske pokojnine zajeti uživalci, ki so v tekočem mesecu prejeli redno ali izredno nakazilo pokojnine (do leta 2016 so bili zajeti uživalci, ki so v tekočem mesecu prejeli redno nakazilo pokojnine). Velja tudi za preglednice II.6, II.7 in II.8. Stopnje rasti za leto 2017 so izračunane na podlagi primerljivih podatkov za leto 2016.

Preglednica II.6

STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (v %), 2014–2023							
LETO	STAROSTNA	DELNA	INVALIDSKA	DRUŽINSKA IN VDOVSKA SKUPAJ			SKUPAJ
				SKUPAJ	DRUŽINSKA	VDOVSKA	
1	2	3	4	5=6+7	6	7	8 = 2+3+4+5
2014	2,0	37,0	-1,3	-0,7	-6,0	5,6	1,1
2015	1,3	18,7	-1,7	-1,2	-7,9	5,9	0,5
2016	0,8	123,6	-2,0	-1,3	-6,2	3,3	0,3
2017	1,0	26,2	-2,4	-1,6	-7,1	3,0	0,2
2018	1,1	16,4	-2,5	-1,9	-7,1	2,0	0,3
2019	1,4	20,2	-2,3	-2,0	-7,0	1,4	0,5
2020	1,6	14,1	-2,1	-2,0	-7,1	1,1	0,7
2021	1,0	7,3	-3,6	-2,6	-8,0	0,6	0,0
2022	1,5	8,7	-3,2	-2,0	-7,4	0,8	0,5
2023	2,0	11,1	-2,3	-1,6	-6,2	0,7	1,1

Preglednica II.7

ŠTEVILO UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA, DECEMBER 2014–2023							
LETO	STAROSTNA	DELNA	INVALIDSKA	DRUŽINSKA IN VDOVSKA SKUPAJ			SKUPAJ
				SKUPAJ	DRUŽINSKA	VDOVSKA	
1	2	3	4	5=6+7	6	7	8 = 2+3+4+5
2014	429.509	738	86.699	94.409	46.539	47.870	611.355
2015	434.498	841	85.057	93.162	43.562	49.600	613.558
2016	437.728	2.033	83.364	92.026	40.797	51.229	615.151
2017	443.183	2.431	81.145	90.441	37.771	52.670	617.200
2018	448.773	2.811	79.187	88.585	35.027	53.558	619.356
2019	454.937	3.416	77.560	86.886	32.714	54.172	622.799
2020	460.370	3.741	75.149	84.599	30.109	54.490	623.859
2021	466.432	4.013	72.687	82.977	27.826	55.151	626.109
2022	473.610	4.398	70.574	81.481	25.877	55.604	630.063
2023	484.383	5.003	69.122	80.294	24.422	55.872	638.802

Opomba: Med uživalci starostne pokojnine so zajeti tudi uživalci predčasne pokojnine. V decembru 2023 jih je bilo 2496, 4,3 odstotka več kot v decembru 2022.

Preglednica II.8

STOPNJE RASTI ŠTEVILA UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (v %), DECEMBER 2014–2023							
LETO	STAROSTNA	DELNA	INVALIDSKA	DRUŽINSKA IN VDOVSKA SKUPAJ			SKUPAJ
				SKUPAJ	DRUŽINSKA	VDOVSKA	
1	2	3	4	5=6+7	6	7	8 = 2+3+4+5
2014	1,7	34,9	-1,5	-1,2	-10,4	9,6	0,8
2015	1,2	14,0	-1,9	-1,3	-6,4	3,6	0,4
2016	0,7	141,7	-2,0	-1,2	-6,3	3,3	0,3
2017	1,1	19,6	-2,6	-1,8	-7,4	2,7	0,2
2018	1,3	15,6	-2,4	-2,1	-7,3	1,7	0,3
2019	1,4	21,5	-2,1	-1,9	-6,6	1,1	0,6
2020	1,2	9,5	-3,1	-2,6	-8,0	0,6	0,2
2021	1,3	7,3	-3,3	-1,9	-7,6	1,2	0,4
2022	1,5	9,6	-2,9	-1,8	-7,0	0,8	0,6
2023	2,3	13,8	-2,1	-1,5	-5,6	0,5	1,4

Povprečno število uživalcev **dela vdovske pokojnine** se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 3,1 odstotka, na 72.034 uživalcev. Med njimi je bilo 81 odstotkov žensk in 19 odstotkov moških.

Preglednica II.9

POVPREČNO ŠTEVILO IN STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV DELA VDOVSKE POKOJNINE, 2014–2023										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število	52.910	55.535	57.710	60.096	62.288	64.509	66.419	68.180	69.874	72.034
Stopnja rasti (%)	6,0	5,0	3,9	4,0	3,6	3,6	3,0	2,7	2,5	3,1

Opomba: Od leta 2017 so med uživalci dela vdovske pokojnine zajeti uživalci, ki so v tekočem mesecu prejeli redno ali izredno nakazilo pokojnine (do leta 2016 so bili zajeti uživalci, ki so v tekočem mesecu prejeli redno nakazilo pokojnine). Stopnja rasti za leto 2017 je izračunana na podlagi primerljivega podatka za leto 2016.

Po ZPIZ-2 je zavod do 31. 12. 2019 zavarovancu, ki je bil vključen v obvezno zavarovanje s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom in je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, izplačeval **20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine**, do katere bi bil upravičen na dan njene uveljavitve. Z letom 2020 je bila po ZPIZ-2G ta vrsta prejemka nadomeščena s **40 odstotki starostne pokojnine** in **20 odstotki predčasne pokojnine**. Pravica do 40 odstotkov starostne pokojnine upravičencu pripada največ tri leta nadaljnje vključenosti v obvezno zavarovanje za polni delovni ali zavarovalni čas, nato

pa je upravičen do **20 odstotkov starostne pokojnine** vse do prenehanja obveznega zavarovanja s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom. Uživalci 20 odstotkov predčasne pokojnine so obdržali izplačilo tega dela pokojnine tudi po uveljavitvi ZPIZ-2G, razen če so izpolnili pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine in so uveljavili izplačilo 40 odstotkov starostne pokojnine.

Povprečno število uživalcev **dela starostne ali predčasne pokojnine** se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 12,3 odstotka, na 18.372 uživalcev. Med njimi je bilo 42 odstotkov žensk in 58 odstotkov moških.

Preglednica II.10

POVPREČNO ŠTEVILO IN STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV DELA STAROSTNE ALI PREDČASNE POKOJNINE, 2014–2023						
LETO	VRSTA PREJEMKA					ST. RASTI V %
	20 % PREDČASNE ALI STAROSTNE	20 % PREDČASNE	40 % STAROSTNE	20 % STAROSTNE	DEL STAROSTNE ALI PREDČASNE	
	ŠTEVILO				ŠTEVILO	
2014	1.023	-	-	-	1.023	9.200,0
2015	2.303	-	-	-	2.303	125,1
2016	4.386	-	-	-	4.386	90,4
2017	6.460	-	-	-	6.460	47,3
2018	7.543	-	-	-	7.543	16,8
2019	9.739	-	-	-	9.739	29,1
2020	-	324	11.975	-	12.299	26,3
2021	-	43	14.145	-	14.188	15,4
2022	-	8	16.349	-	16.357	15,3
2023	-	3	14.726	3.643	18.372	12,3

Opomba: Z letom 2020 je bila po zakonu ZPIZ-2G vrsta prejemka 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine nadomeščena s 40 odstotki starostne in 20 odstotki predčasne pokojnine. 40 odstotkov starostne pokojnine se lahko izplačuje največ tri leta, nato se izplačuje 20 odstotkov starostne pokojnine.

Konec decembra 2023 je bilo 20.711 uživalcev dela starostne pokojnine (med njimi 16.578 uživalcev 40 odstotkov starostne pokojnine in 4133 uživalcev 20 odstotkov starostne pokojnine) in 2 uživalca 20 odstotkov predčasne pokojnine, skupaj 20.713 (8862 žensk in 11.851 moških). Zaposlenih je bilo 92,4 odstotka, samozaposlenih in družbenikov, ki so poslovodne osebe, 7,2 odstotka, ostali pa so bili kmetje, druge kategorije zavarovancev ali pa so imeli kombinacijo različnih statusov. Iz zasebnega sektorja jih je bilo 57,8 odstotka, iz javnega 41,9 odstotka, 0,3 odstotka je imelo kombinacijo zasebnega in javnega sektorja.

Razmerje med zavarovanci in uživalci pokojnin iz obveznega zavarovanja

Razmerje med številom zavarovancev in uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja je v letu 2023 znašalo 1,57 in se v primerjavi z letom 2022 ni spremenilo.

Preglednica II.11

POVPREČNO ŠTEVILO ZAVAROVANCEV IN UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA TER RAZMERJE, 2014–2023

LETO	ZAVAROVANCI	UŽIVALCI POKOJNIN - OBVEZNO ZAVAROVANJE	ŠTEVILO ZAVAROVANCEV NA ENEGA UŽIVALCA POKOJNINE
1	2	3	4=2:3
2014	843.558	608.885	1,39
2015	875.414	612.018	1,43
2016	891.002	613.683	1,45
2017	914.313	615.681	1,49
2018	939.149	617.299	1,52
2019	960.755	620.459	1,55
2020	958.148	624.735	1,53
2021	965.002	624.768	1,54
2022	989.063	628.082	1,57
2023	999.043	635.012	1,57

Opomba: Od leta 2014 so dodatno zajeti zavarovanci iz 18. člena ZPIZ-2 (druga pravna razmerja) in zaposleni v tujini.

Delež uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja v številu prebivalcev RS

Po podatkih SURS je bilo konec septembra 2023 v RS 2.123.103 prebivalcev, po podatkih zavoda je bilo konec istega meseca 637.401 uživalcev pokojnine iz obveznega zavarovanja. Delež uživalcev je v številu prebivalcev znašal 30 odstotkov, kar je 0,2 odstotne točke več kot konec septembra 2022.

II.1.2.1.2 Novi uživalci pokojnin

Podatki o novih uživalcih pokojnin so za leto 2023 začasni, končni bodo objavljeni junija v Mesečnem statističnem pregledu za maj 2024, v publikaciji Uživalci pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja 2023 in v Letnem poročilu 2024. Pri izračunu povprečne starosti in pokojninske dobe so zajeti novi uživalci starostnih (z delnimi) in invalidskih pokojnin iz obveznega zavarovanja brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem.

Vpliv metodologije z začasnimi in končnimi podatki ni zanemarljiv. Število novih uživalcev, zajetih pri začasnih in končnih podatkih, je prikazan v preglednicah II.12 in II.13.

Preglednica II.12

UŽIVALCI POKOJNINE, KI SO UVELJAVILI PRAVICO V LETIH 2022 IN 2023, PO VRSTI POKOJNINE						
VRSTA	2022 (ZAČASNI)		2022 (KONČNI)		2023 (ZAČASNI)	
	VSI	BREZ PREDČASNIH IN Z ZAVAROVALNO DOBO S POVEČANJEM	VSI	BREZ PREDČASNIH IN Z ZAVAROVALNO DOBO S POVEČANJEM	VSI	BREZ PREDČASNIH IN Z ZAVAROVALNO DOBO S POVEČANJEM
Starostna (z delno)	20.081	18.008	22.547	20.081	23.509	20.939
ženske	9.883	9.485	10.835	10.380	10.688	10.234
moški	10.198	8.523	11.712	9.701	12.821	10.705
Invalidska	1.062	996	1.539	1.435	1.234	1.160
ženske	465	455	652	636	510	494
moški	597	541	887	799	724	666
Družinska oz. vdovska	3.546	-	4.748	-	3.304	-
ženske	2.901	-	3.845	-	2.644	-
moški	645	-	903	-	660	-
Del vdovske	5.225	-	5.754	-	5.157	-
ženske	3.924	-	4.327	-	3.822	-
moški	1.301	-	1.427	-	1.335	-

Preglednica II.13

UŽIVALCI STAROSTNE POKOJNINE, KI SO UVELJAVILI PRAVICO V LETIH 2022 IN 2023, BREZ PREDČASNIH IN Z ZAVAROVALNO DOBO S POVEČANJEM, PO ZAKONU UVELJAVITVE POKOJNINE									
VRSTA	2022 (ZAČASNI)			2022 (KONČNI)			2023 (ZAČASNI)		
	ZPIZ-1	ZPIZ-2	ZPIZ-1 IN ZPIZ-2	ZPIZ-1	ZPIZ-2	ZPIZ-1 IN ZPIZ-2	ZPIZ-1	ZPIZ-2	ZPIZ-1 IN ZPIZ-2
	ŠTEVILO								
Starostna (z delno)	163	17.845	18.008	206	19.875	20.081	110	20.829	20.939
ženske	117	9.368	9.485	144	10.236	10.380	79	10.155	10.234
moški	46	8.477	8.523	62	9.639	9.701	31	10.674	10.705
Starostna (z delno)	DELEŽ (V %)								
	0,9	99,1	100,0	1,0	99,0	100,0	0,5	99,5	100,0
	1,2	98,8	100,0	1,4	98,6	100,0	0,8	99,2	100,0
ženske	1,2	98,8	100,0	1,4	98,6	100,0	0,8	99,2	100,0
moški	0,5	99,5	100,0	0,6	99,4	100,0	0,3	99,7	100,0

Dosežena starost ob upokojitvi

Povprečna dosežena starost novih uživalcev starostne pokojnine iz posameznega koledarskega leta je pretežno odvisna od njihove strukture. Če je bilo več starostnih pokojnin uveljavljenih pri najnižji starosti z enako ali daljšo pokojninsko dobo, kot se zahteva za upokojitev pri tej starosti, je povprečna starost nižja, če pa se viša delež upokojenih pri višjih starostih s krajšo pokojninsko dobo, se povprečna starost viša.

Preglednica II.14

POVPREČNA STAROST NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih								
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA			
	ŽENSK		MOŠKI		ŽENSK		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2014	59	0	61	2	51	3	54	5
2015	59	2	61	4	52	0	54	5
2016	60	0	61	9	52	4	55	0
2017	60	4	62	3	53	7	55	4
2018	60	6	62	4	54	6	55	9
2019	60	8	62	6	54	10	55	7
2020	60	11	62	8	54	11	55	6
2021	61	6	62	8	55	4	56	0
2022	61	8	62	10	55	2	55	9
2023*	61	8	62	9	55	0	56	0

Opomba: *Začasni podatki

Predpisana starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine se je za **ženske** od uveljavitve ZPIZ-1 začela postopno višati vsako leto za 4 mesece. Na začetku je pri 35 letih pokojninske dobe predpisana starost znašala 53 let, pri 20 letih pokojninske dobe 58 let in pri 15 letih zavarovalne dobe 60 let. Tudi po ZPIZ-2 se je zviševanje predpisane starosti nadaljevalo. Najnižja možna starost je bila v letu 2023 60 let, enako kot od leta 2019 naprej, ko je bilo konec prehodnega obdobja, sočasno z zahtevano pokojninsko dobo brez dokupa, ki je znašala, enako kot od leta 2018 naprej, 40 let. Od leta 2020 upokojitev s pokojninsko dobo najmanj 20 let ni več mogoča. Pri 15 letih zavarovalne dobe od leta 2016 predpisana starost znaša 65 let.

Dejanske povprečne upokojitvene starosti žensk niso v celoti sledile dinamiki predpisanega zviševanja zahtevane starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Tako se je v obdobju 2014–2023 povprečna upokojitvena starost žensk zvišala za 2 leti in 8 mesecev z 59 let na 61 let in 8 mesecev, kar pomeni 1 leto več od povišanja zahtevane starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Povprečna upokojitvena starost se v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 ni spremenila. V letu 2023 je bilo od 10.234 novih uži valk starostne in delne pokojnine 10.155 oziroma 99,2 odstotka upokojenih po pogojih ZPIZ-2, ostale (79 oziroma 0,8 odstotka) pa po prehodnih določbah ZPIZ-2, ki omogočajo upokojitev po ZPIZ-1.

Predpisane starosti in dolžine pokojninske oziroma zavarovalne dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine za **moške** se v obdobju veljavnosti ZPIZ-1 niso spreminjale. Z ZPIZ-2 pa se je postopno povečevala minimalna starost. V letu 2023 je bila enaka kot od leta 2018 naprej; 60 let ob 40 letih pokojninske dobe brez dokupa. Pri 15 letih zavarovalne dobe je tako kot v letih od 2013 do 2022 potrebna starost znašala 65 let. Po ZPIZ-2 je bila postopno ukinjena možnost starostne upokojitve pri 63 letih starosti in 20 letih dopolnjene pokojninske dobe.

V letih od 2014 do 2020 se je dejanska povprečna upokojitvena starost moških povečevala od 61 let in 2 meseca na 62 let in 8 mesecev, nato je v letu 2021 ostala enaka, v letu 2022 se je povečala na 62 let in 10 mesecev, v letu 2023 pa znižala za 1 mesec, na 62 let in 9 mesecev. V letih od 2015 do 2023 prevladujejo upokojeni po ZPIZ-2. Od 10.705 upokojenih v letu 2023 je bilo 10.674 oziroma 99,7 odstotka upokojenih po ZPIZ-2, po prehodnih določbah ZPIZ-2, ki omogočajo pridobitev pravice po pogojih ZPIZ-1, pa 31 oziroma 0,3 odstotka upokojenih.

V letu 2023 je bilo 1234 novih uživalcev invalidske pokojnine (1160 brez uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem). Povprečna starost prejemnikov invalidske pokojnine je v manjši meri pogojena s predpisi, ki omogočajo pridobitev te pravice. Nanjo lahko vpliva le starost, do katere so zavarovancem s preostalo delovno zmožnostjo zagotovljene pravice na tej podlagi. Ta pa se je tako z ZPIZ-1 kakor tudi z ZPIZ-2 zvišala. Povprečna starost žensk, ki so pridobile pravico do invalidske pokojnine, je v letu 2023 znašala 55 let, moških pa 56 let. Pri ženskah povprečne upokojitvene starosti, dosežene v posameznih koledarskih letih, naraščajo od leta 2014 do 2021, v zadnjih dveh letih so se nekoliko znižale (v vsakem letu za 2 meseca), pri moških nihajo, trend je pozitiven.

V letu 2023 je bilo 8461 novih uživalcev družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, od tega je bilo 5157 uživalcev dela vdovske pokojnine. V letu 2022 sta bila po končnih podatkih 10.502 nova uživalca družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, od tega je bilo 5754 uživalcev dela vdovske pokojnine (po začasni podatkih 8771 novih uživalcev družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, od tega 5225 uživalcev dela vdovske pokojnine).

Na dejansko upokojitveno starost uživalcev starostne pokojnine vplivajo v zakonu določeni bonusi in malusi. Bonusi jo zvišujejo, saj jih upravičenec pridobi, če odloži upokojitev na čas po izpolnitvi pogojev. V letu 2023 je bilo do povečanja starostne pokojnine upravičenih 2193 žensk in 4466 moških (po začasni podatkih za leto 2022 1781 žensk in 2882 moških). Malusi se odražajo v trajnem zmanjšanju starostne pokojnine, ker je bila ta po ZPIZ-1 uveljavljena pred dopolnitvijo polne starosti z doseženo pokojninsko dobo in ne delovno dobo, po ZPIZ-2 pa v trajnem zmanjšanju predčasne pokojnine. V letu 2023 je starostno pokojnino s trajnim znižanjem ter predčasno pokojnino uveljavilo 74 žensk in 52 moških (po začasni podatkih za leto 2022 78 žensk in 34 moških).

Preglednica II.15

ŠTEVILO STAROSTNIH POKOJNIN, UVELJAVLJENIH S POVEČANJEM OZIROMA TRAJNIM ZMANJŠANJEM (BONUSI, MALUSI), PO SPOLU, 2014–2023						
LETO	POVEČANJE (BONUSI)			ZMANJŠANJE (MALUSI)		
	ŽENSKÉ	MOŠKI	SKUPAJ	ŽENSKÉ	MOŠKI	SKUPAJ
2014	815	1.938	2.753	184	247	431
2015	1.111	2.213	3.324	302	303	605
2016	1.360	2.256	3.616	376	267	643
2017	1.501	2.347	3.848	302	197	499
2018	1.756	2.809	4.565	193	143	336
2019	1.918	2.702	4.620	213	142	355
2020	1.367	2.890	4.257	161	109	270
2021	1.665	3.156	4.821	96	44	140
2022	1.903	3.117	5.020	91	54	145
2023*	2.193	4.466	6.659	74	52	126

Opomba: *Začasni podatki

Pri novih uživalcih starostne pokojnine z zavarovalno dobo s povečanjem je dejansko dosežena povprečna starost žensk v letu 2023 znašala 60 let (59 let in 11 mesecev v letu 2022), povprečna starost moških pa 60 let in 10 mesecev (61 let v letu 2022). V letu 2023 je starostno pokojnino z zavarovalno dobo s povečanjem uveljavilo 382 žensk in 2069 moških (v letu 2022 369 žensk in 1961 moških).

Dopolnjena pokojninska doba ob upokojitvi

Povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev starostne pokojnine iz posameznega koledarskega leta je odvisna pretežno od njihove strukture. Če je bilo več starostnih pokojnin uveljavljenih z enako ali daljšo pokojninsko dobo, kot se zahteva za upokojitev pri najnižji starosti, je povprečna pokojninska doba višja, če pa se viša delež upokojenih pri višjih starostih s krajšo pokojninsko dobo, v katero je bila šteta tudi dodana doba, se povprečna dopolnjena pokojninska doba niža.

Preglednica II.16

POVPREČNA DOPOLNJENA POKOJNINSKA DOBA NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih								
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA			
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2014	36	2	37	9	26	10	27	6
2015	36	11	37	9	27	6	27	3
2016	37	2	37	6	27	6	27	9
2017	37	3	36	7	29	3	27	6
2018	38	9	37	1	28	11	27	7
2019	39	0	36	10	28	11	27	8
2020	38	10	36	10	28	7	27	5
2021	38	5	36	11	29	7	27	1
2022	38	3	37	0	28	10	27	0
2023*	38	10	38	5	28	11	27	2
% STAROSTNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE V 2023*					ženske: 81,0		moški: 76,9	

Opomba: *Začasni podatki

V letu 2023 so ženske uveljavile starostno pokojnino (vključno z delnimi) v povprečju z 38 leti in 10 meseci, moški pa z 38 leti in 5 meseci pokojninske dobe, kar predstavlja v primerjavi z letom 2022 pri ženskah povečanje za 7 mesecev, pri moških pa povečanje za 1 leto in 5 mesecev. Z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe je uveljavilo pokojnino 81 odstotkov žensk (78 odstotkov v letu 2022) in 76,9 odstotka moških (68 odstotkov v letu 2022).

Povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev invalidske pokojnine iz leta v leto niha, saj je odvisna od strukture prejemnikov. V letu 2023 so ženske, ki so uveljavile pravico do invalidske pokojnine, dopolnile v povprečju 28 let in 11 mesecev, moški pa 27 let in 2 meseca pokojninske dobe.

Pri novih uživalcih starostne pokojnine z zavarovalno dobo s povečanjem je v letu 2023 znašala povprečna dosežena pokojninska doba pri ženskah 38 let in 3 mesece, pri moških pa 38 let in 11 mesecev (v letu 2022 pri ženskah 37 let in 8 mesecev, pri moških pa 37 let in 6 mesecev).

II.1.2.1.3 Trajanje prejemanja pokojnine

Na povprečno dobo prejemanja pokojnine vplivajo zakonski razlogi (milejši pogoji upokojitve v preteklosti) in daljšanje življenjske dobe uživalcev, v letih 2020 in 2021 pa tudi posledice bolezni covid-19. Zajem podatkov za izračun je bil v letu 2023 premaknjen na konec decembra. Pri uživalcih starostne pokojnine se je v obdobju 2014–2023 doba prejemanja pokojnine podaljšala,

pri ženskah s 23 let in 1 mesec na 25 let in 11 mesecev, pri moških s 16 let in 11 mesecev na 17 let in 10 mesecev. V letu 2023 je bila povprečna doba prejemanja pokojnine pri obeh spolih daljša kot v letu 2022, pri ženskah za 8 mesecev in pri moških za 2 meseca. V zadnjih desetih letih se je doba prejemanja skrajšala pri ženskah samo v letu 2021, pri moških je bilo trajanje prejemanja krajše tudi v letu 2019.

Podaljševala se je tudi povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine, in sicer pri ženskah s 24 let in 8 mesecev v letu 2014 na 28 let in 8 mesecev v letu 2023, pri moških z 18 let in 9 mesecev v letu 2014 na 22 let in 9 mesecev v letu 2023. V primerjavi s preteklim letom se je povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine pri ženskah podaljšala za 5 mesecev, pri moških za 1 leto.

Pri družinskih in vdovskih pokojninah se je povprečna doba prejemanja pokojnine podaljšala z 12 let in 6 mesecev v letu 2014 na 15 let v letu 2023 (14 let in 4 mesece je bila v letu 2022).

Preglednica II.17

POVPREČNA DOBA PREJEMANJA POKOJNINE UŽIVALCEV, KI JIM JE PRENEHALA PRAVICA DO POKOJNINE po letih, stanje december										
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA				DRUŽINSKA/VDOVSKA	
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI		SKUPAJ	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2014	23	1	16	11	24	8	18	9	12	6
2015	23	6	17	0	25	4	19	5	12	10
2016	24	1	17	7	26	0	19	11	13	0
2017	24	5	17	8	26	2	20	8	13	2
2018	24	9	18	0	26	10	20	10	13	3
2019	24	11	17	7	27	1	21	3	13	8
2020	25	6	18	2	27	11	21	9	14	0
2021	24	9	17	7	28	0	21	9	14	0
2022	25	3	17	8	28	3	21	9	14	4
2023	25	11	17	10	28	8	22	9	15	0

V letu 2023 je prenehala pravica do pokojnine 16.290 uživalcem starostne in delne pokojnine, kar je 3,7 odstotka več kot v letu 2022. Pravica do invalidske pokojnine je prenehala 3565 uživalcem, kar je 3 odstotke manj kot v letu 2022. Od leta 2014 do 2023 se je število uživalcev starostne in delne pokojnine, ki jim je prenehala pravica do pokojnine, povečalo z 11.296 na 16.290. Uživalcev invalidske pokojnine, ki jim je prenehala pravica do pokojnine, je bilo 3713 leta 2014, leta 2023 pa 3565.

Povprečna doba prejemanja starostne in delne pokojnine vseh uživalcev je konec leta 2023 pri ženskah znašala 15 let in 9 mesecev, pri moških pa 12 let (konec leta 2022 pri ženskah 15 let in 10 mesecev ter pri moških enako kot v letu 2023). Povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine je konec leta 2023 pri ženskah znašala 21 let in 8 mesecev, pri moških pa 18 let in 5 mesecev (konec leta 2022 21 let in 7 mesecev pri ženskah ter 18 let in 3 mesece pri moških). Pri uživalcih družinske in vdovske pokojnine je konec leta 2023 povprečna doba prejemanja znašala 12 let in 10 mesecev (enako kot konec leta 2022).

II.1.2.1.4 Uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja

ZPIZ-1 ni določil prevedbe pravic zavarovancev s preostalo delovno zmožnostjo, pridobljenih po prejšnjih predpisih, zato so statistični podatki o uživalcih nadomestil ločeni na priznane po ZPIZ ter ZPIZ-1 in ZPIZ-2. Sistem odmere nadomestil po ZPIZ-1, ki je začel veljati 1. januarja 2003, se bistveno razlikuje od prej veljavnega, medtem ko v ZPIZ-2 ni bilo večjih sprememb.

Preglednica II.18 prikazuje povprečno število uživalcev nadomestil po ZPIZ, ZPIZ-1 in ZPIZ-2. Razvidno je, da se število uživalcev po ZPIZ iz leta v leto zmanjšuje, po ZPIZ-1 in ZPIZ-2 pa v skupnem številu narašča. Povprečno število uživalcev vseh vrst nadomestil iz invalidskega zavarovanja je bilo v letu 2023 43.099. V primerjavi z letom 2022 jih je bilo 1,2 odstotka manj,

predvsem zaradi zmanjšanja števila uživalcev nadomestil po ZPIZ. Po letu 2008 in do leta 2018 se je število uživalcev nadomestil zmanjševalo, v letih 2019 in 2020 se je povečalo, v letih od 2021 do 2023 pa ponovno zmanjšalo.

Razloga za zmanjšanje števila uživalcev nadomestil po ZPIZ sta prenehanje pravice zaradi smrti ali pridobitev pravice do pokojnine oziroma sprememba v stanju invalidnosti, zaradi česar so pridobili nove pravice po ZPIZ-1 ali ZPIZ-2.

Preglednica II.18

POVPREČNO ŠTEVILO UŽIVALCEV NADOMESTIL, 2014–2023								
LETO	PO ZPIZ (DO 31. 12. 2002)			PO ZPIZ-1 IN ZPIZ-2 (OD 1. 1. 2003)				SKUPAJ
	ZA ČAS ČAKANJA NA DRUGO USTREZNO ZAPOSLOITEV	ZARADI DELA S SKRAJŠANIM DELOVNIM ČASOM	ZARADI MANJŠE PLAČE NA DRUGEM USTREZNEM DELU	DELNA INVALIDSKA POKOJNINA/DELNO NADOMESTILO	ZA ČAS POKLICNE REHABILITACIJE	ZAČASNO NADOMESTILO	NADOMESTILO ZA INVALIDNOST	
2014	9.634	2.275	4.085	13.291	334	539	15.748	45.906
2015	8.664	1.990	3.634	13.781	312	609	16.200	45.190
2016	7.655	1.772	3.295	14.330	292	657	16.653	44.654
2017	6.681	1.652	3.081	14.730	250	674	17.228	44.296
2018	6.087	1.530	2.864	14.906	207	653	17.886	44.133
2019	5.842	1.392	2.615	15.307	195	644	18.723	44.718
2020	5.477	1.243	2.338	15.813	201	629	19.137	44.838
2021	5.002	1.107	2.059	16.247	205	607	19.123	44.350
2022	4.502	1.019	1.857	16.591	183	588	18.893	43.633
2023	3.978	906	1.672	17.143	172	566	18.662	43.099

Opomba: Od leta 2020 so dodatno zajeti uživalci, ki še niso imeli rednega nakazila.

Preglednica II.19

STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV NADOMESTIL (v %), 2014–2023									
LETO	PO ZPIZ (DO 31. 12. 2002)				PO ZPIZ-1 IN ZPIZ-2 (OD 1. 1. 2003)				SKUPAJ
	ZA ČAS ČAKANJA IN ČAS POKLICNE REHABILITACIJE	ZA ČAS ČAKANJA NA DRUGO USTREZNO ZAPOSLOITEV	ZARADI DELA S SKRAJŠANIM DELOVNIM ČASOM	ZARADI MANJŠE PLAČE NA DRUGEM USTREZNEM DELU	DELNA INVALIDSKA POKOJNINA/DELNO NADOMESTILO	ZA ČAS POKLICNE REHABILITACIJE	ZAČASNO NADOMESTILO	NADOMESTILO ZA INVALIDNOST	
2014	-100,0	-11,3	-30,8	-10,6	6,8	-4,6	14,0	5,2	-2,2
2015	-	-10,1	-12,5	-11,0	3,7	-6,6	13,0	2,9	-1,6
2016	-	-11,6	-11,0	-9,3	4,0	-6,4	7,9	2,8	-1,2
2017	-	-12,7	-6,8	-6,5	2,8	-14,4	2,6	3,5	-0,8
2018	-	-8,9	-7,4	-7,0	1,2	-17,2	-3,1	3,8	-0,4
2019	-	-4,0	-9,0	-8,7	2,7	-5,8	-1,4	4,7	1,3
2020	-	-6,0	-10,4	-9,9	3,4	0,0	-2,2	2,2	0,4
2021	-	-8,7	-10,9	-11,9	2,7	2,0	-3,5	-0,1	-1,1
2022	-	-10,0	-7,9	-9,8	2,1	-10,7	-3,1	-1,2	-1,6
2023	-	-11,6	-11,1	-10,0	3,3	-6,0	-3,7	-1,2	-1,2

Opomba: Od leta 2020 so dodatno zajeti uživalci, ki še niso imeli rednega nakazila. Stopnje rasti za leto 2020 so izračunane na podlagi primerljivih podatkov za leto 2019.

II.1.2.1.5 Prejemniki letnega dodatka ter uživalci dodatka za pomoč in postrežbo

Letni dodatek je bil v letu 2023 izplačan 660.088 prejemnikom, od tega 86,6 odstotka v petih različnih zneskih in 13,4 odstotka v sorazmernem delu. Letni dodatek v višini 145 evrov je prejelo 140.332, v višini 205 evrov 80.291, v višini 255 evrov 104.972, v višini 315 evrov 113.987, v

višini 455 evrov pa 131.725 prejemnikov ter sorazmerni del dodatka 88.781 prejemnikov. Uživalci, ki se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu oziroma se jim zaradi delne zaposlitve izplačuje delna pokojnina ali pokojnina v sorazmernem delu, so prejeli letni dodatek v celotni višini 455 evrov in ne v sorazmernem delu, če osnova za odmero letnega dodatka ni presegla 600 evrov. Letni dodatek je v letu 2023 prejelo 0,5 odstotka oziroma 3203 osebe več kot v letu 2022.

Povprečno število užitvalcev **DPP** se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 2,7 odstotka, na 34.015 užitvalcev. V letu 2023 je nižji znesek DPP v povprečju prejelo 22.008 užitvalcev (64,7 odstotka), višji znesek 10.212 užitvalcev (30 odstotkov), DPP za najtežje prizadete 771 užitvalcev (2,3 odstotka), 1024 užitvalcev (3 odstotke) pa v sorazmernem delu.

Preglednica II.20

POVPREČNO ŠTEVILO IN STOPNJE RASTI PREJEMNIKOV LETNEGA DODATKA IN UŽIVALCEV DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO, 2014–2023										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
LETNI DODATEK										
Število	405.840	502.283	501.654	643.129	645.492	648.316	653.401	654.531	656.885	660.088
Stopnja rasti (%)	-0,4	23,8	-0,1	28,2	0,4	0,4	0,8	0,2	0,4	0,5
DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO										
Število	30.343	30.852	31.622	32.281	33.272	34.607	34.679	33.243	33.110	34.015
Stopnja rasti (%)	1,7	1,7	2,5	2,1	3,1	4,0	0,2	-4,1	-0,4	2,7

Opomba: Od leta 2019 so pri užitvalcih dodatka za pomoč in postrežbo dodatno zajeti užitvalci vojaške pokojnine, dodatka k pokojnini in tisti, ki še niso imeli rednega nakazila

II.1.2.1.6 Užitvalci invalidnine

Povprečno število užitvalcev **invalidnine** za telesno okvaro se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 povečalo za 9,6 odstotka, zaradi novele ZPIZ-2J, ki od 7. 8. 2021 zavarovancem omogoča pridobitev pravice do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela.

Preglednica II.21

POVPREČNO ŠTEVILO IN STOPNJE RASTI POVPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV INVALIDNINE, 2014–2023										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število	53.111	50.666	48.352	46.020	43.913	41.869	39.864	37.802	39.480	43.280
Stopnja rasti (%)	-4,2	-4,6	-4,6	-4,8	-4,6	-4,7	-4,7	-5,2	4,4	9,6

Opomba: Od leta 2020 so dodatno zajeti užitvalci vojaške pokojnine, dodatka k pokojnini in tisti, ki še niso imeli rednega nakazila. Stopnja rasti za leto 2020 je izračunana na podlagi primerljivega podatka za leto 2019.

II.1.2.2 Užitvalci drugih pravic zunaj sistema obveznega zavarovanja oziroma po posebnih zakonih in predpisih

II.1.2.2.1 Zimski letni dodatek po ZIPRS2324-A

Zimski letni dodatek je bil izplačan decembra 2023 užitvalcem pokojnin in užitvalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki so upravičeni do letnega dodatka za leto 2023, v višini 40 odstotkov izplačanega letnega dodatka v letu 2023.

Izplačan je bil 648.604 prejemnikom. Zimski letni dodatek v višini 58 evrov je prejelo 138.062, v višini 82 evrov 78.901, v višini 102 evra 103.036, v višini 126 evrov 112.294, v višini 182 evrov 130.146 prejemnikov ter v drugih zneskih 86.165 prejemnikov, katerim je bil letni dodatek odmerjen v sorazmernem delu.

II.1.2.2.2 Uživalci vojaške pokojnine, pokojnine po zakonu o SZK, dodatka k pokojnini, akontacije pokojnine in dela vdovske pokojnine po ZPIZVZ-B

Preglednica II.22

POVPREČNO ŠTEVILO UŽIVALCEV PO POSEBNIH ZAKONIH IN PREDPISIH, 2014–2023					
LETO	VOJAŠKE POKOJNINE	POKOJNINE PO SZK	DODATKI K POKOJNINI	PREJEMNIKI AKONTACIJE	SKUPAJ
1	2	3	4	5	6=2 do 5
2014	2.750	620	1.112	3	4.485
2015	2.588	447	1.026	3	4.064
2016	2.422	317	943	3	3.685
2017	2.253	218	865	0	3.336
2018	2.088	152	794	0	3.034
2019	1.937	102	727	1	2.767
2020	1.745	63	660	1	2.469
2021	1.556	33	587	1	2.177
2022	1.417	20	527	1	1.965
2023	1.277	15	479	1	1.772

Opomba: Od leta 2020 so dodatno zajeti uživalci, ki še niso imeli rednega nakazila.

Leta 2023 je bilo uživalcev **dela vdovske pokojnine po ZPIZVZ-B** v povprečju 281, kar je 0,4 odstotka manj kot leto prej.

II.1.2.2.3 Preživninsko varstvo kmetov

Od uveljavitve ZPVK (leta 1979) do konca leta 1997, ko je bila sklenjena zadnja pogodba, sta bili sklenjeni 202 pogodbi. Decembra 2023 so **preživnino** prejeli 3 uživalci.

II.1.2.2.4 Pokojnine in drugi prejemki, ki se kot obveznost RS financirajo iz državnega proračuna

Del sredstev za izplačilo pokojnin in drugih prejemkov, ki nastanejo zaradi priznavanja ali odmere pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod posebnimi pogoji oziroma zaradi izpada prispevkov, se zagotavlja kot obveznost iz državnega proračuna.

V preglednici II.23 so prikazani podatki za leto 2022. Obveznost države za leto 2023 bo ugotovljena na podlagi letnega obračuna obveznosti, ki ga zavod po ZPFOPIZ-1 predloži MDDSZ in MF v 60 dneh po sprejetju letnega poročila.

UPRAVIČENCI DO POKOJNIN in DRUGIH PREJEMKOV PIZ TER DO POVRAČIL PRISPEVKOV IZ PIZ, 2022		
VRSTA UPRAVIČENCA PO ZPIZ-1 (232. ČLEN), ZPIZ-2 (161. ČLEN) TER DRUGIH POSEBNIH ZAKONIH	SKUPAJ	
	ŠTEVILO	ZNESEK
1 Udeleženci NOB, narodni heroji, nosilci Partizanske spomenice	4.708	7.667.213
2 Upokojenci - kmetje borci	5	14.101
3 Vojni veterani TO RS	3.718	1.434.920
4 Vojni veterani mlajši od 15 let	187	54.650
5 Prisilno mobilizirani	377	100.767
6 Zaporniki v koncentracijskih taboriščih	193	85.282
7 Zaporniki v koncentracijskih taboriščih po 15. 5. 1945	40	12.805
8 Interniranci, begunci, delovni deportiranci itd.	7.144	3.507.647
9 Upravičenci do višjega zneska po Zakonu o popravi krivic	2.638	2.595.833
10 Uživalci izjemnih pok. po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pok. osebam, ki imajo posebne zasluge	136	918.941
11 Uživalci administrativnih pokojnin po predpisih nekdanje SFRJ	50	77.110
12 Delavci ONZ in zavodov za prestajanje kazni zapora	961	3.272.814
13 Upokojeni po zakonu o poslancih	43	127.068
14 Upokojeni po Zakonu o vladi	3	11.436
15 Upokojeni po Zakonu o sodniški službi	19	28.743
16 Upokojeni po Zakonu o prekrških	6	12.414
17 Upokojeni po Zakonu o kazenskem postopku	5	868
18 Administrativno upokojeni po Zakonu o notranjih zadevah	370	2.283.877
19 Upokojeni po Zakonu o policiji	368	2.261.655
20 Upokojeni po Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij	65	219.092
21 Upokojeni po Zakonu o obrambi	112	616.705
22 Upokojeni po Zakonu o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev	2.004	19.430.577
23 Upokojeni po Zakonu o prepovedi proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki	38	223.093
24 Uživalci akontacij pokojnin iz republik nekdanje SFRJ	1	1.656
25 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja aktivne vojaške službe v nekdanji JLA	2.040	8.222.400
26 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja do 31. 3. 1992 pri drugih nosilcih zavarovanja v nekdanji SFRJ	15.556	16.124.118
27 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobj v invalidskih podjetjih	6.495	6.883.741
28 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja prvega leta otrokovega življenja iz 1. alinee 189. člena ZPIZ-1	29.519	6.349.573
29 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja poklicne rehabilitacije zavarovanca s preostalo delovno zmožnostjo	207	226.766
30 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja poklicne rehabilitacije iz 2. alinee 131. člena ZPIZ-2	98	88.107
31 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobj iz 3. alinee 131. člena ZPIZ-2	21	6.883
32 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje obdobja iz 4. alinee 131. člena ZPIZ-2	454	387.696
33 Upravičenci do dela pokojnine za upoštevanje prištete dobe na podlagi osebnih okoliščin	4.440	2.055.700
34 Upravičenci do dela pokojnine, izplačanega do zneska najnižje pokojnine	3.404	5.304.817
35 Upoštevanje dodane dobe iz 2. odstavka 202. člena ZPIZ-2	1.397	14.141.917
36 Uživalci zagotovljene pokojnine (ZPIZ-2C)	91.270	31.827.210
37 Uživalci najnižje pokojnine (ZPIZ-2I)	5.260	1.086.829
38 Uživalci zagotovljene invalidske pokojnine (ZPIZ-2I)	18.952	5.575.305
39 Upravičenci po ZOPRZUJF	1	1.700
40 SKUPAJ OBVEZNOST ZA POKOJNINE IN DRUGE PREJEMKE (1 do 39)	202.305	143.242.028
41 Sorazmerni del stroškov delovanja zavoda za pokojnine in druge prejemke (0,83 %)		1.188.909
42 Sorazmerni del prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje za pokojnine in druge prejemke (8,65 %)		12.390.435
43 Uživalci dodatkov k pokojninam iz republik nekdanje SFRJ	551	1.365.985

UPRAVIČENCI DO POKOJNIN in DRUGIH PREJEMKOV PIZ TER DO POVRAČIL PRISPEVKOV IZ PIZ, 2022

VRSTA UPRAVIČENCA PO ZPIZ-1 (232. ČLEN), ZPIZ-2 (161. ČLEN) TER DRUGIH POSEBNIH ZAKONIH	SKUPAJ	
	ŠTEVILO	ZNESEK
44 Uživanci invalidnin in DPP, katerih pokojnina v celoti bremeni proračun (10. čl. ZPFOPIZ-1)	598	856.930
45 Prejemniki letnega dodatka	3.646	753.130
46 Prejemniki dela pokojnine (7. člen ZPFOPIZ-1)	39	116.068
47 Upravičenci do dodatka po ZDPIDŠ	85	1.203.999
48 SKUPAJ OBVEZNOST ZA OSTALE PREJEMKE (43 do 47)	4.919	4.296.111
49 Sorazmerni del stroškov delovanja zavoda za ostale prejemke (0,83 %)		35.658
50 SKUPAJ OBVEZNOST ZA POKOJNINE IN DRUGE TER OSTALE PREJEMKE (40+41+42+48+49)	207.224	161.153.140
51 Prispevek zavarovanca in delodajalca za zaposlene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih	14.785	58.158.428
52 Kmetje po Zakonu o pogojih, pod katerimi se kmetom zmanjšani ali odpisani prisp. štejejo za plačane (prisp. zav. in delod.)	140	216.074
53 Prispevek delodajalca za kmete in člane kmečkih gospodarstev (17. in 25. čl. ZPIZ-2)	22.111	17.855.722
54 Upravičenci do starševskega dodatka iz 19. člena ZPIZ-2	3.017	3.369.814
55 Del prispevka zavarovanca in delodajalca iz 15. člena ZPIZ-2 (145. člen ZPIZ-2)	23.831	15.817.908
56 Obračunani neplačani prispevki po 3. odstavku 74. člena ZZRZI	8.077	24.250.458
57 Obračunani neplačani prispevki po 4. odstavku 74. člena ZZRIZ	28.810	6.269.781
58 Del prispevka delodajalca za prvo zaposlitev (157. člen ZPIZ-2)	926	1.110.979
59 Del prispevka delodajalca za starejše delavce (156. člen ZPIZ-2)	51.200	9.057.027
60 SKUPAJ ZNESEK PRISPEVKOV (51 do 59)	152.897	136.106.191
61 SKUPAJ CELOTNA OBVEZNOST (50+60)	360.121	297.259.331
62 Vračila, odtegljaji		3.109.833
63 LETNA OBVEZNOST PO TEM OBRAČUNU		294.149.498

II.2 GMOTNI POLOŽAJ UŽIVALCEV POKOJNIN IN DELOVNIH INVALIDOV

Zavod v letnih poročilih ugotavlja gmotni položaj uživalcev pokojnin in delovnih invalidov predvsem z vidika indikatorjev, ki jih objavlja v mesečnih statističnih pregledih, ter na osnovi podatkov in dokumentov, ki predstavljajo podlago za izvajanje zavarovanja.

Višina pokojnin in drugih prejemkov, ki jih izplačuje zavod, pomembno vpliva na gmotni položaj uživalcev pokojnin in delovnih invalidov.

II.2.1 Usklajevanje pokojnin in drugih prejemkov, izplačilo zimskega letnega dodatka ter izplačilo povečanega dela prejemkov upokoјencev

Višina pokojnine je praviloma odvisna od zakonsko določenega načina njene odmere ter poznejšega usklajevanja, namenjenega ohranjanju njene vrednosti. Višina njenega izplačila pa je odvisna tudi od višine obračunane akontacije dohodnine. Gmotni položaj se lahko v manj ugodnih gospodarskih razmerah izboljša tudi z dodatnimi zakonskimi ukrepi.

V skladu s 105. in 106. členom ZPIZ-2 se uskladitev pokojnin izvede enkrat letno, in sicer pri izplačilu pokojnin za mesec februar. Osnova za uskladitev je pokojnina, ki upravičencu pripada za mesec pred mesecem, v katerem se izvede uskladitev, oziroma ob odmeri, če je odmerjena v mesecu njene izvedbe ali pozneje v posameznem koledarskem letu. Uskladitev velja od 1. januarja tistega leta, v katerem se opravi. Pokojnine se uskladijo za 60 odstotkov rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 odstotkov povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin je izražena v odstotku in je seštevek obeh ugotovljenih delnih rasti. Uskladitev pokojnin ne more biti nižja od ugotovljene polovične rasti cen življenjskih potrebščin.

V letu 2023 so se pokojnine redno uskladile za 5,2 odstotka. Uskladitev je bila izvedena 28. februarja 2023 z izplačilom februarskih pokojnin ter z veljavnostjo od 1. januarja 2023 in poračunom za januar tega leta.

Z namenom blažitve posledic druginje za upokoјence ter prejemnike invalidskih nadomestil je zavod na podlagi ZIPRS2324-A v decembru 2023 izplačal zimski letni dodatek. Višina tega se je določila v odvisnosti od višine izplačanega letnega dodatka v tem letu in se je izplačala v višini 40 odstotkov izplačanega letnega dodatka v letu 2023. Zimski letni dodatek se je tako večini uživalcem pokojnin izplačal v petih različnih višinah, uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja pa v treh različnih višinah. V nižjih zneskih pa je bil izplačan tistim uživalcem, katerim je bil letni dodatek v letu 2023 odmerjen v sorazmernem delu.

Zavod je na podlagi ZIPRS2324-A z namenom povečanja prihodkov v novembru in decembru 2023 uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja ob izplačilu rednih prejemkov izplačal tudi povečani del prejemkov v višini 1,8 odstotka od zneska, ki ga je užívalec prejel v oktobru 2023. Povečan del prejemkov je upoštevan v zneskih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

II.2.2 Raven pokojnin ter razmerja med pokojninami in plačami

Glede na vrsto izplačane pokojnine je bila povprečna mesečna bruto starostna pokojnina, izplačana v obdobju januar–december 2023, od primerljive v enakem obdobju leta 2022 višja za 5,1 odstotka in je znašala 826,88 evra, invalidska pokojnina višja za 4,5 odstotka in je znašala 636,42 evra, vdovska in družinska pokojnina pa višja za 4,8 odstotka in je znašala 502,84 evra.

V letu 2023 je bila ugotovljena povprečna letna 7,4-odstotna inflacija, zato so se pokojnine v primerjavi s predhodnim letom realno zmanjšale za: starostne pokojnine 2,1 odstotka, invalidske pokojnine 2,7 odstotka ter vdovske in družinske pokojnine 2,4 odstotka.

Povprečno število in struktura uživalcev pokojnin brez uživalcev sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin, po višini bruto pokojnine v decembru 2023, sta razvidna iz preglednice II.24.

Preglednica II.24

RAZPOREDITEV POKOJNIN brez uživalcev sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin, 12/2023									
INTERVALI BRUTO ZNESKOV POKOJNIN V EUR	STAROSTNE POKOJNINE							STAROSTNE, INVALIDSKE, DRUŽINSKE IN VDOVSKE POKOJNINE	
	ŠTEVILO			STR. V %	ŠTEVILO (ŠIRŠI RAZREDI)	POVPREČNA POK. DOBA			
	ŽENSKÉ	MOŠKI	SKUPAJ			LET	MES	ŠTEVILO	STR. V %
do 200,00	0	0	0	0,0		-	-	2.237	0,4
200,01 - 300,00	3	3	6	0,0		22	2	4.549	0,9
300,01 - 400,00	5.089	6.203	11.292	2,8		19	8	24.638	4,7
400,01 - 500,00	6.911	5.691	12.602	3,1	23.900	24	10	33.167	6,3
500,01 - 600,00	14.214	8.002	22.216	5,5		31	6	39.436	7,5
600,01 - 700,00	11.268	7.379	18.647	4,6		34	0	34.630	6,6
700,01 - 800,00	75.867	49.024	124.891	30,8		38	8	144.248	27,3
800,01 - 900,00	23.954	24.173	48.127	11,9		38	4	56.619	10,7
900,01 - 1.000,00	18.369	20.034	38.403	9,5	252.284	38	4	44.710	8,5
1.000,01 - 1.100,00	15.001	15.314	30.315	7,5		38	5	34.700	6,6
1.100,01 - 1.200,00	11.948	11.481	23.429	5,8		38	5	26.359	5,0
1.200,01 - 1.300,00	8.808	8.280	17.088	4,2		38	7	19.119	3,6
1.300,01 - 1.400,00	6.259	6.213	12.472	3,1		38	9	14.031	2,7
1.400,01 - 1.500,00	4.177	4.751	8.928	2,2	92.232	38	9	10.047	1,9
1.500,01 - 1.600,00	3.009	3.721	6.730	1,7		38	10	7.618	1,4
1.600,01 - 1.700,00	2.294	2.776	5.070	1,3		38	10	5.881	1,1
1.700,01 - 1.800,00	1.635	2.220	3.855	1,0		38	10	4.704	0,9
1.800,01 - 1.900,00	1.295	1.740	3.035	0,7		39	0	3.249	0,6
1.900,01 - 2.000,00	1.074	1.508	2.582	0,6	21.272	38	11	2.763	0,5
2.000,01 - 2.100,00	830	1.288	2.118	0,5		38	9	2.241	0,4
2.100,01 - 2.200,00	745	1.233	1.978	0,5		38	8	2.076	0,4
2.200,01 - 2.300,00	708	1.204	1.912	0,5		38	9	2.007	0,4
2.300,01 - 2.400,00	697	1.331	2.028	0,5		39	0	2.108	0,4
2.400,01 - 2.500,00	1.031	1.942	2.973	0,7	11.009	39	3	3.050	0,6
od 2.500,01	1.910	2.573	4.483	1,1	4.483	42	1	4.501	0,9
SKUPAJ	217.096	188.084	405.180	100,0	405.180	37	0	528.688	100,0

Opomba: V razvrstitve po zneskih in pri izračunu povprečne pokojnine oziroma prejema v vseh tabelah so zajeti uživalci, ki so imeli pokojnino nakazano z rednim nakazilom, pri novih uživalcih je upoštevano prvo redno nakazilo (če ga je oseba že imela).

V novembru in decembru 2023 pokojnina oziroma prejemek vključuje povečan del prejema na podlagi 18. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024 (Ur. l. RS, št. 65/2023 z dne 17. 6. 2023 – ZIPRS2324-A).

Pokojnina vključuje dodatek k pokojnini po ZDPIDŠ in dodatek po ZPFOPIZ-1.

Pokojnine, odmerjene po določbah mednarodnih sporazumov v sorazmernem delu, so iz razpredelnice izločene, ker ne odražajo objektivne slike o gmotnem položaju uživalcev pokojnin in nižajo raven predvsem najnižjih pokojnin. Dejstvo je, da so te pokojnine, ki praviloma temeljijo na kratki pokojninski dobi, prebiti v zavarovanju pri zavodu, zelo nizke in predstavljajo samo del pokojnine posameznika. Pri večini uživalcev je pokojninska doba tako kratka, da onemogoča pridobitev pravice do samostojne slovenske pokojnine. Materialno varnost oziroma gmotni položaj upravičencev do sorazmernega dela pokojnine pa izboljšuje tuja pokojnina, ki so jo mnogi med njimi že ali pa jo še bodo pridobili po izpolnitvi pogojev v drugih državah, v katerih

so bili pokojninsko in invalidsko zavarovani. Delne pokojnine so iz zgornje razpredelnice izločene, ker se izplačujejo zavarovancem, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine in delajo s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom od polnega, zato se jim pokojnine izplačujejo v sorazmernem delu. Povprečna bruto starostna pokojnina brez uživalcev sorazmernega dela pokojnine in uživalcev delne pokojnine je v letu 2023 znašala 934,38 evra in je bila za 5,1 odstotka višja v primerjavi s predhodnim koledarskim letom.

Povprečna bruto starostna pokojnina z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe (brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin) je v letu 2023 znašala 1.032,18 evra in je bila v primerjavi s predhodnim koledarskim letom za 4,8 odstotka višja.

Po podatkih SURS je povprečna bruto plača, izplačana za obdobje januar–december 2023, znašala 2.220,95 evra. Od povprečja, izplačanega za koledarsko leto pred tem, je bila višja za 9,7 odstotka. Povprečna mesečna neto plača, izplačana za isto obdobje, pa je znašala 1.445,12 evra in je bila višja od povprečja, izplačanega leto pred tem, za 9,6 odstotka.

Mesečna izplačila povprečnih neto plač in povprečnih neto pokojnin po posameznih vrstah od leta 2014 do 2023 so razvidna iz preglednice II.25.

Preglednica II.25

POVPREČNI ZNESKI NETO PLAČ IN POKOJNIN (V EUR) IN VERIŽNI INDEKSI RASTI, 2014–2023										
LETO	PLAČA	VERIŽNI INDEKS	STAROSTNA POKOJNINA	VERIŽNI INDEKS	INVALIDSKA POKOJNINA	VERIŽNI INDEKS	VDOVSKA/ DRUŽINSKA POKOJNINA	VERIŽNI INDEKS	DEL VDOVSKE POKOJNINE	VERIŽNI INDEKS
2014	1.008,85	100,8	613,13	99,6	475,14	99,4	388,96	99,9	62,37	99,6
2015	1.013,23	100,4	609,50	99,4	472,21	99,4	385,85	99,2	62,18	99,7
2016	1.030,16	101,7	612,64	100,5	474,07	100,4	387,12	100,3	62,50	100,5
2017	1.062,00	103,1	620,25	101,2	479,93	101,2	391,11	101,0	63,23	101,2
2018	1.092,74	102,9	639,00	103,0	495,83	103,3	401,11	102,6	65,02	102,8
2019	1.133,50	103,7	657,99	103,0	509,75	102,8	411,96	102,7	66,96	103,0
2020	1.208,65	106,6	688,84	104,7	532,16	104,4	429,20	104,2	70,02	104,6
2021	1.270,30	105,1	722,36	104,9	561,19	105,5	444,54	103,6	72,98	104,2
2022	1.318,64	103,8	781,98	108,3	608,23	108,4	479,45	107,9	79,22	108,6
2023	1.445,12	109,6	823,07	105,3	635,74	104,5	502,62	104,8	82,85	104,6

Opomba: Od novembra 2015 je SURS spremenil vir podatkov o izplačanih plačah za zaposlene osebe v javnem sektorju (ISPAP), kar vpliva na višino povprečne plače. Razmerja med posamezno vrsto pokojnine in plačo za leto 2014 so izračunana na podlagi primerljivega podatka o plači za leto 2014, ki ga je objavil SURS.

Povprečni neto znesek izplačila 40 odstotkov starostne pokojnine je v letu 2023 znašal 377,65 evra.

V odstotkih izražena razmerja med povprečnimi mesečnimi pokojninami in plačami so razvidna iz preglednice II.26.

RAZMERJE - NETO POKOJNINE : NETO PLAČE po letih							
LETO	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN V %	DELEŽ UŽIVALCEV STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN MED UŽIVALCI STAROSTNE IN DELNE POKOJNINE V %	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE V %	DELEŽ UŽIVALCEV STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE MED UŽIVALCI STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN V %	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE V %	POVPREČNE INVALIDSKE POKOJNINE V %	POVPREČNE DRUŽINSKE/ VDOVSKE POKOJNINE V %
2014					60,8	47,1	38,6
2015	67,0	84,9	79,7	26,8	60,2	46,6	38,1
2016	66,5	84,5	78,2	27,8	59,5	46,0	37,6
2017	65,4	84,1	76,2	29,0	58,4	45,2	36,8
2018	65,7	83,8	75,6	30,7	58,5	45,4	36,7
2019	65,3	83,6	74,1	33,0	58,0	45,0	36,3
2020	64,2	83,3	72,2	35,4	57,0	44,0	35,5
2021	64,1	83,2	71,4	37,7	56,9	44,2	35,0
2022	67,0	83,0	74,1	39,9	59,3	46,1	36,4
2023	64,4	83,0	71,0	42,3	57,0	44,0	34,8

Opomba: Od novembra 2015 je SURS spremenil vir podatkov o izplačanih plačah za zaposlene osebe v javnem sektorju (ISPAP), kar vpliva na višino povprečne plače. Razmerja med posamezno vrsto pokojnine in plačo za leto 2014 so izračunana na podlagi primerljivega podatka o plači za leto 2014, ki ga je objavil SURS. Med prejemniki povprečne neto plače niso zajeti zaposleni, ki so bili napoteni na začasno čakanje na delo, upoštevani so dodatki, povezani z epidemijo covid-19.

Na gmotni položaj posameznika vpliva tudi del vdovske pokojnine, kar je razvidno iz preglednice II.27, ki prikazuje višino povprečne pokojnine z delom vdovske pokojnine v decembru 2023.

POVPREČNA POKOJNINA Z DELOM VDOVSKE POKOJNINE, 12/2023				
VRSTA	ZNESKI V EUR		INDEKSI	
	12/2023	1-12/2023	<u>12/23</u> 12/22	<u>1-12/23</u> 1-12/22
VSE POKOJNINE				
POVPREČNA BRUTO POKOJNINA				
starostna	850,89	838,10	102,9	105,1
moški	830,77	819,54	102,8	104,8
ženske	871,47	857,11	103,1	105,5
invalidska	653,07	644,44	102,3	104,5
moški	631,20	623,98	101,9	104,1
ženske	683,05	672,61	102,7	105,0
POVPREČNA NETO POKOJNINA				
starostna	846,72	834,29	103,0	105,3
moški	826,02	815,17	102,8	105,0
ženske	867,90	853,86	103,1	105,5
invalidska	652,32	643,76	102,3	104,6
moški	630,38	623,24	101,9	104,1
ženske	682,39	672,01	102,8	105,1
BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN				
POVPREČNA BRUTO POKOJNINA				
starostna	962,79	947,51	102,9	105,2
moški	999,75	985,10	102,7	104,9
ženske	930,76	914,90	103,1	105,4
invalidska	717,67	707,80	102,3	104,5
moški	724,16	715,21	101,9	104,2
ženske	709,78	698,72	102,7	105,0
POVPREČNA NETO POKOJNINA				
starostna	958,08	943,21	102,9	105,3
moški	993,91	979,75	102,7	105,0
ženske	927,03	911,50	103,1	105,5
invalidska	716,88	707,08	102,3	104,6
moški	723,25	714,39	101,9	104,2
ženske	709,12	698,13	102,8	105,1

II.2.3 Vpliv drugih pravic na raven pokojnin

Gmotni položaj užívalcev pokojnin in drugih prejemkov, ki jih izplačuje zavod, je odvisen tudi od višine drugih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Pravice iz obveznega zavarovanja, ki so izrazito socialne narave in pomembno vplivajo na gmotni položaj užívalcev najnižjih pokojnin, so odmera pokojnine od najnižje pokojninske osnove, najnižja starostna, predčasna ali invalidska pokojnina, zagotovljena pokojnina, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine užívalcev, ki so opravljali kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo predpisani pogoji pokojninske dobe. Najnižja pokojnina je v letu 2023 znašala 310,11 evra, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine užívalcev, ki so opravljali kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo predpisani pogoji pokojninske dobe, sta znašala 431,00 evra, zagotovljena pokojnina pa je v preteklem letu znašala 687,75 evra.

V funkciji zagotavljanja solidarnosti v sistemu je tudi odmera pokojnine od najvišje pokojninske osnove, pri čemer pa je njen vpliv bistveno manjši od vpliva odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove.

II.2.3.1 Najnižja pokojninska osnova

Odmera pokojnine od najnižje pokojninske osnove po načelu solidarnosti zagotavlja upravičencu višjo pokojnino, kot bi jo prejemal, če bi se mu izplačevala pokojnina, odmerjena od njegove dejanske pokojninske osnove in usklajena s pripadajočimi uskladitvami. Po ZPIZ-2 se zavarovancu pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove, če pokojnina, odmerjena od njegove dejanske pokojninske osnove, izračunane na podlagi osnov zavarovanja, s pripadajočimi uskladitvami ne dosega zneska pokojnine, odmerjene od najnižje pokojninske osnove, veljavne ob uveljavitvi pravice (če je zavarovanec do takšne odmere upravičen).

Najnižja pokojninska osnova se po ZPIZ-2 vsako leto določi na novo v višini 76,5 odstotka povprečne mesečne plače, izplačane v RS v preteklem koledarskem letu, zmanjšane za davke in prispevke, ki se plačujejo od plače po povprečni stopnji v Republiki Sloveniji, in se poveča za odstotek, s katerim so usklajene pokojnine od 1. januarja tekočega koledarskega leta. Višina najnižje pokojninske osnove se nato spreminja v višini in v rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin v tekočem koledarskem letu.

Najnižja pokojninska osnova, veljavna od 1. januarja 2023, je znašala 1.061,17 evra in je ostala enaka do konca leta 2023. Za pokojnine, uveljavljene po ZPIZ-1, je skladno s prehodnimi določbami ZPIZ-2 (preračun s faktorjem 0,732) najnižja pokojninska osnova od 1. januarja 2023 znašala 776,78 evra. Različni višini osnov v letu 2023 sta bili določeni zaradi drugačnega vrednotenja pokojninske dobe oziroma višine odstotkov za odmero pokojnine od pokojninske osnove. Najnižja pokojninska osnova je bila v letu 2023 za 3,6 odstotka višja kot v obeh primerih povprečno mesečno v predhodnem letu.

Preglednica II.28

ŠTEVILO STAROSTNIH IN INVALIDSKIH POKOJNIN, KI SO BILE V LETU 2023 ODMERJENE PO ZPIZ-1 OZIROMA PO ZPIZ-2, PO SPOLU, PO ZNESKU OZIROMA ODMERI POKOJNINE*								
SKUPINE	ŠTEVILO STAROSTNIH POKOJNIN (Z DELNIMI)						ŠTEVILO INVALIDSKIH POKOJNIN	
	ZPIZ-1		ZPIZ-2		ZPIZ-1 IN ZPIZ-2 SKUPAJ			
	ŠTEVILO	DELEŽ (%)	ŠTEVILO	DELEŽ (%)	ŠTEVILO	DELEŽ (%)	ŠTEVILO	DELEŽ (%)
Število novih uživalcev	125	100,0	23.384	100,0	23.509	100,0	1.234	100,0
moški	41	32,8	12.780	54,7	12.821	54,5	724	58,7
ženske	84	67,2	10.604	45,3	10.688	45,5	510	41,3
med njimi:								
Zagotovljena pokojnina	4	3,2	2.506	10,7	2.510	10,7	94	7,6
moški	3	7,3	1.275	10,0	1.278	10,0	84	11,6
ženske	1	1,2	1.231	11,6	1.232	11,5	10	2,0
Najnižji znesek invalidske pokojnine	0	0,0	21	0,1	21	0,1	8	0,6
moški	0	0,0	12	0,1	12	0,1	8	1,1
ženske	0	0,0	9	0,1	9	0,1	0	0,0
Najnižja pokojnina	1	0,8	39	0,2	40	0,2	4	0,3
moški	0	0,0	15	0,1	15	0,1	3	0,4
ženske	1	1,2	24	0,2	25	0,2	1	0,2
Odmera od najnižje pokojninske osnove	39	31,2	5.792	24,8	5.831	24,8	766	62,1
moški	0	0,0	2.485	19,4	2.485	19,4	417	57,6
ženske	39	46,4	3.307	31,2	3.346	31,3	349	68,4
Odmera od najvišje pokojninske osnove	4	3,2	406	1,7	410	1,7	5	0,4
moški	3	7,3	283	2,2	286	2,2	4	0,6
ženske	1	1,2	123	1,2	124	1,2	1	0,2
Drugi	77	61,6	14.620	62,5	14.697	62,5	357	28,9
moški	35	85,4	8.710	68,2	8.745	68,2	208	28,7
ženske	42	50,0	5.910	55,7	5.952	55,7	149	29,2

Opomba: *Začasni podatki

Med novimi uživalci starostne pokojnine (23.509), ki jim je zavod v letu 2023 priznal pravico do pokojnine, prevladuje priznanje pravic in odmera po ZPIZ-2 (23.384), kar pomeni 99,5 odstotka.

Delež starostnih pokojnin, odmerjenih od najnižje pokojninske osnove po ZPIZ-1, v letu 2023 znaša 31,2 odstotka (26,5 odstotka v letu 2022), po ZPIZ-2 24,8 odstotka (26,5 odstotka v letu 2022) in po ZPIZ-1 in ZPIZ-2 skupaj 24,8 odstotka (26,5 odstotka v letu 2022). Od najnižje pokojninske osnove je bila starostna pokojnina po ZPIZ-1 odmerjena samo ženskam. Delež moških, ki imajo starostno pokojnino v letu 2023 odmerjeno od najnižje pokojninske osnove, znaša po ZPIZ-2 19,4. Delež žensk, ki imajo starostno pokojnino odmerjeno od najnižje pokojninske osnove, znaša po ZPIZ-1 46,4 odstotka, po ZPIZ-2 31,2 odstotka, skupaj pa 31,3 odstotka. Delež starostnih pokojnin, odmerjenih po ZPIZ-1 in ZPIZ-2 skupaj od najvišje pokojninske osnove, znaša 1,7 odstotka. Med uživalci zagotovljene pokojnine so večinoma tisti, ki bi sicer imeli odmero od najnižje pokojninske osnove. Delež zagotovljenih pokojnin in odmer od najnižjih pokojninskih osnov je v letu 2023 znašal 35,5 odstotka (37,2 odstotka v letu 2022).

Od 1.234 novih uživalcev invalidske pokojnine, ki jim je zavod v letu 2023 priznal to pravico, je bil delež tistih, ki jim je bila pokojnina odmerjena od najnižje pokojninske osnove, 62,1-odstoten, od najvišje pokojninske osnove pa je bilo odmerjenih 0,4 odstotka invalidskih pokojnin. Delež zagotovljenih pokojnin in odmer od najnižjih pokojninskih osnov je v letu 2023 znašal 69,7 odstotka (68,9 odstotka v letu 2022).

Višina pokojnine je odvisna od višine pokojninske osnove in dolžine dopolnjene pokojninske dobe. Starostna pokojnina, odmerjena za 40 let pokojninske dobe v višini 63,5 odstotka od najnižje pokojninske osnove, je po ZPIZ-2 od 1. januarja 2023 znašala 673,84 evra. Pokojnina moškega, odmerjena za enako pokojninsko dobo v višini 73 odstotkov od najnižje pokojninske osnove po ZPIZ-1, je od 1. januarja 2023 znašala 567,05 evra. Pokojnina ženske, odmerjena za enako pokojninsko dobo v višini 79,75 odstotka od najnižje pokojninske osnove po ZPIZ-1, je od 1. januarja 2023 znašala 619,48 evra.

Zavarovancu, ki je pridobil pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine po ZPIZ-2, je bila od 1. januarja 2023 zagotovljena najnižja pokojnina v višini 310,11 evra.

Najnižja starostna oziroma invalidska pokojnina uživalca, ki je dopolnil pokojninsko dobo, predpisano za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti, to je zagotovljena pokojnina, je od 1. januarja 2023 znašala 687,75 evra.

Preglednica II.29

ŠTEVILO, POVPREČNI ZNESEK POKOJNINE IN DEJANSKA POKOJNINSKA OSNOVA PRI STAROSTNIH POKOJNINAH BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN, KI SO BILE V LETIH 2022 IN 2023* ODMERJENE PO ZPIZ-2, PO SPOLU, PO ZNESKU OZIROMA ODMERI POKOJNINE								
SKUPINE	2022				2023*			
	ŠTEVILO	POVPREČNA DEJANSKA POKOJNINSKA OSNOVA (EUR)	POVPREČNA POKOJNINA (EUR)		ŠTEVILO	POVPREČNA DEJANSKA POKOJNINSKA OSNOVA (EUR)	POVPREČNA POKOJNINA (EUR)	
			BRUTO	NETO			BRUTO	NETO
Število novih uživalcev	18.457	1.344,65	899,99	891,19	20.291	1.430,61	993,90	984,25
moški	8.770	1.396,01	889,43	879,87	10.530	1.512,75	1.023,53	1.012,18
ženske	9.687	1.298,15	909,53	901,43	9.761	1.341,98	961,96	954,15
med njimi:								
Zagotovljena pokojnina	2.163	843,35	655,92	655,92	2.365	860,31	688,44	688,44
moški	1.446	861,94	655,72	655,72	1.164	872,54	688,34	688,34
ženske	717	805,85	656,33	656,33	1.201	848,46	688,54	688,54
Najnižji znesek invalidske pokojnine	15	463,02	395,77	395,77	21	461,71	432,85	432,85
moški	10	476,40	396,68	396,68	12	484,63	432,94	432,94
ženske	5	436,27	393,94	393,94	9	431,16	432,72	432,72
Najnižja pokojnina	95	605,32	296,75	296,75	36	442,43	310,91	310,91
moški	68	682,61	297,12	297,12	14	430,49	310,11	310,11
ženske	27	410,67	295,80	295,80	22	450,02	311,38	311,38
Odmera od najnižje pokojninske osnove	4.617	806,17	578,09	578,04	4.526	833,50	617,47	617,34
moški	1.342	816,52	498,71	498,58	1.634	849,33	576,35	576,18
ženske	3.275	801,92	610,46	610,44	2.892	824,55	640,61	640,50
Odmera od najvišje pokojninske osnove	315	5.182,77	2.582,96	2.414,29	360	5.518,54	2.823,67	2.632,80
moški	201	5.256,93	2.524,69	2.366,17	250	5.676,30	2.813,88	2.625,11
ženske	114	5.052,03	2.685,70	2.499,12	110	5.159,99	2.846,15	2.650,43
Drugi	11.252	1.561,94	1.037,42	1.027,75	12.983	1.633,56	1.132,80	1.123,05
moški	5.703	1.541,83	990,46	981,40	7.456	1.622,17	1.115,67	1.106,01
ženske	5.549	1.582,61	1.085,67	1.075,37	5.527	1.648,92	1.155,89	1.146,01

Opomba: *Začasni podatki

Povprečna neto starostna pokojnina novih upokojencev, odmerjena po ZPIZ-2, brez sorazmernih delov in delnih pokojnin, je pri moških v letu 2023 znašala 1.012,18 evra (oziroma 879,87 evra v letu 2022), pri ženskah pa 954,15 evra (oziroma 901,43 evra v letu 2022), kar v preteklem letu pomeni, da so pokojnine moških višje za 6,1 odstotka (v letu 2022 so bile pokojnine žensk višje za 2,5 odstotka). Od najnižje pokojninske osnove je bilo odmerjenih 22,3 odstotka starostnih pokojnin (25 odstotkov v letu 2022), od tega 63,9 odstotka ženskam (70,9 odstotka v letu 2022) in 36,1 odstotka moškim (28 odstotkov v letu 2022). Delež zagotovljenih pokojnin in odmer od najnižjih pokojninskih osnov je v letu 2023 znašal 34 odstotkov (36,7 odstotka v letu 2022).

ŠTEVILO IN POVPREČNI ZNESEK STAROSTNIH IN INVALIDSКИH POKOJNIN BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN, PO SPOLU, PO ZNESKU OZIROMA ODMERI POKOJNINE, 12/2023

	STAROSTNA			INVALIDSKA		
	ŠTEVILO	POVPREČNA POKOJNINA (EUR)		ŠTEVILO	POVPREČNA POKOJNINA (EUR)	
		BRUTO	NETO		BRUTO	NETO
Število uživalcev	405.797	949,36	944,65	61.609	708,47	707,68
moški	188.416	995,05	989,21	33.812	720,43	719,52
ženske	217.381	909,77	906,04	27.797	693,93	693,27
med njimi:						
Zagotovljena pokojnina	63.926	700,26	700,25	7.718	700,58	700,53
moški	23.599	700,40	700,38	2.723	701,41	701,32
ženske	40.327	700,17	700,17	4.995	700,12	700,10
Najnižji znesek invalidske pokojnine	80	438,75	438,75	7.524	439,46	439,24
moški	42	438,75	438,75	5.678	439,69	439,53
ženske	38	438,75	438,75	1.846	438,75	438,37
Najnižja pokojnina	4.007	315,92	315,57	468	315,69	315,69
moški	1.884	315,93	315,42	258	315,69	315,69
ženske	2.123	315,91	315,70	210	315,69	315,69
Odmerna od najnižje pokojninske osnove	37.316	546,25	546,16	12.352	528,99	528,94
moški	11.205	501,84	501,70	4.688	521,44	521,39
ženske	26.111	565,26	565,18	7.664	533,61	533,55
Odmerna od najvišje pokojninske osnove	7.567	2.531,76	2.416,44	232	2.249,91	2.174,55
moški	5.199	2.495,14	2.387,19	177	2.227,31	2.158,73
ženske	2.368	2.612,18	2.480,68	55	2.322,65	2.225,45
Drugi	292.901	1.022,80	1.019,28	33.315	832,27	831,41
moški	146.487	1.035,64	1.031,98	20.288	839,44	838,60
ženske	146.414	1.009,97	1.006,58	13.027	821,10	820,21

Povprečna neto starostna pokojnina vseh uživalcev brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin je v decembru 2023 znašala 944,65 evra (na letnem nivoju 930,08 evra) in je bila v primerjavi z višino neto starostne pokojnine novih uživalcev, ki jim je bila v letu 2023 pokojnina odmerjena po ZPIZ-2 (brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin), nižja za 4 odstotke. Na letnem nivoju je znašala 984,25 evra.

Povprečna neto starostna pokojnina vseh uživalcev brez sorazmernih delov in delnih pokojnin je pri moških v decembru 2023 znašala 989,21 evra (na letnem nivoju 975,18 evra) in je bila za 9,2 odstotka višja kot pri ženskah, kjer je znašala 906,04 evra (na letnem nivoju 890,94 evra).

V zadnjih letih je bila povprečna starostna pokojnina brez sorazmernih delov in delnih pokojnin po ZPIZ-2 pri novih uživalcih višja kot pri novih uživalcih, vendar se je razlika zaradi postopnega izenačevanja odmernih odstotkov med spoloma zmanjševala. Leto 2022 je bilo zadnje, v katerem je še obstajala razlika po spolu pri odmerni lestvici. Na višino starostne pokojnine novih uživalcev v letu 2023 je vplivala tudi dosežena višja pokojninska doba. Pri uživalcih starostne pokojnine v vseh preteklih letih skupaj pa imajo moški v povprečju višjo pokojnino kot ženske.

Povprečna neto invalidska pokojnina brez sorazmernih delov pokojnin je v decembru 2023 znašala 707,68 evra (698,12 evra na letnem nivoju). Pri moških je znašala 719,52 evra (na letnem nivoju 710,75 evra) in je bila za 3,8 odstotka višja kot pri ženskah, kjer je znašala 693,27 evra (na letnem nivoju 682,67 evra).

II.2.3.2 Najvišja pokojninska osnova

Pokojnina se odmeri od najvišje pokojninske osnove, če pokojnina, odmerjena od dejanske pokojninske osnove, izračunane na podlagi osnov zavarovanja, s pripadajočimi uskladitvami presega znesek pokojnine, odmerjene od najvišje pokojninske osnove, veljavne ob uveljavitvi pravice, kar pa ne velja tudi za pokojnine, uveljavljene v letu pred tem. V takšnem primeru se upravičencu izplačuje nižji znesek pokojnine od zneska pokojnine, odmerjene od njegove dejanske pokojninske osnove. Najvišja pokojninska osnova je po zakonu enaka štirikratniku najnižje pokojninske osnove.

Najvišja pokojninska osnova, veljavna od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023, je znašala 4.244,68 evra. Za pokojnine, uveljavljene po ZPIZ-1, je najvišja pokojninska osnova skladno s prehodnimi določbami ZPIZ-2, od 1. januarja 2023 znašala 3.107,11 evra in je bila za 3,6 odstotka višja kot v predhodnem koledarskem letu.

Starostna pokojnina moškega in ženske, odmerjena po ZPIZ-2, za 40 let pokojninske dobe v višini 63,5 odstotka od najvišje pokojninske osnove je od 1. januarja 2023 dalje znašala 2.695,37 evra. Starostna pokojnina moškega, odmerjena v višini 73 odstotkov od najvišje pokojninske osnove po ZPIZ-1, je od 1. januarja 2023 znašala 2.268,19 evra. Pokojnina ženske, odmerjena po ZPIZ-1, za enako pokojninsko dobo v višini 79,75 odstotka od najvišje pokojninske osnove je od 1. januarja 2023 znašala 2.477,92 evra. Za daljšo pokojninsko dobo oziroma poznejšo uveljavitev pravice do starostne pokojnine po izpolnitvi pogojev je bila pokojnina odmerjena v višjem odstotku, njeno izplačilo pa je bilo višje. Višina odstotka za odmero pokojnine na podlagi dopolnjene pokojninske dobe navzgor ni omejena.

V decembru 2023 je najvišja izplačana neto starostna pokojnina znašala 3.974,31 evra. Tolikšno izplačilo je rezultat višine pokojninske osnove, dolžine dopolnjene pokojninske dobe in zakonskih spodbud za odlaganje upokojitve na čas po izpolnitvi pogojev za pridobitev te pravice.

II.2.3.3 Najnižja pokojnina, zagotovljena pokojnina, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine zavarovancev, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti in so izpolnili pogoj pokojninske dobe

Z novelo ZPIZ-2I, ki se uporablja od 1. maja 2021, je bila na novo določena višina najnižje pokojnine, to je 29,5 odstotka od najnižje pokojninske osnove, in se naprej redno usklajuje tako kot pokojnine. V preteklih letih je zaradi načina določitve najnižje pokojnine, ki se je za nove upravičence v vsakem koledarskem letu določala v ustreznem odstotku od na novo določene najnižje pokojninske osnove in se potem usklajevala tako kot pokojnine, prihajalo do razlik v njeni višini glede na leto uveljavitve pravice do pokojnine. Upravičencem iz preteklih let pa se je v letu uveljavitve pravice do pokojnine določena najnižja pokojnina le usklajevala. Novela ZPIZ-2I je ne le na novo določila višino najnižje pokojnine, ampak jo je tudi izenačila za vse upravičence ne glede na koledarsko leto uveljavitve pravice do pokojnine. Na ta način med upravičenci do najnižje pokojnine ne prihaja do razlik v njeni višini glede na leto uveljavitve pravice do pokojnine, saj so vsi upravičeni do enakega zneska najnižje pokojnine. Najnižja pokojnina je od 1. januarja 2023 znašala 310,11 evra. V decembru 2023 je bilo 6.840 uživalcev najnižje pokojnine.

Novela ZPIZ-2I je na novo določila tudi znesek zagotovljene pokojnine, ki se odtelej usklajuje tako kot pokojnine. Zagotovljena pokojnina je od 1. januarja 2023 znašala 687,75 evra. Do zagotovljene pokojnine je bilo v decembru upravičenih 85.973 uživalcev starostne in invalidske pokojnine, od tega 77.424 uživalcev starostne pokojnine (44.914 žensk in 32.510 moških) in 8549 uživalcev invalidske pokojnine (5282 žensk in 3267 moških).

Prav tako je novela ZPIZ-2I na novo uredila institut najnižjega zneska invalidske pokojnine za zavarovance, ki so pokojnino pridobili po določbah ZPIZ-2. V letu 2021 je bil določen v višini 41

odstotkov najnižje pokojninske osnove in se usklajuje enako kot pokojnine, tako da je od 1. januarja 2023 do konca koledarskega leta znašal 431,00 evra. V decembru 2023 je najnižji znesek invalidske pokojnine v takšni višini prejelo 9.703 uživalcev.

Novela ZPIZ-2M, ki se je začela uporabljati 1. aprila 2022, je na novo določila najnižji znesek pokojnine zavarovancev, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti in so dopolnili pokojninsko dobo v enaki višini, kot je predpisana za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti. Ta pokojnina je bila določena v enaki višini kot najnižji znesek invalidske pokojnine, kar pomeni, da je do konca koledarskega leta znašala 431,00 evra. Do takšne pokojnine je bilo v decembru 2023 upravičenih 83 uživalcev pokojnin.

II.2.4 Raven drugih pravic iz obveznega zavarovanja

II.2.4.1 Nadomestila iz invalidskega zavarovanja

Zavarovanci s preostalo delovno zmožnostjo so po ZPIZ-2 upravičeni do več vrst nadomestil, ki se usklajujejo tako kot pokojnine, in sicer do:

- nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, ki je v letu 2023 znašalo v povprečju 805,13 evra, to je 12,3 odstotka več od povprečja predhodnega leta,
- začasnega nadomestila, ki je v letu 2023 znašalo povprečno 173,41 evra ali 1,8 odstotka več kot leto prej,
- nadomestila za invalidnost, ki je znašalo v povprečju 253,71 evra, kar je za 8,2 odstotka več kot v letu 2022,
- delnega nadomestila (delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1) za delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, ki je v letu 2023 znašalo v povprečju 389,80 evra ali 7,7 odstotka več od povprečja tega nadomestila v letu 2022.

Nastale spremembe v višini nadomestil so tudi posledica strukturnih sprememb med uživalci.

Nadomestila iz invalidskega zavarovanja za invalidnost, nastalo v letu 2023, so se v skladu s 87. členom ZPIZ-2 odmerila od osnove najmanj v višini 63,5 odstotka najnižje pokojninske osnove, ki je od 1. januarja 2023 znašala 673,84 evra. Osebam, ki niso vključene v obvezno zavarovanje, se nadomestila iz invalidskega zavarovanja odmerijo najmanj v višini najnižje pokojnine, ki je od 1. januarja 2023 znašala 310,11 evra. Nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije za invalidnost, nastalo v letu 2023, se je od 1. januarja 2023 odmerilo največ v višini 2.695,37 evra.

Preglednica II.31

POVPREČNI ZNESKI NADOMESTIL IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA PO ZPIZ-1 IN ZPIZ-2, 2023	
VRSTA	POVPREČNI ZNESEK V EUR
Delna invalidska pokojnina / Delno nadomestilo	389,80
Za čas poklicne rehabilitacije	805,13
Začasno nadomestilo	173,41
Nadomestilo za invalidnost	253,71

Do konca leta 2002 so bili zavarovanci s preostalo delovno zmožnostjo upravičeni do pravic in na njih temelječih nadomestil pod pogoji in na način, določen s predpisi, veljavnimi do 31. decembra 1999. Zneski teh nadomestil se po določbah ZPIZ-2 od 1. januarja 2013 naprej usklajujejo enako kot pokojnine. Gre za nadomestilo za čas čakanja na ustrezno zaposlitev, ki je v letu 2023 v povprečju znašalo 553,84 evra, kar je za 3,9 odstotka več od povprečja predhodnega leta, za nadomestilo zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu, ki je v

povprečju znašalo 206,73 evra, to je za 2,5 odstotka več kot v predhodnem koledarskem letu, in za nadomestilo zaradi dela s skrajšanim delovnim časom, ki je v letu 2023 v povprečju znašalo 406,94 evra, kar je 2,1 odstotka več od povprečja predhodnega leta. Tudi pri teh nadomestilih so spremembe v višini zneskov predvsem posledica strukturnih sprememb med prejemniki.

Preglednica II.32

POVPREČNI ZNESKI NADOMESTIL IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA PO ZPIZ, 2023	
VRSTA	POVPREČNI ZNESEK V EUR
Za skrajšan delovni čas*	406,94
Zaradi manjše plače	206,73
Za čas čakanja na zaposlitev	553,84

Opomba: *Povprečni znesek nadomestila za skrajšan delovni čas je izračunan za povprečno 112 zasebnikov in kmetov po ZPIZ.

II.2.4.2 Dodatek za pomoč in postrežbo

Uživalci pokojnin in zavarovanci, določeni v ZPIZ-2, pri katerih je izvedenski organ zavoda ugotovil, da jim je za opravljanje osnovnih življenjskih potreb nujna stalna pomoč in postrežba drugega, lahko pridobijo pravico do DPP v treh različnih zneskih. Zneski DPP se po določbi drugega odstavka 107. člena ZPIZ-2 usklajujejo v skladu z ZUTPG. Od 1. januarja 2023 do 28. februarja 2023 se je DPP izplačeval še v skladu s Sklepom o uskladitvi in zneskih dodatka za pomoč in postrežbo od 1. marca 2022, po katerem je DPP za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb znašal 314,70 evra, za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb 157,35 evra, za najtežje kategorije upravičencev pa 451,27 evra. Po uskladitvi za 10,3 odstotka, s 1. marcem 2023, je DPP za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb znašal 347,11 evra, za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb 173,56 evra, za najtežje kategorije upravičencev pa 497,75 evra.

II.2.4.3 Invalidnine za telesno okvaro

Od uveljavitve ZPIZ-2, 1. januarja 2013, so zavarovanci lahko pridobili pravico do invalidnine v skladu z določbami prej veljavnega ZPIZ-1 le še za telesno okvaro, nastalo kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

Novela ZPIZ-2J, uveljavljena dne 7. avgusta 2021, je krog upravičencev do invalidnine ponovno razširila na takšnega, kot je veljal po ZPIZ-1. To pomeni, da se pravica do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica poškodbe izven dela ali bolezni, v skladu s spremenjenim 403. členom ZPIZ-2, lahko prizna in prejemek tudi izplačuje od 7. avgusta 2021 dalje.

Novela ZPIZ-2M, ki se je začela uporabljati 1. aprila 2022, je ponovno uvedla redno usklajevanje invalidnin za telesno okvaro, in sicer po ZUTPG. V januarju in februarju 2023 so se invalidnine za telesno okvaro izplačevale v skladu s Sklepom o uskladitvi in zneskih invalidnin za telesno okvaro od 1. marca 2022, po katerem so invalidnine za telesno okvaro, ki je bila posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, znašale od 44,67 do 107,18 evra, invalidnine za telesno okvaro kot posledico poškodbe izven dela ali bolezni pa od 31,26 do 75,02 evra.

S 1. marcem 2023 so se invalidnine za telesno okvaro, nastalo zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, uskladile za 10,3 odstotka tako, da znašajo od 49,27 do 118,22 evra, invalidnine za telesne okvare, nastale zaradi bolezni ali poškodbe izven dela, pa znašajo od 34,48 do 82,75 evra.

II.2.4.4 Letni dodatek

ZPIZ-2 uživalcem pokojnin (razen tistim, ki so pridobili pravico kot zavarovanci za ožji obseg pravic, in upravičencem do pokojnin po zakonu o SZK) ter nekaterih nadomestil iz invalidskega zavarovanja enkrat letno zagotavlja pravico do letnega dodatka. V skladu s 95. členom ZPIZ-2 se le-ta izplača v dveh različnih zneskih, po določbi četrtega odstavka tega člena pa se znesek določi v zakonu, ki ureja izvrševanje proračuna.

Ne glede na določbe prvega do tretjega odstavka 95. člena ZPIZ-2 je izplačilo letnega dodatka v letu 2023 določil 76. člen ZIPRS2324. V primerjavi z letom 2022 so se v letu 2023 spremenile višine in mejni zneski za izplačilo letnega dodatka.

Uživalcem pokojnin je bil glede na višino pokojnine (v znesek pokojnine se upoštevata tudi znesek dela vdovske pokojnine oziroma družinske pokojnine po drugem roditelju ter znesek pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja) izplačan letni dodatek v zneskih, razvidnih iz preglednice II.33.

Uživalcem pokojnin, ki se jim po določbah mednarodnih pogodb pokojnina izplačuje v sorazmernem delu, uživalcem družinskih oziroma vdovskih pokojnin, ki se jim družinska in vdovska pokojnina izplačujeta ločeno, uživalcem delnih pokojnin in uživalcem pokojnin, ki se jim po ponovnem vstopu v zavarovanje za krajši delovni oziroma zavarovalni čas od polnega pokojnina izplačuje v sorazmernem delu, se je znesek letnega dodatka izplačal v sorazmernem delu od ustreznega, v preglednici navedenega zneska.

Preglednica II.33

ZNESEK LETNEGA DODATKA V LETU 2023	
ZNESEK POKOJNINE V EUR	ZNESEK LETNEGA DODATKA V EUR
do 600,00	455,00
od 600,01 do 720,00	315,00
od 720,01 do 850,00	255,00
od 850,01 do 1.020,00	205,00
nad 1.020,00	145,00

Tudi ZIPRS2324 je pri ureditvi izplačila letnega dodatka v letu 2023 ohranil novost, da se ne glede na določbo 96. člena ZPIZ-2 letni dodatek v določenih primerih ni odmeril v sorazmernem delu. Če osnova za odmero letnega dodatka ni presegala 600,00 evra, se je letni dodatek izplačal v celotni višini 455,00 evra, tudi v primeru, če je bil osnovni prejemek odmerjen na podlagi mednarodnih pogodb v sorazmernem delu. Vsem ostalim uživalcem se je letni dodatek izplačal glede na sorazmerni del osnovnega prejema.

Uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki so bili upravičeni do letnega dodatka v skladu z drugim in tretjim odstavkom 95. člena ZPIZ-2 in katerih nadomestilo je v mesecu izplačila letnega dodatka znašalo do 850,00 evra, je bil letni dodatek izplačan v višini 255,00 evra; če je nadomestilo znašalo od 850,01 evra do 1.020,00 evra, je bil letni dodatek izplačan v višini 205,00 evra; če pa je nadomestilo znašalo več kot 1.020,00 evra, je bil letni dodatek izplačan v višini 145,00 evra.

II.2.5 Prejemki, določeni z drugimi predpisi

II.2.5.1 Starostna in družinska pokojnina po zakonu o SZK

Zavod izplačuje tudi starostne in družinske pokojnine, priznane in odmerjene po določbah zakona o SZK. V decembru 2023 je bilo teh uživalcev 12. Višina obeh vrst pokojnin (starostna oziroma družinska pokojnina, vključno s starostno oziroma družinsko pokojnino uživalcev s statusom borca NOV pred 9. septembrom 1943 oziroma do 13. oktobra 1943) je v letu 2023 povprečno

znašala 404,10 evra. Starostna oziroma družinska pokojnina po zakonu o SZK je v letu 2023 mesečno znašala 316,77 evra, starostna oziroma družinska pokojnina uživalcev s statusom borca NOV pred 9. septembrom 1943 oziroma do 13. oktobra 1943 pa 633,52 evra. Te pokojnine se usklajujejo na enak način, kot je po ZPIZ-2 določen za pokojnine.

II.2.5.2 Vojaška pokojnina

V skladu z ZPIZVZ, uveljavljenim leta 1998, zavod izplačuje tudi vojaške pokojnine. Po določbah navedenega zakona se usklajujejo v enakih rokih in višini kot pokojnine po splošnih predpisih.

Mesečna povprečja posameznih vrst teh bruto pokojnin so v letu 2023 znašala: starostnih pokojnin 1.413,38 evra ali 4,6 odstotka več kot v letu 2022, invalidskih pokojnin 1.219,30 evra ali 4,6 odstotka več kot v letu 2022, družinskih oziroma vdovskih pokojnin pa 1.029,17 evra ali 5 odstotkov več kot v letu 2022. Povprečno zvišanje teh pokojnin v letu 2023 glede na leto 2022 je predvsem posledica uskladitev, deloma pa tudi strukturnih sprememb med prejemniki.

II.2.5.3 Dodatek k pokojnini

Državljanom RS, upravičenim do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ, ki imajo stalno prebivališče v RS, zavod po določbah ZZSV izplačuje dodatek k pokojnini.

Višino dodatka pogojuje razlika med zneskom tuje pokojnine, pridobljene do septembra leta 1991, usklajene tako kot pokojnine v RS od oktobra leta 1991 naprej, in zneskom pokojnine, ki jo izplačuje tuji nosilec zavarovanja. Pri pokojninah, pridobljenih po 1. oktobru 1991, je dodatek enak razliki med pokojnino, odmerjeno od najnižje pokojninske osnove glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, in tujo pokojnino. Po ZPIZ-2 se dodatki usklajujejo enako kot pokojnine.

V decembru 2023 je bilo vseh upravičencev do dodatka 458. Povprečni mesečni bruto dodatek k starostni pokojnini je v letu 2023 znašal 225,22 evra ali 11,5 odstotka manj kot v predhodnem letu, k invalidski pokojnini 197,72 evra ali 5,4 odstotka manj, ter k družinski oziroma vdovski pokojnini 229,50 evra ali 9,9 odstotka več kot v predhodnem letu. Na spremembo višine dodatkov so vplivale uskladitve tujih pokojnin in strukturne spremembe med uživalci.

III RAČUNOVODSKO POROČILO

III.1 FINANČNI NAČRT ZAVODA ZA LETO 2023

FN 2023 je bil sprejet na seji sveta zavoda 22. decembra 2022. Nanj je Vlada RS, v skladu z ZPIZ-2, podala soglasje 26. januarja 2023. Temeljlil je na takrat veljavni zakonodaji, enaki kot za DP2023-A, še posebej ZPIZ-2 in ZIPRS2324. Pri pripravi FN 2023 je bil upoštevan ZFisP, na podlagi katerega je DZ RS sprejel OdPSD22-24-C, po katerem je za leto 2023 znašal najvišji obseg izdatkov za pokojninsko blagajno 7.065 milijonov evrov. V DP2023-A je znašala tekoča obveznost državnega proračuna do zavoda 310.000.000 evrov ter dodatna obveznost državnega proračuna 916.358.890 evrov, kar pomeni obveznosti državnega proračuna skupaj 1.226.358.890 evrov.

FN 2023 je bil pripravljen skladno s 162. in 163. členom ZPIZ-2, tako da so bili načrtovani izravnani prihodki in odhodki zavoda ter zagotovljeno plačilo vseh obveznosti. V FN 2023 je bila načrtovana tekoča obveznost državnega proračuna v višini 310.000.000 evrov ter dodatna obveznost državnega proračuna v višini 860.090.000 evrov, skupaj 1.170.090.000 evrov, kar je nižje od višine, določene v DP2023-A. Prav tako v FN 2023 načrtovani skupni odhodki zavoda niso presegli višine, določene v OdPSD22-24-C.

DZ je:

- 25. maja 2023 sprejel Rb2023, po katerem je za leto 2023 znašala obveznost državnega proračuna 1.088.627.532 evrov, kar je za 81.462.468 evrov manj od načrtovane višine v FN 2023. Pri tem je tekoča obveznost državnega proračuna, enako kot v FN 2023, znašala 310.000.000 evrov in dodatna obveznost državnega proračuna 778.627.532 evrov,
- 24. novembra 2023 sprejel OdPSD22-24-D oziroma veljavni Okvir za leto 2023, po katerem se je za 50 milijonov evrov zvišal najvišji obseg izdatkov za pokojninsko blagajno za leto 2023 in je tako znašal 7.115 milijonov evrov.

V sodelovanju z zakladnico MF so bila tekoče zagotovljena sredstva iz državnega proračuna za uravnoteženo finančno poslovanje zavoda. V letu 2023 je zavod izkazal izravnano med prihodki in odhodki ter brez zadolževanja izvajal izplačila vseh prejemkov in drugih obveznosti.

III.2 UDELEŽBA POSAMEZNIH POSTAVK V BDP

Iz preglednice III.1 je razvidno, da je delež obveznosti državnega proračuna v BDP v letu 2023 znašal 1,69 odstotka, medtem ko je v letu 2022 znašal 1,94. Znižanje je predvsem posledica nižjih obveznosti državnega proračuna in višje ocene BDP v letu 2023 v primerjavi z letom 2022. Delež obveznosti državnega proračuna je bil v letu 2023 najnižji od leta 1996.

Delež skupnih odhodkov v BDP se je v letih 2015–2019 zniževal. Pri tem je bila nominalna rast BDP višja od rasti skupnih odhodkov v posameznem letu. Delež skupnih odhodkov v BDP se je v letu 2020 zaradi zmanjšanja BDP zvišal in je znašal 12,54 odstotka, medtem ko se je v letih 2021, 2022 in 2023 zniževal in je znašal 11,87 odstotka v letu 2021, 11,77 odstotka v letu 2022 ter 11,26 odstotka v letu 2023. Delež se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 znižal, ker se je višina BDP za leto 2023 zvišala bolj, kot so se zvišali skupni odhodki.

Delež odhodkov za pokojnine v BDP se je v letu 2015 znižal na 10,80 odstotka predvsem zaradi zvišane ocene BDP v primerjavi z letom 2014 in ker od leta 2015 dalje med odhodki za pokojnine ni več letnega dodatka. Delež se je v letih 2016–2019 zniževal, ker je bila nominalna rast BDP višja od rasti odhodkov za pokojnine v posameznem letu. V letu 2020 se je ta delež zvišal na 10,48 odstotka ter se v naslednjih letih zniževal, in sicer v letu 2021 na 9,94 odstotka, v letu 2022 na 9,89 odstotka ter v letu 2023 na 9,55 odstotka. Delež se je v letu 2023 v primerjavi z

letom 2022 znižal, ker je bila v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 nominalna rast BDP višja kot rast odhodkov za pokojnine.

Delež odhodkov za pokojnine iz obveznega zavarovanja v BDP se je z 9,85 odstotka v letu 2022 znižal na 9,53 odstotka v letu 2023. Razlogi za gibanje deleža odhodkov za pokojnine iz obveznega zavarovanja v BDP v letih 2014–2023 so podobni kot pri deležu odhodkov za pokojnine v BDP.

Delež odhodkov za transfere za zagotavljanje socialne varnosti v BDP je v letu 2014 znašal 0,30 odstotka. Povečanje udeležbe v BDP v letu 2015 (delež je znašal 0,57 odstotka), izkazano pri transfernih odhodkih za zagotavljanje socialne varnosti uživalcev pravic, je predvsem posledica prikazovanja letnega dodatka v okviru teh odhodkov v skladu s spremenjenim EKN od 1. januarja 2015 dalje. Ta delež se je v letu 2016 znižal na 0,54 odstotka ter v letu 2017 ostal na isti višini. V letu 2018 se je znižal na 0,52 odstotka ter se v letu 2019 zvišal na 0,53 odstotka. Delež se je v letu 2020 zvišal na 0,70 odstotka zaradi izplačila ESDU, medtem ko se je v naslednjih letih zniževal, in sicer v letu 2021 na 0,65 odstotka, v letu 2022 na 0,63 odstotka ter v letu 2023 na 0,50 odstotka. Znižanje deleža v letih 2021 in 2022 je posledica tega, ker se je nominalna rast BDP v letih 2021 in 2022 v primerjavi z letom prej zvišala bolj, kot so se zvišali odhodki za transfere za zagotavljanje socialne varnosti, kljub izplačilu SDU in SDU-2. Znižanje deleža v letu 2023 je posledica nižjih transferov za zagotavljanje socialne varnosti, ker ni bilo več izplačil solidarnostnih dodatkov kot v preteklih treh letih (razen manjših izplačil solidarnostnih dodatkov za leta 2020, 2021 in 2022) in višje ocene BDP v letu 2023 v primerjavi z letom 2022.

Preglednica III.1

UDELEŽBA POSAMEZNIH POSTAVK V BDP, 2014–2023										
ELEMENTI	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruto domači proizvod (BDP) - zneski v milijonih EUR	37.634	38.853	40.443	43.011	45.876	48.582	47.045	52.279	57.038	63.090
Delež obveznosti državnega proračuna v BDP v %¹	4,14	3,65	3,13	2,60	2,19	1,89	2,31	1,88	1,94	1,69
Delež skupnih odhodkov v BDP v %	13,23	12,83	12,45	11,90	11,54	11,34	12,54	11,87	11,77	11,26
Delež odhodkov za pokojnine v BDP v %²	11,39	10,80	10,50	10,03	9,75	9,55	10,48	9,94	9,89	9,55
Delež odhodkov za pokojnine iz obveznega zavarovanja v BDP v %³	11,07	10,73	10,43	9,97	9,70	9,51	10,43	9,90	9,85	9,53
Delež odhodkov za transfere za zagotavljanje socialne varnosti v BDP v %⁴	0,30	0,57	0,54	0,54	0,52	0,53	0,70	0,65	0,63	0,50

Opomba: Podatki o BDP so izračunani na podlagi standarda ESR 2010. SURS je 31. avgusta 2023, po redni letni reviziji podatkov, objavil nove podatke o BDP za obdobje 2019–2021 po letih ter prvo oceno BDP za leto 2022. SURS je 14. februarja 2024 objavil rast BDP v letu 2023, višina BDP v letu 2023 je povzeta iz podatkovne baze SiStat na voljo 14. februarja 2024. Po izračunu je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 znašala nominalna rast BDP 10,6 odstotka.

¹Obveznosti RS iz državnega proračuna predstavljata tekoča in dodatna obveznost državnega proračuna po 161. in 162. členu ZPIZ-2.

²Zajeti so odhodki za starostne (vključujejo tudi predčasne pokojnine, 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine, 40 odstotkov starostne pokojnine ter delne pokojnine), invalidske, družinske, vdovske (vključujejo tudi del vdovske pokojnine), kmečke, vojaške ter druge pokojnine.

³Zajeti so odhodki za pokojnine iz obveznega zavarovanja, tj. starostne (vključujejo tudi predčasne pokojnine, 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine, 40 odstotkov starostne pokojnine ter delne pokojnine), invalidske, družinske in vdovske (vključujejo tudi del vdovske pokojnine).

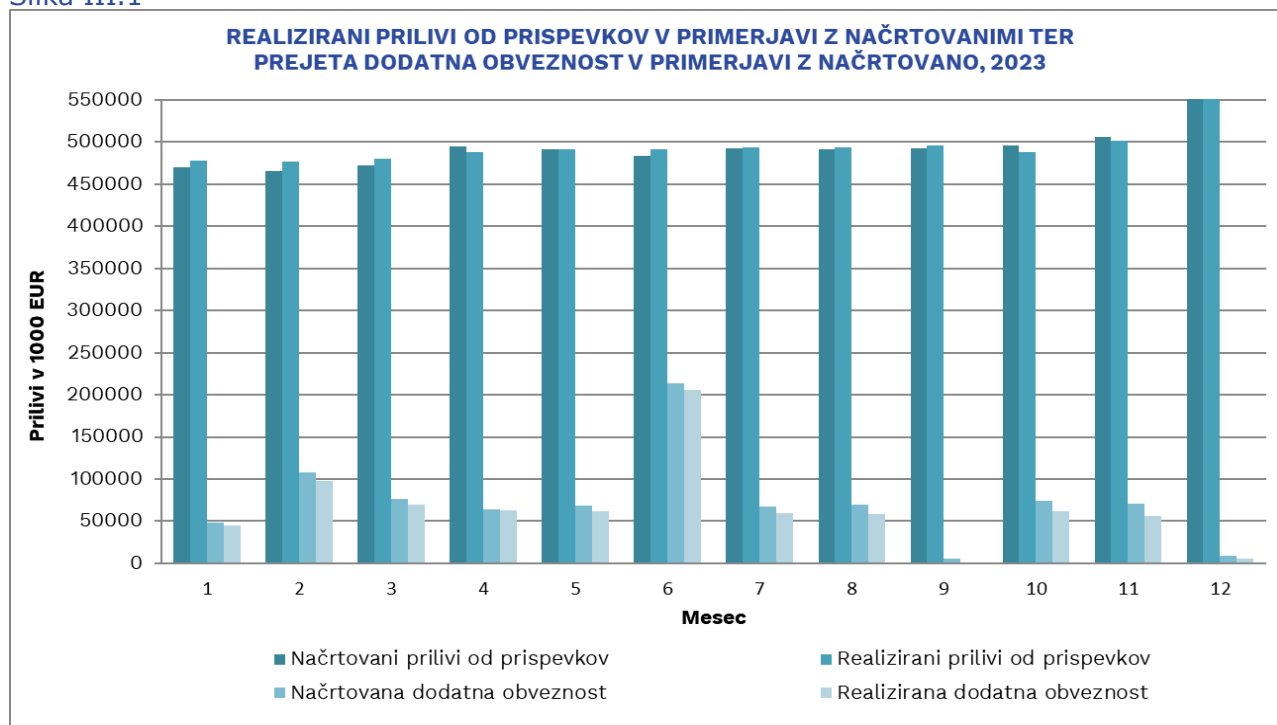
⁴Zajeti so odhodki za DPP, preživnine, invalidnine za telesno okvaro, dodatke k pokojninam, letni dodatek, ESDU, SDU ter SDU-2.

III.3 LIKVIDNOST ZAVODA

Zavod je v letu 2023 glede na nepredvidljive okoliščine, povezane s spremembami zakonodaje, uspešno zagotavljal likvidnost. Dosegel je načrtovane cilje na tem področju, to je zagotavljanje optimizacije denarnih tokov ob upoštevanju načela varnosti, likvidnosti in donosnosti z namenom, da zagotovi tekoče izpolnjevanje finančnih obveznosti iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter vseh ostalih obveznosti.

Začetno stanje denarnih sredstev na računu zavoda v letu 2023 je znašalo 2 milijona evrov. Realizirani prilivi na transakcijski račun zavoda (brez upoštevanja vplačil državnega proračuna) so bili višji od načrtovanih z oceno denarnih tokov za 5,8 milijona evrov. Najvišje pozitivno odstopanje je bilo v februarju in je znašalo 10,6 milijona evrov, najvišje negativno odstopanje pa je bilo v decembru v višini 17,6 milijona evrov. Zavod je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 prejel za 477,4 milijona evrov oziroma 8,7 odstotka več vplačil na transakcijski račun zavoda (brez upoštevanja vplačil državnega proračuna).

Slika III.1

Potrebna manjkajoča sredstva za pokrivanje odlivov je zavod uravnaval z načrtovanjem prilivov in odlivov ter v sodelovanju z MF zagotavljal sredstva v obliki dodatne obveznosti v skladu s 162. in 163. členom ZPIZ-2. Realizacija dodatne obveznosti po denarnem toku je znašala 762,7 milijona evrov. Za zagotovitev plačil vseh zavodovih obveznosti, predvsem v decembru, so dejanski prilivi iz proračuna dosegli višino 785,2 milijona evrov, zadnji delovni dan po izplačilu vseh zavodovih obveznosti je bilo izvedeno vračilo v višini 22,4 milijona evrov. Prejeta višina dodatne obveznosti po denarnem toku je bila v primerjavi z načrtovano višino nižja za 15,9 milijona evrov oziroma 2 odstotka.

Zavod je dnevne presežke sredstev deponiral kot denarne vloge pri Direktoratu za zakladništvo na MF po letnih obrestnih merah od 1,9 odstotka do 3,9 odstotka. Povprečna ponderirana obrestna mera je znašala 3,2 odstotka, povprečna ponderirana ročnost denarnih vlog pa je znašala 13 dni. Na letni ravni je bilo kumulativno deponiranih vlog za 5.717 milijonov evrov, za kar je zavod prejel obresti v višini 6,5 milijona evrov. Prihodki od obresti od sredstev na vpogled so znašali 1,5 milijona evrov.

III.4 BILANCA STANJA

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na dan 31. december 2023. Glavna knjiga in pomožne knjige so usklajene z dejanskim stanjem sredstev in obveznostmi do virov sredstev, ugotovljenim z inventurnim popisom na dan 31. december 2023, katerega poročilo je sprejel svet zavoda.

Preglednica III.2

Zneski v EUR

BILANCA STANJA NA DAN 31. 12. 2023					
NAZIV KONTA	2023		2022		INDEKS 23/22
	STANJE 31. 12.	Str. (%)	STANJE 31. 12.	Str. (%)	
A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU	402.226.536	37,6	402.627.894	38,9	99,9
Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	17.769.517		17.549.312		101,3
Popravek vrednosti neopredmetenih sredstev	15.022.095		13.649.097		110,1
Nepremičnine	42.487.605		40.757.261		104,2
Popravek vrednosti nepremičnin	22.665.810		20.400.087		111,1
Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	22.864.126		24.735.374		92,4
Popravek vrednosti opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev	20.981.157		22.214.935		94,4
Dolgoročne finančne naložbe	377.666.046		375.750.532		100,5
Dolgoročno dana posojila in depoziti	3.094		4.589		67,4
Dolgoročne terjatve iz poslovanja	105.210		94.945		110,8
B) KRATKOROČNA SREDSTVA; RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	667.102.822	62,4	633.462.083	61,1	105,3
Denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednostnice	120		211		56,9
Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah	2.000.000		2.000.000		100,0
Kratkoročne terjatve do kupcev	14.744		11.523		128,0
Dani predujmi in varščine	2.349		1.549		151,6
Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta	173.832		139.206		124,9
Druge kratkoročne terjatve	655.289.516		617.811.597		106,1
Neplačani odhodki	9.515.216		13.404.491		71,0
Aktivne časovne razmejitve	107.045		93.506		114,5
C) ZALOGE	8.188	0,0	14.877	0,0	55,0
Zaloge materiala	8.188		14.877		55,0
I. AKTIVA SKUPAJ	1.069.337.546	100,0	1.036.104.854	100,0	103,2
AKTIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	14.154.025		27.832.158		50,9
D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	665.510.520	62,2	631.838.577	61,0	105,3
Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine	3.481		2.853		122,0
Kratkoročne obveznosti do zaposlenih	2.338.630		2.226.358		105,0
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	2.369.566		2.541.400		93,2
Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja	4.494.443		8.556.616		52,5
Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta	901.350		778.177		115,8
Neplačani prihodki	655.394.062		617.718.296		106,1
Pasivne časovne razmejitve	8.988		14.877		60,4
E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	403.827.026	37,8	404.266.277	39,0	99,9
Splošni sklad	403.721.816		404.133.437		99,9
Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	105.210		132.840		79,2
I. PASIVA SKUPAJ	1.069.337.546	100,0	1.036.104.854	100,0	103,2
PASIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	14.154.025		27.832.158		50,9

Bilančna vsota na dan 31. december 2023 je bila v primerjavi s preteklim letom za 33,2 milijona evrov oziroma za 3,2 odstotka višja. Zvišanje bilančne vsote je predvsem rezultat za 37,8 milijona evrov višjih terjatev za prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za katere analitično evidenco po zavezancih vodi FURS in za 4,2 milijona evrov nižjih obveznosti za prostovoljno zdravstveno zavarovanje upokojencev.

Najvišje postavke bilančne vsote, ki skupaj predstavljajo 96,1 odstotka celote, so:

- zapadle in nezapadle terjatve iz prispevkov PIZ v višini 650.669.494 evrov¹ (60,9 odstotka bilančne vsote),
- tržna vrednost delnic Zavarovalnice Triglav, d. d., v višini 271.930.992 evrov (25,4 odstotka bilančne vsote) in
- naložba v Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. o. o., ki znaša 104.972.803 evrov (9,8 odstotka bilančne vsote).

III.4.1 Sredstva

Sredstva (aktiva v bilanci stanja) so razdeljena na dolgoročna in kratkoročna sredstva ter zaloge. V strukturi aktive predstavljajo dolgoročna sredstva 37,6 odstotka, kratkoročna pa 62,4 odstotka vseh sredstev.

III.4.1.1 Dolgoročna sredstva

Dolgoročna sredstva sestavljajo neopredmetena sredstva, nepremičnine, oprema in druga opredmetena osnovna sredstva, dolgoročne finančne naložbe, dolgoročno dana posojila in depoziti ter dolgoročne terjatve iz poslovanja.

Preglednica III.3

Zneski v EUR

STANJE IN SPREMEMBE VREDNOSTI NEOPREDMETENIH SREDSTEV IN OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV V LETU 2023				
	NEOPREDMETENA SREDSTVA	NEPREMIČNINE	OPREMA IN DRUGA OPREDMETENA SREDSTVA	SKUPAJ
NABAVNA VREDNOST				
Stanje 31.12.2022	17.549.312	40.757.261	24.735.374	83.041.947
Povečanje	362.413	1.883.975	339.652	2.586.040
Zmanjšanje	-142.208	-153.631	-2.210.900	-2.506.739
Stanje 31. 12. 2023	17.769.517	42.487.605	22.864.126	83.121.248
POPRAVEK VREDNOSTI				
Stanje 31.12.2022	13.649.097	20.400.087	22.214.935	56.264.119
Povečanje	0	1.452.605	8	1.452.613
Zmanjšanje	-140.208	-385.014	-2.203.349	-2.728.571
Amortizacija	1.513.206	1.198.132	969.563	3.680.901
Stanje 31. 12. 2023	15.022.095	22.665.810	20.981.157	58.669.062
NEODPISANA VREDNOST				
Stanje 31.12.2022	3.900.215	20.357.174	2.520.439	26.777.828
Stanje 31. 12. 2023	2.747.422	19.821.795	1.882.969	24.452.186

¹ Podrobnejša vsebinska pojasnila terjatev iz naslova PIZ so pod točko III.4.1.2, v odstavku, ki obravnava druge kratkoročne terjatve.

Neopredmetena sredstva zavoda se skoraj v celoti nanašajo na materialne pravice za uporabo računalniških programov v neodpisani vrednosti 2.747.422 evrov, ki se je v letu 2023 znižala za 29,6 odstotka.

Bistvena vlaganja v neopredmetena sredstva v letu 2023 predstavljajo:

- nadgradnja in razvoj aplikacijskih modulov v znesku 308.380 evrov;
- nakup sistema za izvajanje virtualnih delovnih namizij v znesku 18.332 evrov;
- nadgradnja kadrovskega informacijskega sistema v znesku 15.616 evrov;
- nadgradnja sistema IP telefonije, telefonskega odzivnika, kontaktnih centrov in glasovno odzivnih storitev v znesku 10.102 evrov;
- nakup programske opreme za skeniranje v znesku 7149 evrov;
- razširitev programskega modula RIS – eBOL v znesku 3296 evrov.

Izvedeno je bilo tudi znižanje nabavne vrednosti neopredmetenih sredstev za 2000 evrov zaradi upoštevanja finančnega dobropisa iz leta 2022 in za 140.208 evrov zaradi izločitev računalniških programov iz uporabe. Za 140.208 evrov je bil znižan tudi popravek vrednosti.

Amortizacija neopredmetenih sredstev je bila obračunana v višini 1.513.206 evrov.

Zavod je na dan 31. 12. 2023 izkazal **opredmetena osnovna sredstva** v neodpisani vrednosti 21.704.764 evrov. Od tega zneska se 498.846 evrov nanaša na zemljišča, 19.322.949 evrov na zgradbe in 1.882.969 evrov na opremo in druga opredmetena osnovna sredstva.

Nabavna vrednost **zemljišč** se v primerjavi z letom poprej ni spremenila.

Investicijska vlaganja v **zgradbe** so bila realizirana v znesku 632.105 evrov in obsegajo:

- investicijsko vzdrževalna dela v centrali ZPIZ v Ljubljani v znesku 430.853 evrov;
- zamenjavo stavbnega pohoštva v poslovni stavbi OE Koper v znesku 163.807 evrov;
- investicije v izvedbo lastnega elektro priključka OE Maribor v znesku 23.453 evrov;
- prenovo teras počitniških apartmajev na Cresu v znesku 12.223 evrov;
- izdelavo dodatne varovalne ograje v OE Maribor v znesku 1769 evrov.

Nabavna vrednost zgradb se je povečala tudi za ožičenje, preneseno z opreme na gradbene objekte (za obdobja pred letom 2023), v znesku 1.427.901 evrov.

Zmanjšanje nabavne vrednosti zgradb v znesku 153.631 evrov je posledica prodaje poslovnega prostora na Resljevi cesti v Ljubljani. Nabavna vrednost je v skladu s knjigovodskimi pravili izračunana kot nabavna cena, valorizirana za inflacijo in povečana za vlaganja. Je neke vrste umetna vrednost, ki pa velikokrat ne odraža tržne vrednosti.

Zaradi sprememb evidentiranja ožičenja, ki je bilo preneseno z opreme na gradbene objekte (za obdobja pred letom 2023), se je za 1.409.216 evrov povečal in za 15.601 evrov zmanjšal popravek vrednosti nepremičnin. Popravek vrednosti se je zmanjšal tudi zaradi prenosa cevnih inštalacij z opreme na zgradbo za znesek 39.751 evrov in zaradi investicijskih vlaganj ter podaljšanja dobe koristnosti objektov OE Koper in počitniških apartmajev na Cresu v višini 176.030 evrov.

Tekoče povečanje popravka vrednosti nepremičnin se nanaša na odpis neodpisane vrednosti prodanega poslovnega prostora na Resljevi cesti v Ljubljani v znesku 42.557 evrov in od inventurne komisije predlagano izločitev osnovnega sredstva z neodpisano vrednostjo 832 evrov.

Amortizacija zgradb je bila obračunana v znesku 1.198.132 evrov.

Nabavna vrednost **opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev** se je v letu 2023 povečala za 339.652 evrov predvsem zaradi:

- nadgradnje diskovnih polj za virtualizacijsko okolje v znesku 312.600 evrov;
- nakupa diktafonov v znesku 12.161 evrov;
- nakupa klimatskih naprav v znesku 4549 evrov;

- nakupa računskih strojev v znesku 3302 evrov;
- nakupa ostale opreme (npr. mobilni telefoni, snemalnik, regal za prospekte in zgibanke, oprema za počitniške kapacitete) v znesku 5613 evrov;
- nakupa drobnega inventarja v znesku 1428 evrov.

Nabavna vrednost opreme in drugih opredmetenih sredstev je nižja za 1.444.794 evrov zaradi sprememb evidentiranja ožičenja, ki je bilo preneseno z opreme na gradbene objekte (za obdobja pred letom 2023), zaradi izločitev in odpisov izrabljene opreme ter drobnega inventarja v znesku 668.091 evrov in prodaje opreme v znesku 98.015 evrov.

Popravek vrednosti opreme se je zmanjšal zaradi sprememb evidentiranja ožičenja v višini 1.437.243 evrov, izločitev in odpisov izrabljene opreme ter drobnega inventarja in prodaje opreme v višini 766.106 evrov ter prenosa drobnega inventarja med opremo v znesku 1250 evrov (obenem se je popravek vrednosti opreme povečal za 8 evrov obračunane amortizacije).

Amortizacija opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev je bila obračunana v znesku 969.563 evrov, vključuje tudi odpis drobnega inventarja v znesku 1428 evrov.

Med **dolgoročnimi finančnimi naložbami** zavoda so izkazane:

- 7.836.628 delnic Zavarovalnice Triglav, d. d.², katerih tržna vrednost je na bilančni dan znašala 271.930.992 evrov. Glede na preteklo leto se je zvišala za 0,6 odstotka;
- naložba v Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. o. o.³, v znesku 104.972.803 evrov. Glede na preteklo leto je višja za 0,3 odstotka;
- naložba v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in prežिवninski sklad Republike Slovenije⁴ v višini 760.098 evrov (naložba vse od ustanovitve ostaja nespremenjena);
- naložba v Zavod Vzajemnost⁵ v višini 2128 evrov (naložba vse od ustanovitve ostaja nespremenjena);
- delež v kapitalu družbe PSK, d. o. o., Krško v znesku 25 evrov.

Med **dolgoročno danimi posojili** zavod izkazuje sporno terjatev za v preteklih letih dano stanovanjsko posojilo zaposlenemu.

Med **drugimi dolgoročnimi terjatvami iz poslovanja** zavod izkazuje stanovanjski prispevek v rezervni sklad.

III.4.1.2 *Kratkoročna sredstva in aktivne časovne razmejitve*

Kratkoročna sredstva predstavljajo denarna sredstva v blagajni in na transakcijskih računih, kratkoročne terjatve do kupcev in uporabnikov EKN, dane predujme, kratkoročne finančne naložbe, druge kratkoročne terjatve, neplačane odhodke in aktivne časovne razmejitve.

Denarna sredstva v blagajni zavoda so na dan 31. december znašala 120 evrov in **na podračunu** zavoda 2.000.000 evrov.

Kratkoročne terjatve do kupcev predstavljajo predvsem:

- terjatve do kupcev v državi, katerih glavnina se nanaša na zaračunane najemnine za počitniške zmogljivosti zavoda, stanovanja in poslovne prostore ter terjatve do zavarovalnic za kritje stroškov odtegotovanja zavarovalnih premij za dopolnilno zdravstveno zavarovanje in življenjsko

² Delnice Zavarovalnice Triglav, d. d., je zavod pridobil v letu 2008 na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju deleža zavarovalnic, do katerega so upravičene fizične osebe (Ur. l. RS št. 56/08 in 38/10).

³ Zavod je na podlagi četrtega odstavka 378. člena ZPIZ-2 edini ustanovitelj in družbenik Nepremičninskega sklada pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. o. o., ki skrbi za upravljanje nepremičnin in zagotavljanje namenskih najemnih stanovanj in oskrbovanih stanovanj za upokojence in druge starejše osebe.

⁴ Leta 2004 je zavod kot soustanovitelj vložil sredstva v Sklad Republike Slovenije za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov, ki se je po tem letu večkrat preimenoval zaradi pripojitve k Jamstvenemu in prežिवninskemu skladu Republike Slovenije v februarju 2013 ter v decembru 2016 pripojitve Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije.

⁵ Zavod Vzajemnost sta leta 2001 ustanovila zavod in Zveza društev upokojencev Slovenije. Zavod ima 51-odstotni ustanoviteljski delež Zavoda Vzajemnost, Zveza društev upokojencev Slovenije pa 49-odstotni.

zavarovanje užitcev pokojnin v višini 9007 evrov, njihovo zvišanje glede na preteklo leto je znašalo 12,9 odstotka;

- terjatve do kupcev v tujini za zakup nepremičnin počitniških kapacitet v skupni višini 5736 evrov.

Med **kratkoročnimi predujmi in varščinami** zavod izkazuje varščino za najem prostorov za arhiviranje dokumentarnega gradiva v Novi Gorici v višini 1549 evrov in predujem za stroške počitniških kapacitet v višini 800 evrov.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov EKN, izkazane v višini 173.832 evrov, so glede na preteklo leto višje za 34.626 evrov⁶. Predstavljajo vse terjatve, ki se nanašajo na razmerja med neposrednimi in posrednimi uporabniki proračuna, med katerimi zavod izkazuje:

- med terjatvami do neposrednih uporabnikov proračuna države; terjatve do MDDSZ, in sicer za povračila stroškov za storitve IK v višini 7513 evrov, za izplačana nadomestila in DPP po ZSVI skupaj s prispevki 24.049 evrov, za izplačana nadomestila za invalidnost po ZINNI v znesku 446 evrov, terjatve do MK za priznavalnine kulturnim delavcem v višini 849 evrov, terjatve do MF, Direktorat za zakladništvo, in sicer za obresti na prosta denarna sredstva na podračunu zavoda v znesku 140.298 evrov in za povračilo izplačila rente skupaj s stroški v višini 77 evrov,
- med terjatvami do posrednih uporabnikov proračuna države v višini 601 evrov; terjatve do Inštituta RS za socialno varstvo za sodelovanje v postopkih za uveljavljanje pravice do osebnega asistenta in terjatve do ZZZS za stroške varovanja in komunalne storitve za poslovno stavbo na Stari cesti v Kranju.

Druge kratkoročne terjatve so se glede na preteklo leto zvišale za 6,1 odstotka, zlasti zaradi višjih terjatev iz prispevkov za PIZ. Druge terjatve predstavljajo predvsem:

- terjatve do zavezancev za davčne prihodke, kjer je evidentiran zbirni znesek terjatev do zavezancev za neplačane zapadle in nezapadle prispevke PIZ⁷, ki je po podatkih FURS⁸ znašal 650.669.494 evrov oziroma 6,2 odstotka več kot leto prej. Po sporazumu med zavodom in FURS⁹ je FURS posredoval podatke o višini zapadlih in pogojno izterljivih terjatev, o izterjanih terjativah in o odpisih iz naslova prispevkov PIZ. Zapadle terjatve, ki zajemajo tudi pogojno izterljive terjatve za prispevke PIZ, so se glede na predhodno leto znižale za 7,6 odstotka, na dan 31. december 2023 so znašale 155.953.067 evrov¹⁰. Te terjatve predstavljajo 24 odstotkov vseh neplačanih terjatev za prispevke PIZ. Njihov delež v vseh terjativah je glede na leto 2022 nižji za 3,5 odstotne točke. Pogojno izterljive terjatve za prispevke PIZ so konec leta 2023 znašale 75.166.797 evrov in so se glede na preteklo leto znižale za 16 odstotkov. Njihov delež v zapadlih terjativah je 48,2 odstotka, v vseh neplačanih terjativah iz prispevkov za PIZ pa 11,6 odstotka, kar je za 3 odstotne točke manj od deleža v preteklem letu. V letu 2023 je FURS izdal za 108.871.809 evrov sklepov o davčni izvršbi. Na podlagi sklepov je bilo izterjanih 48.879.343 evrov terjatev, to predstavlja 44,9 odstotka vseh terjatev po izdanih sklepih. Zaradi neizterljivosti je FURS v letu 2023 odpisal 29.465.952 evrov prispevkov za PIZ (kar znaša 33 odstotkov več kot leto prej), od tega 9683 fizičnim osebam v višini 12.692.077 evrov in 1273 pravnim osebam v višini 16.773.875 evrov¹¹;
- kratkoročne terjatve do državnih in drugih institucij v višini 51.317 evrov, med katerimi so izkazana nadomestila plač za boleznine, druga nadomestila plač in nadomestila za skrajšani delovni čas, in so glede na preteklo leto nižje za 62,2 odstotka, predvsem zaradi v primerjavi z decembrom 2022 nižjih terjatev iz naslova nadomestil plač za boleznine;

⁶ Zvišanje je posledica višjih terjatev do MF za obresti EZR na denarne vloge, ostale terjatve so se, glede na preteklo leto, znižale.

⁷ Nezapadle prispevke PIZ predstavljajo obračuni prispevkov od prejemkov za december 2023, ki so bili praviloma izplačani v januarju 2024.

⁸ FURS, kot nadzornik, zavodu posreduje podatke o terjativah iz prispevkov PIZ na podlagi Navodila nadzornikom za evidentiranje terjatev javnofinančnih prihodkov, terjatve javno finančnih prihodkov posredovane v davčno izvršbo in odpis terjatev javnofinančnih prihodkov z dne 18. 12. 2013, št. 429-216/2013, ki ga je izdalo MF.

⁹ Dogovor o izmenjavi podatkov med FURS in zavodom št. 410-384/19-3 z dne 13. 1. 2021 in protokol o posedovanju podatkov FURS ZPIZ št. 410-384/19-2 z dne 21. 9. 2021.

¹⁰ V znesku 155.953.067 evrov so zajete tudi zamudne obresti v višini 33.011.619 evrov.

¹¹ Obravnavo pogojno izterljivih terjatev iz naslova prispevkov PIZ in odpis teh terjatev zaradi neizterljivosti določa ZDavP-2.

- terjatve za preveč izplačane pokojnine v znesku 1.010.846 evrov, od katerih predstavljajo sporne terjatve 230.053 evrov ter nesporne terjatve 780.793 evrov in so se glede na preteklo leto zvišale za 4,4 odstotka;
- terjatve za odločbe o preplačilu – pobot, ki predstavljajo terjatve za odločbe o preplačilu, ki jih zavod poplača z mesečnimi odtegljaji od dolžnikove pokojnine ali drugega prejema, ki mu ga nakazuje zavod, so znašale 150.938 evrov in so v primerjavi s predhodnim letom nižje za 13,4 odstotka;
- terjatve v regresnih zadevah, ki so v primerjavi z letom 2022 višje za 23,2 odstotka in znašajo 57.100 evrov;
- druge terjatve, gre predvsem za terjatve za povračilo stroškov neuspešno opravljene poklicne rehabilitacije, so se glede na preteklo leto znižale za 17,2 odstotka in znašajo 18.021 evrov;
- druge sporne terjatve, ki se nanašajo na sodne izterjave odškodnin, stroškov poklicne rehabilitacije, izplačil štipendij, plač in druge sporne terjatve iz naslova PIZ v skupni višini 1.427.223 evrov, so se glede na leto 2022 znižale za 0,1 odstotka;
- terjatve v insolventnih postopkih v znesku 118.501 evrov, glede na preteklo leto so bile višje za 0,3 odstotka;
- terjatve za preplačila pokojninskih in invalidskih prejemkov po odločbah o preplačilu, ki se poravnajo s plačilnimi nalogi (vključno s spornimi terjatvami za preplačila, ki so bile posredovane v izvršbo na FURS), so znašale 1.779.180 evrov in so se, glede na preteklo leto, znižale za 11,9 odstotka.

Neplačani odhodki so v letu 2023 znašali 9.515.216 evrov in so se glede na preteklo leto znižali za 29 odstotkov. Med njimi so izkazane protiknjizbe:

- kratkoročnih obveznosti do zaposlenih (obračun plač zaposlenih za december 2023 in obračun delovne uspešnosti za drugo polletje 2023);
- nezapadlih računov dobaviteljev;
- drugih neplačanih kratkoročnih obveznosti iz poslovanja;
- neplačanih kratkoročnih obveznosti do uporabnikov EKN;
- obračunanih nezapadlih obveznih dajatev;
- obračunanih neplačanih obveznosti do uživalcev za izplačilo pokojninskih in invalidskih prejemkov.

V **aktivnih časovnih razmejitvah** so izkazani vnaprej vračunani prihodki zaradi podaljšanja proračunskega leta v višini 103.563 evrov, ki se nanašajo na prilive na prehodna davčna podračuna 845 in 846 na dan 31. december 2023¹² ter prehodno nezaračunani prihodki za prejete predujme v višini 3482 evrov.

III.4.1.3 Zaloge

Zaloge so znašale 8188 evrov. Nanašajo se predvsem na tiskane obrazce ter pisarniški material. Vrednost zalog se je v letu 2023 znižala za 45 odstotkov.

III.4.2 Obveznosti do virov sredstev

Obveznosti do virov sredstev (pasiva v bilanci stanja) sestavljajo kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve ter lastni viri in dolgoročne obveznosti. Kratkoročne obveznosti zajemajo obveznosti za prejete predujme in varščine, obveznosti do zaposlenih, do dobaviteljev, obveznosti do uporabnikov EKN, druge kratkoročne obveznosti in neplačane prihodke. Dolgoročne obveznosti so dolgoročno neplačani prihodki in druge dolgoročne obveznosti.

V strukturi pasive lastni viri in dolgoročne obveznosti predstavljajo 37,8 odstotka, kratkoročne obveznosti pa 62,2 odstotka vseh obveznosti do virov sredstev.

¹² Ti prihodki so bili na zavodov podračun nakazani 3. in 4. januarja 2024.

III.4.2.1 *Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve*

Kratkoročne obveznosti med drugim zajemajo:

- prejete predujme za kritje stroškov izdelave izvedenskih mnenj za oceno trajne nezmožnosti za delo zaradi uveljavljanja varstvenega dodatka po 54. členu ZSVarPre v višini 3482 evrov;
- obveznosti do zaposlenih v znesku 2.338.631 evrov, glede na pretekli december so se zvišale za 5 odstotkov, kar je predvsem posledica rednih napredovanj zaposlenih po predpisih, ki urejajo plače v javnem sektorju in sprememb sistematizacij delovnih mest. Med obveznostmi do zaposlenih je poleg obračuna plač za december 2023, ki so bile izplačane v januarju 2024, izkazan tudi obračun redne delovne uspešnosti za drugo polletje 2023, izplačilo te pa je bilo izvedeno v februarju 2024 ob nakazilu januarske plače;
- glede na preteklo leto za 6,8 odstotka nižje obveznosti do dobaviteljev in znašajo 2.369.566 evrov;
- druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja v višini 4.494.443 evrov, ki so se glede na leto 2022 znižale za 47,5 odstotka in med drugim vključujejo:
 - obveznosti za dajatve v višini 467.123 evrov (zajemajo prispevke in davke od osebnih prejemkov zaposlenih in drugih prejemkov ter premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, obveznosti za turistično takso in RTV prispevek), ki so se glede na lansko leto zvišale za 5,6 odstotka,
 - obveznosti za davek na dodano vrednost v višini 13.206 evrov, ki so glede na lani nižje za 47,9 odstotka,
 - ostale kratkoročne obveznosti v skupni višini 3.752.379 evrov, ki so bile glede na preteklo leto nižje za 52,4 odstotka, znižanje je predvsem rezultat za 58,3 odstotka oziroma za skoraj 4,2 milijona evrov nižjih obveznosti za nakazilo odtegljajev za prostovoljno zdravstveno zavarovanje prejemnikov pokojninskih in invalidskih prejemkov¹³,
 - obveznosti na podlagi odtegljajev od prejemkov zaposlenih in druge obveznosti do zaposlenih v višini 31.036 evrov,
 - obveznosti do zavezancev za vračila prispevkov PIZ, za katere vodi evidenco FURS, v znesku 230.698 evrov¹⁴;
- obveznosti do uporabnikov EKN so izkazane v višini 901.350 evrov, ki med drugim zajemajo:
 - obveznosti do neposrednih proračunskih uporabnikov v višini 808.114 evrov, glede na preteklo leto so se zvišale za 14,9 odstotka oziroma za 105.008 evrov¹⁵ (vključujejo obveznost do proračuna RS iz naslova vračila preveč plačane dodatne obveznosti za leto 2023, ki je bila vrnjena 12. februarja 2024, obveznost do proračuna RS za preveč nakazane prispevke po 28., 33. in 38. členu ZIUZEOP, obveznosti do MJU za izvedbo usposabljanja zaposlenih iz ZUP, obveznosti do FURS in Okrožnega sodišča v Ljubljani iz poklicne rehabilitacije za stroške prilagoditve delovnih mest in delovnih sredstev, obveznosti do UJP za plačilo stroškov izvajanja plačilnega prometa, obveznosti do MDP za izdajo kvalificiranih potrdil, za storitve časovnega žigosanja in najem komunikacijske opreme ter obveznosti do Občine Bohinj za komunalne storitve),
 - glede na preteklo leto za 24,2 odstotka višje obveznosti do posrednih proračunskih uporabnikov, ki so znašale 93.236 evrov (zajemajo obveznosti do ZZZS za izvajanje storitev matične evidence, obveznosti do Medicinske fakultete in UKC za izdajo izvedenskih mnenj, obveznosti do izobraževalnih in drugih institucij za izvajanje poklicnih rehabilitacij zavarovancev ter obveznosti za izvedena strokovna usposabljanja in preventivne zdravstvene preglede zaposlenih).

Neplačani prihodki znašajo 655.394.062 evrov. Glede na preteklo leto so se zvišali za 6,1 odstotka oziroma za 37,7 milijona evrov, zlasti zaradi za 37,8 milijona evrov višjih terjatev za prispevke PIZ, za katere evidenco po posameznem zavezancu vodi FURS¹⁶.

¹³ Z 31. decembrom 2023 je bilo ukinjeno prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje. S 1. januarjem 2024 je bil uveden OZP.

¹⁴ Evidentirane obveznosti za vračila prispevkov delodajalca za prvo zaposlitev po 157. členu ZPIZ-2.

¹⁵ Zvišanje je predvsem posledica, glede na preteklo leto, višje izkazane obveznosti do proračuna RS za preveč nakazane prispevke po 28., 33. in 38. členu ZIUZEOP in višje izkazane decembrske obveznosti do UJP za plačilo stroškov izvajanja plačilnega prometa.

¹⁶ Podrobnejša pojasnila o vsebini in višini terjatev za prispevke PIZ so navedena pod točko III.4.1.2 – Druge kratkoročne terjatve.

Pasivne časovne razmejitve se nanašajo na vnaprejšnja plačila materiala in storitev ter osnovnih sredstev.

III.4.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti

Lastne vire predstavlja **splošni sklad**, ki je analitično sestavljen iz splošnega sklada:

- za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva (24.452.186 evrov),
- finančne naložbe (5248 evrov),
- delnice Zavarovalnice Triglav, d. d. (271.930.992 evrov),
- finančne naložbe v Nepremičninski sklad PIZ, d. o. o. (104.972.803 evrov),
- za namenska sredstva prenesena javnim skladom (760.098 evrov),
- za drugo (1.600.489 evrov).

Vrednost splošnega sklada se je v letu 2023 znižala za 0,1 odstotka na kar je vplivala nižja vrednosti splošnega sklada za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena sredstva (znižanje za 2,3 milijona evrov), višja tržna vrednosti delnic Zavarovalnice Triglav, d. d., (zvišanje za 1,6 milijona evrov), in višja vrednost naložbe v Nepremičninski sklad PIZ, d. o. o., (zvišanje 0,3 milijona evrov).

V okviru splošnega sklada se izkazuje tudi **presežek po fiskalnem pravilu**, ki pa ga zavod v 2023 ni izkazal.

Med **dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami** so izkazani dolgoročno odloženi prihodki v višini 105.210 evrov, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke.

III.4.3 Izvenbilančna evidenca

V izvenbilančni evidenci se izkazujejo:

- nerazporejena plačila prispevkov za PIZ po evidenci FURS v višini 1.474.065 evrov¹⁷;
- prejete garancije za resnost ponudbe, kakovostno izvedbo posla in garancijsko dobo, skladno z ZJN-3 in sklenjenimi pogodbami, v višini 830.393 evrov;
- obveznosti, ki bi lahko nastale zaradi tožb uživalcev zoper izdane odločbe o preplačilu, v znesku 38.230 evrov;
- obveznosti, ki bi lahko nastale zaradi odškodninskih tožb zoper zavod, v višini 90.600 evrov;
- tožbe zavoda za povrnitev škode v znesku 718.837 evrov;
- druge potencialne terjatve oziroma obveznosti iz naslova pravnih zadev v skupni višini 12.796 evrov;
- vložene tožbe iz naslova neporavnanih regresnih zadev v višini 739.273 evrov;
- terjatve iz regresnih zahtevkov v znesku 225.745 evrov;
- terjatve iz mednarodne izterjave prispevkov PIZ za FURS v višini 9.929.814 evrov;
- terjatve iz mednarodne izterjave prispevkov PIZ za tuje nosilce zavarovanja v višini 94.273 evrov.

¹⁷ Praviloma gre za plačila zavezancev, ki pripadajo zavodu in jih je zavod že prejel na svoj podračun - prihodki so že vključeni v izkaz poslovnega izida, FURS pa v svoji knjigovodski evidenci še ni evidentiral bremenitve (terjatve do zavezanca) ali bremenitev še ni zapadla oziroma je zavezanec navedel napačno referenco ob plačilu.

III.5 IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV S POJASNILI

Prihodki in odhodki se v skladu s predpisi priznavajo po načelu denarnega toka. Zavod je v letu 2023 realiziral izravnano med prihodki in odhodki v višini 7.103.132.165 evrov.

Preglednica III.4

Zneski v EUR

IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV ZAVODA V LETU 2023 V PRIMERJAVI S FINANČNIM NAČRTOM ZAVODA ZA LETO 2023 IN Z LETOM 2022						
KONTO		FN 2023	REALIZACIJA		IZPOLNITEV FN 2023 v %	INDEKS 2023 2022
1			2023	2022		
		2	3	4	5=3:2	6=3:4
	I. SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+74+78)	7.064.766.513	7.103.132.165	6.715.089.178	100,5	105,8
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	5.771.841.445	5.911.972.632	5.434.005.521	102,4	108,8
70	DAVČNI PRIHODKI (DAVKI IN PRISPEVKI)	5.731.054.877	5.874.535.980	5.396.363.643	102,5	108,9
701	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	5.731.054.877	5.874.523.125	5.396.363.643	102,5	108,9
7010	Prispevki zaposlenih	3.386.988.636	3.465.871.083	3.181.656.116	102,3	108,9
701004	Prispevek za PIZ - od zaposlenih pri pravnih osebah	3.203.347.302	3.278.329.543	3.006.234.019	102,3	109,1
701005	Prispevek za PIZ - od zaposl. pri fizič. osebah, ki opravljajo dejavnost	130.676.210	130.879.058	123.510.211	100,2	106,0
701009	Prispevek za PIZ iz drugih pravnih razmerij	2.874.214	3.170.260	2.726.769	110,3	116,3
701011	Prispevek za PIZ - od začasnih in občnih del študentov in dijakov	50.090.911	53.492.222	49.185.116	106,8	108,8
7011	Prispevki delodajalcev	1.950.069.470	2.008.283.053	1.832.465.336	103,0	109,6
701104	Prispevek za PIZ - za zaposlene pri pravnih osebah	1.797.278.617	1.849.067.753	1.684.929.085	102,9	109,7
701105	Prispevek za PIZ - za zaposl. pri fizič. osebah, ki opravljajo dejavnost	70.254.126	71.013.377	66.335.903	101,1	107,1
701106	Prispevek za PIZ - za člane kmetije	3.540.670	2.910.676	3.376.278	82,2	86,2
701108	Prispevek za PIZ - za zavarovalno dobo s povečanjem za zaposlene pri pravnih osebah	19.081	68.906	22.446	361,1	307,0
701111	Prispevek za PIZ za posebne primere zavarovanja	44.794.226	24.613.205	44.197.122	54,9	55,7
701112	Prispevki za PIZ iz drugih pravnih razmerij	1.849.315	25.620.496	1.787.351	1.385,4	1.433,4
701114	Prispevek za PIZ oseb zaposlenih pri tujem delodajalcu	3.748.706	4.424.506	3.726.931	118,0	118,7
701115	Prispevek za PIZ - za začasna in občasna dela študentov in dijakov	28.584.728	30.564.134	28.090.220	106,9	108,8
7012	Prispevki samozaposlenih	273.252.903	282.460.133	265.745.793	103,4	106,3
701203	Prispevek za PIZ - od fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost - od zavarovalne osnove	97.112.653	100.796.726	94.500.855	103,8	106,7
701204	Prispevek za PIZ - od fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost - iz zavarovalne osnove	170.075.200	176.521.427	165.400.391	103,8	106,7
701205	Prispevek za PIZ kmetov - lastnikov kmetijskih zemljišč	6.059.825	5.141.980	5.839.278	84,9	88,1
701206	Posebni prispevek za PIZ - za zavarovalno dobo s povečanjem od oseb, ki opravljajo dejavnost in pri njih zaposlenih	5.224	0	5.270	-	-
7013	Ostali prispevki za socialno varnost	120.743.868	117.908.856	116.496.399	97,7	101,2
701302	Zamudne obresti iz naslova prispevkov za PIZ	5.401.331	4.207.469	5.040.823	77,9	83,5
701309	Prispevek delojemalca za PIZ od starševskih nadomestil	73.806.269	72.827.088	69.808.493	98,7	104,3
701313	Prispevek delojemalca za PIZ od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZS neposredno izplačuje upravičencem	6.252.566	6.250.732	6.038.686	100,0	103,5
701317	Prispevek delojemalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti	20.610.660	20.966.249	21.589.696	101,7	97,1
701327	Prispevek za PIZ za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje	14.537.981	13.522.809	13.887.843	93,0	97,4
701328	Prispevek za PIZ iz osebnega dopolnilnega dela	135.061	134.508	130.856	99,6	102,8
706	DRUGI DAVKI IN PRISPEVKI	0	12.855	0	-	-
7060	Drugi davki in prispevki	0	12.855	0	-	-

IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV ZAVODA V LETU 2023 V PRIMERJAVI S FINANČNIM NAČRTOM ZAVODA ZA LETO 2023 IN Z LETOM 2022						
1	KONTO	FN 2023	REALIZACIJA		IZPOLNITEV FN 2023 v %	INDEKS 2023 2022
			2023	2022		
2			3	4	5=3:2	6=3:4
71	NEDAVČNI PRIHODKI	40.786.568	37.436.653	37.641.878	91,8	99,5
710	UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKI OD PREMOŽENJA	32.534.903	27.679.469	29.801.956	85,1	92,9
7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	28.995.524	19.591.570	28.995.524	67,6	67,6
7102	Prihodki od obresti	3.420.000	8.001.292	699.267	234,0	1.144,2
7103	Prihodki od premoženja	119.380	86.607	107.165	72,5	80,8
713	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	731.946	663.267	725.244	90,6	91,5
7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev	731.946	663.267	725.244	90,6	91,5
714	DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	7.519.718	9.093.917	7.114.678	120,9	127,8
7140	Drugi prostovoljni prispevki za socialno varnost	895.868	1.744.576	1.101.827	194,7	158,3
714010	Dokupi pokojninske dobe	650.000	1.288.674	888.941	198,3	145,0
714099	Drugi prostovoljni prispevki za socialno varnost	245.868	455.902	212.887	185,4	214,2
7141	Drugi nedavčni prihodki, v tem:	6.623.850	7.349.341	6.012.850	111,0	122,2
714103	Prihodki na podlagi EU zakonodaje in sporazumov o socialnem zavarovanju	3.417.907	3.303.649	3.101.852	96,7	106,5
72	KAPITALSKI PRIHODKI	700.000	108.024	886.403	15,4	12,2
720	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	700.000	108.024	886.403	15,4	12,2
74	TRANSFERNI PRIHODKI	1.292.072.931	1.190.962.812	1.280.100.256	92,2	93,0
740	TRANSFERNI PRIHODKI IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	1.292.072.931	1.190.962.812	1.280.100.256	92,2	93,0
7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna	1.223.974.961	1.122.894.745	1.227.099.534	91,7	91,5
	Obveznosti državnega proračuna	1.170.090.000	1.069.351.356	1.106.925.738	91,4	96,6
	<i>- udeležba v BDP v %</i>	<i>1,89</i>	<i>1,69</i>	<i>1,94</i>		
740000	Prejeta sredstva iz naslova tekočih obveznosti državnega proračuna (po 161. členu ZPIZ-2)	310.000.000	307.149.498	301.877.891	99,1	101,7
740002	Prejeta sredstva iz držav. pror. iz naslova dodatnih obveznosti do ZPIZ (po 162. členu ZPIZ-2)	860.090.000	762.201.858	805.047.847	88,6	94,7
7400043	Druge prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo COVID-19	0	0	68.000.000	-	-
740006	Prejeta sredstva iz naslova prispevka delodajalca za PIZ od starševskih nadomestil	42.116.606	41.570.168	39.850.203	98,7	104,3
740010	Prejeta sredstva iz naslova prispevka delodajalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti	11.768.355	11.973.221	12.323.592	101,7	97,2
7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja	3.097.970	3.068.067	3.000.723	99,0	102,2
740203	Prejeta sredstva iz naslova prispevka delodajalca za PIZ od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZSZ neposredno izplačuje upravičencem	3.097.970	3.068.067	3.000.723	99,0	102,2
7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov	65.000.000	65.000.000	50.000.000	100,0	130,0
	- Prejeta sredstva iz Kapitalske družbe, d. d.	65.000.000	65.000.000	50.000.000	100,0	130,0
78	PREJETA SREDSTVA IZ EVROPSKE UNIJE IN IZ DRUGIH DRŽAV	152.137	88.697	96.997	58,3	91,4
787000	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij	2.137	0	0	-	-
7870001	Prenos pokojninskih pravic iz sistema EU ZPPP (Ur.L RS, 34/10)	150.000	88.697	96.997	59,1	91,4
II.	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42)	7.064.766.513	7.103.132.165	6.715.089.178	100,5	105,8
	<i>- udeležba v BDP v %</i>	<i>11,40</i>	<i>11,26</i>	<i>11,77</i>		
40	TEKOČI ODHODKI (400+401+402)	53.290.475	46.214.190	43.549.613	86,7	106,1
400	PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	27.854.497	26.044.180	23.371.962	93,5	111,4
4000	Plače in dodatki	23.428.230	21.799.880	19.661.277	93,0	110,9
4001	Regres za letni dopust	1.150.000	1.034.462	1.144.389	90,0	90,4
4002	Povračila in nadomestila	1.800.000	1.728.700	1.314.174	96,0	131,5
4003	Sredstva za delovno uspešnost	615.000	528.933	496.019	86,0	106,6
4004	Sredstva za nadurno delo	270.000	592.757	410.728	219,5	144,3
4009	Drugi izdatki zaposlenim	591.267	359.448	345.375	60,8	104,1

IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV ZAVODA V LETU 2023 V PRIMERJAVI S FINANČNIM NAČRTOM ZAVODA ZA LETO 2023 IN Z LETOM 2022						
1	KONTO	FN 2023	REALIZACIJA		IZPOLNITEV FN 2023 v %	INDEKS 2023 2022
			2023	2022		
2			3	4	5=3:2	6=3:4
401	PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST	4.345.191	4.022.857	3.697.281	92,6	108,8
4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	2.151.721	1.955.871	1.785.054	90,9	109,6
4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	1.723.808	1.632.863	1.489.292	94,7	109,6
4012	Prispevek za zaposlovanje	17.749	16.115	14.408	90,8	111,8
4013	Prispevek za starševsko varstvo	24.313	23.006	20.943	94,6	109,8
4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na podlagi ZKDPZJU	427.600	395.002	387.585	92,4	101,9
402	IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	21.090.787	16.147.153	16.480.370	76,6	98,0
4020	Pisarniški in splošni material in storitve	3.831.075	2.831.947	2.679.718	73,9	105,7
4021	Posebni material in storitve	63.953	33.728	48.305	52,7	69,8
4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	7.696.000	5.814.519	5.985.324	75,6	97,1
4023	Prevozni stroški in storitve	43.000	52.164	45.526	121,3	114,6
4024	Izdatki za službena potovanja	71.911	58.422	56.233	81,2	103,9
4025	Tekoče vzdrževanje	3.288.681	2.259.162	2.628.256	68,7	86,0
4026	Poslovne najemnine in zakupnine	1.340.453	865.635	792.754	64,6	109,2
4027	Kazni in odškodnine	14.819	13.493	16.457	91,1	82,0
4029	Drugi operativni odhodki	4.740.895	4.218.084	4.227.797	89,0	99,8
41	TEKOČI TRANSFERI (411+412+413+414)	7.007.476.038	7.055.208.912	6.668.326.918	100,7	105,8
411	TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	6.468.248.219	6.524.867.530	6.172.150.261	100,9	105,7
4112	Transferi za zagotavljanje socialne varnosti	311.325.125	313.048.920	357.048.682	100,6	87,7
	<i>- udeležba v B D P v %</i>	<i>0,50</i>	<i>0,50</i>	<i>0,63</i>		
411210	Dodatki za pomoč in postrežbo	103.836.580	103.652.875	91.714.440	99,8	113,0
411211	Preživnine	18.180	15.705	17.331	86,4	90,6
411212	Invalidnine za telesno okvaro	33.743.527	35.164.140	28.915.265	104,2	121,6
411218	Dodatki k pokojninam	2.726.838	2.589.558	2.721.961	95,0	95,1
411219	Letni dodatek k pokojninam	171.000.000	171.542.938	167.030.843	100,3	102,7
411299	Drugi transferi za zagotavljanje socialne varnosti, v tem:	0	83.705	66.648.842	-	0,1
4112992	Enkratni solidarnostni dodatek za upokojence	0	7.370	10.820	-	68,1
4112993	Solidarnostni dodatek za upokojence	0	76.335	66.638.022	-	0,1
4114	Pokojnine	5.977.584.231	6.027.737.959	5.639.833.145	100,8	106,9
	<i>- udeležba v B D P v %</i>	<i>9,65</i>	<i>9,55</i>	<i>9,89</i>		
411400	Starostne pokojnine	4.852.657.062	4.907.456.855	4.553.060.132	101,1	107,8
4114000	Starostne pokojnine nakazane v Sloveniji in v tujino	4.702.678.215	4.742.665.860	4.403.063.598	100,9	107,7
4114001	Starostne pokojnine za ožji obseg pravic nakazane v Sloveniji in v tujino	8.554.320	9.019.067	8.423.333	105,4	107,1
4114002	Predčasne pokojnine nakazane v Sloveniji in v tujino	22.148.994	25.100.289	21.119.938	113,3	118,8
4114003	Odstotek predčasne ali starostne pokojnine	79.679.365	89.774.793	85.306.166	112,7	105,2
41140030	20% predčasne ali starostne pokojnine	9.149.871	10.012.296	17.997	109,4	55.632,9
41140031	40% starostne pokojnine	70.529.494	79.762.497	85.288.168	113,1	93,5
4114004	Delne pokojnine	39.596.168	40.896.846	35.147.096	103,3	116,4
411401	Invalidske pokojnine	531.860.930	536.260.151	521.750.292	100,8	102,8
411402	Družinske pokojnine	148.692.306	147.987.792	150.462.738	99,5	98,4
411410	Vdovske pokojnine, v tem:	425.936.350	417.706.977	395.122.878	98,1	105,7
4114102	Deli vdovske pokojnine	71.895.752	72.346.007	66.872.251	100,6	108,2
411403	Kmečke pokojnine	53.658	71.443	90.950	133,1	78,6
411404	Vojaške pokojnine	18.382.150	18.252.998	19.344.499	99,3	94,4
411499	Druge pokojnine	1.774	1.742	1.656	98,2	105,2
4115	Nadomestila plač	179.319.164	184.073.747	175.263.705	102,7	105,0
	<i>- udeležba v B D P v %</i>	<i>0,29</i>	<i>0,29</i>	<i>0,31</i>		
411500	Delna nadomestila	87.703.622	90.950.278	82.753.824	103,7	109,9
4115000	Nadomestila zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ZPIZ Ur.LRS 12/92 nakazana v Sloveniji in v tujino	7.753.338	7.383.562	7.549.347	95,2	97,8

IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV ZAVODA V LETU 2023 V PRIMERJAVI S FINANČNIM NAČRTOM ZAVODA ZA LETO 2023 IN Z LETOM 2022						
K O N T O		FN 2023	REALIZACIJA		IZPOLNITEV FN 2023 v %	INDEKS
			2023	2022		2023 2022
1		2	3	4	5=3:2	6=3:4
4115001	Delna nadomestila/delne invalidske pokojnine - ni vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	11.210.525	11.353.853	11.091.644	101,3	102,4
4115002+ 4115003	Delna nadomestila/delne invalidske pokojnine - je vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	68.739.760	72.212.863	64.112.834	105,1	112,6
411501	Nadomestila za invalidnost	60.743.039	63.333.424	60.550.193	104,3	104,6
4115010	Nadomestila zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu nakazana v Sloveniji in v tujino	4.247.763	4.176.609	4.533.847	98,3	92,1
4115011	Nadomestila za invalidnost - ni vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	22.803.696	24.108.383	23.527.839	105,7	102,5
4115012+ 4115013	Nadomestila za invalidnost - je vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	33.691.580	35.048.432	32.488.508	104,0	107,9
411502	Začasna nadomestila	28.924.628	27.721.672	30.070.500	95,8	92,2
4115020	Nadomestila za čas čakanja na drugo ustrezno zaposlitev nakazana v Sloveniji in v tujino	27.663.381	26.506.076	28.841.330	95,8	91,9
4115021	Začasna nadomestila - ni vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	573.784	532.228	568.385	92,8	93,6
4115022	Začasna nadomestila - je vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	687.462	683.369	660.785	99,4	103,4
411503	Nadomestila za čas poklicne rehabilitacije	1.947.875	2.068.373	1.889.187	106,2	109,5
4115031	Nadomestila za čas poklicne rehabilitacije - ni vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	768.181	814.063	749.395	106,0	108,6
4115032	Nadomestila za čas poklicne rehabilitacije - je vključen v zavarovanje nakazana v Sloveniji in v tujino	1.179.695	1.254.309	1.139.792	106,3	110,0
4117	Štipendije	15.000	0	0	-	-
4119	Drugi transferi posameznikom	4.697	6.905	4.730	147,0	146,0
412	TRANSFERI NEPRIDOBITNIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM	1.160.000	1.191.126	1.056.000	102,7	112,8
4120	Tekoči transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam	1.160.000	1.191.126	1.056.000	102,7	112,8
4120001	Stroški poklicne rehabilitacije delovnih invalidov	650.000	655.923	652.231	100,9	100,6
4120002	Adaptacije in prilagoditve delovnih mest	40.000	16.097	29.746	40,2	54,1
4120004	Stroški storitev zavodov za usposabljanje invalidov	150.000	214.271	171.463	142,8	125,0
4120005	Sofinanciranje programov delovnih invalidov	20.000	4.835	6.804	24,2	71,1
4120006	Drugi transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam (sredstva za RŠK)	300.000	300.000	195.757	100,0	153,3
413	DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERI	537.067.819	527.983.397	494.443.194	98,3	106,8
4131	Tekoči transferi v sklade socialnega zavarovanja	537.067.819	527.983.397	494.443.194	98,3	106,8
	- udeležba v BDP v %	0,87	0,84	0,87		
413102	Plačila prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojencev, ki ga plačuje ZPIZ	537.067.819	527.983.397	494.443.194	98,3	106,8
414	TEKOČI TRANSFERI V TUJINO	1.000.000	1.166.859	677.463	116,7	172,2
42	INVESTICIJSKI ODHODKI	4.000.000	1.709.063	3.212.648	42,7	53,2
	PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ)					
III.	(SKUPAJ PRIHODKI MINUS SKUPAJ ODHODKI) (I.-II.)	0	0	0	-	-

III.5.1 Prihodki

Skupni prihodki zavoda so bili realizirani v višini 7.103.132.165 evrov in so bili za 0,5 odstotka oziroma 38,4 milijona evrov višji od načrtovanih v FN 2023. V primerjavi z letom 2022 so bili skupni prihodki zavoda nominalno višji za 5,8 odstotka oziroma 388 milijonov evrov ter realno nižji za 1,5 odstotka (povprečna letna inflacija je znašala 7,4 odstotka).

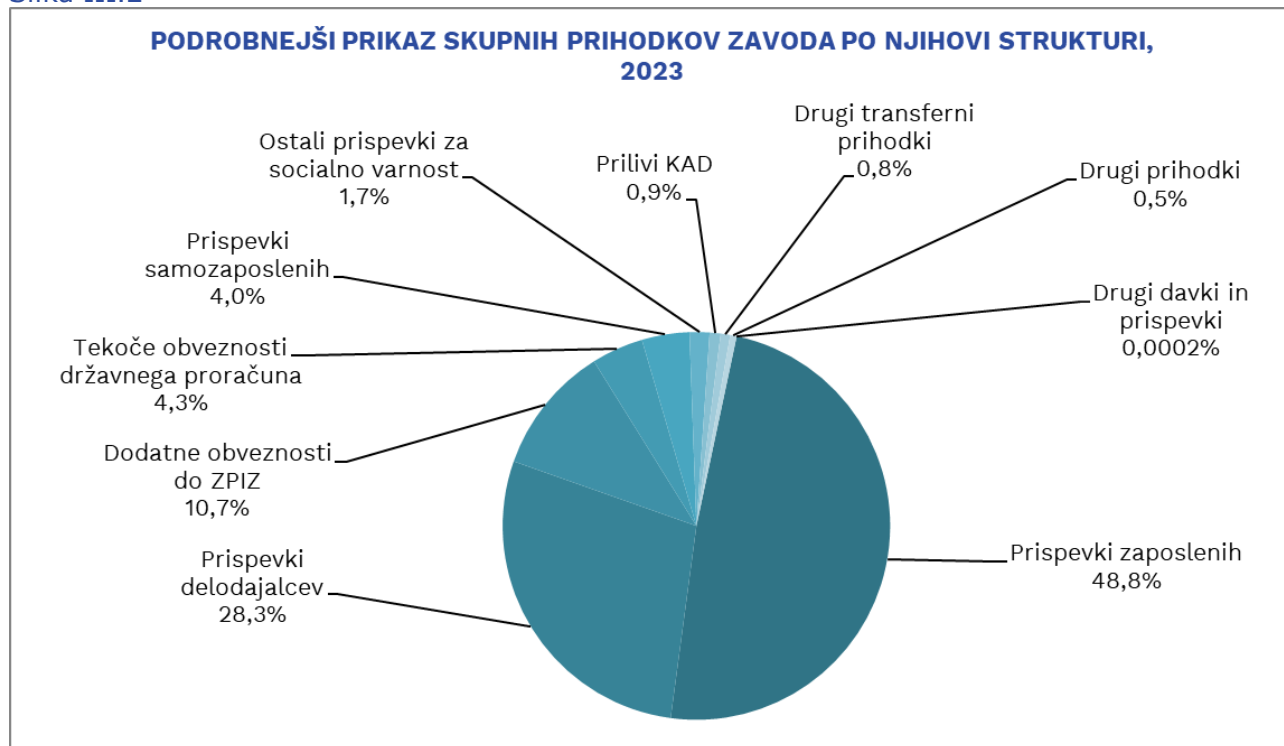
V strukturi prihodkov predstavljajo:

- davčni prihodki – prispevki za socialno varnost ter drugi davki in prispevki – 82,7 odstotka (80,4 odstotka v letu 2022);
- transferni prihodki – obveznosti državnega proračuna, prispevki delodajalca za PIZ od starševskih nadomestil od MDDSZ, prispevki delodajalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti od ZRSZ in prispevki delodajalca za PIZ od nadomestil zaradi bolezenske

odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem, priliv KAD, ter v letu 2022 tudi druga prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19 – 16,8 odstotka (19,1 odstotka v letu 2022), od tega dodatna obveznost državnega proračuna 10,7 odstotka (12 odstotkov v letu 2022), ter

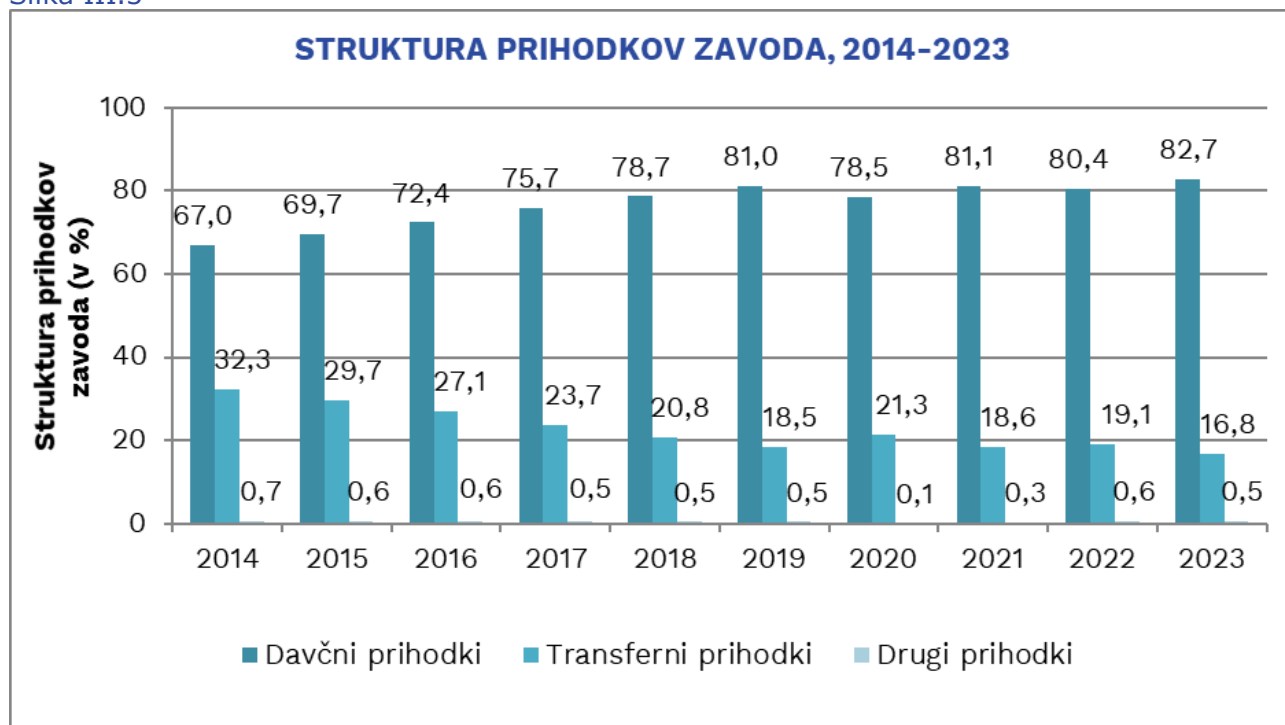
- drugi prihodki – nedavčni prihodki, kapitalski prihodki ter prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav – 0,5 odstotka (0,6 odstotka v letu 2022).

Slika III.2

V strukturi prihodkov zavoda se je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 za 2,34 odstotne točke zvišal *delež davčnih prihodkov*. Višji delež davčnih prihodkov je posledica višjih prihodkov od prispevkov za socialno varnost in je najvišji od leta 1996, ko je bila dvakrat znižana prispevna stopnja delodajalca. *Delež drugih prihodkov* se je znižal za 0,05 odstotne točke, predvsem zaradi nižjih kapitalskih in nedavčnih prihodkov. Kapitalski prihodki so bili nižji zaradi nižjih prihodkov od prodaje osnovnih sredstev, medtem ko so bili nedavčni prihodki nižji predvsem zato, ker je zavod v letu 2023 prejel nižji znesek dividend Zavarovalnice Triglav, d. d., kot v letu 2022, kljub višjim prihodkom od obresti in drugim nedavčnim prihodkom. Posledično se je *delež transfernih prihodkov*, ki predstavlja predvsem tekočo in dodatno obveznost državnega proračuna, sredstva KAD ter v letu 2022 tudi druga prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19, skladno z določbami PKP10 za izplačilo SDU-2, znižal za 2,30 odstotne točke. V strukturi skupnih prihodkov zavoda predstavljajo davčni in transferni prihodki 99,5 odstotka (99,4 odstotka v letu 2022).

Slika III.3

III.5.1.1 Davčni prihodki

Davčni prihodki so bili v letu 2023 realizirani v višini 5.874.535.980 evrov, kar je za 2,5 odstotka oziroma 143,5 milijona evrov več od načrtovanih in predstavljajo prihodke od prispevkov za socialno varnost ter druge davke in prispevke. V primerjavi z letom 2022 so bili davčni prihodki višji za 8,9 odstotka oziroma 478,2 milijona evrov.

Na višino davčnih prihodkov je v letu 2023 vplivala rast prihodkov od prispevkov za socialno varnost ob umirjanju gospodarske aktivnosti (razmere na trgu dela ob rekordno nizki brezposelnosti ter nominalna rast povprečne bruto plače v RS) ter med drugim v manjši meri tudi plačila prispevkov za PIZ za nazaj na podlagi sprejetih ukrepov in aktov zaradi epidemije covid-19, med drugim PKP1 ter PKP6 in sklepa o podaljšanju veljavnosti ukrepa iz 67. in 68. člena tega zakona. Povprečna bruto plača v RS za leto 2023 se je v primerjavi z letom 2022 zvišala za 9,7 odstotka, medtem ko je bila v FN 2023 načrtovana v višini 6 odstotkov.

FURS je zavodu posredoval podatke o odlogu plačila prispevkov za samozaposlene in kmete po 12. členu oziroma 12.a členu PKP1 za marec, april in maj 2020. Na podlagi zadnjih prejetih podatkov 8. januarja 2024 je skupen znesek odloženih prispevkov za PIZ znašal 16.914.181 evrov, kar je 2.840 evrov manj v primerjavi s prejetimi podatki 9. januarja 2023. Upravičencem je 31. marca 2022 potekel dvoletni rok za plačilo odloženih prispevkov, in sicer z možnostjo plačila v enkratnem znesku ali obročno. Stanje neplačanih zapadlih odlogov in obrokov prispevkov za PIZ po 12. in 12.a členu PKP1 na dan 31. december 2023 znaša 59.028 evrov.

V skladu z 28., 33. in 38. členom PKP2 je bila določenim zavezancem za marec, april in maj 2020 omogočena oprostitvev plačila prispevkov za PIZ. V letu 2023 so bili zavodu s strani FURS posredovani podatki o obračunanih prispevkih za socialno varnost po 39. členu PKP2 (za 28., 33. in 38. člen PKP2). Na podlagi teh podatkov je zavod MF posredoval štiri zahteve za povrnitev oziroma vračilo sredstev iz naslova oprostitve prispevkov za PIZ. V okviru davčnih prihodkov je bilo v letu 2023 na podlagi podatkov FURS realizirano za 87.562 evrov vračil teh sredstev (poračun sredstev za leto 2020). Na podlagi prejetih podatkov FURS z dne 4. oktober 2023 je v letu 2020 znašal skupen znesek oprostitvev plačila prispevkov za PIZ 542.116.314 evrov.

Kot že zgoraj omenjeno, je med drugim na višino davčnih prihodkov v letu 2023 vplival tudi ukrep iz 67., 68. in 69. člena PKP6 ter sklepa o podaljšanju veljavnosti ukrepa, po katerem je

bil zavezancem od 28. novembra 2020 do 30. junija 2021 omogočen odlog ali obročno plačilo prispevkov za socialno varnost. Na podlagi zadnjih prejetih podatkov FURS 8. januarja 2024 je za obdobje od 28. novembra 2020 do 30. junija 2021, po stanju na dan 31. december 2023, prejel skupaj 5.890 zahtevkov za odlog in obročno plačilo prispevkov za PIZ, po katerih je skupen znesek odloženih in odobrenih obročnih plačil prispevkov znašal 24.156.024 evrov, enako kot po podatkih FURS v letih 2022 in 2023. Na dan 31. december 2023 ni bilo odprtih obrokov in odlogov po 67. členu PKP6.

Prihodke od prispevkov za socialno varnost sestavljajo prispevki zaposlenih, delodajalcev, samozaposlenih in ostali prispevki. Njihova višina je odvisna od višine izplačanih plač oziroma zavarovalnih osnov, števila zavarovancev, višine prispevne stopnje, izterjave neplačanih prispevkov in višine zamudnih obresti iz naslova prispevkov. Prihodki od prispevkov za socialno varnost so bili realizirani v višini 5.874.523.125 evrov in so bili za 2,5 odstotka oziroma 143,5 milijona evrov višji od načrtovanih.

V primerjavi z letom 2022 so bili prihodki od prispevkov za socialno varnost višji za 8,9 odstotka oziroma 478,2 milijona evrov. Prihodki od prispevkov zaposlenih so bili višji za 8,9 odstotka, od delodajalcev za 9,6 odstotka, od samozaposlenih za 6,3 odstotka ter od ostalih prispevkov za socialno varnost za 1,2 odstotka.

Prispevki zaposlenih, realizirani v višini 3.465.871.083 evrov, predstavljajo 48,8-odstotni delež v skupnih prihodkih in se plačujejo iz bruto plač ali zavarovalnih osnov. Od načrtovanih za leto 2023 so bili višji za 2,3 odstotka oziroma 78,9 milijona evrov. Struktura prispevkov zaposlenih kaže, da so prispevki za PIZ od zaposlenih pri pravnih osebah znašali 94,6 odstotka oziroma 3.278.329.543 evrov, od zaposlenih pri fizičnih osebah 3,8 odstotka oziroma 130.879.058 evrov, medtem ko je bilo plačilo prispevka za PIZ od začasnih in občasnih del študentov in dijakov realizirano v višini 1,5 odstotka oziroma 53.492.222 evrov ter plačilo prispevka za PIZ iz drugih pravnih razmerij v višini 0,1 odstotka oziroma 3.170.260 evrov.

Glede na leto 2022 so se prispevki zaposlenih zvišali za 8,9 odstotka oziroma 284,2 milijona evrov, pri čemer so bile višje vse vrste prihodkov od prispevkov. Vrednostno so se najbolj zvišali prispevki od zaposlenih pri pravnih osebah za 272,1 milijona evrov oziroma 9,1 odstotka, medtem ko so se prispevki od zaposlenih pri fizičnih osebah zvišali za 7,4 milijona evrov oziroma 6 odstotkov. Prispevki od začasnih in občasnih del študentov in dijakov so se zvišali za 4,3 milijona evrov oziroma 8,8 odstotka. V primerjavi z letom 2022 se je zvišal delež prispevkov od zaposlenih pri pravnih osebah v prispevkih zaposlenih za 0,1 odstotne točke ter enako znižal delež prispevkov od zaposlenih pri fizičnih osebah. Delež prispevkov iz drugih pravnih razmerij ter delež prispevkov od začasnih in občasnih del študentov in dijakov v prispevkih zaposlenih sta ostala skoraj nespremenjena.

Prispevki delodajalcev so bili realizirani v višini 2.008.283.053 evrov in predstavljajo 28,3-odstotni delež v skupnih prihodkih. V primerjavi z načrtovanimi so bili višji za 3 odstotke oziroma 58,2 milijona evrov. Največji delež v strukturi prispevkov delodajalcev predstavljajo prispevki za PIZ za zaposlene pri pravnih osebah, ki so v letu 2023 znašali 92,1 odstotka oziroma 1.849.067.753 evrov. Sledijo prispevki za PIZ za zaposlene pri fizičnih osebah (3,5 odstotka), prispevki za PIZ za začasna in občasna dela študentov in dijakov (1,5 odstotka), prispevki za PIZ iz drugih pravnih razmerij (1,3 odstotka), prispevki za PIZ za posebne primere zavarovanja (1,2 odstotka), ter skupni delež ostalih vrst prispevkov delodajalcev, ki znaša 0,4 odstotka.

Glede na leto 2022 so se prispevki delodajalcev zvišali za 9,6 odstotka oziroma 175,8 milijona evrov, pri čemer so bile višje vse vrste prispevkov, razen prispevek za posebne primere zavarovanja in za člane kmetije. S 1. aprilom 2022 so se zvišali prispevki za posebne primere zavarovanja v višini 2,8 odstotka, kot je znašalo zvišanje povprečne bruto plače v RS leta 2022 v primerjavi z letom 2021. Vrednostno so se najbolj zvišali prispevki za zaposlene pri pravnih osebah za 164,1 milijona evrov oziroma 9,7 odstotka, prispevki za PIZ iz drugih pravnih razmerij za 23,8 milijona evrov oziroma 1.333,4 odstotka, medtem ko so se prispevki za zaposlene pri fizičnih osebah zvišali za 4,7 milijona evrov oziroma 7,1 odstotka. Plačilo prispevkov za začasna in občasna dela študentov in dijakov je bilo realizirano v višini 30.564.134 evrov, kar je za 2,5 milijona evrov oziroma 8,8 odstotka več kot v letu 2022. Prispevki za posebne primere

zavarovanja so bili realizirani v višini 24.613.205 evrov in so bili nižji za 19,6 milijona evrov oziroma 44,3 odstotka. V primerjavi z letom 2022 se je zvišal delež prispevkov iz drugih pravnih razmerij v prispevkih delodajalcev za 1,2 odstotne točke in delež prispevkov za zaposlene pri pravnih osebah za 0,1 odstotne točke, medtem ko se je znižal delež prispevkov za posebne primere zavarovanja za 1,2 odstotne točke in delež prispevkov za zaposlene pri fizičnih osebah za 0,1 odstotne točke. Deleži ostalih vrst prispevkov delodajalcev so ostali skoraj nespremenjeni.

Na nekaterih podkontih, med njimi predvsem 7011 11 Prispevek za PIZ za posebne primere zavarovanja in 7011 12 Prispevki za PIZ iz drugih pravnih razmerij, je bilo v letu 2023 realizirano večje odstopanje v primerjavi z načrtovano višino v FN 2023 ter z letom 2022. Zavod je s strani FURS 7. marca 2023 prejel pojasnilo, da je razlog za odstopanje realizacije na določenih podkontih prihodkov od prispevkov za socialno varnost v prenovi knjiženja REK obrazcev s 1. januarjem 2023.

V pokojninsko blagajno je bilo v skladu z ureditvijo dela študentov in dijakov v letu 2023 vplačanih 84.056.356 evrov prispevkov za PIZ (prispevki zaposlenih in delodajalcev), kar je za 6,8 odstotka oziroma 5,4 milijona evrov več od načrtovanih ter za 8,8 odstotka oziroma 6,8 milijona evrov več kot v letu 2022. Zaradi razmer na trgu dela – visoke zaposlenosti ter posledično pomanjkanja delovne sile in rasti gospodarske aktivnosti v državi v letu 2023, se je povečal obseg povpraševanja po različnih oblikah dela, med drugim tudi povpraševanje po študentskem delu.

Prispevki samozaposlenih so bili realizirani v višini 282.460.133 evrov in so bili za 3,4 odstotka oziroma 9,2 milijona evrov višji od načrtovanih. Na višino le-teh vplivajo število zasebnikov, lastnikov kmetijskih zemljišč in zaposlenih z zavarovalno dobo s povečanjem ter višina njihovih zavarovalnih osnov in plač. Prispevki samozaposlenih so v strukturi skupnih prihodkov znašali 4 odstotke. Mednje sodijo prispevek fizičnih oseb od zavarovalne osnove po stopnji 8,85 odstotka (35,7 odstotka v strukturi prispevkov samozaposlenih) v višini 100.796.726 evrov in iz zavarovalne osnove po stopnji 15,50 odstotka (62,5 odstotka) v višini 176.521.427 evrov ter prispevek od lastnikov kmetijskih zemljišč (1,8 odstotka) v višini 5.141.980 evrov.

V primerjavi z letom 2022 so bili prihodki od prispevkov samozaposlenih višji za 6,3 odstotka oziroma 16,7 milijona evrov. Zvišali so se prispevki za PIZ od in iz zavarovalne osnove (za 6,3 milijona evrov oziroma 6,7 odstotka ter za 11,1 milijona evrov oziroma 6,7 odstotka). Prispevki za PIZ kmetov – lastnikov kmetijskih zemljišč so bili nižji za 697 tisoč evrov oziroma 11,9 odstotka. Po zadnjih statističnih podatkih zavoda je bilo v letu 2023 v povprečju za 3,5 odstotka več zasebnikov kot v letu 2022.

Ostale prispevke za socialno varnost sestavljajo zamudne obresti iz naslova prispevkov, prispevki delojemalca od starševskih nadomestil, katerih plačnik je MDDSZ, prispevki delojemalca od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem, prihodki od prispevkov delojemalca od nadomestil za čas brezposelnosti, katerih plačnik je ZRSZ, prispevki za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje ter prispevki iz osebnega dopolnilnega dela. Realizirani so bili v višini 117.908.856 evrov. Ostali prispevki za socialno varnost so v strukturi skupnih prihodkov znašali 1,7 odstotka. V primerjavi z načrtovanimi so bili nižji za 2,3 odstotka oziroma 2,8 milijona evrov. Nižje realizirane so bile vse vrste prispevkov, razen prispevek delojemalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti. Po absolutni višini so bili nižji predvsem prihodki od zamudnih obresti iz naslova prispevkov za PIZ za 1,2 milijona evrov oziroma 22,1 odstotka, prihodki od prispevkov za PIZ za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje za 1 milijon evrov oziroma 7 odstotkov ter prispevki delojemalca za PIZ od starševskih nadomestil za 979 tisoč evrov oziroma 1,3 odstotka. Višje realizirani so bili prihodki od prispevkov delojemalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti za 356 tisoč evrov oziroma 1,7 odstotka.

Ostali prispevki za socialno varnost so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 1,2 odstotka oziroma 1,4 milijona evrov, predvsem zaradi višjih prihodkov od prispevkov delojemalca za PIZ od starševskih nadomestil za 4,3 odstotka oziroma 3 milijone evrov ter od nadomestil zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih ZZZS neposredno izplačuje upravičencem za 3,5 odstotka oziroma 212 tisoč evrov. Nižje realizirani so bili prihodki od zamudnih obresti iz naslova prispevkov za

PIZ za 16,5 odstotka oziroma 833 tisoč evrov, prihodki od prispevkov delojemalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti za 2,9 odstotka oziroma 623 tisoč evrov ter prihodki od prispevkov za PIZ za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje za 2,6 odstotka oziroma 365 tisoč evrov.

Prihodki v podskupini drugi davki in prispevki so bili v letu 2023 realizirani v višini 12.855 evrov oziroma 0,0002 odstotka v strukturi skupnih prihodkov. Predstavljajo nerazporejene prispevke za socialno varnost, ki v FN 2023 niso bili načrtovani. Prav tako v letu 2022 teh prihodkov ni bilo. Ti prihodki so usklajeni z evidencami FURS in bodo predvidoma v začetku leta 2024 preneseni na ustrezne analitične konte v okviru prihodkov od prispevkov za socialno varnost.

III.5.1.2 Transforni prihodki

Med transferne prihodke se po ekonomski klasifikaciji uvrščajo prihodki iz državnega proračuna (obveznosti državnega proračuna ter druga prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19), MDDSZ, ZRSZ, ZZZS in KAD. Realizirani so bili v višini 1.190.962.812 evrov in so bili za 7,8 odstotka oziroma 101,1 milijona evrov nižji od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili nižji za 7 odstotkov oziroma 89,1 milijona evrov. Zavod je v januarju 2022, zaradi izplačila SDU-2 na podlagi 67. člena PKP10, prejel 68.000.000 evrov, medtem ko v letu 2023 teh prihodkov ni bilo.

Zavod je v letu 2023 iz naslova tekoče in dodatne obveznosti državnega proračuna skupaj prejel 1.069.351.356 evrov, kar je za 8,6 odstotka oziroma 100,7 milijona evrov manj, kot je bilo načrtovano s FN 2023, pri čemer so bili nižji tako prihodki iz naslova tekoče obveznosti državnega proračuna kot tudi prihodki iz naslova dodatne obveznosti državnega proračuna. V primerjavi z letom 2022 so bili ti prihodki nižji za 3,4 odstotka oziroma 37,6 milijona evrov.

Prihodki iz naslova tekoče obveznosti iz državnega proračuna so bili v FN 2023 načrtovani v višini 310.000.000 evrov. V letu 2023 so bili realizirani v višini 307.149.498 evrov, kar je za 0,9 odstotka oziroma 2,9 milijona evrov manj od načrtovanih. Navedeni znesek ustreza nakazilu dvanajstih mesečnih akontacij v skupni višini 310.000.000 evrov, ki je bil maja 2023 znižan za 2.850.502 evrov zaradi vračila preveč nakazanih sredstev na podlagi obračuna tekoče obveznosti državnega proračuna Republike Slovenije za leto 2022. Ti prihodki so bili v primerjavi z višino določeno v Rb2023 nižji za 0,9 odstotka oziroma 2,9 milijona evrov.

Prihodki iz naslova tekoče obveznosti državnega proračuna so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 1,7 odstotka oziroma 5,3 milijona evrov. Razlog je predvsem v letu 2023 višji mesečni znesek akontacije.

Prihodki iz naslova dodatne obveznosti državnega proračuna so bili v FN 2023 načrtovani v višini 860.090.000 evrov. V letu 2023 so bili realizirani v višini 762.201.858 evrov, kar je za 11,4 odstotka oziroma 97,9 milijona evrov manj od načrtovanih. Razlog je predvsem višje preseganje načrtovane višine pri davčnih prihodkih (za 143,5 milijona evrov) kot pri skupnih odhodkih (za 38,4 milijona evrov). Ti prihodki so bili v primerjavi z višino določeno v Rb2023 nižji za 2,1 odstotka oziroma 16,4 milijona evrov.

V primerjavi z letom 2022 so bili prihodki iz naslova dodatne obveznosti državnega proračuna nižji za 5,3 odstotka oziroma 42,8 milijona evrov, predvsem zaradi višjih davčnih prihodkov za 478,2 milijona evrov ter prejetih sredstev KAD za 15 milijonov evrov, kljub za 388 milijonov evrov višjim skupnim odhodkom. V letu 2023 ni bilo prihodkov iz naslova drugih prejetih sredstev iz državnega proračuna za tekočo porabo covid-19.

Druge transferne prihodke zavoda predstavljajo nakazana sredstva:

- MDDSZ, ki plačuje prispevke delodajalca za PIZ od starševskih nadomestil. V letu 2023 so ti prispevki znašali 41.570.168 evrov in so bili za 1,3 odstotka ali 546 tisoč evrov nižji od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili višji za 4,3 odstotka ali 1,7 milijona evrov;

- ZRSZ, ki plačuje prispevke delodajalca za PIZ od nadomestil za čas brezposelnosti. Realizirani so bili v višini 11.973.221 evrov in so bili za 1,7 odstotka ali 205 tisoč evrov višji od načrtovanih ter za 2,8 odstotka ali 350 tisoč evrov nižji v primerjavi z letom 2022. V letu 2023 se je v primerjavi z letom 2022 povprečno število brezposelnih zavarovancev zmanjšalo za 7,1 odstotka;
- ZZZS, ki je plačnik prispevkov delodajalca za PIZ od nadomestil plač zaradi bolezenske odsotnosti, ki jih neposredno izplačuje upravičencem. V letu 2023 so znašali 3.068.067 evrov in so bili za 1 odstotek ali 30 tisoč evrov nižji od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili za 2,2 odstotka ali 67 tisoč evrov višji;
- KAD, ki je skladno z 68. členom ZIPRS2324 ter po pogodbi, sklenjeni med zavodom in KAD, zavodu v septembru 2023 nakazal 65.000.000 evrov. Sredstva so bila enaka načrtovani višini v FN 2023 ter za 30 odstotkov oziroma 15 milijonov evrov višja kot v letu 2022.

III.5.1.3 Drugi prihodki (nedavčni prihodki, kapitalski prihodki ter prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav)

Drugi prihodki so bili v letu 2023 realizirani v skupni višini 37.633.373 evrov, kar je za 9,6 odstotka oziroma 4 milijone evrov manj od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili nižji za 2,6 odstotka oziroma 992 tisoč evrov, zaradi nižjih vseh treh skupin prihodkov. Vrednostno so se najbolj znižali kapitalski in nedavčni prihodki.

Nedavčni prihodki vključujejo sredstva iz naslova udeležbe na dobičku in dohodkov od premoženja, prihodke od prodaje blaga in storitev ter druge nedavčne prihodke. Realizirani so bili v višini 37.436.653 evrov in so bili v primerjavi z načrtovanimi nižji za 8,2 odstotka oziroma 3,3 milijona evrov.

V primerjavi z letom 2022 so bili nedavčni prihodki nižji za 205 tisoč evrov oziroma 0,5 odstotka, predvsem zaradi v letu 2023 nižjih prihodkov iz naslova prejetih dividend Zavarovalnice Triglav, d. d., kljub višjim prihodkom od obresti in drugim nedavčnim prihodkom (podskupina 714).

Prihodke iz naslova udeležbe na dobičku in dohodkov od premoženja, med katere sodijo prejete dividende Zavarovalnice Triglav, d. d., prihodki od obresti in prihodki od premoženja, so bili realizirani v višini 27.679.469 evrov, kar je za 14,9 odstotka oziroma 4,9 milijona evrov manj od načrtovanih ter za 7,1 odstotka oziroma 2,1 milijona evrov manj kot v letu 2022. Glavnino predstavljajo prejete dividende Zavarovalnice Triglav, d. d., v višini 19.591.570 evrov (2,5 evra na delnico), kar je za 32,4 odstotka manj od načrtovanih (3,7 evra na delnico, kar predstavlja 28.995.524 evrov) ter za 32,4 odstotka oziroma 9,4 milijona evrov manj kot v letu 2022. Prihodki od obresti so bili v letu 2023 realizirani v višini 8.001.292 evrov in predstavljajo prihodke od obresti na vpogled in vezanih vlog pri likvidnostni komisiji MF in so bili za 134 odstotkov oziroma 4,6 milijona evrov višji od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili ti prihodki višji za 7,3 milijona evrov, ker so bili v letu 2023 ti prihodki realizirani tekom celega leta, v letu 2022 pa le v zadnjem četrtletju. Prihodki od premoženja so bili v letu 2023 realizirani v višini 86.607 evrov in so bili v primerjavi z letom 2022 nižji za 19,2 odstotka oziroma 21 tisoč evrov, predvsem zaradi nižjih prihodkov od najemnin za poslovne prostore (zaradi odprodaje poslovnih prostorov OE Celje v letu 2022).

Prihodki od prodaje blaga in storitev so bili realizirani v višini 663.267 evrov, kar je za 9,4 odstotka oziroma 69 tisoč evrov manj v primerjavi z načrtovanimi. V primerjavi z letom 2022 so bili ti prihodki nižji za 8,5 odstotka oziroma 62 tisoč evrov, predvsem zaradi nižjih prihodkov od povračil stroškov za preglede na IK (MDDSZ), od provizij za izvajanje nakazil po sklenjenih pogodbah (zavarovalnice) ter od povračil stroškov za izvajanje odtegljajev (zaračunano upokojemcem).

Drugi nedavčni prihodki (podskupina 714) so bili realizirani v višini 9.093.917 evrov, kar je za 20,9 odstotka oziroma 1,6 milijona evrov več od načrtovanih. Drugi prostovoljni prispevki za socialno varnost (konto 7140) so bili realizirani v višini 1.744.576 evrov oziroma 194,7 odstotka

FN 2023. Pri dokupih pokojninske dobe je bilo realizirano 198,3 odstotka FN 2023, kar znaša 639 tisoč evrov več od načrtovane višine, ter pri drugih prostovoljnih prispevkih za socialno varnost (podkonto 7140 99, ki vključujejo prispevke za zavarovalno dobo s povečanjem ter dokup pokojninske dobe po 202.a členu ZPIZ-2) 185,4 odstotka FN 2023, kar je za 210 tisoč evrov več od načrtovane višine. Drugi nedavčni prihodki (konto 7141) so bili realizirani v višini 7.349.341 evrov, kar je za 11 odstotkov oziroma 725 tisoč evrov več od načrtovane višine. Najvišji delež drugih nedavčnih prihodkov predstavljajo prihodki na podlagi EU zakonodaje in sporazumov o socialnem zavarovanju, ki so bili realizirani v višini 3.303.649 evrov oziroma 96,7 odstotka FN 2023. Sledijo prihodki iz naslova regresnih zahtevkov v višini 1.576.080 evrov, prihodki iz naslova preplačil v višini 1.414.193 evrov ter prihodki iz pobotov prejemkov PIZ v višini 742.182 evrov.

Drugi nedavčni prihodki (podskupina 714) so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 27,8 odstotka oziroma 2 milijona evrov. Pri tem so bili drugi prostovoljni prispevki za socialno varnost (konto 7140) višji za 58,3 odstotka oziroma 643 tisoč evrov. Dokupi pokojninske dobe so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 45 odstotkov oziroma 400 tisoč evrov. Drugi prostovoljni prispevki za socialno varnost (podkonto 7140 99) so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 114,2 odstotka oziroma 243 tisoč evrov. Med njimi so bili dokupi pokojninske dobe po 202.a členu ZPIZ-2, ki so bili realizirani v višini 445.633 evrov, kar je za 133,5 odstotka oziroma 255 tisoč evrov več kot v letu 2022. Prihodki od prispevkov za zavarovalno dobo s povečanjem so bili v 2023 realizirani v višini 10.270 evrov, kar je 53,4 odstotka oziroma 12 tisoč evrov manj kot v letu 2022. Drugi nedavčni prihodki (konto 7141) so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 22,2 odstotka oziroma 1,3 milijona evrov, predvsem zaradi višjih prihodkov od pobotov prejemkov PIZ za 552 tisoč evrov ali 289,5 odstotka, iz naslova regresnih zahtevkov za 347 tisoč evrov oziroma 28,2 odstotka, iz naslova preplačil za 207 tisoč evrov ali 17,1 odstotka, iz naslova vračila sorazmernega dela pokojnin na podlagi sporazumov o socialnem zavarovanju z drugimi državami za 202 tisoč evrov oziroma 6,5 odstotka ter od odškodninskih zahtevkov in drugih prihodkov iz naslova pravnih zadev za 65 tisoč evrov ali 83,9 odstotka. Nižji so bili predvsem prihodki od zapuščin za 30 tisoč evrov oziroma 33 odstotkov ter od zamudnih obresti od preplačil za 15 tisoč evrov ali 37,7 odstotka.

Kapitalski prihodki predstavljajo prihodke od prodaje osnovnih sredstev ter od prodaje zemljišč in neopredmetenih sredstev. Načrtovani so bili v višini 700.000 evrov. V letu 2023 so bili realizirani v višini 108.024 evrov, in sicer prihodki od prodaje poslovnih objektov in poslovnih prostorov (stavbno zemljišče s skladiščnim objektom v Ljubljani) v višini 105.000 evrov ter prihodki od prodaje rabljene računalniške opreme v višini 3.024 evrov. Kapitalski prihodki so bili realizirani v višini 15,4 odstotka FN 2023 ter v primerjavi z letom 2022 za 778 tisoč evrov oziroma 87,8 odstotka.

Prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav so v letu 2023 znašala 88.697 evrov, kar je za 41,7 odstotka oziroma 63 tisoč evrov manj od načrtovane višine. Predstavljajo prihodke iz naslova prenosa pokojninskih pravic iz sistema EU po ZPPP. V primerjavi z letom 2022 so bila prejeta sredstva iz EU in iz drugih držav nižja za 8,6 odstotka oziroma 8 tisoč evrov, zaradi nižjih prihodkov iz naslova prenosa pokojninskih pravic iz sistema EU po ZPPP.

III.5.2 Odhodki

Skupni odhodki zavoda so v letu 2023 znašali 7.103.132.165 evrov in niso presegli višine, določene v veljavnem Okviru za leto 2023. V primerjavi z načrtovanimi v FN 2023 so bili višji za 0,5 odstotka oziroma 38,4 milijona evrov. Višje realizirane so bile vse glavne postavke odhodkov, razen odhodki za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojencev, ki ga plačuje ZPIZ ter stroški delovanja zavoda.

V primerjavi z letom 2022 so bili skupni odhodki zavoda nominalno višji za 5,8 odstotka oziroma 388 milijonov evrov. Med njimi so bili po absolutni vrednosti višji predvsem odhodki za pokojnine ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja, posledično plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojencev in uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Transferi za zagotavljanje socialne varnosti so bili nižji predvsem zaradi nižje realiziranih drugih transferov

za zagotavljanje socialne varnosti, ki v letu 2023 predstavljajo le manjša izplačila solidarnostnih dodatkov za nazaj, tj. za leta 2020, 2021 in 2022, medtem ko je bilo v januarju 2022 v glavnini izvedeno izplačilo SDU-2 v skladu s PKP10.

V letu 2023 so bile izvedene uskladitve pokojnin ter drugih prejemkov, in sicer:

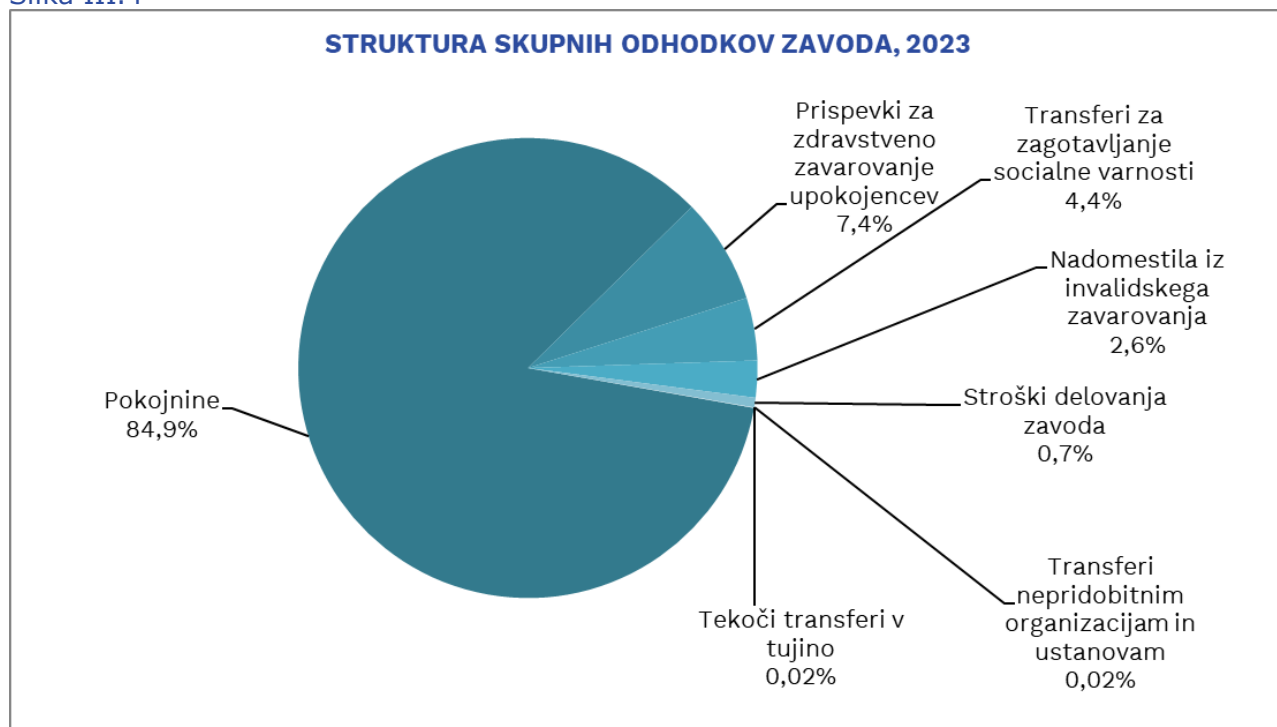
- uskladitev pokojnin in drugih prejemkov v skladu z določbami ZPIZ-2 od 1. januarja 2023 pri rednem izplačilu za februar 2023 in izplačana razlika za januar 2023 za 5,2 odstotka oziroma po oceni okoli 333 milijonov evrov na letni ravni. Februarska uskladitev pokojnin in drugih prejemkov je bila za 0,3 odstotne točke oziroma po oceni okoli 19 milijonov evrov na letni ravni višja, kot je načrtovana v FN 2023. Na podlagi podatkov SURS je znašala rast povprečne bruto plače v RS v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 2,8 odstotka ter povprečna letna inflacija 8,8 odstotka, kar je bila podlaga za februarsko uskladitev. V JNGG 2022, ki je bila podlaga za pripravo FN 2023, je za leto 2022 znašala rast povprečne bruto plače v RS 2,2 odstotka ter povprečna letna inflacija 8,9 odstotka ter
- uskladitev dodatkov za pomoč in postrežbo ter invalidnin za telesno okvaro na podlagi določb ZPIZ-2 in ZUTPG za 10,3 odstotka od 1. marca 2023 pri rednem izplačilu za marec 2023, enako kot je znašala na podlagi podatkov SURS letna stopnja inflacije za leto 2022. Po oceni predstavlja 9,4-odstotno uskladitev ali 12 milijonov evrov v masi teh odhodkov na letni ravni oziroma 0,6 milijona evrov več kot v FN 2023. V FN 2023 je bila načrtovana uskladitev v marcu 2023 v višini 9,8 odstotka (enako kot je v JNGG 2022 znašala letna stopnja inflacije za leto 2022) oziroma po oceni 9-odstotna uskladitev ali 11,4 milijona evrov v masi teh odhodkov na letni ravni.

V strukturi vseh odhodkov zavoda v letu 2023 predstavljajo pokojnine, prispevki za zdravstveno zavarovanje uživalcev pravic, transferi za zagotavljanje socialne varnosti ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja 99,3 odstotka (enako kot v letu 2022).

V strukturi odhodkov zavoda, razvrščenih po namenih, predstavljajo:

- pokojnine 84,9 odstotka (84 odstotkov v letu 2022);
- prispevki za zdravstveno zavarovanje uživalcev pravic 7,4 odstotka (enako kot v letu 2022);
- transferi za zagotavljanje socialne varnosti 4,4 odstotka (5,3 odstotka v letu 2022);
- nadomestila iz invalidskega zavarovanja 2,6 odstotka (enako kot v letu 2022);
- stroški delovanja zavoda (tj. plače in drugi izdatki zaposlenim, prispevki delodajalcev za socialno varnost, izdatki za blago in storitve ter investicije) 0,7 odstotka (enako kot v letu 2022);
- transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam 0,02 odstotka (enako kot v letu 2022) ter
- tekoči transferi v tujino 0,02 odstotka (0,01 odstotka v letu 2022).

Slika III.4

III.5.2.1 Odhodki za pokojnine

Odhodki za pokojnine so bili realizirani v višini 6.027.737.959 evrov in so bili za 0,8 odstotka oziroma 50,2 milijona evrov višji od načrtovanih. Po absolutni višini so bili višji predvsem odhodki za starostne in invalidske pokojnine, medtem ko so bili nižji predvsem odhodki za vdovske in družinske pokojnine.

Odhodki za pokojnine so bili v primerjavi z letom 2022 višji za 6,9 odstotka oziroma 387,9 milijona evrov. Razlogi za povečanje odhodkov za pokojnine so predvsem v uskladitvi pokojnin, povečanju povprečnega števila uživalcev oziroma novelah ZPIZ-2. Po absolutni višini je bilo povečanje največje pri odhodkih za starostne, vdovske ter invalidske pokojnine. Pri tem je bila višja rast povprečnega števila uživalcev vseh pokojnin skupaj, ki zajema uživalce starostnih pokojnin (vključujejo tudi predčasne pokojnine, 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine, 40 odstotkov starostne pokojnine ter delne pokojnine), invalidskih, družinskih, vdovskih, kmečkih, vojaških ter drugih pokojnin in je znašala 1,4 odstotka, medtem ko je bila načrtovana višini 1 odstotka.

Največji delež v strukturi odhodkov za pokojnine so v letu 2023 predstavljali odhodki za starostne pokojnine, in sicer 81,4 odstotka (80,7 odstotka v letu 2022). Znašali so 4.907.456.855 evrov, kar je za 1,1 odstotka oziroma 54,8 milijona evrov več, kot je bilo načrtovano, ter za 7,8 odstotka oziroma 354,4 milijona evrov več kot v letu 2022. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 realizirana 2,4-odstotna rast povprečnega števila uživalcev starostnih pokojnin, medtem ko je bila načrtovana 2,1-odstotna rast. Med njimi so bili odhodki za predčasne pokojnine realizirani v višini 25.100.289 evrov, kar je za 13,3 odstotka oziroma 3 milijone evrov več kot je bilo načrtovano ter za 18,8 odstotka oziroma 4 milijone evrov več kot v letu 2022. Odhodki za odstotek predčasne ali starostne pokojnine so bili realizirani v višini 89.774.793 evrov, kar je za 12,7 odstotka oziroma 10,1 milijona evrov več, kot je bilo načrtovano, ter za 5,2 odstotka oziroma 4,5 milijona evrov več kot v letu 2022. Od tega je bilo realizirano za odhodke za 40 odstotkov starostne pokojnine 79.762.497 evrov, kar je za 13,1 odstotka več kot je bilo načrtovano in za 6,5 odstotka oziroma 5,5 milijona evrov manj kot v letu 2022, ter za 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine 10.012.296 evrov, kar je za 9,4 odstotka več kot je bilo načrtovano oziroma 10 milijonov evrov več kot v letu 2022. V skladu z ZPIZ-2G, ki je začel veljati 1. januarja 2020, je ob koncu leta 2022 poteklo obdobje treh let izplačevanja prejemkov uživalcem 40 odstotkov starostne pokojnine. Po treh letih uživanja 40 odstotkov starostne

pokojsnine zavod po uradni dolžnosti začne izplačevati 20 odstotkov starostne pokojnine pod pogojem vključenosti v obvezno zavarovanje za polni delovni ali zavarovalni čas. V letu 2023 je bilo v primerjavi z letom 2022 povprečno število uživalcev 40 odstotkov starostne pokojnine nižje za 1.623 oziroma 9,9 odstotka ter uživalcev 20 odstotkov predčasne ali starostne pokojnine višje za 3.638 oziroma 45.475 odstotkov. Odhodki za delne pokojnine, ki so bili realizirani v višini 40.896.846 evrov, so se v primerjavi z letom 2022 povišali za 16,4 odstotka oziroma 5,7 milijona evrov in predstavljajo 103,3 odstotka načrtovanih v FN 2023.

Odhodki za invalidske pokojnine so v letu 2023 znašali 536.260.151 evrov, kar je za 0,8 odstotka oziroma 4,4 milijona evrov več od načrtovane višine ter za 2,8 odstotka oziroma 14,5 milijona evrov več v primerjavi z letom 2022. V letu 2023 je bilo v primerjavi z letom 2022 realizirano 2,3-odstotno zmanjšanje povprečnega števila teh uživalcev, medtem ko je bilo načrtovano 2,8-odstotno zmanjšanje.

Odhodki za družinske pokojnine so bili v letu 2023 realizirani v višini 147.987.792 evrov oziroma za 0,5 odstotka oziroma 705 tisoč evrov manj od načrtovane višine ter za 1,6 odstotka oziroma 2,5 milijona evrov manj v primerjavi z letom 2022. V letu 2023 je bilo v primerjavi z letom 2022 realizirano 6,2-odstotno zmanjšanje povprečnega števila uživalcev družinskih pokojnin, medtem ko je bilo načrtovano 7,6-odstotno zmanjšanje.

V letu 2023 je bilo izplačanih 417.706.977 evrov vdovskih pokojnin (od tega 72.346.007 evrov za del vdovske pokojnine), kar je za 1,9 odstotka oziroma 8,2 milijona evrov manj od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili odhodki za vdovske pokojnine višji za 5,7 odstotka oziroma 22,6 milijona evrov. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 realizirana 0,7-odstotna rast povprečnega števila uživalcev vdovskih pokojnin, medtem ko je bila načrtovana 0,9-odstotna rast.

Sredstva za izplačilo kmečkih pokojnin so v letu 2023 znašala 71.443 evrov, kar je za 33,1 odstotka oziroma 18 tisoč evrov več, kot je bilo načrtovano. V primerjavi z letom 2022 so bila ta sredstva nižja za 21,4 odstotka oziroma 20 tisoč evrov. V letu 2023 se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo povprečno število teh uživalcev za 25 odstotkov, medtem ko je bilo načrtovano 42,1-odstotno zmanjšanje.

Odhodki za vojaške pokojnine so znašali 18.252.998 evrov in so bili v primerjavi z načrtovanimi nižji za 0,7 odstotka oziroma 129 tisoč evrov ter za 5,6 odstotka oziroma 1,1 milijona evrov nižji v primerjavi z letom 2022. V letu 2023 je bilo, v primerjavi z letom 2022, realizirano zmanjšanje povprečnega števila uživalcev za 9,9 odstotka, medtem ko je bilo načrtovano 9,3-odstotno zmanjšanje.

III.5.2.2 Tekoči transferi v sklade socialnega zavarovanja

Pod to postavko se izkazujejo plačila ZZZS za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje od pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Izplačani so bili v višini 527.983.397 evrov in so bili za 1,7 odstotka oziroma 9,1 milijona evrov nižji od načrtovanih. V marcu 2023 je bila za leto 2022 objavljena nova – nižja povprečna letna stopnja davka in prispevkov (34,85 odstotka za leto 2022 in 35,50 odstotka za leto 2021), ki je vplivala na znižanje količnika za obrutenje pokojnin kot tudi nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Novi količnik, ki se je uporabljal od 10. marca 2023 dalje, je znašal 1,53492, stari količnik pa 1,55039.

V primerjavi z letom 2022 so bili ti odhodki višji za 6,8 odstotka oziroma 33,5 milijona evrov zaradi višjih odhodkov za pokojnine ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

III.5.2.3 Transferi za zagotavljanje socialne varnosti

Sredstva za zagotavljanje socialne varnosti so bila v letu 2023 realizirana v višini 313.048.920 evrov, kar je za 0,6 odstotka oziroma 1,7 milijona evrov več kot je bilo načrtovano. Višje realizirani so bili odhodki za izplačilo invalidnin za telesno okvaro ter letnega dodatka, medtem

ko drugi transferi za zagotavljanje socialne varnosti (izplačila solidarnostnih dodatkov za leta 2020, 2021 in 2022) v FN 2023 niso bili načrtovani. Nižje realizirani so bili odhodki za izplačilo DPP, dodatkov k pokojninam ter preživnin.

V primerjavi z letom 2022 so bila sredstva za zagotavljanje socialne varnosti nižja za 12,3 odstotka oziroma 44 milijonov evrov, predvsem zaradi že omenjenega izplačila SDU-2 v glavnini v januarju 2022, medtem ko so bila v letu 2023 realizirana le manjša izplačila solidarnostnih dodatkov za nazaj. Višji so bili odhodki za izplačilo DPP, invalidnin za telesno okvaro ter letnega dodatka. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 realizirana 6,4-odstotna rast povprečnega števila uživalcev sredstev za zagotavljanje socialne varnosti brez uživalcev letnega dodatka ter solidarnostnih dodatkov, medtem ko je bila načrtovana 4,6-odstotna rast. V marcu 2023 je bila izvedena uskladitev DPP ter invalidnin za telesno okvaro v višini 10,3 odstotka.

Odhodki za izplačilo letnega dodatka, ki v strukturi predstavljajo 54,8 odstotka transferov za zagotavljanje socialne varnosti, so bili v letu 2023 realizirani v višini 171.542.938 evrov oziroma 0,3 odstotka več od načrtovanih, od tega v glavnini v juniju 2023 v višini 165.935.820 evrov. Odhodki za izplačilo letnega dodatka za leto 2023 so bili načrtovani ter realizirani v skladu z določbami ZIPRS2324. V primerjavi z letom 2022 so bili ti odhodki višji za 2,7 odstotka oziroma 4,5 milijona evrov, predvsem zaradi višjih zneskov in novih razredov za izplačilo letnega dodatka v primerjavi z letom 2022. V skladu z ZIPRS2324 je bil letni dodatek v letu 2023 izplačan 660.088 uživalcem.

V letu 2023 je bilo za DPP realizirano 103.652.875 evrov oziroma za 0,2 odstotka oziroma 184 tisoč evrov manj, kot je bilo načrtovano. V primerjavi z letom 2022 so bila izplačila za te namene višja za 13 odstotkov oziroma 11,9 milijona evrov. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 realizirana 2,7-odstotna rast povprečnega števila uživalcev, medtem ko je bila načrtovana 3,2-odstotna rast. Kot je že zgoraj omenjeno, so se višine zneskov posameznih kategorij prejemnikov DPP uskladile v marcu 2023 v višini 10,3 odstotka.

Za invalidnine za telesno okvaro je bilo v letu 2023 realiziranih 35.164.140 evrov, kar je za 4,2 odstotka oziroma 1,4 milijona evrov več od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bila izplačila za te namene višja za 21,6 odstotka oziroma 6,2 milijona evrov, predvsem zaradi izvedene uskladitve teh prejemkov v marcu 2023 v višini 10,3 odstotka ter rasti uživalcev zaradi novele ZPIZ-2. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 realizirana 9,6-odstotna rast povprečnega števila teh uživalcev, medtem ko je bila načrtovana 6-odstotna rast.

Za dodatke k pokojninam je bilo v letu 2023 realiziranih 2.589.558 evrov oziroma 95 odstotkov načrtovanih v FN 2023. V primerjavi z letom 2022 so bila izplačila za te namene nižja za 4,9 odstotka oziroma 132 tisoč evrov. V letu 2023 je bilo v primerjavi z letom 2022 realizirano 6,1-odstotno zmanjšanje povprečnega števila teh uživalcev, medtem ko je bilo načrtovano 4,4-odstotno zmanjšanje.

Drugi transferi za zagotavljanje socialne varnosti so bili v letu 2023 realizirani v višini 83.705 evrov in predstavljajo izplačila solidarnostnih dodatkov za nazaj. V letu 2022 so ti odhodki znašali 66.648.842 evrov, od tega glavnino odhodkov predstavlja izplačilo SDU-2 v januarju 2022 ter ostalo, kar predstavlja izplačila solidarnostnih dodatkov za leti 2021 in 2020.

Ostale odhodke v okviru transferov za zagotavljanje socialne varnosti predstavljajo preživnine. Ti odhodki so bili v letu 2023 realizirani v višini 15.705 evrov, kar je za 13,6 odstotka oziroma 2 tisoč evrov manj kot je bilo načrtovano ter za 9,4 odstotka oziroma 2 tisoč evrov manj kot v letu 2022.

III.5.2.4 Nadomestila plač (nadomestila iz invalidskega zavarovanja)

Odhodki za nadomestila iz invalidskega zavarovanja so v letu 2023 znašali 184.073.747 evrov, kar je za 2,7 odstotka oziroma 4,8 milijona evrov več od načrtovanih. Višja so bila delna nadomestila, nadomestila za invalidnost ter nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, medtem ko so bila začasna nadomestila nižja. Delna nadomestila so bila realizirana v višini 90.950.278

evrov, kar je za 3,2 milijona evrov oziroma 3,7 odstotka več od načrtovanih. Nadomestila za invalidnost so bila realizirana v višini 63.333.424 evrov, kar je za 2,6 milijona evrov oziroma 4,3 odstotka več od načrtovanih. Začasna nadomestila so znašala 27.721.672 evrov, kar je za 1,2 milijona evrov oziroma 4,2 odstotka manj, kot so bila načrtovana. Nadomestila za čas poklicne rehabilitacije so bila realizirana v višini 2.068.373 evrov in so bila za 120 tisoč evrov oziroma 6,2 odstotka višja od načrtovanih.

V primerjavi z letom 2022 so bili odhodki za nadomestila iz invalidskega zavarovanja višji za 5 odstotkov oziroma 8,8 milijona evrov. V februarju 2023 je bila, v enaki višini kot pri pokojninah, opravljena uskladitev tudi pri nadomestilih iz invalidskega zavarovanja. V letu 2023 je bilo v primerjavi z letom 2022 realizirano 1,2-odstotno zmanjšanje povprečnega števila uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja, medtem ko je bilo načrtovano 0,9-odstotno zmanjšanje. Pri tem so bila v primerjavi z letom 2022:

- delna nadomestila višja za 8,2 milijona evrov oziroma 9,9 odstotka, predvsem zaradi višjih odhodkov za izplačilo delnih nadomestil oziroma delnih invalidskih pokojnin, ki so vključeni v zavarovanje (realizirana je bila 4,9-odstotna rast povprečnega števila teh uživalcev);
- nadomestila za invalidnost višja za 2,8 milijona evrov oziroma 4,6 odstotka, predvsem zaradi višjih odhodkov za izplačilo nadomestil za invalidnost, ki so vključeni v zavarovanje (realizirana je bila 0,6-odstotna rast povprečnega števila teh uživalcev);
- nadomestila za čas poklicne rehabilitacije višja za 179 tisoč evrov oziroma 9,5 odstotka, zaradi višjih odhodkov za izplačilo nadomestil za čas poklicne rehabilitacije, ki so in niso vključeni v zavarovanje (realizirano je bilo 6-odstotno zmanjšanje povprečnega skupnega števila teh uživalcev), ter
- izplačila začasnih nadomestil, kljub opravljeni uskladitvi, nižja za 2,3 milijona evrov oziroma 7,8 odstotka, predvsem zaradi nižjih odhodkov za izplačilo nadomestil za čas čakanja na drugo ustrezno zaposlitev (realizirano je bilo 11,6-odstotno zmanjšanje povprečnega števila teh uživalcev).

III.5.2.5 Transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam

Za transfere nepridobitnim organizacijam in ustanovam je bilo v letu 2023 izplačanih 1.191.126 evrov, kar predstavlja za 2,7 odstotka oziroma 31 tisoč evrov več sredstev od načrtovanih. Med njimi so bili v FN 2023 načrtovani tudi drugi transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam v višini 300.000 evrov. V skladu z določbami ZPIZ-2 predstavljajo sredstva za rekreativno, športno in kulturno dejavnost uživalcem pokojnin in prejemnikom nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Glavnina izplačanih sredstev je bila namenjena za:

- stroške poklicne rehabilitacije delovnih invalidov v višini 655.923 evrov (55,1 odstotka);
- druge transfere nepridobitnim organizacijam in ustanovam v višini 300.000 evrov (25,2 odstotka);
- stroške storitev zavodov za usposabljanje invalidov v višini 214.271 evrov (18 odstotkov) ter
- ostalo (1,8 odstotka) v skupni višini 20.932 evrov za adaptacije in prilagoditve delovnih mest ter za sofinanciranje programov delovnih invalidov.

V primerjavi s FN 2023 so bili višji stroški storitev zavodov za usposabljanje invalidov za 64 tisoč evrov oziroma 42,8 odstotka ter stroški poklicne rehabilitacije delovnih invalidov za 6 tisoč evrov oziroma 0,9 odstotka. Nižji so bili stroški za adaptacije in prilagoditve delovnih mest za 24 tisoč evrov oziroma 59,8 odstotka ter stroški sofinanciranja programov delovnih invalidov za 15 tisoč evrov oziroma 75,8 odstotka. Drugi transferi za zagotavljanje socialne varnosti oziroma sredstva za rekreativno, športno in kulturno dejavnost uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja so bili realizirani v enaki višini, kot so bili načrtovani.

V primerjavi z letom 2022 so bili transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam višji za 12,8 odstotka oziroma 135 tisoč evrov. Višji so bili drugi transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam za 104 tisoč evrov oziroma 53,3 odstotka, stroški storitev zavodov za usposabljanje invalidov za 43 tisoč evrov oziroma 25 odstotkov ter stroški poklicne rehabilitacije delovnih invalidov za 4 tisoč evrov oziroma 0,6 odstotka, medtem ko so bili nižji stroški za adaptacije in prilagoditve delovnih mest za 14 tisoč evrov oziroma 45,9 odstotka ter sofinanciranja programov delovnih invalidov za 2 tisoč evrov oziroma 28,9 odstotka.

III.5.2.6 Tekoči transferi v tujino

V letu 2023 je bilo plačanih 1.166.859 evrov sredstev za prenos pokojninskih pravic v sistem EU po ZPPP. Ta sredstva so bila za 16,7 odstotka oziroma 167 tisoč evrov višja, kot so bila načrtovana, ter v primerjavi z letom 2022 višja za 72,2 odstotka oziroma 489 tisoč evrov.

III.5.2.7 Stroški delovanja zavoda

Stroški delovanja zavoda so bili v letu 2023 realizirani v višini 47.923.253 evrov in so bili za 16,4 odstotka oziroma 9.382.222 evrov nižji od načrtovanih. V strukturi skupnih odhodkov zavoda predstavljajo 0,7 odstotka. V primerjavi z letom 2022 so bili višji za 1.160.992 evrov oziroma 2,5 odstotka.

Plače in drugi izdatki zaposlenim

Odhodki za plače in druge izdatke zaposlenim so bili izplačani na podlagi predpisov, ki veljajo za javni sektor. Dosegli so 26.044.180 evrov oziroma 93,5 odstotka FN 2023. Med njimi največji delež 83,7 odstotka oziroma 21.799.880 evrov predstavljajo plače in dodatki oziroma 93 odstotkov načrtovanih za ta namen. V skladu s 131. členom ZDR-1 je bil v juniju 2023 izplačan regres za letni dopust. Skupni izdatki za plačilo regresa v višini 1.034.462 evrov so dosegli 90 odstotkov FN 2023. Sredstva za delovno uspešnost so znašala 528.933 evrov oziroma 86 odstotkov načrtovanih. Višja od načrtovanih so bila sredstva za nadurno delo, ki so bila izplačana v višini 592.757 evrov ali 219,5 odstotka načrtovanih. Povračila in nadomestila za prevoz in prehrano so bila izplačana v višini 1.728.700 evrov, kar predstavlja 96 odstotkov načrtovanih za te namene. Nižji od načrtovanih so bili drugi izdatki zaposlenim: jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči in nadomestila za uporabo lastnih sredstev. Izdatki za plačilo jubilejnih nagrad so bili izplačani v višini 30.911 evrov ali 93,4 odstotka načrtovanih. Izdatki za plačilo odpravnin ob odhodu v pokoj ter zaradi prekinitve delovnega razmerja so bili izplačani v višini 177.320 evrov in so dosegli 59,9 odstotka načrtovanih. Izdatki za plačilo solidarnostnih pomoči so bili izplačani v višini 6.415 evrov in so dosegli 108,7 odstotka načrtovanih. Na podlagi Pravilnika o opravljanju dela na domu je bilo zaposlenim za delo od doma izplačano 137.007 evrov nadomestila za uporabo lastnih sredstev, kar predstavlja 54,8 odstotka načrtovanih sredstev za te namene.

V primerjavi z letom 2022 so bili odhodki za plače in druge izdatke zaposlenim višji za 2.672.218 evrov oziroma 11,4 odstotka (realno višji za 3,8 odstotka), kar je posledica Dogovora, rednih napredovanj, sprememb sistemizacij, višjega izplačila za nadurno delo, povračila in nadomestila ter drugih izdatkov zaposlenih. Višji so bili vsi izdatki, razen izdatki za izplačilo regresa za letni dopust, jubilejnih nagrad ter nadomestil za uporabo lastnih sredstev. Po absolutni višini je bilo povišanje največje za 2.138.603 evrov oziroma 10,9 odstotka pri izdatkih za plače in dodatke, predvsem zaradi povišanja plač javnim uslužbencem na podlagi Dogovora v oktobru 2022 za 4,5 odstotka ter za en plačni razred v aprilu 2023 oziroma zaradi spremembe in dopolnitve Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest s 1. aprilom 2023 in s 1. julijem 2023, zaradi večjega števila zaposlenih iz ur ter rednih napredovanj zaposlenih s pravico do izplačila višje plače v januarju 2023. Izdatki za povračila in nadomestila so bili višji za 414.526 evrov ali 31,5 odstotka, od tega izdatki za plačilo prevoza na delo in z dela za 114.195 evrov ali 25,2 odstotka (predvsem zaradi večjega števila zaposlenih iz ur) ter izdatki za plačilo prehrane med delom za 300.331 evrov ali 34,9 odstotka (zaradi višjega zneska prehrane v skladu z Dogovorom in uskladitvijo s 1. 1. 2023 ter 1. 7. 2023, večjega števila zaposlenih iz ur in večjega števila opravljenih nadur). V primerjavi z letom 2022 so bili za 182.028 evrov ali 44,3 odstotka višji izdatki za plačilo nadurnega dela. Za 28.153 evrov ali 7,5 odstotka so bili višji izdatki za plačilo sredstev za redno delovno uspešnost (vključno z redno delovno uspešnostjo generalnega direktorja in namestnikov), za 4.760 evrov ali 3,9 odstotka so bili višji izdatki za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela pri opravljanju rednih delovnih nalog. Izdatki za plačilo odpravnin ob upokojitvi in zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi za določen čas so bili višji za 24.099 evrov ali 15,7 odstotka predvsem zaradi višjega števila upokojitev v letu 2023 in višjih osnov za odpravnino, kar je posledica višjih plač. Za 2.174 evrov ali 51,3 odstotka so bili višji izdatki za plačilo solidarnostnih pomoči, predvsem zaradi poplav v avgustu 2023.

V primerjavi z letom 2022 so bili nižji izdatki za plačilo regresa za letni dopust, in sicer so bili nižji za 109.927 evrov ali 9,6 odstotka, predvsem zaradi dodatnega poročila regresa v oktobru 2022 v skladu z Dogovorom, ki ga v letu 2023 ni bilo. Nižji so bili tudi izdatki za plačilo nadomestila za uporabo lastnih sredstev za delo od doma, in sicer za 17.506 ali 11,3 odstotka. Izdatki za plačilo jubilejnih nagrad so bili nižji za 655 evrov oziroma 2,1 odstotka.

Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega v zavodu je znašala 2.314 evrov in je bila višja od izplačane v letu 2022 za 8,5 odstotka. Povprečna mesečna neto plača na zaposlenega je znašala 1.518 evrov in je bila višja za 8,7 odstotka. V javnem sektorju je znašala povprečna bruto plača 2.529 evrov in se je v primerjavi z letom 2022 povišala za 10,3 odstotka.

V letu 2023 je bilo povprečno zaposlenih 825 delavcev iz ur, kar je za 22 delavcev oziroma 2,7 odstotka več kot v letu 2022.

Prispevki delodajalcev za socialno varnost

Prispevki za socialno varnost zaposlenih so znašali 4.022.857 evrov oziroma 92,6 odstotka načrtovanih. V okviru prispevkov za socialno varnost je bilo v skladu s Sklepom o uskladitvi minimalne premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbence ter dodatne premije na osebne račune uslužbencem zavoda pri Modri zavarovalnici, d. d., vplačanih 395.002 evra premij kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja oziroma 92,4 odstotka načrtovanih v FN 2023. Povprečna mesečna premija kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, izplačana v letu 2023, je znašala 37,99 evra, v letu 2022 pa 37,58 evra.

V primerjavi z letom 2022 so bili prispevki za socialno varnost zaposlenih višji za 325.576 evrov oziroma 8,8 odstotka, predvsem zaradi višje povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega v letu 2023 ter večjega števila zaposlenih iz ur.

Izdatki za blago in storitve

Izdatki za blago in storitve so bili realizirani v višini 16.147.153 evrov, kar znaša 4.943.634 evrov oziroma 23,4 odstotka manj od načrtovanih. V primerjavi z letom 2022 so bili nižji za 333.217 evrov oziroma 2 odstotka. Pri tem so bile nižje vse glavne postavke izdatkov za blago in storitve razen izdatki za pisarniški material in storitve, prevozni stroški in storitve, izdatki za službena potovanja ter poslovne najemnine in zakupnine.

Glavne postavke izdatkov za blago in storitve, ki so se v letu 2023 znižale v primerjavi z letom 2022 (skupaj za 567.153 evrov), so:

- tekoče vzdrževanje (za 369.094 evrov), med njimi so se najbolj znižali izdatki za plačilo tekočega vzdrževanja licenčne programske opreme;
- energija, voda, komunalne storitve in komunikacije (za 170.805 evrov). Med njimi so se najbolj znižali poštni stroški za dostavo gotovine (denarne nakaznice) ter drugi poštni stroški (obvestila uživalcem pravic);
- posebni material in storitve (za 14.577 evrov), predvsem zaradi manjšega obsega zdravniških pregledov zaposlenih in novozaposlenih;
- drugi operativni odhodki (za 9.713 evrov). Med njimi so se najbolj znižala plačila sodnih stroškov, storitve odvetnikov, sodnih izvedencev, tolmačev, notarjev ter
- izdatki za kazni in odškodnine (za 2.964 evrov).

Glavne postavke izdatkov za blago in storitve, ki so se v letu 2023 povišale v primerjavi z letom 2022 (skupaj za 233.936 evrov), so:

- pisarniški in splošni material in storitve (za 152.229 evrov). Med njimi so se najbolj povišali izdatki za storitve informacijske podpore uporabnikom;
- poslovne najemnine in zakupnine (za 72.881 evrov), ki so bile višje predvsem zaradi povišanja stroškov najema programske računalniške opreme;
- prevozni stroški in storitve (za 6.637 evrov). Med njimi so se najbolj povišali izdatki za druge prevozne in transportne stroške ter goriva in maziva za prevozna sredstva ter

- izdatki za službena potovanja (za 2.189 evrov), ki so bili višji predvsem zaradi višjih izdatkov za dnevnice za službena potovanja v državi ter stroškov prevoza v državi.

V strukturi izdatkov za blago in storitve zavoda v letu 2023 predstavlja 86,8 odstotka ali 14.018.527 evrov naslednjih petnajst največjih vrst izdatkov, in sicer:

- avtorski honorarji za IK 2.919.749 evrov (100,7 odstotka načrtovanih v FN 2023);
- poština in kurirske storitve 1.846.283 evrov (114,7 odstotka načrtovanih);
- drugi poštni stroški (obvestila uživalcem pravic) 1.813.115 evrov (60,4 odstotka načrtovanih);
- poštni stroški za dostavo gotovine (denarne nakaznice) 1.518.779 evrov (63,3 odstotka načrtovanih);
- tekoče vzdrževanje licenčne programske opreme 1.394.071 evrov (65,7 odstotka načrtovanih);
- plačila storitev prijavno-odjavne službe ZZZS 695.845 evrov (103,9 odstotka načrtovanih);
- storitve varovanja zgradb in prostorov 630.504 evrov (103,4 odstotka načrtovanih);
- najem programske računalniške opreme 585.951 evrov (63,7 odstotka načrtovanih);
- storitve informacijske podpore uporabnikom 512.549 evrov (46,8 odstotka načrtovanih);
- plačilo storitev organizacijam, pooblaščenim za plačilni promet - UJP 456.098 evrov (93,1 odstotka načrtovanih);
- čistilni material in storitve 430.563 evrov (61,5 odstotka načrtovanih);
- založniške in tiskarske storitve ter stroški fotokopiranja 353.786 evrov (69,3 odstotka načrtovanih);
- sodni stroški, storitve odvetnikov, sodnih izvedencev, tolmačev in notarjev 352.070 evrov (51,8 odstotka načrtovanih);
- električna energija 300.975 evrov (98,4 odstotka načrtovanih) ter
- tekoče vzdrževanje strojne računalniške opreme 208.189 evrov (60,3 odstotka načrtovanih).

V primerjavi z letom 2022 so se po absolutni višini najbolj povišali izdatki za plačilo poštne in kurirskih storitev, in sicer za 356.909 evrov ali 24 odstotkov, predvsem zaradi spremembe cenika v avgustu 2022 in nove pogodbe, sklenjene v marcu 2023. Za 286.159 evrov ali 10,9 odstotka so bili višji izdatki za plačilo avtorskih honorarjev za IK, in sicer zaradi večjega obsega opravljenega dela izvedenskih organov v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 ter višje vrednosti bruto točke za predsednike in člane senata od 1. maja 2022. Izdatki za plačilo storitev informacijske podpore uporabnikom so bili višji za 140.610 evrov ali 37,8 odstotka, predvsem zaradi višjih izdatkov po pogodbi za vzdrževanja okolja za izvajanje nadzora in upravljanje informacijskih rešitev zavoda ter zaradi drugačne dinamike plačil v letu 2023 po pogodbi za članstvo v programu Gartner. Za 77.411 evrov ali 15,2 odstotka so bili višji izdatki za najem programske računalniške opreme, zaradi nove pogodbe IBM, sklenjene v decembru 2022, ter zaradi višjih izdatkov za najem Microsoft programske opreme kot v letu 2022. Izdatki za plačilo storitev varovanja zgradb in prostorov so bili višji za 37.952 evrov ali 6,4 odstotka, predvsem zaradi višjih cen varovanja po aneksih, veljavnih od februarja 2023, sklenjenih zaradi višjega zneska minimalne plače. Za 32.699 evrov oziroma 42,2 odstotka so bili višji izdatki za strokovno izobraževanje zaposlenih, predvsem zaradi izobraževanja zaposlenih po pogodbah o izobraževanju. Zaradi večjega obsega dela preko študentskih servisov so se za 26.468 evrov ali 37,9 odstotka povišali izdatki za plačilo za delo preko študentskega servisa. Zaradi večjega števila obrazcev v letu 2023 so bili za 22.034 evrov oziroma 3,3 odstotka višji izdatki za plačilo storitev prijavno-odjavne službe ZZZS. Izdatki za plačilo založniških in tiskarskih storitev ter stroške fotokopiranja so bili kljub nižjim stroškom po pogodbi o izdelavi in izpisu pisemskih obvestil o nakazilu pokojnin višji za 19.531 evrov oziroma 5,8 odstotka. Višji so bili predvsem zaradi novih pogodb za oblikovanje in tiskanje obrazcev ter tiskovin, veljavnih od julija 2022 in avgusta 2023, nove krovne pogodbe za izdelavo in izpis dohodninskih potrdil, veljavne od januarja 2023, ter nove krovne pogodbe za storitve tiskanja, strojnega kuvertiranja in posredovanje izhodne pošte, veljavne od maja 2023.

Po absolutni višini so se v primerjavi z letom 2022 najbolj znižali izdatki za plačilo poštnih stroškov za dostavo gotovine (denarne nakaznice) za 355.270 evrov ali 19 odstotkov, predvsem zaradi manjšega števila prejemnikov pokojnin in drugih prejemkov prek poštne dostave v letu

2023. Za 315.233 evrov oziroma 18,4 odstotka so bili nižji izdatki za plačilo tekočega vzdrževanja licenčne programske opreme, predvsem zaradi manjšega obsega vzdrževanja programske opreme IBM kot v letu 2022. Izdatki za plačilo sodnih stroškov, storitev odvetnikov, sodnih izvedencev, tolmačev in notarjev so bili nižji za 276.355 evrov ali 44 odstotkov, predvsem zaradi manjšega števila obravnav v socialnih sporih ter posledično nižjih stroškov za plačilo sodnih izvedencev. Izdatki za plačilo drugih poštnih stroškov (obvestila uživalcem pravic) so bili kljub višjim cenam v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 nižji za 195.336 evrov oziroma 9,7 odstotka. Nižji so bili zaradi manjšega števila dostave obvestil v letu 2023 v primerjavi z letom 2022, predvsem zaradi izplačila solidarnostnega dodatka za uživalce pravic po PKP10 v januarju 2022, dodatne uskladitve pokojnin in drugih prejemkov prav tako v januarju 2022 ter izplačila energetskega dodatka v aprilu 2022, ki jih zavod v letu 2023 ni izplačal. Za 83.071 evrov ali 16,2 odstotka so bili nižji izdatki za plačilo čistilnega materiala in storitev, predvsem zaradi manjšega obsega izvajanja storitev rednega čiščenja poslovnih prostorov. Izdatki za plačilo drugih operativnih odhodkov iz preteklih let na ravni izvajanja dejavnosti so bili nižji za 46.332 evrov ali 84,3 odstotka. Za 35.136 evrov ali 36,3 odstotka so bili nižji izdatki za najem strojne računalniške opreme, predvsem zaradi v novembru 2022 plačanega računa po pogodbi o najemu in vzdrževanju sistema za zaznavanje in preprečevanje kibernetских groženj, ki ga zavod v letu 2023 ni plačal. Izdatki za tekoče vzdrževanje strojne računalniške opreme so bili nižji za 33.738 evrov ali 13,9 odstotka, predvsem zaradi plačila za podaljšanje garancije za tanke kliente in prenosne računalnike v letu 2022, ki jih zavod v letu 2023 ni plačal, ter zaradi v letu 2022 pretekle pogodbe za vzdrževanje namenskega sistema za izvajanje podatkovnih zbirk Oracle. Izdatki za plačilo storitev organizacijam, pooblaščenim za plačilni promet – UJP, so bili nižji za 28.077 evrov oziroma 5,8 odstotka.

Investicijski odhodki

Za investicije, nabave osnovnih sredstev ter investicijsko vzdrževanje je bilo v letu 2023 realizirano 1.709.063 evrov oziroma 42,7 odstotka načrtovanih v FN 2023.

Največji delež investicijskih odhodkov (62,3 odstotka) v skupni višini 1.064.839 evrov predstavlja nakup opreme in drugih osnovnih sredstev ter nematerialnega premoženja, od tega nakup: licenčne programske opreme 411.124 evrov (nakup programske opreme IBM in Microsoft, nadgradnja programske opreme za evidentiranje delovnega časa in programa za obračun plač, nadgradnja sistema Raft, dopolnitev sistema za IP telefonijo ter nakup in namestitvev licenc za skeniranje); strežnikov in diskovnih sistemov 312.600 evrov (nadgradnja diskovnih polj za virtualizacijsko okolje in za okolje za varno hranjenje in upravljanje dokumentov); druge (nelicenčne) programske opreme 306.224 evrov (po pogodbi za vzdrževanje obstoječih aplikacijskih modulov in razvoj ter svetovanje pri razvoju aplikacij); pisarniške opreme 15.463 evrov (diktafonov in računskih strojčkov); druge opreme in napeljav ter drugih osnovnih sredstev 10.615 evrov; opreme za hlajenje in ogrevanje ter napeljav 5.587 evrov ter strojne računalniške opreme 2.868 evrov.

Izdatki za investicijsko vzdrževanje in obnove so znašali 619.002 evrov (36,2 odstotka investicijskih odhodkov) in predstavljajo okoljsko manj obremenjujoča investicijska dela na sedežu v Ljubljani (obnova notranje vodovodne inštalacije, kanalizacije in sanitarij), zamenjavo stavbnega pohištva na objektu OE Koper, zamenjavo toplotnega izmenjevalca v ventilatorski enoti na sedežu v Ljubljani, obnovo balkonov in teras v apartmajih na Cresu ter nakup opreme za sistem za zasilno razsvetljavo na objektu OE Maribor.

Izdatki za novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije so znašali 24.613 evrov (1,4 odstotka investicijskih odhodkov) in predstavljajo priključitev objekta OE Maribor iz internega električnega omrežja (Cona Tezno) na javni elektrodistribucijski sistem (Elektro Maribor) v višini 18.695 evrov, nakup in dobavo varovalne ograje na objektu OE Ravne na Koroškem ter gradbena dela na trasi električne napeljave.

Izdatki za študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor in investicijski inženiring so znašali 609 evrov (0,04 odstotka investicijskih odhodkov) in predstavljajo izdatke za plačilo izdelave tehnične smernice in kontrolo posega za priključek na javni elektrodistribucijski sistem poslovnega objekta OE Maribor.

Kazalnik učinkovitosti

Kazalnik učinkovitosti izvajanja PIZ je prikazan na dva načina, kot je razvidno v preglednici III.5. Delež 1 prikazuje delež stroškov delovanja zavoda v vseh odhodkih, Delež 2 pa delež odhodkov za plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke zavoda za socialno varnost zaposlenih v vseh odhodkih. Delež 1 je v letu 2023 znašal 0,67 odstotka in se je v primerjavi z letom 2022 znižal zaradi nižje rasti investicijskih odhodkov in izdatkov za blago in storitve, kot je bila rast odhodkov. Delež 2 je v letu 2023 znašal 0,42 odstotka in se je primerjavi z letom 2022 povišal zaradi višje rasti plač in drugih izdatkov ter prispevkov za socialno varnost zaposlenih, kot je bila rast odhodkov zavoda.

Preglednica III.5

KAZALNIK UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PIZ (V ODSOTOKIH), 2014–2023										
LETO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
DELEŽ 1	0,80	0,72	0,77	0,75	0,71	0,77	0,71	0,70	0,70	0,67
DELEŽ 2	0,43	0,41	0,44	0,44	0,43	0,43	0,42	0,40	0,40	0,42

III.6 IZKAZ RAČUNA FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB

Izkaz računa finančnih terjatev in naložb izkazuje razliko med prejetimi vračili danih posojil in prodajo kapitalskih deležev ter med danimi posojili in povečanjem kapitalskih deležev.

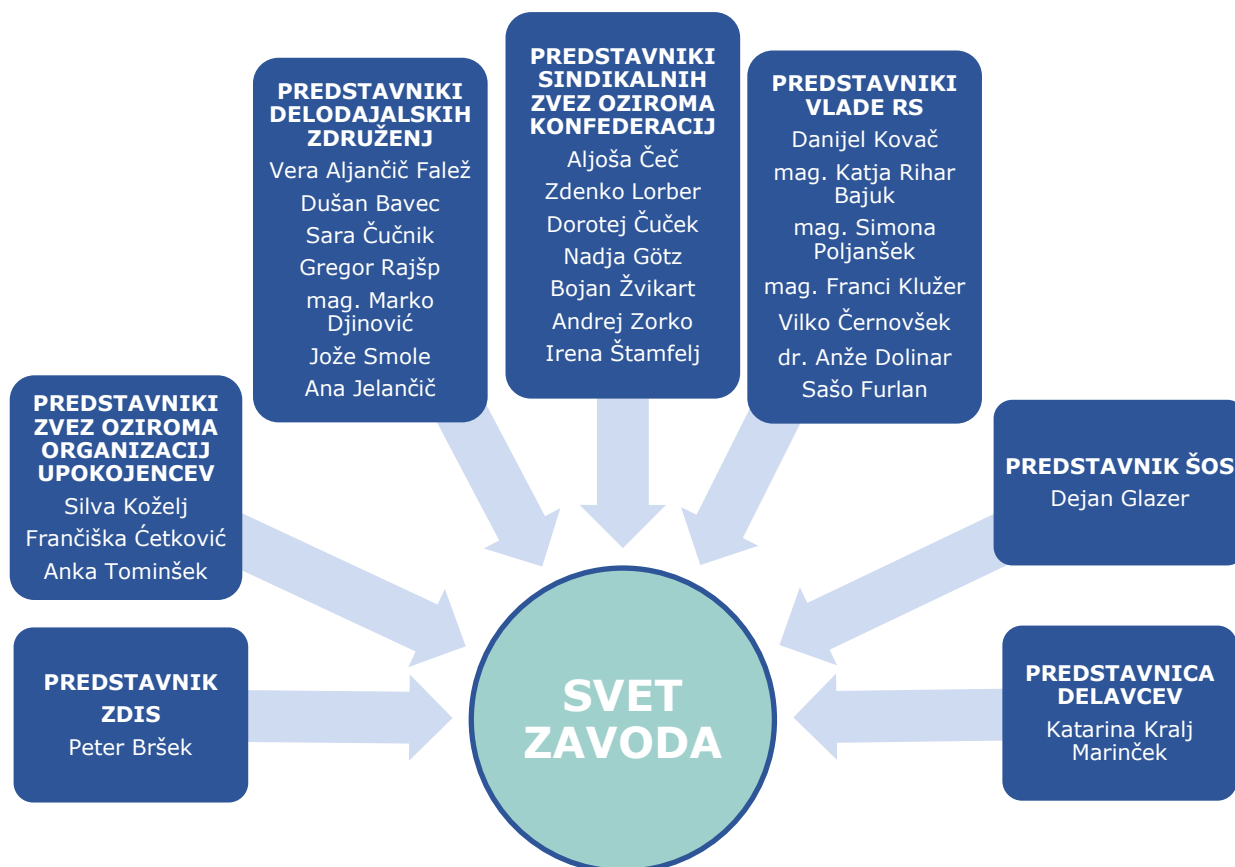
Zavod v letu 2023, enako kot v letu 2022, ni kupoval ali prodajal kapitalskih deležev ter odobral posojila.

III.7 IZKAZ RAČUNA FINANCIRANJA

Izkaz računa financiranja ne izkazuje zadolževanja in odplačil dolga v letu 2023, enako kot v letu 2022.

IV POSLOVNO POROČILO

IV.1 SVET ZAVODA

Svet zavoda se je v letu 2023 sestel na šestih rednih sejah. V letu 2023 je zaradi razrešitve prenehal mandat šestim članom sveta zavoda (petim predstavnikom Vlade Republike Slovenije in predstavniku reprezentativne invalidske organizacije za delovne invalide), namesto katerih je svet zavoda na 8. seji dne 16. februarja in na 10. seji dne 20. aprila verificiral mandate novih članov sveta zavoda.

Svet zavoda je obravnaval ključna vprašanja s področja poslovanja zavoda in sprejel potrebne akte za izvajanje PIZ: Letno poročilo 2022, Finančni načrt zavoda za leto 2024, Program dela in kadrovski načrt za leto 2024, Načrt investicijskih odhodkov za leto 2024 ter sprejel Sklep o spremembah Sklepa o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja.

Na sejah sveta zavoda so bili sprejeti ugotovitveni sklepi o redni uskladitvi pokojnin in drugih prejemkov od 1. januarja 2023 za 5,2 odstotka ter uskladitvi DPP in invalidnin za telesno okvaro od 1. marca 2023 za 10,3 odstotka. Svet zavoda je na predlog predstavnikov zvez oziroma organizacij upokojencev obravnaval tudi predlog za izredno uskladitev pokojnin in izglasoval sklep, s katerim je predlagal vladi izredno uskladitev pokojnin v višini 3,5 odstotka in še dodatni 1 odstotek uskladitve za upokojene do vključno leta 2011. Vlada soglasja k predlogu sveta zavoda za izredno uskladitev pokojnin ni dala, je pa za izboljšanje gmotnega položaja predvidela štiri druge ukrepe (izplačilo povečanega dela prejemkov v novembru in decembru, uvedbo zagotovljene vdovske pokojnine, spremembe pri izračunu pokojninske osnove delovnim invalidom, ki so delali krajši delovni čas od polnega, ter izplačilo zimskega letnega dodatka).

Svet zavoda je obravnaval tudi dva predloga sprememb in dopolnitev ZPIZ-2. Glede predloga ZPIZ-2R je svet zavoda zavzel načelno odklonilno stališče do parcialnih posegov v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja z novelami ter pozval vlado, da pristopi k celoviti reformi obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Glede predloga ZPIZ-2S (ob koncu parlamentarne procedure se je ta novela preimenovala v novelo ZPIZ-2N) pa je v zvezi z institutom zagotovljene vdovske pokojnine svet zavoda predlagal nekatere rešitve za zagotavljanje sorazmernosti pri priznavanju te pravice.

Na podlagi izvedenega javnega razpisa je svet zavoda v letu 2023 organizacijam upokojencev ter reprezentativnim invalidskim organizacijam, organiziranim na državni ravni, razdelil sredstva za rekreativno, športno in kulturno dejavnost.

Na zadnji seji v letu 2023 je svet zavoda sprejel ugotovitveni sklep o uskladitvi pokojnin in drugih prejemkov, ki se delno opravi v januarju 2024 v višini 8,2 odstotka, obravnaval Revizijsko poročilo poslovanja zavoda v letu 2022, ki ga je izdalo računsko sodišče, ter v zvezi s kadrovske situacijo predlagal vodstvu zavoda pripravo gradiva in predloga ministrstvu za povečanje kadrovskega načrta v letu 2024 ter pripravo predlogov ukrepov za zmanjševanje obremenitev zaposlenih, absentizma in fluktuacije kadrov na zavodu.

IV.2 IZVAJANJE OBVEZNEGA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

IV.2.1 Matična evidenca

Za vse zavarovance se od njihovega vstopa v zavarovanje v MEZ zbirajo podatki o pokojninski dobi ter plačah oziroma osnovah, od katerih so bili plačani prispevki. Matična evidenca omogoča zavarovancu, uživalcu pravic, organizacijam in zavodu vpogled v vse pomembne podatke, vezane na uveljavljanje in uživanje pravic.

Zavod na podlagi veljavnih predpisov evidentira, zbira ter preverja pravilnost podatkov o zavarovancih, potrebnih za izvajanje zavarovanja, uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter za statistične prikaze in analize, ki so podlaga za morebitne spremembe predpisov s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja. MEZ je zgolj ena od evidenc v okviru zbirk podatkov matične evidence. V matični evidenci se sicer, v skladu z ZMEPIZ-1, zbirajo podatki oziroma evidence za naslednje subjekte:

- zavarovance (matična evidenca zavarovancev),
- osebe, ki so uveljavile kakšno pravico iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji na podlagi predpisov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (matična evidenca uživalcev pravic),
- uživalce pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jim je že bilo izvršeno izplačilo pravic (matična evidenca o izplačilih prejemkov),
- osebe, ki niso vključene v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pa jim je pokojninska doba priznana z odločbo pristojnega organa,
- osebe, ki so zavezanci za plačevanje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vlaganje prijav v pokojninsko in invalidsko zavarovanje in vlaganje prijav o osnovah (register zavezancev),
- osebe, za katere, v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, oziroma v skladu z drugimi zakoni, izvedenski organ zavoda poda izvedensko mnenje (evidenca o podanih izvedenskih mnenjih).

V obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje so vključene naslednje kategorije zavarovancev:

- delavci v delovnem razmerju,
- samozaposlene osebe,

- družbeniki, ki so poslovodne osebe,
- kmetje,
- brezposelne osebe, prejemniki denarnega nadomestila pri ZRSZ,
- uživalci pravic iz starševskega varstva,
- družinski pomočniki,
- rejniki,
- verski uslužbenci,
- vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka,
- prejemniki bolniških nadomestil po prenehanju delovnega razmerja,
- prejemniki nadomestila za poklicno rehabilitacijo,
- osebe, ki opravljajo delo na podlagi drugega pravnega razmerja (študentje, delo na podlagi pogodb civilnega prava),
- osebe, ki so prostovoljno vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Prijave v zavarovanje, odjave iz zavarovanja in prijave spremembe podatkov med zavarovanjem za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje sprejema prijavno-odjavna služba ZZZS. Za osebe, ki so vključene v obvezno zavarovanje iz naslova drugega pravnega razmerja, pa zavod oblikuje prijavo v zavarovanje v skladu s 130. členom ZPIZ-2 glede na višino osnov, od katerih so bili plačani prispevki. Podatke o osnovah zavod zbira na obrazcih M-4, za zavarovance, ki so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, pa na obračunih davčnega odtegljaja (REK obrazci), ki jih prejme od FURS in na podlagi katerih sam oblikuje osnovo na obrazcu M-4.

IV.2.1.1 Pregled del po vrsti obrazca

V MEZ je zavod v letu 2023 vodil podatke o vključenosti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje (obrazci M-1, M-2, M-3 ter obrazec M-7) za naslednje število zavarovancev:

Preglednica IV.1

ŠTEVILO ZAVAROVANCEV 2022 IN 2023			
KATEGORIJA ZAVAROVANCEV	ŠTEVILO ZAVAROVANCEV		INDEKS 2023/2022
	2022	2023	
Zavarovanci (obrazci M-1, M-2, M-3)	1.016.119	1.012.631	99,7
Zavarovanci, ki delo opravljajo v okviru drugega pravnega razmerja	121.742	127.534	104,8
SKUPAJ	1.137.861	1.140.165	100,2

Število zavarovancev, za katere so zavezanci za vlaganje prijav vložili prijavo v zavarovanje (obrazci M-1, M-2, M-3), je ostalo na podobni ravni kot v letu 2022 oziroma se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo zgolj za 0,3 odstotka. Število zavarovancev, ki delo opravljajo v okviru drugega pravnega razmerja, in za katere se prijave v ter odjave iz zavarovanja ne vlagajo sproti, ampak jih vlaga zavod v skladu s 130. členom ZPIZ-2 in se obdobje zavarovanja v tekočem letu oblikuje na podlagi podatkov FURS o višini osnov, od katerih so bili plačani prispevki iz naslova drugega pravnega razmerja za preteklo koledarsko leto, pa se je v primerjavi z letom 2022 povečalo za 4,8 odstotka. Zavod je tako v letu 2023 vodil podatke o vključenosti v zavarovanje za 1.140.165 zavarovancev, kar je za 0,2 odstotka več v primerjavi z letom 2022.

V primerjavi z letom 2022 je zavod v letu 2023 prejel oziroma oblikoval višje število M obrazcev, in sicer 7.748.200, kar je za 14,4 odstotka več kot v letu 2022 (6.770.838), dotok M obrazcev v letu 2023 pa je bil za 4,1 odstotka večji od načrtovanega. Zavod za delavce v delovnem razmerju še vedno oblikuje večje število M-4 obrazcev, ki so posledica popravkov M-4 obrazcev v primeru, ko delodajalec vloži popravek obrazca REK, in v primeru, ko je zaradi naknadnega plačila prispevkov, ki so bili s strani delodajalca plačani po preteku roka za plačilo (tudi na podlagi izterjave FURS), treba oblikovati novi obrazec M-4 z drugačnim obdobjem neplačanih prispevkov oziroma brez obdobja neplačanih prispevkov. Z vsakim letom se povečuje tudi število let, za katera je M-4 že oblikovan na podlagi podatkov na REK obrazcih in za katera delodajalci oddajajo

popravek napak REK obrazcev, ki so v postopkih nadzora in revizije ugotovljene s strani zavoda (npr. v letu 2017 so se popravljali samo REK obrazci za leto 2017, v letu 2023 pa so se popravljali REK obrazci za leta 2017 do 2023).

S 1. 1. 2023 je pri oddaji REK obrazcev delodajalcev prišlo do pomembne spremembe, saj je z novim Pravilnikom o vsebini in obliki obračuna davčnih odtegljajev za vsa izplačila od 1. 1. 2023 dalje obrazce REK-1 (obračun dohodka iz delovnega razmerja), REK-1a (obračun davčnih odtegljajev od plačil vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo), REK-2 (obračun davčnih odtegljajev za dohodke po ZDoh-2, ki niso dohodki iz delovnega razmerja) in REK-1f (obračun davčnega odtegljaja za zaposlene pri delodajalcih – fizičnih osebah) nadomestil nov enoten REK-O obrazec. Zavod je tako v letu 2023 prejel skupaj 37.703.934 obrazcev obračuna davčnih odtegljajev (REK-1, REK-2 in REK-O obrazci), kar je 16,9 odstotka več od načrtovanega dotoka in 15,4 odstotka več kot v letu 2022.

Podrobnejši pregled prejetih podatkov za zavarovance na M in REK obrazcih prikazuje Preglednica IV. 2.

Preglednica IV.2

PREGLED ZBRANIH IN PREGLEDANIH PODATKOV O ZAVAROVANCIH 2022 IN 2023						
VRSTA OBRAZCA		REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
		2022	2023			
M-1	Prijava v zavarovanje	481.845	483.860	480.000	100,8	100,4
M-2	Odjava iz zavarovanja	450.777	461.673	445.000	103,7	102,4
M-3	Prijava spremembe	116.666	129.643	100.000	129,6	111,1
M-4, M-8	Prijava prejemkov*	5.551.309	6.513.978	6.250.000	104,2	117,3
M-6, M 10	Prijava nadomestil iz invalidskega zavarovanja	36.124	36.271	36.000	100,8	100,4
M-7	Prijava podatkov o dobi	134.117	122.775	130.000	94,4	91,5
SKUPAJ		6.770.838	7.748.200	7.441.000	104,1	114,4
REK-1, REK-O**	Obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja, plačil vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo in odtegljajev od pokojnine, nadomestil ter drugih dohodkov iz obveznega socialnega zavarovanja	29.984.678	35.400.392	30.000.000	118,0	118,1
REK-2, REK-O**	Obračun davčnih odtegljajev od dohodkov po ZDavP, ki niso dohodki iz delovnega razmerja	2.675.706	2.303.542	2.245.000	102,6	86,1
SKUPAJ		32.660.384	37.703.934	32.245.000	116,9	115,4
SKUPAJ M OBRAZCI IN REK OBRAZCI		39.431.222	45.452.134	39.686.000	114,5	115,3

Opomba: *V število so zajeti obrazci M-4, ki jih je zavod prejel neposredno s strani zavezancev za prijavo podatkov o osnovah in z obrazci M-4, ki jih je zavod oblikoval iz obračunov davčnega odtegljaja (REK obrazci).

**Za vsa izplačila od 1. 1. 2023 dalje je zavod pričel s prejetjem novih REK-O obrazcev, vendar je v začetku leta 2023 še prejemal tudi obrazce REK-1 in REK-2 za izplačila, ki so se nanašala na december 2022, saj se REK obrazci oddajajo za pretekli mesec, hkrati pa je v letu 2023 še vedno prejemal tudi popravke REK-1 in REK-2 obrazcev.

Podrobnejši pregled prejetih podatkov glede na vrsto sporočenega dohodka na obrazcih REK za osebe iz 14. in 18. člena ZPIZ-2 prikazujeta preglednici IV.3 in IV.4.

Preglednica IV.3

ŠTEVILO PREJETIH OBRAZCEV REK-1 IN REK-O GLEDE NA VRSTO DOHODKA 2022 IN 2023			
VRSTA DOHODKA	ŠTEVILO OBRAZCEV REK-1 IN REK-O		INDEKS 2023/2022
	2022	2023	
Plača in nadomestila plače	23.078.273	27.422.082	118,8
Ostali dohodki (regres, druga nadomestila, nagrade, jamstveni sklad...)	6.906.405	7.978.310	115,5
SKUPAJ	29.984.678	35.400.392	118,1

Preglednica IV.4

ŠTEVILO PREJETIH OBRAZCEV REK-2 IN REK-O GLEDE NA VRSTO DOHODKA 2022 IN 2023			
VRSTA DOHODKA	ŠTEVILO OBRAZCEV REK-2 IN REK-O		INDEKS 2023/2022
	2022	2023	
Dohodek za študentsko delo - zavarovani po 18. členu ZPIZ-2	2.629.622	2.256.286	85,8
Ostali dohodki (pogodbena razmerja, avtorsko delo...)	31.382	32.574	103,8
Vrednotnice	14.702	14.682	99,9
SKUPAJ	2.675.706	2.303.542	86,1

Število prejetih REK obrazcev iz naslova opravljanja študentskega dela se je v letu 2023, v primerjavi z letom 2022, zmanjšalo za 14,2 odstotka. Za 3,8 odstotka se je povečalo število REK obrazcev iz naslova ostalih dohodkov iz civilnopravnih pogodbenih razmerij, medtem ko se je število REK obrazcev iz naslova vrednotnic (osebno dopolnilno delo) glede na leto 2022 zmanjšalo za 0,1 odstotka. Zavod je v letu 2022 prejel obrazce za 108.481 zavarovancev, ki so opravljali delo iz naslova študentskega dela, v letu 2023 pa za 114.538 zavarovancev, kar je za 5,6 odstotka več.

IV.2.1.2 Urejanje podatkov zavarovanja in ostala dela

Na področju MEZ so bila v letu 2023 opravljena tudi naslednja dela oziroma opravila, razvidna iz preglednice IV.5.

Preglednica IV.5

UREJANJE PODATKOV ZAVAROVANCA IN OSTALA DELA, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKA, OPRAVILA ALI STORITVE	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
Pridobivanje in ureditev podatkov zavarovanja	234.332	265.363	230.000	115,4	113,2
Revizija MEZ	15.361	12.981	19.000	68,3	84,5
Obdelava napak v paketih M4	5.761	5.970	6.500	91,8	103,6
Obdelava napak na obračunih davčnega odtegljaja (iREK)	230.105	233.903	223.000	104,9	101,7
Posredovanje podatkov MEZ	3.570	4.179	3.300	126,6	117,1
Vračilo prispevkov, prenos in naknadno plačilo prispevkov	1.194	839	1.200	69,9	70,3
Obvestila 134. a člen ZPIZ-2 - zavarovanci	30.575	32.377	31.000	104,4	105,9
Obvestila 134. a člen ZPIZ-2 - delodajalci	11.166	11.702	12.000	97,5	104,8
SKUPAJ	532.064	567.314	526.000	107,9	106,6

V letu 2023 se je v bazi MEZ uredilo oziroma dopolnilo 265.363 podatkov o obdobjih zavarovanja in podatkov o osnovah, kar je 15,4 odstotka več od načrtovanega in 13,2 odstotka več kot v letu 2022. Večje število urejanj oziroma dopolnitev podatkov o obdobjih zavarovanja in podatkov o osnovah je predvsem posledica urejanj prijav in odjav v zavarovanje, ki so bile vložene na podlagi ZČmIS in je veljal do 31. 12. 2023, ki je za čas napotitve omogočal prijavo v zavarovanje za zelo kratka obdobja. Posledično je imel zavarovanec veliko kratkih obdobj zavarovanja, za katera pa niso bili vloženi vsi potrebni obrazci M-1 oz. M-2, prav tako pa kratkim obdobjem zavarovanja delodajalci niso sledili pri poročanju podatkov o osnovah.

Zavod sicer že vrsto let sistemsko pristopa k urejanju podatkov MEZ tako na ravni posameznega zavarovanca kot tudi na ravni zavezanca oziroma delodajalca. Zavod tako z institutom nadzora in revizije nadzoruje pravilnost oziroma popolnost tekočih podatkov, ki jih dnevno prejme v MEZ, kot tudi preteklih podatkov.

V letu 2023 je zavod dosegel 99,03-odstotni delež popolnosti podatkov MEZ za aktivne zavarovance, to je zavarovance, ki bodo v prihodnosti lahko uveljavili katero izmed pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Popolnost podatkov MEZ o obdobjih zavarovanja in osnovah je tako za 0,03 odstotne točke višja glede na leto 2022 (99,00-odstotni delež popolnosti).

Podatki MEZ se sicer še naprej sistematično urejajo in dopolnjujejo tako na ravni zavezanca kot tudi na ravni zavarovanca v postopkih nadzora in revizije podatkov v skladu z ZMEPIZ-1, v okviru postopkov informativnih izračunov datuma upokojitve in višine pokojnine na zahtevo zavarovancev, v okviru postopkov informativnih izračunov, ki jih zavod opravi po uradni dolžnosti za zavarovance, ki so v posameznem koledarskem letu dopolnili 58 let starosti (140. člen ZPIZ-2) ter v okviru rednih postopkov priznavanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tudi v letu 2023 se je v okviru instituta nadzora sprotno urejalo napake na prijavah v in odjavah iz zavarovanja, ki jih zavod dnevno dobiva preko državnega portala e-DEM oziroma prijavno-odjavne službe ZZS. Tako je bilo v okviru urejanja in ureditve podatkov zavarovanca (265.363) v letu 2023 rešenih 12.777 postopkov sprotne urejanja podatkov MEZ na prijavah v in odjavah iz zavarovanja, kar je 9 odstotkov več kot v letu 2022 (11.727).

V letu 2023 se je opravilo 12.981 revizij MEZ za posamezno koledarsko leto zavezanca za prijavo podatkov o osnovah, kar je za 15,5 odstotka manj kot v letu 2022. Revizija prijav podatkov o osnovah in obdobju zavarovanja je pregled in strokovna presoja skladnosti prijav podatkov o osnovah in obdobjih zavarovanja s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter drugimi področnimi predpisi. V reviziji prijav podatkov o osnovah in obdobju zavarovanja se preverja, ali podatki o osnovah in obdobjih zavarovanja, sporočeni na predpisanih obrazcih, podajajo resničen prikaz podatkov, ki izhajajo iz poslovne dokumentacije, evidenc s področja dela oziroma dokumentacije, ki jih zavezanec za vlaganje prijav, zavezanec za vlaganje prijav o osnovah, zavezanec za plačilo prispevkov ali posredovalec podatkov vodi po predpisih o računovodstvu in finančnem poslovanju ter po predpisih o gospodarskih družbah. Manjše število opravljenih revizij za posamezno koledarsko leto glede na leto 2022 je predvsem posledica, da se je zavod v letu 2023 usmeril v revizijo večjih zavezancev oziroma delodajalcev, v okviru katere je treba pregledati dokumentacijo za obsežno število zaposlenih in jo primerjati s podatki, ki so jih zavezanci poročali na REK obrazcih.

Zavod je v letu 2023 od FURS v povprečju mesečno prejel 2.950.033 obrazcev REK-1 oziroma REK-O, kar je za 18 odstotkov več kot v letu 2022 (2.499.000). Prejeti REK obrazci zajemajo tekoče obračune plače za mesec ter popravke obračunov plač za pretekle mesece (npr. poračuni plač). Zavod po prejemu podatkov na REK obrazcih od FURS programske izvede t. i. formalno kontrolo v delu, ki se nanaša na podatke, ki so namenjeni oblikovanju pokojninske osnove. Po izvedbi navedene kontrole, v skladu z 51. in 52. členom ZMEPIZ-1, pripravi odredbe za popravek napačnih podatkov na posredovanih obračunih, ki jih posreduje delodajalcem. Obveščanje delodajalcev o morebitnih napakah na sporočenih podatkih poteka elektronsko preko portala eDavki, kamor se vročajo obvestila o napakah oziroma odreditve, dopolnitve in poprave podatkov. S kontrolo podatkov je bilo v letu 2023, v skladu z vzpostavljenimi poslovnimi pravili oziroma logičnimi kontrolami, ugotovljenih 233.903 napak na 113.399 obrazcih REK, ki jih delodajalci posredujejo za zaposlene, oziroma pri 60.372 zavarovancih, kar je glede na leto 2022

za 1,7 odstotka več napak. Odredbe za popravilo napak so bile posredovane 15.599 različnim delodajalcem. Glede na vse prejete REK obrazce za delavce v delovnem razmerju v letu 2023 (35.400.392) pa sicer predstavljajo REK obrazci, pri katerih je bila ugotovljena napaka, majhen delež, in sicer v letu 2023 0,3 odstotka vseh posredovanih REK obrazcev. Podrobnejši pregled napak na REK obrazcih v letu 2023 glede na leto 2022 prikazuje preglednica IV.6.

Preglednica IV.6

POSREDOVANJE NAPAK NA REK-1 IN REK-O OBRAZCIH ZA LETI 2022 IN 2023			
NAPAKE NA OBRAZCIH REK-1 IN REK-O	REALIZACIJA		INDEKS 2023/2022
	2022	2023	
Število različnih napak na REK-1 in REK-O obrazcih glede na poslovna pravila	230.105	233.903	101,7
Število REK-1 in REK-O obrazcev z napako	114.836	113.399	98,7
Število zavarovancev z napako na REK-1 in REK-O obrazcu	58.225	60.372	103,7
Število delodajalcev s poslano odredbo za popravek napak na REK-1 in REK-O obrazcu	14.671	15.599	106,3

V zvezi z izvajanjem določbe 157. člena ZPIZ-2 je zavod v letu 2023 izdal odločbe v 738 postopkih, kar je 32,2 odstotka manj kot v letu 2022 (1088). Skupni znesek vračil prispevkov na podlagi izdanih odločb po 157. členu ZPIZ-2 znaša 835.871,84 evra. Število izdanih odločb in s tem znesek sta se v primerjavi s preteklim letom zmanjšala predvsem zaradi manjšega števila prejetih zahtevkov za vračilo prispevkov delodajalcev za prvo zaposlitev. Razlog za manjše število zahtevkov pa je v določbi 2. odstavka 157. člena ZPIZ-2, po kateri lahko delodajalec uveljavi vračilo prispevkov le v primeru, če za te zavarovance ni uveljavil vračila prispevkov oziroma enakovredne olajšave na podlagi drugih predpisov. V letu 2023 so tako delodajalci uveljavili enakovredne olajšave po drugih predpisih, zato so vračilo prispevkov po 157. členu uveljavljali v manjšem obsegu.

Zavod zavarovancem izdaja potrdilo »Izpis obdobji zavarovanj v Republiki Sloveniji«, ki ga izda na zahtevo zavarovanca in je eno najpogostejših potrdil, ki jih izdaja zavod zavarovancem. Zavarovanci najpogosteje vložijo zahtevo za izpis obdobji zavarovanj v primeru spremembe zaposlitve in v primeru uveljavljanja pravic iz socialnega varstva. Z letom 2022 je zavod informacijsko vzpostavil avtomatično izdajo potrdila oziroma izpisa, če zavarovanec zahtevo vloži elektronsko preko t. i. javnih eVlog oziroma storitve Moj eZPIZ ali po pošti; v vseh primerih, ko so podatki MEZ v celoti urejeni. Z avtomatičnim izpisom obdobji zavarovanj lahko zavarovanci tako pridobijo izpis v istem dnevu, v katerem so vložili zahtevo za izpis. V okviru izdaje izpisov o obdobjih zavarovanj v Republiki Sloveniji je zavod v letu 2023 rešil 160.510 postopkov, kar je za 0,7 odstotka več v primerjavi z letom 2022 (159.371). Z avtomatično izdajo potrdila je zavod rešil 69.226 postopkov, kar predstavlja 43,1 odstotka vseh izdanih potrdil. Za povečanje avtomatične izdaje potrdila oziroma izpisa bo zavod še naprej vodil aktivno spodbujanje zavarovancev za večjo uporabo elektronske oddaje zahtev za izpis, saj se ugotavlja, da zavarovanci še vedno pogosto uporabljajo fizično izdajo potrdila na okencu zavoda.

Zavod je v letu 2023 rešil 69 pritožb zoper odločbe o ugotovitvi lastnosti zavarovanca.

Zavod preko elektronske storitve oziroma portala Moj eZPIZ zavarovancem omogoča dostop do elektronskih storitev, med drugim tudi dostop do »Informativne osebne evidence«, kjer lahko zavarovanci z digitalnim potrdilom varno vpogledujejo v svoje podatke o obdobjih zavarovanja in osnovah, ki se uporabljajo v postopkih uveljavljanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Informativna osebna evidenca poleg podatkov o obdobjih vključenosti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vsebuje tudi podatke o osnovah od leta 1970 dalje, od leta 2002 dalje pa tudi podatke o zneskih vplačanih prispevkov. Registrirani uporabniki so v letu 2023 v Informativni osebni evidenci opravili 164.203 vpogledov, kar je za 5,6 odstotka več v primerjavi z letom 2022 (155.537).

Zavod že od leta 2016 zagotavlja tudi informativno osebno evidenco za zavarovance, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja, to je predvsem po pogodbah civilnega prava ter v okviru začasnega in občasnega dela dijakov ter študentov. V tej evidenci so

registrirani uporabniki v letu 2023 opravili 9.958 vpogledov, kar je 19,2 odstotka manj kot v letu 2022 (12.321).

Na podlagi določbe 134.a člena ZPIZ-2, ki je začela veljati 1. 1. 2018, zavod delodajalcu in zavarovancu za zavarovance, ki so vključeni v obvezno zavarovanje iz naslova delovnega razmerja, za katere delodajalec v predpisanem roku v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, in v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, ne predloži obračuna davčnega odtegljaja po predpisih o davčnem postopku, posreduje obvestilo o tem, da delodajalec ni predložil obračuna davčnega odtegljaja. To vsebuje poziv delodajalcu, da mora izplačati plačo, če je še ni, in predložiti obračun davčnega odtegljaja. Zavarovanca pa se obvesti o obdobju, za katerega njegov delodajalec ni obračunal prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, o posledicah, ki jih ima dejstvo, da delodajalec ni predložil obračuna davčnega odtegljaja, hkrati pa se ga pozove, da se izreče o prejemu plače, vključno z njeno višino. Navedena obvestila zavod po elektronski poti posreduje tudi FURS in Inšpektoratu RS za delo. Obdobja, na katera se nanaša obvestilo, se upoštevajo v pokojninsko dobo, ne glede na to, da prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje niso niti obračunani niti plačani. FURS v okviru davčnega nadzora uvede postopek o prekršku zoper tiste delodajalce, ki niso izplačali plače in predložili obračuna davčnega odtegljaja.

Na podlagi določbe 134.a člena ZPIZ-2 je tako zavod v letu 2023, za obdobje obračuna plač od oktobra 2022 do septembra 2023, poslal 32.377 obvestil zavarovancem o nepredloženem obračunu davčnega odtegljaja s strani njihovega delodajalca, kar je 5,9 odstotka več kot v letu 2022 (30.575), in 11.702 pozivov zavezancem (delodajalcem) k izplačilu plače in predložitvi obračuna davčnega odtegljaja, kar je 4,8 odstotka več kot v letu 2022 (11.166).

V letu 2023 je bilo na zavodu obravnavanih 1503 zadev ugotavljanja upravičenosti do štetja zavarovalne dobe s povečanjem. V vseh primerih se je preverjala ali ugotavljala upravičenost do štetja zavarovalne dobe s povečanjem v konkretnih, posamičnih zadevah zavarovancev, pri čemer se je za 1450 zavarovancev ugotovilo, da so upravičeni do štetja zavarovalne dobe v povečanem trajanju, pri 53 zavarovancih pa tega ni bilo mogoče ugotoviti. Obravnavanih so bile tudi 3 zadeve zaradi naknadno plačanih prispevkov za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem. Od navedenih 1503 primerov je bilo po preverjanju podatkov o zavarovalni dobi s povečanjem na zavodu izdanih 1497 potrdil na Obr. ZPIZ-Bd-5, za ostale primere je bil postopek zaključen z izdajo mnenja o upoštevanju zavarovalne dobe s povečanjem, ki se je uporabilo v nadaljnjih postopkih priznavanja pravic zavarovancev v zavodu.

Zavod je v letu 2023 na področju MEZ prav tako sodeloval z ministrstvi ter drugimi institucijami pri:

- izmenjavi podatkov o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter
- pripravi oziroma izvedbi določb ZDOsk-1, ZIUZDS in ZIUOPZP.

Zavod je sodeloval tudi z metodološko skupino pri pripravi novega Pravilnika o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki je začel veljati s 1. 1. 2024. Prav tako je zavod interno pripravljal navodila za nove spletne aplikacije in vsebinska navodila.

IV.2.1.3 Prekrškovni organ

Zavod kot nosilec javnih pooblastil opravlja nadzor nad posredovanjem podatkov, ki jih morajo zavezanci oziroma dajalci podatkov posredovati po ZMEPIZ-1. Zoper kršitelje zavod kot prekrškovni organ vodi postopke o prekršku.

Zavod je v letu 2023 obravnaval 5904 zavezance. V 80 odstotkih je obravnaval zavezance, ki za leti 2021 oziroma 2022 nimajo oblikovanih podatkov o osnovah za delavce v delovnem razmerju, ker po odredbi zavoda niso odpravili napak na REK-1 obrazcih. V 20 odstotkih pa je zavod

obravnaval tiste zavezanke, ki se niso odzvali na odredbo za revizijo podatkov o osnovah ali po odredbi zavoda niso dopolnili oziroma posredovali manjkajočih podatkov na obrazcih M-4 za zaposlene v posameznih letih od 1970 do 2016 ali niso odpravili napak na REK-1 obrazcih za leta od 2017 do 2020 ali pa so prepozno vložili prijavo ali odjavo za delavca v oziroma iz zavarovanja. Po izvedenem ugotovitvenem postopku, ali so pri zavezancu podani vsi zakonski znaki prekrška, je zavod uvedel prekrškovni postopek zoper 4427 zavezancev, kar je približno 75 odstotkov vseh obravnavanih zavezancev. Visok odstotek kršiteljev je rezultat izvajanja zakonske določbe, da od leta 2017 dalje delodajalci izplačila dohodkov delavcev iz delovnega razmerja mesečno poročajo na obračunih davčnega odtegljaja FURS, zavod pa na podlagi teh podatkov letno oblikuje zneske osnov za zaposlene na obrazcih M-4 samo, če so vsi REK-1 obrazci v posameznem letu zavarovanja za delavca pravilno izpolnjeni in oddani FURS.

V 1477 primerih je prekrškovni organ ugotovil, da so na dan obravnave prekrška podatki o osnovah za zaposlene na letni ravni že oblikovani, in presodil, da zaradi prekoračitve roka popravkov REK-1 obrazcev niso nastale večje škodljive posledice za zavarovance in postopka ni uvedel.

V zaključenih 3884 prekrškovnih zadevah je bilo kršiteljem (kršitelja sta pravni subjekt in odgovorna oseba) izdanih 1622 plačilnih nalogov v višini 650.050 evrov ter 3666 opominov. To je rezultat izvajanja zakonske določbe, da se popravki REK-1 obrazcev in prenos le-teh iz podatkovnih baz FURS v baze matične evidence zavoda ter oblikovanje M-4 na letni ravni izvede v roku do 60 dni od prejema pravilne prijave in v razvoju programske podpore ter v izdelavi ustreznih aplikacij za vpoglede v REK-1 obrazce. Kljub navedenemu pa prekrškovni organ za leto 2023 ugotavlja pozitivno sodelovanje zavezancev pri odpravi napak, saj so le-ti pretežno aktivno delovali v odpravi pomanjkljivosti sporočenih podatkov na REK-1 obrazcih in sodelovali z zavodom v delu realizacije dodatnih navodil za odpravo nepravilnosti in so se lahko v teh primerih tudi prekrškovni postopki zaključili z izdajo opominov in ne plačilnih nalogov. V letu 2023 so se uvedeni prekrškovni postopki ponovno zaključili z večjim številom opominov kot plačilnih nalogov, ker so se zavezanci in odgovorne osebe večinoma odzvali na zahtevo po dopolnitvi oziroma popravku podatkov in so podatke tudi posredovali ter svojo obveznost v novo postavljenih rokih izpolnili. V 207 zadevah je bil postopek ustavljen zaradi prenehanja obstoja zavezanca. Na sodišče je bilo vloženih 33 zahtev za sodno varstvo, pri čemer je bilo izdanih 21 sodb, od tega 19 potrjenih plačilnih nalogov in 2 spremenjena (12 zahtev še ni rešenih na sodišču).

Za 3 odstotke večje število uvedenih postopkov nad zavezanci ter v približno 25 odstotkih pregledanih zavezancev ugotovljeni popravki in že oblikovane letne osnove delavcem ter za nekaj več kot 2,2-krat večje število izdanih opominov kot plačilnih nalogov pomeni, da zavod uspešno sledi cilju izvajanja nadzora nad posredovanjem podatkov zavezancev. Podatki so bili namreč v pretežni meri pridobljeni in umeščeni v MEZ, bodisi na podlagi odziva zavezancev na odredbo po posredovanju, dopolnitvi in popravku podatkov v novo postavljenih rokih bodisi na podlagi izvedenih upravnih postopkov zavoda.

Preglednica IV.7

ŠTEVILO REŠENIH ZADEV NA PODROČJU PREKRŠKOV 2023			
VRSTA OPRAVILA	REŠENI 2023	NAČRT REŠENIH 2023	REŠENI 2023/NAČRT REŠENIH 2023 V %
Skupaj obravnavani zavezanci	5.904	5.900	100,1
Postopek uveden na zavezanca	4.427	4.300	103,0
Postopek ni uveden - ni pogojev za pregon zavezanca	1.477	1.600	92,3
Opomin kršitelju	3.666	2.800	130,9
Opomin - zavezancu	2.158	1.600	134,9
Opomin - odgovorni osebi	1.508	1.200	125,7
Plačilni nalog kršitelju	1.622	750	216,3
Globa - zavezancu	1.097	510	215,1
Globa - odgovorni osebi	525	240	218,8
Ustavitev postopka na zavezanca	207	200	103,5

IV.2.2 Reševanje zahtevkov in opravljanje drugih storitev

ZPIZ-2 s spremembami je posegel v samo strukturo zahtevkov, določil drugačne pogoje upokojevanja in strukturo pravic, kar iz leta v leto predstavlja tudi bolj zahtevno reševanje zahtevkov. Tako so na delo zavoda tudi v letu 2023 bistveno vplivale številne novele ZPIZ-2, sprejete v zadnjih letih.

V letu 2023 si je zavod prizadeval doseči zastavljene cilje, povečati strokovnost na področju priznavanja in varstva pravic ter ME, zmanjšati število nerešenih zahtevkov, skrajšati čase reševanja in povečati število rešenih zadev v zakonitem roku.

Tudi v letu 2023 se je zavod še nadalje soočal s kadrovsko problematiko zaradi nezmožnosti pridobitve oziroma zaposlitve dodatnega kadra, vendar ne več samo na področju tako imenovanih deficitarnih poklicev, ampak tudi na drugih področjih. Kadrovska problematika se je kazala predvsem v administraciji IK in zaradi nizkega števila zaposlenih na II. stopnji, pa tudi zaradi povečanega obsega dela na področju izvajanja zavarovanja (višji dotok in vpliv interventne zakonodaje, novel ZPIZ-2). Zavod se je soočal s številnimi odhodi zaposlenih, leta 2023 je delovno razmerje prenehalo 70 delavcem, je pa zavod v istem letu izvedel zaposlitve 89 novih delavcev (od tega se je zaposlilo 10 pripravnikov).

Zavod je v letu 2023 rešil oziroma opravil 534.495 zahtevkov in storitev, kar je 5,5 odstotka več kot v letu 2022, ko jih je rešil 506.732, in največ v zgodovini zavoda. Kljub višji realizaciji, realiziranim dodatnim zaposlitvam, uvedbi nadurnega dela, prerazporejanju zaposlenih in dela med strokovnimi sodelavci ter enotami pa zavodu ni uspelo v celoti uresničiti vseh zastavljenih ciljev.

Podrobni statistični podatki o gibanju zahtevkov za uveljavljanje pravic v izvajanju pokojninskega, invalidskega in mednarodnega zavarovanja na I. stopnji, varstvu pravic oziroma reševanju pritožb ter ostalih zahtevkov ter storitev po posameznih letih od leta 2014 naprej so prikazani v nadaljevanju.

Preglednica IV.8

GIBANJE ZAHTEVKOV PO VRSTAH, 2014–2023									
LETO	SKUPAJ ZAHTEVKI IN STORITVE			ZAHTEVKI IZ PIZ NA I. STOPNJI			ZAHTEVKI IZ MZ NA I. STOPNJI		
	DOTOK	REŠENI	V REŠEVANJU 31. 12.	DOTOK	REŠENI	V REŠEVANJU 31. 12.	DOTOK	REŠENI	V REŠEVANJU 31. 12.
2014	407.036	406.075	36.887	108.102	109.449	9.865	19.229	20.872	4.389
2015	439.558	401.801	74.644	140.649	107.486	43.028	17.425	16.505	5.309
2016	403.410	430.810	47.244	111.364	138.784	15.608	16.892	15.805	6.396
2017	418.839	428.386	37.697	106.982	109.324	13.266	17.064	18.560	4.900
2018	431.599	426.961	42.335	107.728	105.479	15.515	17.005	16.210	5.695
2019	439.779	440.065	42.049	111.600	110.875	16.240	18.002	17.777	5.920
2020	436.267	442.425	35.891	122.110	122.977	15.373	19.057	18.581	6.396
2021	506.871	500.418	42.344	140.764	138.378	17.759	21.189	20.172	7.413
2022	515.579	506.732	51.191*	137.934	134.221	21.472	18.109	17.471	8.051*
2023	535.164	534.495	49.082	144.844	145.579	20.737	19.343	18.888	7.540
LETO	ZAHTEVKI ZA PRITOŽBE			OSTALI ZAHTEVKI IN STORITVE					
	DOTOK	REŠENI	V REŠEVANJU 31. 12.	DOTOK	REŠENI	V REŠEVANJU 31. 12.			
2014	6.215	6.620	1.580	273.490	269.134	21.053			
2015	5.836	5.890	1.526	275.648	271.920	24.781			
2016	7.853	6.823	2.556	267.301	269.398	22.684			
2017	6.214	6.799	1.971	288.579	293.703	17.560			
2018	5.949	5.691	2.229	300.917	299.581	18.896			
2019	5.812	6.139	1.902	304.365	305.274	17.987			
2020	5.315	5.464	1.753	289.785	295.403	12.369			
2021	5.549	6.271	1.031	339.369	335.597	16.141			
2022	5.454	4.574	1.911	354.082	350.466	19.757*			
2023	6.061	5.510	2.462	364.916	364.518	18.343			

Opomba: *V letu 2023 je bilo naknadno zmanjšano število zahtevkov v reševanju na 31. 12. 2022 za 2778 na 48.413. Na področju MZ zahtevkov I. stopnje se je število zmanjšalo za 966 zaradi ugotovitve, da so bili zahtevki predhodno rešeni. Na področju ostalih zahtevkov in storitev pri posredovanju za tujo pokojnino se je število zmanjšalo za 1812 zaradi izločitve zahtevkov v dolgotrajnem roku, ker zavod čaka na podatke in teh zahtevkov ne more rešiti.

V letu 2023 je bil dotok vseh zahtevkov in storitev za 3,8 odstotka višji kot v letu 2022, število rešenih zahtevkov pa za 5,5 odstotka višje kot v letu 2022. Ob koncu leta 2023 je v reševanju ostalo 49.082 zahtevkov, konec leta 2022 pa 48.413 zahtevkov.

Na področju priznanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja na I. stopnji je bil dotok zahtevkov v letu 2023 za 5 odstotkov višji kot leta 2022. Rešenih je bilo za 8,5 odstotka več zahtevkov, kot leta 2022 in za 8,6 odstotka več, kot je bilo načrtovano. Ob koncu leta 2023 je v reševanju ostalo 20.737 zahtevkov, konec leta 2022 pa 21.472 zahtevkov.

Dotok zahtevkov iz mednarodnega zavarovanja na I. stopnji je bil v letu 2023 za 6,8 odstotka višji, kot je bil leta 2022. Rešenih je bilo za 8,1 odstotka več zahtevkov, kot leta 2022 in za 18,1 odstotka več, kot je bilo načrtovano. V reševanju je konec leta 2023 ostalo za 7540 zahtevkov, konec leta 2022 pa 7085 zahtevkov.

Višji dotok je razviden tudi pri zahtevkih za varstvo pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zavod je v letu 2023 prejel 6061 zahtevkov, v letu 2022 pa 5454 zahtevkov. Rešenih je bilo za 20,5 odstotka več zahtevkov kot v letu 2022 in za 10,2 odstotka več zahtevkov od načrtovanih. Ob koncu leta 2023 je ostalo v reševanju 2462 zahtevkov, ob koncu leta 2022 pa 1911 zahtevkov.

Ostali zahtevki in storitve niso uvrščeni med pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Podatki o gibanju teh zahtevkov kažejo, da se je število vloženih in rešenih zadev višalo, posledično se je nekoliko tudi povečalo število nerešenih zahtevkov.

Preglednica IV.9

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKOV ALI STORITEV	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
1. Uveljavljanje pravic iz PIZ na I. stopnji	134.221	145.579	134.000	108,6	108,5
2. Uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja na I. stopnji	17.471	18.888	16.000	118,1	108,1
3. Pritožbe	4.574	5.510	5.000	110,2	120,5
SKUPAJ (1+2+3)	156.266	169.977	155.000	109,7	108,8
4. Drugi zahtevki in storitve	350.466	364.518	316.000	115,4	104,0
SKUPAJ (1+2+3+4)	506.732	534.495	471.000	113,5	105,5

Zavod je v letu 2023 rešil oziroma opravil 534.495 zahtevkov in storitev. Z navedeno realizacijo je za 13,5 odstotka presegel načrtovano število rešenih zahtevkov v višini 471.000. Število rešenih zahtevkov pa je bilo za 5,5 odstotka višje kot v letu 2022.

IV.2.2.1 Uveljavljanje pravic iz PIZ na I. stopnji

Pri uveljavljanju pravic iz PIZ na I. stopnji je dotok zahtevkov v letu 2023 znašal 144.844, kar je za 15 odstotkov več od načrtovanega in za 5 odstotkov več kot v predhodnem letu. Zavod je v letu 2023 rešil 145.579 zahtevkov, kar je za 8,5 odstotka več kot v predhodnem letu in za 8,6 odstotka več, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

Preglednica IV.10

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKA	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
1. POKOJNINE					
Starostna in predčasna - prvi	19.298	22.635	19.500	116,1	117,3
Starostna in predčasna - ponovni	997	907	1.000	90,7	91,0
Pokojnina - 20 % in 40 %	11.743	12.898	10.000	129,0	109,8
Delna pokojnina	999	1.334	1.000	133,4	133,5
SKUPAJ	33.037	37.774	31.500	119,9	114,3
Invalidska - prvi	1.587	1.801	1.500	120,1	113,5
Invalidska - ponovni	84	76	100	76,0	90,5
SKUPAJ	1.671	1.877	1.600	117,3	112,3
Družinska po zavarovancu	533	568	500	113,6	106,6
Družinska po upokoјjencu	221	191	200	95,5	86,4
Družinska - ponovni	786	666	600	111,0	84,7
SKUPAJ	1.540	1.425	1.300	109,6	92,5
Vdovska, del vdovske po zavarovancu	948	988	1.000	98,8	104,2
Vdovska, del vdovske po upokoјjencu	6.787	6.458	7.000	92,3	95,2
Vdovska, del vdovske - ponovni	317	328	300	109,3	103,5
SKUPAJ	8.052	7.774	8.300	93,7	96,5
Ustavitev pravice do pokojnine	11.109	14.123	11.000	128,4	127,1
Dokončna odmera pokojnine	11.751	11.846	16.000	74,0	100,8
Preračuni po ZPIZ-2H (dokupi in kmetje)	482	60			12,4
Preračuni po ZPIZ-2K	2.557	10			0,4
Preračuni po ZPIZ-2M	337	1.188			352,5
SKUPAJ	26.236	27.227	30.000	90,8	103,8
SKUPAJ POKOJNINE	70.536	76.077	72.700	104,6	107,9
2. PRAVICE IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA					
Razvrstitev po oceni IK	10.109	11.094	9.500	116,8	109,7
Nadomestilo - prvi	7.657	7.524	7.500	100,3	98,3
Nadomestilo - ponovni	1.193	1.611	1.000	161,1	135,0
Ustavitev pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja	7.906	8.905	8.000	111,3	112,6
Dokončna odmera nadomestila	434	94	1.000	9,4	21,7
SKUPAJ PRAVICE IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA	27.299	29.228	27.000	108,3	107,1
3. POKOJNINSKA DOBA					
Pokojninska doba, doba v SZK in dokup let	1.223	1.295	800	161,9	105,9
Lastnost zavarovanca	5.322	5.170	5.500	94,0	97,1
SKUPAJ POKOJNINSKA DOBA	6.545	6.465	6.300	102,6	98,8
4. DRUGE PRAVICE					
Invalidnina	13.754	15.386	13.000	118,4	111,9
Dodatek za pomoč in postrežbo	16.087	18.423	15.000	122,8	114,5
SKUPAJ DRUGE PRAVICE	29.841	33.809	28.000	120,7	113,3
SKUPAJ (1+2+3+4)	134.221	145.579	134.000	108,6	108,5

IV.2.2.1.1 Uveljavljanje pravice do pokojnine

Dotok zahtevkov za priznanje pravice do pokojnine je v letu 2023 znašal 75.072 in je bil v primerjavi z letom 2022, ko je dotok znašal 72.327, za 3,8 odstotka višji. Rešenih je bilo 76.077 zahtevkov, kar je 7,9 odstotka več v primerjavi z letom 2022, ko je bilo rešenih 70.536 zahtevkov za priznanje pravice do pokojnine. S takšno realizacijo je zavod za 4,6 odstotka presegel načrt 72.700 rešenih zahtevkov na področju uveljavljanja pravice do pokojnine. Ob koncu leta je v reševanju ostalo 8304 zahtevkov.

V letu 2023 je bil dotok zahtevkov za starostno in predčasno, izplačilo 20 odstotkov in 40 odstotkov starostne in delne pokojnine za 7,7 odstotka višji kot v letu 2022, in sicer je znašal 37.444 zahtevkov. Rešenih je bilo 37.774 zahtevkov, kar je v primerjavi z letom 2022 za 14,3 odstotka več tovrstnih zahtevkov. Ob koncu leta 2023 je ostalo v reševanju 6018 zahtevkov.

IV.2.2.1.2 Uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja

Dotok zahtevkov za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja je v letu 2023 znašal 28.975 zahtevkov, kar je 1,7 odstotka več kot v letu 2022. Rešenih je bilo 29.228 zahtevkov, v letu 2022 pa 27.299. Število rešenih zahtevkov je bilo za 8,3 odstotka nad načrtovanimi 27.000 rešenimi zahtevki. Ob koncu leta 2023 je v reševanju ostalo 8597 zahtevkov.

IV.2.2.1.3 Poklicna rehabilitacija in ohranitev zaposlitev delovnih invalidov

Poklicna rehabilitacija se izvaja na dveh lokacijah, in sicer za vzhodno Slovenijo na OE in IK Celje in za zahodno Slovenijo na OE in IK Ljubljana.

Na predlog predsednikov IK Celje in IK Ljubljana je bilo na predstavitev PR povabljenih 648 zavarovancev (v letu 2022 jih je bilo 659), med katerimi so 404 izkazali interes, da bi s pomočjo instituta PR ohranili zaposlitev po nastali spremembi v zdravstvenem stanju (v letu 2022 je bilo takšnih oseb 392). Vsi so bili napoteni k izvajalcem zaposlitvene rehabilitacije, da strokovno predlagajo najprimernejšo obliko in način izvedbe PR. Zavod od strokovnih timov pričakuje optimalne predloge rešitev za ohranitev zaposlitve za posameznega zavarovanca. PR je bila predlagana le v 162 primerih (v letu 2022 167), od teh je bilo potrebno 24 primerov posredovati v dopolnitev oz. v dodatno obravnavo.

Še vedno ostaja problem neažurno posredovanje poročil s strani izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije, kajti več kot 200 zavarovancev in posledično njihovih delodajalcev čaka na najprimernejšo rešitev izvedbe PR. Dolgotrajna obravnavo, ki je tudi v nasprotju s pogodbenimi obveznostmi izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije, podaljšuje celotni postopek PR.

31. decembra 2023 je bilo v PR vključenih 233 zavarovancev (v letu 2022 211).

V letu 2023 je bilo podpisanih 14 odstotkov več pogodb o PR kot v letu 2022. Rehabilitiralo se je 85 moških in 67 žensk, rehabilitantov je še vedno največ v starostni skupini od 41 do 50 let (43 odstotkov), nato od 31 do 40 let (35 odstotkov), sledijo starejši nad 51 let starosti (10 odstotkov), za njimi so od 26 do 30 let (7 odstotkov), najmanj pa je starih do 25 let (5 odstotkov).

Oblike in načini PR so se v letu 2023 glede na leto 2022 spremenili:

- za 2 odstotka se je zvišalo izobraževanje na ustreznih šolah (v letu 2022 se je za 10,2 odstotka znižalo),
- za 0,5 odstotka se je znižalo izobraževanje ob delu (v letu 2022 se je za 1,8 odstotka zvišalo),
- za 2,2 odstotka se je znižalo usposabljanje s praktičnim delom na ustreznem delovnem mestu (v letu 2022 se je za 1,5 odstotka znižalo),

- za 8 odstotkov se je zvišalo kratkotrajno usposabljanje in izobraževanje (v letu 2022 se je za 7,7 odstotka znižalo) in
- za 7,3 odstotka se je znižala prilagoditev delovnega mesta z ustreznimi tehničnimi pripomočki (v letu 2022 se je za 17,6 odstotkov zvišala).

V letu 2023 je PR uspešno končalo 133 zavarovancev, devetim to ni uspelo (vsi naj bi se rehabilitirali z izobraževanjem), v enem primeru pa se zavarovancu ni prilagodilo delovnega mesta, ker se je njegovo zdravstveno stanje bistveno poslabšalo in je pridobil invalidsko pokojnino.

Na dan 31. 12. 2023 je bilo pozitivno izdanih 13 pogodb o sofinanciranju prilagoditve delovnega mesta v zvezi z ohranitvijo zaposlitve delovnega invalida. Pogodbe so bile sklenjene z 12 različnimi delodajalci. Najvišji odobren znesek po pogodbi je znašal 4.038,30 evra, najnižji pa 134,08 evra. Skupni znesek vseh sklenjenih pogodb je znašal 25.987,51 evra.

V okviru ukrepov za ohranitev zaposlitve invalidov je zavod sofinanciral stroške usposabljanja v 6 primerih. Pogodbe so bile sklenjene s 4 različnimi delodajalci. Najdaljše usposabljanje je bilo sklenjeno za 6 mesecev, najkrajše pa za 2 meseca. Najvišji znesek sofinanciranja po pogodbi je znašal 2.868,16 evra, najnižji pa 952,702 evra. Vrednost vseh sklenjenih pogodb je znašala 11.121,76 evra.

IV.2.2.1.4 Uveljavljanje pokojninske dobe

Dotok zahtevkov na področju pokojninske dobe je bil v letu 2023 za 4 odstotke višji kot v preteklem letu in je znašal 6768 zahtevkov. V letu 2023 je bilo rešenih 1,2 odstotka manj zahtevkov za priznanje pokojninske dobe kot v letu 2022. Zavodu je ob koncu leta 2023 na tem področju ostalo 1203 nerešenih zahtevkov.

IV.2.2.1.5 Druge pravice

Dotok zahtevkov za priznanje pravice do invalidnine ter DPP je v letu 2023 znašal 34.029 zahtevkov in je bil za 11,2 odstotka višji kot v letu 2022. Rešenih je bilo 33.809 zahtevkov oziroma 20,7 odstotka več od načrtovanih, v primerjavi z letom 2022 pa je bilo rešenih za 13,3 odstotka več zahtevkov. V reševanju je ob koncu leta 2023 ostalo 2633 zahtevkov.

IV.2.2.2 Uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja na I. stopnji

V letu 2023 je bil dotok zahtevkov za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja izražen v višini 19.343 zahtevkov in je za 6,8 odstotka višji kot v letu 2022. Rešenih je bilo 18.888 zahtevkov, kar je za 8,1 odstotka več kot v letu 2022 oziroma za 18,1 odstotka nad načrtovanim. V reševanju je ob koncu leta 2023 ostalo 7540 zahtevkov.

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKA	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
1. POKOJNINE					
Starostna - prvi	3.120	3.062	3.000	102,1	98,1
E starostna - prvi	4.367	4.874	4.300	113,3	111,6
Starostna, E starostna - ponovni	901	773	800	96,6	85,8
Pokojnina - 20 % in 40 %	726	886	600	147,7	122,0
Delna pokojnina	69	122	100	122,0	176,8
SKUPAJ	9.183	9.717	8.800	110,4	105,8
Razvrstitev po oceni IK	722	982	550	178,5	136,0
Invalidska - prvi	322	335	300	111,7	104,0
E invalidska - prvi	850	1.008	850	118,6	118,6
Invalidska, E invalidska - ponovni, nadomestilo iz invalidskega zavarovanja	154	137	100	137,0	89,0
SKUPAJ	2.048	2.462	1.800	136,8	120,2
Družinska, vdovska, del vdovske po zavarovancu	501	546	450	121,3	109,0
Družinska, vdovska, del vdovske po upokojencu	819	790	700	112,9	96,5
E družinska, vdovska, del vdovske po zavarovancu	474	562	400	140,5	118,6
E družinska, vdovska, del vdovske po upokojencu	1.672	1.769	1.500	117,9	105,8
Družinska, vdovska, del vdovske, E-družinska, E-vdovska, E-del vdovske - ponovni	272	256	200	128,0	94,1
SKUPAJ	3.738	3.923	3.250	120,7	104,9
Preračun	142	75	150	58,0	52,8
Preračun italijanske pokojnine	19	12			63,2
Ustavitev pravice do pokojnine	790	895	650	137,7	113,3
Dokončna odmera pokojnine	930	812	800	101,5	87,3
SKUPAJ	1.881	1.794	1.600	112,1	95,4
SKUPAJ POKOJNINE	16.850	17.896	15.450	115,8	106,2
2. DRUGE PRAVICE					
Invalidnina	139	385	100	385,0	277,0
Dodatek za pomoč in postrežbo	482	607	450	134,9	125,9
SKUPAJ DRUGE PRAVICE	621	992	550	180,4	159,7
SKUPAJ (1+2)	17.471	18.888	16.000	118,1	108,1

IV.2.2.3 Pritožbe zoper odločbe I. stopnje

Dotok zahtevkov iz naslova varstva pravic je bil v letu 2023 za 11,1 odstotka višji kot v letu 2022, in sicer so strokovni delavci v reševanje prejeli 6061 pritožb. Rešenih je bilo 5510 pritožb, kar je za 20,5 odstotka več kot v letu 2022 in za 10,2 odstotka več od načrtovanega. Ob koncu leta 2023 je v reševanju ostalo 2462 nerešenih zadev, leta 2022 pa 1911 zadev.

Preglednica IV.12

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKA	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
PRITOŽBE IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA					
1. POKOJNINE					
Starostna, predčasna, delna	264	360	400	90,0	136,4
Invalidska	24	35	30	116,7	145,8
Družinska	21	24	80	143,8	114,3
Vdovska, del vdovske	68	91			133,8
Pokojnina - 20 % in 40 %	94	115	80	143,8	122,3
Ustavitev pravice do pokojnine	36	44	30	146,7	122,2
Preračuni po ZPIZ-2H (dokupi in kmetje)	70	1			1,4
Preračuni po ZPIZ-2K	30	0	50	16,0	0,0
Preračuni po ZPIZ-2M	0	7			-
SKUPAJ POKOJNINE	607	677	670	101,0	111,5
2. PRAVICE IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA					
Razvrstitev invalidnosti	1.713	2.034	1.800	113,0	118,7
Nadomestilo iz invalidskega zavarovanja	126	117	150	78,0	92,9
Ustavitev pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja	52	39	100	39,0	75,0
SKUPAJ PRAVICE IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA	1.891	2.190	2.050	106,8	115,8
3. POKOJNINSKA DOBA					
Pokojninska doba	21	28			133,3
Doba v SZK	7	9	20	190,0	128,6
Dokup let	1	1			-
Lastnost zavarovanja	83	85	60	141,7	102,4
SKUPAJ POKOJNINSKA DOBA	112	123	80	153,8	109,8
4. DRUGE PRAVICE					
Invalidnina	704	961	800	120,1	136,5
Dodatek za pomoč in postrežbo	852	1.109	1.000	110,9	130,2
SKUPAJ DRUGE PRAVICE	1.556	2.070	1.800	115,0	133,0
SKUPAJ (1+2+3+4)	4.166	5.060	4.600	110,0	121,5
PRITOŽBE IZ MEDNARODNEGA ZAVAROVANJA					
1. POKOJNINE					
Starostna, predčasna, delna	76	77			101,3
E starostna, predčasna, delna	122	90	200	90,5	73,8
Pokojnina - 20 % in 40 % in E pokojnina - 20 % in 40 %	12	14			116,7
Invalidska	19	34	70	90,0	178,9
E invalidska	32	29			90,6
Družinska, vdovska, del vdovske	43	44	70	111,4	102,3
E družinska, vdovska, del vdovske	29	34			117,2
Preračun pokojnine	2	0	10	70,0	0,0
Ustavitev pravice do pokojnine	6	7			116,7
SKUPAJ POKOJNINE	341	329	350	94,0	96,5
2. DRUGE PRAVICE					
Razvrstitev invalidnosti	12	23			191,7
Invalidnina	18	36	50	236,0	200,0
Dodatek za pomoč in postrežbo	30	59			196,7
SKUPAJ DRUGE PRAVICE	60	118	50	236,0	196,7
SKUPAJ (1+2)	401	447	400	111,8	111,5
PRITOŽBE MATIČNA EVIDENCA					
Vračilo prispevkov - 157. člen ZPIZ-2	7	3	-	-	42,9
SKUPAJ VSE PRITOŽBE	4.574	5.510	5.000	110,2	120,5

IV.2.2.4 Ostali zahtevki in storitve

Med ostale zahtevke in storitve zavoda so uvrščene zadeve, ki se izvajajo v okviru postopka za uveljavljanje in priznanje pravic na zahtevo zavarovanca ali po uradni dolžnosti.

V letu 2023 je dotok ostalih zahtevkov in storitev znašal 364.916, kar je za 3,1 odstotka več kot v predhodnem letu. Število rešenih ostalih zahtevkov in storitev je bilo v letu 2023 za 15,4 odstotka višje od načrtovanega in za 4 odstotke višje od realizacije v letu 2022.

Največ opravil s tega področja je tudi v letu 2023 prikazanih v delu izpisa obdobj zavarovanja, in sicer zavod je izdal 160.510 izpisov, kar je 0,7 odstotka več kot v letu 2022 in 7 odstotkov več, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

Sledijo opravila v delu izdaje informativnih izračunov datuma upokojitve in višine pokojnine. Zavod je v letu 2023 skupaj posredoval 113.430 informativnih izračunov, kar je za 1,1 odstotka manj kot v letu 2022 in za 18,4 odstotka več, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

Informativni izračuni datuma upokojitve in višine pokojnine še vedno predstavljajo za zavod precejšen delež v strukturi realizacije zahtevkov. Ob upoštevanju, da je zakonodaja s področja priznanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja zaradi številnih sprememb vedno bolj zahtevna, posledično tudi sami informativni izračuni predstavljajo vedno večjo obremenitev zaposlenih zavoda, tako v delu reševanja kot tudi zahtevnosti podajanja samih informacij strankam. V letu 2023 je znašal dotok zahtevkov s področja priznanja pravic 164.187 zahtevkov, dotok informativnih izračunov pa 111.800 zahtevkov, kar predstavlja 68,1 odstotka dotoka zahtevkov priznanja pravic in je nekoliko nižji kot leta 2022, ko je le-ta znašal 75 odstotkov. Višji dotok zahtevkov je posledica spreminjajoče se zakonodaje.

Stranke vlagajo informativne izračune tudi večkrat, poleg informativnih izračunov o pričakovani višini predčasne oziroma starostne pokojnine ter predvidenem datumu izpolnitve pogojev po določbah ZPIZ-2, ki jih mora zavod na podlagi šestega odstavka 140. člena ZPIZ-2, zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 58 let starosti, izdati po uradni dolžnosti. Stranke prav tako želijo informacije pridobiti čim prej, kar se kaže tudi pri časih izdaje le-teh. Izdaja informativnih izračunov pa bistveno vpliva na priznanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Preglednica IV.13

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2022 IN 2023					
VRSTA ZAHTEVKA	REALIZACIJA		NAČRT 2023	IZPOLNITEV NAČRTA (%)	INDEKS 2023/2022
	2022	2023			
Pripravljalni postopek za oceno delazmožnosti	9.856	10.034	9.000	111,5	101,8
Pripravljalni postopek za oceno DPP	16.111	17.119	15.500	110,4	106,3
Pripravljalni postopek za oceno TO	13.272	17.086	12.500	136,7	128,7
Pripravljalni postopek - prišteta doba	507	609	400	152,3	120,1
Poklicna rehabilitacija	342	320	200	160,0	93,6
Spremljanje poklicne rehabilitacije	123	105	100	105,0	85,4
Kontrolni pregled	1.518	1.257	1.300	96,7	82,8
Dopolnilno mnenje	4.619	4.943	4.600	107,5	107,0
Povrnitev stroškov pri postopku ocene IK	428	587	400	146,8	137,1
SKUPAJ	46.776	52.060	44.000	118,3	111,3
Informativni izračun datuma upokojitve - ZPIZ-2	25.269	24.745			97,9
Informativni izračun datuma upokojitve - ZPIZ-1	1.328	604	30.000	104,3	45,5
Ponovni informativni izračun datuma upokojitve	6.536	5.955			91,1
Informativni izračun višine pokojnine - ZPIZ-2	24.752	24.612			99,4
Informativni izračun višine pokojnine - ZPIZ-1	1.110	559	28.000	112,6	50,4
Ponovni informativni izračun višine pokojnine	6.820	6.346			93,0
Informativni izračun datuma upokojitve - ZPIZ-2 (MZ)	3.114	3.480			111,8
Informativni izračun datuma upokojitve - ZPIZ-1 (MZ)	203	126	3.500	115,9	62,1
Ponovni informativni izračun datuma upokojitve (MZ)	457	449			98,2
Informativni izračun višine pokojnine - ZPIZ-2 (MZ)	3.039	3.472			114,2
Informativni izračun višine pokojnine - ZPIZ-1 (MZ)	156	110	3.000	135,6	70,5
Ponovni informativni izračun višine pokojnine (MZ)	462	486			105,2
Informativni izračun višine pokojnine 140. člen - prvi	25.363	27.829			109,7
Informativni izračun višine pokojnine 140. člen - ponovni	437	352	22.000	128,1	80,5
Dodatni informativni izračun višine pokojnine	4.072	4.535	-	-	111,4
Infor. izračun dat. upokojitve ZUJF, 114. člen ZDR in nadomestila	9.254	7.091	7.500	94,5	76,6
Informativni izračun za poklicno pokojnino	2.289	2.679	1.800	148,8	117,0
SKUPAJ	114.661	113.430	95.800	118,4	98,9
Izračun pokojninske dobe	2.980	1.667	3.500	49,3	55,9
Ponovni izračun pokojninske dobe	79	57			72,2
Posredovanje slovenske in ugotavljanje tuje dobe	5.322	6.824	5.000	136,5	128,2
Posredovanje dokumentacije	2.912	2.655	3.000	88,5	91,2
Posredovanje za tujo pokojnino	8.008	13.841	6.000	230,7	172,8
SKUPAJ	19.301	25.044	17.500	143,1	129,8
Preplačila	3.125	3.435	3.000	114,5	109,9
Pravna pomoč	276	179	250	71,6	64,9
Odgovor o pravicah iz PIZ	6.956	9.860	5.450	180,9	141,7
Izpis obdobja zavarovanja	159.371	160.510	150.000	107,0	100,7
SKUPAJ	169.728	173.984	158.700	109,6	102,5
SKUPAJ VSE	350.466	364.518	316.000	115,4	104,0

IV.2.2.5 Trajanje postopkov za priznanje pravic

Čas trajanja postopkov za reševanje zahtevkov obsega čas od vložitve zahtevka do odpreme zadeve zavarovancu. Zavod mora izdati odločbo v dveh mesecih od prejema vloge.

Daljši roki za izdajo odločb veljajo, kadar se odloča o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z uporabo mednarodnih pogodb, ko je rok za izdajo odločbe šest mesecev, šteto od prejema zadeve od tujega nosilca zavarovanja.

Če je za ugotovitev pravic iz invalidskega zavarovanja potrebno izvedensko mnenje, mora zavod izdati odločbo v štirih mesecih od dneva uvedbe postopka, pri čemer je postopek uveden takrat,

ko zavod prejme zahtevo s popolno delovno dokumentacijo zavarovanca ter medicinsko dokumentacijo o njegovem zdravstvenem stanju in o njegovi delovni zmožnosti.

IV.2.2.5.1 Trajanje postopkov iz PIZ na I. stopnji

V letu 2023 je povprečni čas reševanja zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji znašal 79 dni in je za 2 dni krajši kot leta 2022.

Zavod je v letu 2023 v povprečju reševal zahtevke, v zvezi s pravicami do starostne, predčasne in delne pokojnine ter 40 odstotkov starostne pokojnine, 56 dni, kar je enako kot v letu 2022.

Primerjave povprečnih časov reševanja zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji po vrstah pravic znašajo pri:

- starostnih, predčnih in delnih pokojninah 53 dni v letu 2023, 54 dni v letu 2022,
- invalidskih pokojninah 69 dni v letu 2023, 70 dni v letu 2022,
- družinskih pokojninah 75 dni v letu 2023, 71 dni v letu 2022,
- vdovskih pokojninah (z delom vdovskih pokojnin) 73 dni v letu 2023, 74 dni v letu 2022,
- razvrstitvah po oceni na IK - ocena na invalidski komisiji 150 dni v letu 2023, 153 dni v letu 2022, od tega razvrstitvena odločba 37 dni v letu 2023, 40 dni v letu 2022 (rok 4 mesece),
- nadomestilih iz invalidskega zavarovanja 48 dni v letu 2023 in 50 dni v letu 2022,
- pokojninski dobi 72 dni v letu 2023, 64 dni v letu 2022 in
- drugih pravicah 142 dni v letu 2023, 143 dni v letu 2022.

Zavod v postopkih priznanja pravic iz invalidskega zavarovanja, DPP in invalidnine predhodno izvede pripravljalni postopek pred oceno invalidske komisije, v katerem strokovni delavci od delodajalcev pridobijo manjkajočo delovno dokumentacijo, od zdravnikov specialistov ali osebnega zdravnika zavarovanca pa manjkajočo medicinsko dokumentacijo. Čas pridobivanja podatkov za oceno delazmožnosti ne sodi v zakonsko določen čas reševanja zahtevkov. Zavod kljub temu spremlja navedeni čas, da čim hitreje reši ta postopek in s tem pripravi prehod v naslednjo fazo reševanja zadeve. V povprečju je v letu 2023 čas za pridobitev in pripravo dokumentacije s področja PIZ znašal 54 dni, kar je en dan manj kot v predhodnem letu, za pridobitev in pripravo dokumentacije s področja mednarodnega zavarovanja pa 98 dni, kar je 2 dni manj kot v letu 2022.

Zavod iz zgoraj navedenega razloga spremlja tudi vmesni povprečni čas trajanja postopka za oceno na invalidski komisiji, ki zajema čas od popolne medicinske in delovne dokumentacije do podaje izvedenskega mnenja. V letu 2023 se je ta čas skrajšal na 113 dni iz 117 dni v letu 2022.

Reševanje informativnih izračunov datuma izpolnitve pogojev za predčasno oziroma starostno pokojnino in višine pokojnine na področju PIZ je v letu 2023 v povprečju trajalo 57 dni, v letu 2022 pa 56 dni. Na področju mednarodnega zavarovanja je bil čas reševanja informativnih izračunov v letu 2023 109 dni, v letu 2022 pa 96 dni.

V zakonitem roku dveh oziroma štirih mesecev je bilo v letu 2023 na zavodu skupaj rešenih 64,2 odstotka zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji, kar je za 2,3 odstotne točke več kot leta 2022.

Delež zadev, rešenih v roku, znaša pri:

- starostnih, predčnih in delnih pokojninah 73 odstotkov v letu 2023, 73,4 odstotka v letu 2022,
- invalidskih pokojninah 61,3 odstotka v letu 2023, 61,2 odstotka v letu 2022,
- družinskih pokojninah 62,7 odstotka v letu 2023, 62,3 odstotka v letu 2022,
- vdovskih pokojninah (vključno z delom vdovskih pokojnin) 57,4 odstotka v letu 2023, 54,8 odstotka v letu 2022,
- razvrstitvah po oceni na IK (ocena na invalidski komisiji in razvrstitvena odločba) 39,6 odstotka v letu 2023, 34,2 odstotka v letu 2022,

- nadomestilih iz invalidskega zavarovanja 72,5 odstotka v letu 2023, 70 odstotkov v letu 2022,
- pokojninski dobi 63,4 odstotka v letu 2023, 66,9 odstotka v letu 2022 ter
- drugih pravicah 44 odstotkov v letu 2023, 40,3 odstotka v letu 2022.

IV.2.2.5.2 Trajanje postopkov iz mednarodnega zavarovanja na I. stopnji

V postopkih uveljavljanja pravic iz mednarodnega zavarovanja je zakonsko določen šestmesečni rok rešitve. Z vključitvijo tujega nosilca zavarovanja v postopek in s tem povezanega dopisovanja ter zbiranja dokazil se časi reševanja v nekaterih primerih podaljšujejo, ker zavod na podatke iz tujine praviloma čaka več mesecev. V letu 2023 je povprečni čas reševanja zahtevkov s področja uveljavljanja pravic iz mednarodnega zavarovanja znašal 119 dni, kar je 7 dni več kot v letu 2022, ko je povprečni čas znašal 112 dni.

V zakonitem roku šestih mesecev je bilo skupaj rešenih 80,6 odstotka zahtevkov, kar je za 1,8 odstotne točke manj kot v letu 2022 in za 4,4 odstotne točke manj, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

IV.2.2.5.3 Trajanje pritožbenih postopkov

Za ugotavljanje povprečnih časov trajanja pritožbenih postopkov velja podoben način zajemanja podatkov kot pri uveljavljanju pravic na I. stopnji. Upošteva se čas od vložitve zahtevka do odpreme odločbe, v primeru reševanja invalidskih zadev pa je vključen tudi čas za podajo izvedenskega mnenja na invalidski komisiji II. stopnje.

Pri reševanju pritožbenih zahtevkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se je povprečni čas v primerjavi z letom 2022 podaljšal, in sicer s 109 dni na 152 dni v letu 2023.

Tudi pri reševanju pritožb iz mednarodnega zavarovanja se je povprečni čas v primerjavi z letom 2022 podaljšal, in sicer s 101 dneva na 119 dni v letu 2023.

Zavod je na področju pritoženih postopkov PIZ v zakonitem roku rešil 21 odstotkov zahtevkov, kar je 44 odstotnih točk manj od načrtovanih za leto 2023 in za 39,3 odstotne točke manj zahtevkov rešenih v roku v primerjavi z letom 2022, ko je bilo na tem področju v roku rešenih 60,3 odstotka zahtevkov.

Na področju reševanja pritožb v okviru mednarodnega zavarovanja pa je bilo v zakonitem roku rešenih 82,1 odstotka zahtevkov, s čimer je zavod na tem področju za 2,9 odstotne točke pod zastavljenim načrtom. V letu 2023 je zavod na tem področju v roku rešil za 5,2 odstotne točke manj zahtevkov v primerjavi z letom 2022, ko je zavod v roku rešil 87,3 odstotka zahtevkov.

IV.2.2.6 Opravljene kontrole in ugotovljene napake pri reševanju zahtevkov

V letu 2023 je bilo opravljenih skupaj 24.587 kontrol v postopkih priznanja pravic s pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter postopkih s področja matične evidence, kar je 2,1 odstotka več kot v letu 2022, ko je zavod opravil 24.077 kontrol.

Zavod je za leto 2023 načrtoval 20.000 opravljenih kontrol. Načrtovani cilj je presežen za 22,9 odstotka.

V letu 2023 je bilo v okviru izvedbe kontrole ugotovljenih oziroma zabeleženih 2,4 odstotka napak, ki imajo vpliv na samo pravilnost izdane odločbe in vodenja postopka, kar je 0,7 odstotne točke manj kot v letu 2022, ko je bilo zabeleženih 3,1 odstotka tovrstnih napak. Namen kontrole

je, da se še pred izdajo odločbe in posredovanjem stranki, preveri pravilnost odločitve in odpravi morebitne napake. Večje število opravljenih kontrol od načrtovanih v letošnjem letu je posledica velike fluktuacije in posledično večjega števila strokovnih delavcev, ki se uvajajo v delo in imajo posledično povečano kontrolo.

IV.2.2.7 Revizija

Revizija prvostopenjskih pozitivnih odločb, ki se opravi po uradni dolžnosti, je zakonsko predpisana oblika nadzora nad izvajanjem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, vključno z izvajanjem mednarodnega zavarovanja. Kot izredno pravno sredstvo omogoča drugostopenjskemu organu, da preizkusi zakonitost in pravilnost tudi tistih pozitivnih odločb prvostopenjskega organa, ki niso bile izpodbijane s pritožbo. V primeru, da je zoper odločbo območne enote vložena pritožba, se odloči o pritožbi in reviziji z isto odločbo.

Preglednica IV.14

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2023				
VRSTA ODLOČBE	ODLOČBE		VSE REVIZIJE	
	POZITIVNE	SKUPAJ	ŠTEVILO VSEH REVIZIJ	DELEŽ V %
Pokojnine	56.635	60.739	9.878	17,4
Pokojninska doba	823	1291	167	20,3
Pravice iz invalidskega zavarovanja	13.956	21.348	3.581	25,7
Ostalo	18.590	33.679	3.410	18,3
SKUPAJ PIZ	90.004	117.057	17.036	18,9
Pokojnine	11.471	16.964	1.403	12,2
Ostalo	607	987	265	43,7
SKUPAJ MZ	12.078	17.951	1.668	13,8
SKUPAJ PIZ in MZ	102.082	135.008	18.704	18,3

REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVLJENE STORITVE, 2023							
VRSTA ODLOČBE	ŠTEVILO OPRAVLJENIH REVIZIJ	VRSTE REŠITEV V ŠTEVILU IN ODSOTKU					
		ŠTEVILO POTRJENIH ODLOČB	% POTRJE- NIH	ŠEVILO SPREME- NJNIH ODLOČB	% SPREME- NJNIH	ŠTEVILO ODPRA- VLJENIH, RAZVELJA- VLJENIH ODLOČB	% ODPRA- VLJENIH, RAZVELJA- VLJENIH
Starostna in predčasna pokojnina	6.482	6.347	97,9	121	1,9	14	0,2
Invalidska pokojnina	604	583	96,5	20	3,3	1	0,2
Družinska, vdovska, del vdovske pokojnine	2.792	2.758	98,8	28	1,0	6	0,2
Razvrstitev po oceni IK	1.762	991	56,2	769	43,6	2	0,1
Nadomestila iz invalidskega zavarovanja	1.819	1.797	98,8	21	1,2	1	0,1
Pokojninska doba z dokupom let	167	153	91,6	13	7,8	1	0,6
Invalidnina	741	668	90,1	72	9,7	1	0,1
Dodatek za pomoč in postrežbo	2.669	2.547	95,4	122	4,6	0	0,0
SKUPAJ PIZ	17.036	15.844	93,0	1.166	6,8	26	0,2
Starostna in predčasna pokojnina	607	574	94,6	23	3,8	10	1,6
E starostna in predčasna pokojnina	442	415	93,9	18	4,1	9	2,0
Invalidska pokojnina	22	21	95,5	1	4,5	0	0,0
E invalidska pokojnina	35	35	100,0	0	0,0	0	0,0
Družinska, vdovska, del vdovske pokojnine	92	89	96,7	3	3,3	0	0,0
E družinska, vdovska, del vdovske pokojnine	201	200	99,5	1	0,5	0	0,0
Preračun pokojnin po 37., 38. čl.	0	0	-	0	-	0	-
Preračun pokojnin po Uredbi 94., 118. čl.	0	0	-	0	-	0	-
Invalidnina	23	15	65,2	8	34,8	0	0
Dodatek za pomoč in postrežbo	242	231	95,5	11	4,5	0	0
Razvrstitev po oceni IK	3	3	100,0	0	0,0	0	0
Nadomestilo iz invalidskega zavarovanja	1	1	100,0	0	0,0	0	0
SKUPAJ MZ	1.668	1.584	95,0	65	3,9	19	1,1
SKUPAJ PIZ IN MZ	18.704	17.428	93,2	1.231	6,6	45	0,2

V letu 2023 je zavod skupaj opravil 18.704 revizij izdanih pozitivnih odločb, od teh 17.036 iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in 1668 revizij s področja mednarodnega zavarovanja. Delež opravljenih revizij prvostopenjskih odločb znaša 18,3 odstotka, s čimer ni bil dosežen načrtovani plan, ki je bil določen v višini 23 odstotkov. V letu 2022 je zavod skupaj opravil 23.614 revizij, kar pomeni, da je bilo v letu 2023 opravljenih za 4910 revizij manj. Tako znaša delež opravljenih revizij v letu 2023 na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja 18,9 odstotka, medtem ko na področju mednarodnega zavarovanja 13,8 odstotka. Delež opravljenih revizij na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot tudi mednarodnega zavarovanja je bil nižji od načrtovanega, kar je posledica tega, da je bilo v letu 2023 izdanih več pozitivnih odločb, kot je bilo načrtovano. Načrtovano je bilo, da bo izdanih 94.000 pozitivnih odločb, dejansko pa je bilo izdanih 102.082 pozitivnih odločb. Nadalje je nižji odstotek opravljenih revizij posledica kadrovskih težav, in sicer zmanjšanja števila strokovnih delavcev in daljših bolniških odsotnosti strokovnih delavcev, ki so opravljali revizijo.

Od 18.704 v reviziji pregledanih pozitivnih prvostopenjskih odločb je bilo potrjenih 17.428 odločb, kar pomeni 93,2 odstotka, spremenjenih 1.231 odločb (6,6 odstotka) in razveljavljenih

oziroma odpravljenih 45 odločb (0,2 odstotka). Delež v reviziji potrjenih odločb na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja znaša 93 odstotkov (95,6 odstotka v letu 2022), delež na področju mednarodnega zavarovanja pa 95 odstotkov (95,4 odstotka v letu 2022).

Najpogostejši razlogi za spremembo, razveljavitev ali odpravo prvostopenjskih odločb so bili:

- napake pri oblikovanju in izračunu pokojninske osnove, tako pri odmeri starostne, invalidske, vdovske oziroma družinske pokojnine kot tudi pri odmeri nadomestil iz invalidskega zavarovanja;
- nepravilno izračunana skupna pokojninska doba;
- nepravilna odmera starostne ali predčasne pokojnine zaradi neupoštevanja dodatnega odmernega odstotka za otroke;
- nepravilna odmera starostne pokojnine zaradi upoštevanja dodatnega odmernega odstotka za otroke, čeprav se dodatni odmerni odstotek za otroke ne bi smel upoštevati;
- nepravilna odmera starostne pokojnine zaradi upoštevanja otrok za znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, namesto za dodatni odmerni odstotek, kar je za zavarovanca/zavarovanko ugodneje;
- nepravilno odmerjena vdovska ali del vdovske zaradi upoštevanja napačne osnove za odmero vdovske pokojnine;
- pomanjkljivo preverjanje prenehanja zavarovanja v tujini;
- napačno upoštevanje tuje dobe.

IV.2.2.8 Zastopanje v zadevah PIZ

V letu 2023 je bilo pri DSS razpisanih 787 obravnav, od tega je bilo 159 obravnav preklicanih. Opravljenih je bilo 628 obravnav s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja (908 v letu 2022). Zavod se je udeležil 627 obravnav, kar znaša 99,8 odstotka. Število opravljenih obravnav se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za 30,8 odstotka.

Poleg zastopanja je bilo s strani zavoda v letu 2023 vloženi 373 odgovorov na tožbe (6,3 odstotka več kot leta 2022), 33 pritožb (54,2 odstotka manj kot leta 2022), 1 revizija in 1 predlog za dopustitev revizije.

V letu 2023 je bilo s strani zavarovancev vloženi največ tožb s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj je bilo kar 87,9 odstotka (328) odgovorov na tožbe pripravljenih s tega področja. Sledijo odgovori na tožbe s področja mednarodnega zavarovanja 5,6 odstotka (21) in matične evidence in prispevkov 6,4 odstotka (24). Število vloženi tožb zavarovancev zoper zavod s področja PIZ se je v primerjavi z letom 2022 povečalo za 2,8 odstotka.

Zavod je v letu 2023 s strani DSS prejel 411 sodb (od tega 325 sodb DSS, 84 sodb VDSS in 2 sodbi VS RS) ter 973 sklepov. Zoper 33 sodnih odločb (14 sodb in 19 sklepov) prvostopenjskega sodišča je zavod v letu 2023 vložil pritožbo. V 95,7 odstotka zadev je bil izid socialnega spora na DSS za zavod sprejemljiv oziroma ugoden in ni bila vložena pritožba zoper sodbo. Iz strukture pritožb lahko povzamemo, da je bilo vloženi 94 odstotkov pritožb s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, 3 odstotke pritožb s področja matične evidence zavarovancev in prispevkov in 3 odstotke pritožb s področja mednarodnega zavarovanja. V letu 2023 je bilo s strani zavarovancev zoper sodne odločbe vloženi 90 pritožb.

Od 72 vloženi pritožb na VDSS (30 zoper sodbe in 42 zoper sklepe) v letu 2022 je bilo 50 pritožbam zavoda ugodeno ali delno ugodeno, kar pomeni 69,5-odstotno uspešnost v pritožbah, ob upoštevanju, da so 4 pritožbe še nerešene, 18 pritožb zavoda pa je bilo zavrnenih. Pritožbe so zelo raznovrstne, na kar vpliva tudi veliko število novel ZPIZ-2. Nekaj pritožb zavoda je bilo zavrnenih zaradi drugačne dokazne ocene zunajzakonske skupnosti pri pravici do vdovske pokojnine (Psp 116/2022), zaradi drugačne ocene invalidnosti (Psp 15/2023) in drugačnega stališča glede priznanja pravice do nadomestila za invalidnost (Psp 307/2022, Psp 240/2022), zaradi drugačne ocene vzroka za nastanek invalidnosti (Psp 242/2022), zaradi drugačnega stališča glede lastnosti zavarovanca (zavarovanje v Sloveniji in zaposlitev v instituciji EU – Psp 336/2022), nekaj tudi zaradi drugačne razlage stroškov za izvedbo dokaza z izvedencem (Psp 131/2022, Psp 160/2022) ali drugačnega vrednotenja vlog pri stroških postopka (Psp 92/2022).

Ugodeno pa je bilo med drugim pritožbam glede priznanja pravice do dodatka za pomoč in postrežbo, ki so bile vložene zaradi kršitev določb materialnega prava in ne zaradi dejanskega stanja (Psp 82/2022, Psp 154/2022, Psp 293/2022), glede razlage 6. odstavka 37. člena ZPIZ-2 pred veljavnostjo novele ZPIZ-2G – ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe (Psp 74/2022), v zvezi z znižanjem starostne meje pri pravici do starostne pokojnine (Psp 280/2022), glede pravice do izplačila 40 odstotkov starostne pokojnine in vključenosti v obvezno zavarovanje v Republiki Sloveniji (Psp 222/2022), glede nemožnosti kombinacij različnih predpisov (Psp 282/2022), glede pravice do nadomestila za invalidnost, ki pripada, ko so izpolnjeni vsi zakonski pogoji (Psp 32/2023), glede pravice do vdovske pokojnine, ki se ne prenese na dediče, če ni bila priznana pred smrtjo (Psp 115/2022), ugodeno pa je bilo tudi številnim pritožbam zoper stroške sodnega postopka (Psp 59/2022, Psp 113/2022, Psp 137/2022, Psp 119/2022, Psp 164/2022, Psp 198/2022, Psp 263/2022, Psp 244/2022, Psp 326/2022, Psp 324/2022)¹⁸.

IV.2.2.9 Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi

V letu 2023 je bilo pri komisiji MDDSZ za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi (komisija), ki deluje na podlagi tretjega odstavka 429. člena ZPIZ-2 in 103. člena ZPIZ-1, število na novo vloženih predlogov za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi 447. Skupaj s 43 predlogi iz leta 2022, ki do konca leta 2022 še niso bili rešeni, je bilo v reševanju 490 zadev, kar je 13,9 odstotka več kot v letu 2022, ko je bilo v reševanju 422 zadev.

Predlogi predlagateljev iz prvega in drugega odstavka 103. člena ZPIZ-1 se po 1. januarju 2018 vlagajo pri območnih službah ZRSZ, na območju katere ima delodajalec sedež, ZRSZ pa po izvedenem postopku komisiji pošlje predlog z delovno dokumentacijo z ugotovitvami in s predlogom ZRSZ o izpolnjevanju pogojev za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

V letu 2023 je imela komisija 38 sej in je rešila 445 zadev (kar je 17,4 odstotka več kot v letu 2022, ko je bilo rešenih 379 zadev), od tega 439 primerov glede na nameravane odpovedi pogodb o zaposlitvi delovnim invalidom, v 4 primerih pa invalidom, ki niso imeli statusa delovnega invalida. V 2 primerih sta bila vložena predloga za delavca, ki nista imela statusa invalida. Ob tem kaže poudariti, da je komisija obravnavala več zahtevnejših zadev, večkrat pa je bilo treba obravnave zadev tudi preložiti. Komisija je po preučitvi delovne dokumentacije z ugotovitvami in predlogom ZRSZ o izpolnjevanju pogojev za odpoved pogodbe o zaposlitvi v 8 primerih obravnave preložila, in sicer zaradi preverjanja večkratnega varstva pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi in zaradi pridobivanja dodatne dokumentacije. Na dan 31. december 2023 je bilo 45 nerešenih zadev, od teh je bila 1 zadeva že obravnavana na seji, obravnava pa je bila preložena.

Komisija je v 315 primerih (70,8 odstotka vseh rešenih zadev) ugotovila, da obstaja podlaga za odpoved pogodbe o zaposlitvi brez ponudbe nove pogodbe ter podala pozitivno mnenje, v 130 primerih (29,2 odstotka rešenih zadev) pa je podala negativno mnenje ali pa je zadeve rešila na drug način, brez podaje mnenja o podlagi za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

IV.2.3 Izvedenstvo

Izvedenski organi zavoda delujejo v okviru IK, ki dajejo v postopkih po ZPIZ-2 izvedenska mnenja o invalidnosti, potrebi po stalni pomoči in postrežbi drugega, telesni okvari ter o drugih pravicah iz invalidskega zavarovanja. Opravljajo tudi izvedensko delo za uveljavitev nekaterih pravic po drugih predpisih (npr. ocena telesne in/ali duševne prizadetosti za uveljavitev pravic po ZSVI, ocena zmožnosti za delo po ZSVarPre, ocena za uveljavljanje pravic do družinskega pomočnika po ZSV, podaja zdravniškega mnenja za potrebe izvajanja osebne asistencije ipd.) in za potrebe DSS.

¹⁸ V tem odstavku citirana sodna praksa je javno dostopna na spletnem naslovu: <https://www.sodnapraksa.si>

V letu 2023 so izvedenski organi obravnavali 57.017 zadev, kar je 17,3 odstotka več kot v letu 2022, in podali 66.106 izvedenskih mnenj, kar je 19,9 odstotka več kot v letu 2022. Večje število izvedenskih mnenj kot obravnav je posledica dejstva, da se v eni obravnavi lahko izda več izvedenskih mnenj.

IV.2.3.1 Invalidske komisije I. stopnje

IK I. stopnje so v letu 2023 obravnavale 44.881 zadev, kar je 13,3 odstotka več kot v letu 2022. Podale so 51.090 izvedenskih mnenj, kar je 16,3 odstotka več kot v letu 2022.

V letu 2023 je bilo od skupnega števila 51.090 izvedenskih mnenj na IK I. stopnje podanih:

- 11.484 ali 22,5 odstotka mnenj za oceno invalidnosti,
- 17.767 ali 34,8 odstotka mnenj za oceno potrebe po pomoči in postrežbi drugega,
- 15.717 ali 30,8 odstotka mnenj za oceno telesne okvare in
- 6122 ali 12 odstotkov drugih mnenj.

IK I. stopnje so v letu 2023 ugotovile 825 (prvič ocenjenih) novih invalidov I. kategorije, kar je 12,6 odstotka vseh za določenega zavarovanca prvič podanih izvedenskih mnenj za oceno invalidnosti, 392 ali 5,9 odstotka novih invalidov II. kategorije, 3857 oziroma 59 odstotkov novih invalidov III. kategorije ter podale 723 oziroma 11,1 odstotka izvedenskih mnenj, da pri zavarovancu ni invalidnosti, in 737 oziroma 11,3 odstotka izvedenskih mnenj, da zdravljenje še ni končano.

V letu 2023 so bile najpogostejši vzrok invalidnosti bolezni, in sicer v 90,4 odstotka primerov, sledile so poškodbe zunaj dela v 4,9 odstotka primerov, poškodbe pri delu v 2,7 odstotka primerov in poklicne bolezni v 0,1 odstotka primerov. Kombinirani vzrok invalidnosti je bil ugotovljen v 1,9 odstotka primerov.

Najpogostejši razlogi ocene invalidnosti so bile bolezni mišično-skeletnega sistema, in sicer v 28,2 odstotka vseh bolezenskih stanj po MKB 10, obravnavanih zaradi invalidnosti. Sledile so jim bolezni duševnih in vedenjskih motenj z 10,8 odstotka, neoplazme z 9,6 odstotka, bolezni obtočil z 8,1 odstotka in stanja po poškodbah s 7,7 odstotka vseh bolezenskih stanj.

I. kategorija invalidnosti je bila podana največkrat zaradi duševnih in vedenjskih motenj. Tem so sledile neoplazme in bolezni obtočil, nato bolezni živčevja in bolezni mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva. II. in III. kategorija invalidnosti sta bili podani največkrat zaradi mišično-skeletnih bolezenskih stanj (zlasti III. kategorija invalidnosti), sledijo jim duševne in vedenjske motnje ter neoplazme.

Preglednica IV.16

ŠTEVILO PODANIH IZVEDENSKIH MNENJ ZARADI NAJPOGOSTEJŠIH BOLEZENSKIH STANJ PO KATEGORIJAH INVALIDNOSTI, 2023								
SKUPINE BOLEZNI	ZPIZ-1 in ZPIZ-2					ZPIZ		SKUPAJ
	KATEGORIJA INVALIDNOSTI					KATEGORIJA INVALIDNOSTI		
	I.	II.		III.		II.	III.	
		POLNI DELOVNI ČAS	KRAJŠI DELOVNI ČAS	POLNI DELOVNI ČAS	KRAJŠI DELOVNI ČAS			
Bolezni mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva	166	200	63	1.949	858	2	6	3.244
Duševne in vedenjske motnje	435	41	21	241	513	0	0	1.251
Bolezni obtočil	267	88	33	291	248	0	0	927
Neoplazme	354	39	17	119	573	1	1	1.104
Poškodbe, zastrupitve in nekatere druge posledice	71	80	14	572	149	0	3	889
Bolezni živčevja	190	25	11	180	216	2	0	622

IV.2.3.2 Invalidska komisija II. stopnje

Drugostopenjski izvedenski organ zavoda, ki deluje v okviru IK II. stopnje, je v letu 2023 obravnaval 12.136 zadev in podal 15.016 izvedenskih mnenj. Obravnav je bilo 35,2 odstotka več, izvedenskih mnenj pa 34,3 odstotka več kot v letu 2022.

Senati IK II. stopnje so podali 5556 izvedenskih mnenj, izvedenci posamezniki pa 9460. Mnenja, ki so jih podali izvedenci posamezniki, se nanašajo na revizijo izvedenskih mnenj IK I. stopnje. V teh primerih izvedenec posameznik na izvedenskem mnenju IK II. stopnje potrdi pravilnost revidiranega mnenja.

V letu 2023 je bilo od skupnega števila vseh mnenj na IK II. stopnje podanih:

- 6088 ali 40,54 odstotka mnenj za oceno invalidnosti,
- 3249 ali 21,63 odstotka za oceno potrebe po pomoči in postrežbi drugega,
- 5498 ali 36,61 odstotka za oceno telesne okvare in
- 181 ali 1,2 odstotka drugih mnenj.

Drugostopenjski izvedenski organ zavoda je spremenil 14,7 odstotka izvedenskih mnenj prvostopenjskega izvedenskega organa, kar je 2,1 odstotne točke več kot v letu 2022.

V pritožbenem postopku je IK II. stopnje podala 4265 izvedenskih mnenj, kar je 3,7 odstotne točke več kot v letu 2022. Na podlagi pritožbe je bilo spremenjenih 34,1 odstotka izvedenskih mnenj prvostopenjskega organa zavoda, kar je za 2,5 odstotne točke več kot v letu 2022. Vzroki za spremembe v pritožbenem postopku so predvsem v tem, da so zavarovanci osebno pregledani in zelo pogosto prinesejo s seboj veliko nove medicinske dokumentacije, tudi zavarovanci v svoji pritožbi pogosto priložijo veliko dodatne medicinske dokumentacije, ki ni bila dostopna izvedencem IK I. stopnje, je pa nastala pred izdajo odločbe in jo je v skladu z veljavno zakonodajo IK II. stopnje morala upoštevati pri svoji obravnavi.

Od vseh podanih pozitivnih mnenj IK I. stopnje je bilo v revizijo poslanih 10.654 mnenj, kar je za 3,3 odstotne točke več kot v letu 2022. IK II. stopnje je v letu 2023 v reviziji na senatih podala 1194 izvedenskih mnenj, 9460 izvedenskih mnenj IK II. stopnje pa je bilo potrjenih s strani izvedencev posameznikov. Na senatih IK II. stopnje je bilo spremenjenih 718 izvedenskih mnenj ali 6,7 odstotka vseh revizij, kar je 0,3 odstotne točke manj kot v letu 2022. Obseg revizij naključno izbranih izvedenskih mnenj prvostopenjskega izvedenskega organa je bil v letu 2023 povečan, zaradi povečanega števila izvedenskih mnenj v reviziji za oceno telesne okvare.

Izvedenskih mnenj po pritožbi po reviziji je bilo 78 (1,8 odstotka vseh pritožb).

Na zaprosilo DSS je drugostopenjski izvedenski organ v letu 2023 podal 19 izvedenskih mnenj, kar je 0,1 odstotne točke manj kot v letu 2022. Spremenjenih je bilo 15 mnenj (78,9 odstotka), in sicer zaradi na novo pridobljene medicinske in delovne dokumentacije med sodnim postopkom, izvidov sodnih izvedencev ali Komisije za izvedenska mnenja Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in Mariboru, ter Komisije za izvedenska mnenja KIMDPŠ v Ljubljani, vsebine zdravstvenega kartona zavarovane osebe in morebitnega oglada delovnega mesta zavarovanca.

Najpogostejši razlogi ocene invalidnosti drugostopenjskega izvedenskega organa zavoda so bolezni mišično-skeletnega sistema (1744 ali 28,6 odstotka), sledijo jim bolezni duševnih in vedenjskih motenj (890 ali 14,6 odstotka), neoplazme (819 ali 13,4 odstotka) in bolezni obtočil (650 ali 10,6 odstotka). Velikokrat so vzrok ocene bolezni živčevja (436 ali 7,1 odstotka) ter druge bolezni (1549 ali 23,9 odstotka) in poškodbe, zastrupitve ter drugi primeri zunanjih vzrokov.

Izvedenci IK II. stopnje so v letu 2023 podali 196 sodnih pripomb na izvedenska mnenja sodnih izvedencev, kar je 90 manj kot v letu 2022.

IV.2.3.3 Prikaz drugih aktivnosti dela

V letu 2023 so IK I. in II. stopnje obravnavale 514 zahtevkov CSD in MDDSZ, in sicer zahtevke za oceno dodatka za pomoč in postrežbo ter trajne nezmožnosti za delo po ZSVI, po ZSVarPre za oceno dodatka za pomoč in postrežbo ter ocene za družinske pomočnike po ZSV. Podanih je bilo tudi 61 ocen na podlagi 54. člena ZSVarPre, ko so zavarovanci sami (ali preko CSD) plačali izvedenska mnenja. Skupaj je bilo tako v sodelovanju s CSD in MDDSZ obravnavanih 575 zahtevkov.

Na podlagi 3. člena Pravilnika o osebni asistenci je med zavodom in Inštitutom RS za socialno varstvo in zavodom sklenjena Pogodba o sodelovanju v postopkih za uveljavljanje pravice do osebne asistencije, po kateri zdravniki izvedenci na podlagi zahtevka komisije na inštitutu podajo zahtevek za izdajo zdravniškega mnenja. V letu 2023 je bilo obravnavanih 13 primerov in tudi podanih 13 zdravniških mnenj.

V skladu s 94. členom ZPIZ-2 (kontrolni pregled po uradni dolžnosti) je bilo v letu 2023 obravnavanih 36 ovadb, ki navajajo neustrezno ravnanje uživalcev pravic, ki so pridobili pravice iz invalidskega zavarovanja, ali pa te pravice zavarovancem naj ne bi pripadale, 5 zavarovancev je bilo vabljenih na kontrolni pregled.

Leta 2023 je v izvedenskih organih zavoda sodelovalo 195 izvedencev medicinske in nemedicinske stroke (6 manj kot v letu 2022).

V letu 2023 je zavod organiziral 4 predavanja v namen razjasnitve vprašanj, ki jih je povzročil nov Seznam telesnih okvar, in tudi zaradi posodabljanja izvedenske prakse na različnih področjih. Strokovno srečanje 22. 3. 2023 je bilo namenjeno izvedenski praksi s področja bolezni hrbtenice na temo »Hrbtenica-funkcionalni deficit in ocena posledic«. Izobraževanja se je udeležilo 88 udeležencev. Izobraževanje je potekalo hibridno, torej v živo in preko spleta.

29. 5. 2023 je potekalo predavanje na temo »Fibromialgija – ocena delazmožnosti skozi pogled revmatologa, fiziatra in psihiatra«. Predavanje je bilo namenjeno Izvedenski praksi s področja fibromialgije. Udeležencev je bilo 79. Izobraževanje je potekalo v živo in preko spleta.

23. 10. 2023 je bilo organizirano tretje predavanje za posodobitev izvedenske prakse ZPIZ glede aktualnih smernic obravnav zavarovancev s kognitivnimi motnjami, na temo »Kognitivne motnje«. Tema je bila izbrana zaradi povečanega števila obravnav zavarovancev s kognitivnimi motnjami iz zdravstvenih, socialnih in splošnih okoliščin. Udeležencev je bilo 86. Izobraževanje je potekalo v živo in preko spleta.

13. 12. 2023 je potekalo četrto strokovno srečanje na temo »Obravnava zavarovancev z motnjami dihanja na Invalidski komisiji«. Tema je bila izbrana zaradi vse bolj aktualne problematike, ki ni dovolj obravnavana in je v veliki meri neznanka pri oceni na invalidskih komisijah. Udeležencev je bilo 76. Izobraževanje je potekalo v živo in preko spleta.

Vsa predavanja so bila organizirana preko Zdravniške zbornice Slovenije, zdravniki so prejeli tudi kreditne točke, ki se bodo upoštevale za podaljšanje licenc.

Zavod si je za novo organizacijo medicinskega izvedenstva (enotni in samostojni izvedenski organ v RS) prizadeval tudi v letu 2023, z aktivnim sodelovanjem v delovni skupini MZ za pripravo predloga Zakona o skupnem izvedenskem organu, katere namen je sprejetje predlogov za spremembo zakonodaje in večjo vlogo za zagotavljanje enotnega izvedenskega organa.

IV.2.4 Nakazovanje pokojnin in drugih prejemkov

Zavod je v letu 2023 stremel k poslovni uspešnosti in zadovoljstvu prejemnikov pokojninskih in invalidskih prejemkov, kot tudi uživalcev prejemkov, ki jih je zavod dolžan izplačevati na podlagi drugih predpisov. Uspešna realizacija vseh novo uveljavljenih zakonskih sprememb v 2023 je bila poleg rednega in pravočasnega izplačevanja prejemkov, obračunavanja akontacije dohodnine v skladu z davčno zakonodajo, obračunavanja obveznosti za obvezno zdravstveno

zavarovanje uživalcev ter zagotavljanja pravilnosti finančnih podatkov o obdelavi nakazil in prepovedi v SEPA okolju med zavodovimi prioritetnejšimi aktivnostmi. Učinkovito in strokovno je izvajal tudi realizacijo odločb o priznanih pravicah, izvrševal sodne in davčne sklepe o izvršbi ter upravno izplačilne prepovedi v skladu z ZIZ, ZDavP-2 in ZFPPIPP. Skrbel je za preprečevanje neupravičenih izplačil po smrti, mesečno elektronsko izmenjavo podatkov s tujimi nosilci socialnega zavarovanja, preprečevanje nastanka preplačil in si prizadeval, da bi bil čas od izdaje do realizacije odločbe čim krajši.

Zaradi izplačila zimskega letnega dodatka v decembru 2023 se je povečalo število nakazil pokojninskih in ostalih prejemkov preko poštne dostave. Zavod pa v okviru rednih nakazil pokojninskih in ostalih prejemkov beleži znižanje števila nakazil preko poštne dostave, kar se pozitivno odraža po stanju december 2023/2022 v 14,2-odstotnem znižanju števila nakazil preko poštne dostave. V decembru 2023 je bilo preko poštne dostave izplačanih skupno 9.044 rednih nakazil (10.545 decembra 2022) v znesku 4.946.055 evrov (5.423.445 evrov decembra 2022), kar predstavlja 0,8 odstotka vseh decembrskih nakazil (1 odstotek v decembru 2022).

Zavod je v letu 2023 izvedel 10.125.584 posamičnih nakazil, kar predstavlja 0,2-odstotni porast glede na leto 2022 in za 7,7 odstotka več od načrtovane vrednosti. Uživalcem je bilo skupno nakazanih 13.263.420 pokojnin in drugih denarnih prejemkov (11.648.290 v letu 2022), kar je 13,9 odstotka več kot preteklo leto.

Preglednica IV.17

ŠTEVILO NAKAZIL PO VRSTI NAKAZILA, 2022 IN 2023			
VRSTA POKOJNINE	ŠTEVILO NAKAZIL V 2022	ŠTEVILO NAKAZIL V 2023	STOPNJA RASTI (%)
Nakazila prejemkov v RS	9.004.493	8.908.790	-1,1
Nakazila dodatkov k tuji pokojnini v RS	6.840	5.915	-13,5
Nakazila v države EU	550.058	603.345	9,7
Nakazila v ostale države	546.462	607.534	11,2
SKUPAJ NAKAZILA	10.107.853	10.125.584	0,2

V primerjavi z letom 2022 so porasla nakazila v ostale države za 11,2 odstotka, nakazila v države EU za 9,7 odstotka, medtem ko pri nakazilih dodatkov k tuji pokojnini v RS zavod beleži zmanjšanje za 13,5 odstotka in tudi pri nakazilih prejemkov v RS za 1,1 odstotka.

Preglednica IV.18

POVPREČNO ŠTEVILO UŽIVALCEV POKOJNIN S PREBIVALIŠČEM V TUJINI IN STOPNJE RASTI, 2014–2023										
VRSTA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Povprečno število	80.384	83.091	85.108	87.482	89.859	91.646	94.211	95.421	98.086	108.962
Stopnja rasti (%)	5,3	3,4	2,4	2,8	2,7	2,0	2,8	1,3	2,8	11,1

Zavod je v letu 2023 v skladu z uredbo EU in bilateralnimi mednarodnimi sporazumi izplačal pokojnine in druge denarne prejemke v povprečju mesečno 108.962 uživalcem iz 58 držav. Med letoma 2014 in 2023 se je povprečno število uživalcev pokojnin z bivališčem v tujini povečalo za 35,6 odstotka.

V decembru 2023 je zavod 102.225 uživalcem, ki prebivajo v tujini, izplačal pokojnino in druge prejemke, in sicer:

- 46.865 uživalcem v države območja EU in EGS,
- 44.589 uživalcem v države, s katerimi je sklenjen bilateralni sporazum,

- 2704 uživalcem v državi, s katerimi je uveljavljena reciprociteta z RS, ter
- 8067 uživalcem iz tujine na osebni račun, odprt pri banki v RS.

IV.2.4.1 Izvedbene aktivnosti v letu 2023

Januarja 2023 je zavod opravil prvi preračun oz. znižanje delov pokojnin s 40 odstotkov na 20 odstotkov v skladu z ZPIZ-2G in v nadaljevanju mesečno izvajal preračune. Skupno je bilo v letu 2023 opravljenih 6155 takšnih preračunov. Zavod je izvedel tudi poračune po ZPIZ-2I (117 primerov iz leta 2022) ter preračun vdovskih/družinskih pokojnin po določbah ZPIZ-2M (1117 primerov).

Zavod je konec januarja 2023 vsem uživalcem pokojnin, nadomestil iz invalidskega zavarovanja, priznavalnin ter drugih denarnih prejemkov, rezidentom RS, posredoval povzetek obračuna pokojninskih in invalidskih prejemkov, izplačanih v obdobju od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022. Potrdila o obračunanih pokojninskih in drugih prejemkih so bila posredovana tudi vsem nerezidentom RS, katerim je bila med letom od prejema obračunana in dejansko odtegnjena akontacija dohodnine, kot tudi zavezancem, ki so jim bili v letu 2022 izplačani prejemki, ki se skladno z davčno zakonodajo povprečijo.

Redna uskladitev pokojninskih prejemkov v višini 5,2 odstotka ter izplačilo razlike za januar 2023 sta bili izvedeni v februarju 2023.

V februarju je bila izvedena uskladitev preživnin.

Zavod je v marcu izvedel obračun višine nadomestil po ZSVI, vezano na redno uskladitev družinskih pokojnin v februarju.

V marcu 2023 je bila izvedena uskladitev zneska dodatka za pomoč in postrežbo, invalidnin za telesno okvaro po ZPIZ-2 ter nadomestil in dodatkov za pomoč in postrežbo, priznanih po ZSVI, za 10,3 odstotka.

V aprilu je bil izveden poračun razlik nadomestil, priznanih po ZSVI, vezano na uskladitev nadomestil, priznanih po ZSVI.

Na podlagi 76. člena ZIPRS2324 je zavod v letu 2023 izplačal letni dodatek. S strani uživalcev je za potrebe obračuna letnega dodatka pridobil podatke o višini tuje pokojnine preko izjav. Zavod je od posredovanih 135.379 izjav o višini tuje pokojnine (134.264 v letu 2022) prejel 115.820 izjav s podatki o višini tuje pokojnine. Skupno je zavod v letu 2023 prejel 2 odstotka več vrnjenih izjav o višini tuje pokojnine kot leto poprej. Vsem tistim uživalcem, za katere podatkov o višini tuje pokojnine ni prejel do zakonsko določenega roka, se je letni dodatek izplačal v novembru 2023. Obračun in izplačilo letnega dodatka sta bila skladno z zakonodajo izvedena pravočasno v juniju, septembru in novembru 2023. O izplačilu letnega dodatka so bili uživalci obveščeni pisno preko obvestil o nakazilu.

Z avstralskim in makedonskim nosilcem socialnega zavarovanja so potekale aktivnosti za čimprejšnjo vzpostavitev elektronskega načina izmenjave podatkov o smrti.

Elektronska izmenjava podatkov o smrti je bila v letu 2023 izvedena povprečno mesečno za 80.596 uživalcev, kar predstavlja 79,5 odstotka vseh uživalcev s stalnim oziroma začasnim bivališčem v tujini (v letu 2022 je ta delež znašal 80,7 odstotka). V oktobru 2023 je zavod izvedel avtomatsko preverjanje upravičenosti do nadaljnjega izplačevanja prejemkov za 74,2 odstotka uživalcev z bivališčem v tujini, ostalim 20.829 uživalcem pa je v izpolnitev posredoval obrazce. Zavod je na ta način zagotovil znižanje stroškov za izvajanje preverjanja upravičenosti do nadaljnjega izplačevanja prejemkov. Delež avtomatizacije je bil konec leta 2023 76,7-odstoten in je bil nižji kot konec leta 2022, ko je znašal 78,6 odstotka, zaradi naraščajočega števila uživalcev, živečih v tujini.

V letu 2023 je bilo z elektronsko izmenjavo podatkov o statusu šolanja s storitvijo eVŠ/CEUVIZ za uživalce družinskih pokojnin zagotovljeno podaljšanje upravičenosti nadaljnega izplačevanja družinske pokojnine v povprečju mesečno 4753 užiivalcem družinskih pokojnin, kar pomeni 79,2-odstotno avtomatizacijo na tem področju. Le za šolajoče v tujini se preko šolskih potrdil ročno preverja upravičenje.

Izplačilo povečanega dela prejemkov upokojencev na podlagi 18. člena ZIPRS2324-A v višini 1,8 odstotka je bilo izvedeno v novembru in decembru 2023.

V decembru je zavod na podlagi 17. člena ZIPRS2324-A izplačal zimski letni dodatek za več kot 648 tisoč užiivalcev.

Po sprejetju ZZVZZ-T je zavod v septembru pričel z aktivnostmi, vezanimi na uvedbo novega obveznega zdravstvenega prispevka, ki se je pričel obračunavati s 1. 1. 2024 v fiksnem znesku. Do konca leta so se nadaljevale aktivnosti za pripravo novih aplikacij in modula za obračun OZP za tiste užiivalce, za katere bo plačnik zavod v skladu z ZIUZDS. Zaradi omenjenih zakonskih sprememb so se zaradi OZP adaptirali tudi modul za obračun akontacije dohodnine od prejemkov, REK obrazci in pripadajoča programska oprema za izvedbo nakazil. Intenzivno so potekale tudi aktivnosti za izvedbo elektronskih izmenjav podatkov za potrebe izločanja določenih užiivalcev iz obračuna OZP, ki so upravičeni do kritja tega prispevka iz proračuna RS, kakor tudi za potrebe posredovanja podatkov o užiivalcih, pri katerih OZP ni mogoče obračunati zaradi prenizkih zneskov prejemkov.

Od 3. 8. 2023 je v veljavi ZDOsk-1, ki ureja pravice iz dolgotrajne oskrbe in se bo postopoma uporabljal od 1. 1. 2024 dalje. ZDOsk-1 in ZSV-J ukinjata institut družinskega pomočnika po ZSV. ZDOsk-1 uveljavlja institut oskrbovalca družinskega člana, zato je zavod v decembru za upravičence do družinskega pomočnika zagotovil spremembo naslova za nakazilo DPP na užiivalčev osebni račun.

Tudi v letu 2023 je zavod za nove užiivalce izvajal izplačila solidarnostnih dodatkov na podlagi interventne zakonodaje iz let 2020, 2021 in 2022.

Na področju mednarodne izterjave prispevkov za socialno varnost, ki jo zavod izvaja v skladu z Uredbo 883/2004 in določbami 75. do 86. člena Uredbe št. 987/2009 (ES), so se izvajale aktivnosti za vzpostavitev elektronske izmenjave podatkov s FURS. S FURS je bil v zvezi s tem podpisan tehnični protokol. V letu 2023 je zavod v tujino posredoval 386 zadev in prejel plačilo v 155 zadevah v višini 247.985,04 evra, praviloma pa dolžniki po navedenih izvršilnih naslovih izvajajo plačila neposredno na FURS. Znesek plačil, ki ga beleži zavod v letu 2023, je v primerjavi z letom 2022 višji za 45 odstotkov, saj gre za dolgotrajne postopke in se učinek izterjave pokaže tudi z nekajletnim zamikom.

Podpisan je bil tehnični protokol s FURS, vezano na prevzem podatkov o sklepih o izvršbi na denarne prejemke, ko je zavod izvrševalec sklepov, na podlagi Dogovora o izmenjavi podatkov iz leta 2021. Zavod je v letu 2023 od FURS prevzel 26.424 davčnih sklepov o izvršbi, kar je za 4,6 odstotka več kot v letu 2022 (25.265) in predstavlja 71,8-odstotno avtomatizacijo pri realizaciji vseh prejetih davčnih sklepov o izvršbi.

Tudi v letu 2023 je zavod nadaljeval z delom na projektu tretje faze prenove programske opreme za nakazovanje pokojnin v okviru izgradnje novega IS zavoda, pri čemer so se aktivnosti na projektu prilagajale izvedbi ostalih prioritetnejših nalog kot posledica sprememb zakonodaje. Izdelane rešitve v okviru prenove poslovnih procesov in izgradnje nove aplikativne podpore bodo omogočale izdelavo celovitih rešitev, s čimer bo vzpostavljena nova programska oprema za izvajanje obdelav in povezave v novem IS.

Zavod je nadaljeval z aktivnostmi, ki so vezane na elektronsko izmenjavo podatkov s sodiščem, in sicer glede izmenjave podatkov o višini zapadlih neizplačanih zneskov po pokojnih užiivalcih za potrebe zapuščinskih postopkov, kot tudi za vzpostavitev elektronskega sprejema podatkov o sodnih sklepih o izvršbi, izdanih na podlagi verodostojne listine, in avtomatske obdelave podatkov pri mesečnih obdelavah.

IV.2.4.2 Aktivnosti za izvedbo obračuna pokojninskih in drugih prejemkov

Med pomembnejše naloge s področja nakazovanja pokojnin sodi izvrševanje izdanih odločb. Posledica obračuna prejetih in pripadajočih zneskov je lahko nakazilo ali preplačilo. V letu 2023 je bilo realiziranih 121.416 odločb, kar je za 10,6 odstotka več kot v letu 2022. Od skupnega števila odločb se 62,5 odstotka nanaša na odločbe o prvem priznanju pravice in 37,5 odstotka na odločbe o ponovni odmeri že priznane pravice. Število odločb o prvem priznanju pravice se je v primerjavi z letom 2022 zvišalo za 11,3 odstotka, medtem ko se je število odločb o ponovni odmeri pravice zvišalo za 9,4 odstotka. Zavod si vseskozi prizadeva, da uživalci pripadajoča sredstva prejmejo v najkrajšem možnem času, in odločbe o prvem priznanju pravice rešuje prioritarno. Povprečni čas od datuma izdaje odločbe do priprave obračuna za nakazilo za leto 2023 znaša 20 dni, kar je 3,5 dni manj kot v letu 2022, s čimer je zavod dosegel načrtovani cilj.

Zavod sledi tudi cilju, da je čim več odločb izdanih pred datumom priznane pravice, tudi do 2 meseca pred zapadlostjo priznanih zneskov. Pri takih odločbah je čas realizacije lahko daljši, dokler priznani zneski ne zapadejo v plačilo.

Zavod je na področju nakazovanja pokojnin izvedel še 334.609 drugih opravil, kar je za 2,4 odstotka manj kot v letu 2022. Največji delež predstavlja realizacija izjav o višini tuje pokojnine, in sicer 27,2 odstotka. Med druga opravila sodijo zahtevki za spremembo naslova za nakazilo in za pošiljanje obvestil (5,7 odstotka), potrdila, s katerimi uživalci dokazujejo, da so živi (5 odstotkov), ter tudi zahtevnejša opravila, kot so priprava specifikacij in pojasnil sodiščem (4,7 odstotka) ter zahtevki dedičev za izplačilo pripadajočih neizplačanih pokojnin na podlagi izdanih sklepov o dedovanju (4,6 odstotka).

V letu 2023 se je za 31,7 odstotka povečala priprava specifikacij in pojasnil sodiščem v zapuščinskih zadevah, saj so sodišča o višini neizplačanih sredstev za umrle uživalce poizvedovala v 15.766 primerih (11.967 primerov v letu 2022, 16.310 primerov v letu 2021), kar kaže na to, da so sodišča pospešeno reševala zapuščinske zadeve večjega števila umrlih v času koronavirusa. Zavod je izvajal tudi različne kontrolne mehanizme in aktivnosti, povezane s povračili neupravičeno izplačanih prejemkov po smrti uživalcev.

V letu 2023 je zavod iz e-CRP in v okviru e-izmenjave podatkov s tujimi nosilci zavarovanja prejel podatek o datumu smrti v 27.129 primerih, kar je za 3,3 odstotka manj kot v letu 2022. Število izstavljenih zahtevkov za povračilo neupravičeno izplačanih prejemkov po smrti uživalcev, ki jih zavod posreduje bančnim institucijam, se je znižalo. Skupno je bilo izstavljenih 8873 tovrstnih zahtevkov (9815 v letu 2022), kar je 9,6 odstotka manj kot preteklo leto. Od vseh izstavljenih terjatev v letu 2023 zavod beleži prejeta plačila in s tem zaključek postopka izterjave v 82,5 odstotka primerov (v letu 2022 v 91 odstotkih primerov).

Preglednica IV.19

ŠTEVILO POSAMEZNIH VRST OBRAČUNANIH IZVRŠILNIH NASLOVOV OZIROMA ODTEGLJAJEV, 2022–2023			
LETO	ŠTEVILO OBRAČUNANIH PREMIJ ZA PZZ	ŠTEVILO OBRAČUNANIH DAVČNIH, SODNIH SKLEPOV TER ADMINISTRATIVNIH PREPOVEDI	SKUPAJ
2022	2.629.163	181.126	2.810.289
2023	2.399.946	142.442	2.542.388

V letu 2023 je zavod obdelal 70.995 novo dospelih davčnih in sodnih sklepov o izvršbi in 4785 upravno izplačilnih prepovedi. Skupno je bilo pri obračunu mesečnih pokojnin odtegnjenih 2.542.388 prepovedi od pokojninskih in drugih prejemkov.

Zavod v letu 2023 glede na leto prej beleži znižanje tako števila obračunanih premij za dopolnilno zdravstveno zavarovanje (za 8,7 odstotka) kot tudi števila obračunanih davčnih in sodnih sklepov o izvršbi ter upravno izplačilnih prepovedi (za 21,4 odstotka). Slednje je posledica

ukinitve plačila dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja ter nižje plačilne sposobnosti uživalcev pokojninskih in invalidskih prejemkov.

Veliko pozornosti je zavod v letu 2023 namenil izboljšanju kakovosti storitev pri podajanju informacij s področja nakazovanja pokojnin in digitalizaciji odtegovanja.

Preglednica IV.20

ŠTEVILO POSREDOVANIH INFORMACIJ, 2022 IN 2023			
VRSTA INFORMACIJE	ŠTEVILO		STOPNJA RASTI (%)
	2022	2023	
Pisni odgovori, dopisi in druga pojasnila	114.538	115.294	0,7
Telefonske informacije	58.766	55.400	-5,7
Izdana potrdila o višini prejemkov	11.165.486	10.549.775	-5,5
Informacije ob uradnih dnevih na informacijski točki	8.285	8.923	7,7

Število pisnih odgovorov, dopisov in pojasnil se je v primerjavi z letom 2022 povečalo za 0,7 odstotka. Število avtomatsko kreiranih dopisov predstavlja 22,7 odstotka vseh posredovanih dopisov (v letu 2022 20,7 odstotka). Med pisnimi odgovori prevladujejo pojasnila sodiščem, vezana na pripadajoča sredstva dedičem, in dopisi na poizvedbe tujih zavodov o višini pokojnine.

V primerjavi z letom 2022 zavod beleži upad števila podanih telefonskih informacij za 5,7 odstotka in porast podanih informacij na informativni točki za 7,7 odstotka. Zavod si je skozi celo leto prizadeval, da uživalce prejemkov o aktualnih novostih obvešča preko sredstev javnega obveščanja in spletne strani zavoda ter individualno preko zapisov na obvestilih o nakazilu.

Število vseh izdanih potrdil o višini prejemkov je v primerjavi z letom 2022 nižje za 5,5 odstotka. Potrebo po pripravi pisnih potrdil znižujejo predvsem storitve, ki jih je zavod razvil za področje elektronske izmenjave podatkov v obliki e-posredovanja podatkov za potrebe zunanjih institucij (7.704.282 za FURS, 919.093 za MDDSZEM, 4.771 za tuje zavode), e-poizvedb s strani zunanjih institucij (preko storitve e-sociala je bilo izvedenih 1.826.695 poizvedb, sodišča pa so uporabila storitev BiZPIZ v 9651 primerih, skupno so opravili 10.429 vpogledov), e-vpogledov s strani uživalcev preko spleta (72.912 vpogledov oziroma za 9,1 odstotka več kot v letu 2022), avtomatskega telefonskega odzivnika (1749 poizvedb oziroma za 2,9 odstotka več kot v letu 2022) ter digitalnega potrdila o nakazanih prejemkih (382 uživalcev oziroma 24 odstotkov več kot v letu 2022). Fizično izdana potrdila (10.240) so se v primerjavi z letom 2022 znižala za 21,5 odstotka in v letu 2023 predstavljajo le 0,1 odstotka vseh, s strani zavoda posredovanih podatkov o višini prejemkov.

IV.2.5 Ostale aktivnosti in statistika

IV.2.5.1 Ostale aktivnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja

V preteklem letu je bilo v Državni zbor RS vloženih manj predlogov novel ZPIZ-2 kot v letih pred tem. Kljub temu je bila ob koncu preteklega leta sprejeta in objavljena novela ZPIZ-2N, ki izboljšuje položaj delovni invalidov, ki imajo priznano pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega in prejemajo delno invalidsko pokojnino po ZPIZ-1 oziroma delno nadomestilo po ZPIZ-2, novela pa je uvedla tudi zagotovljeno vdovsko pokojnino. Obe ureditvi se uporabljata od 1. januarja 2024, postopki izvedbe nove ureditve pa bodo, ob upoštevanju precejšnjega odstopa od predhodne ureditve, zahtevni. Ponovne parcialne rešitve socialno varstvene narave v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja vnašajo nova nesorazmerja.

Zavod je v preteklem letu sodeloval z resornim ministrstvom s pripravo mnenj, predlogov in pripomb v zvezi s predlogi novel ZPIZ-2 v zakonodajnem postopku, poleg tega pa tudi pri

razreševanju odprtih vprašanj glede izvajanja ZPIZ-2 ter aktivnostih, ki jih je MDDSZ pričelo izvajati v zvezi z napovedno reformo pokojninskega in predvsem invalidskega zavarovanja v letu 2024. Zavod je podajal mnenja ter sodeloval tudi pri sprejemanju drugih predpisov, ki jih je s strani resornega ministrstva prejel v pregled, med drugim v zvezi s Pravilnikom o poklicnih boleznih, pripravo predloga valorizacijskih količnikov za preračun osnov iz prejšnjih let zavarovanja na raven povprečne plače na zaposleno osebo, izplačane za leto 2022, pri predlogu Zakona o zdravstvenem informacijskem sistemu, predlogu sprememb Zakona o zunanjih zadevah, predlogu Strategije digitalizacije zdravstva v Sloveniji za obdobje 2022-2027 ter pri pripravi dopolnitev Načrta ukrepov Vlade RS o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021-2025, pri dopolnitvah vprašalnika v okviru rednega poročanja Mednarodnemu denarnemu skladu o izvajanju neratificiranih konvencij, ravno tako je zavod svoja stališča prispeval pri pripravi predloga Zakona o uporabi jezika gluhoslepih.

Zavod ima svoje predstavnike v številnih delovnih skupinah, v katerih aktivno sodelujejo: npr. v delegaciji za pogajanje za sklenitev Sporazuma o socialni varnosti med Republiko Slovenijo in Republiko Turčijo, medresorski skupini za oblikovanje rešitev ter učinkovito implementacijo ZČmIS-1, v medsektorski delovni skupini za koordinacijo sistemov socialne varnosti, delovni skupini glede enotnega digitalnega portala, metodološki delovni skupini, ožji in širši delovni skupini za pripravo sprememb invalidskega zavarovanja in v drugih skupinah. Zavod je resornemu ministrstvu zagotovil potrebne podatke ter omogočil nadzor nad sredstvi, ki se izplačujejo iz državnega proračuna v okviru tekoče obveznosti, ter nudil pojasnila na zastavljena vprašanja v zvezi s tem, poleg tega pa je v izobraževalne namene predstavnikom resornega ministrstva pripravil predstavitev točkovnega sistema, kakršen je vzpostavljen na Hrvaškem, v Nemčiji, Črni gori ter Srbiji.

Poleg sodelovanja z resornim ministrstvom je zavod sodeloval tudi z drugimi ministrstvi. V preteklem letu je bilo veliko sodelovanja z MZ. Poleg odzivov na predlagane rešitve, zajete v dokumentu »absentizem-analiza«, ki jih je zavod prejel v pregled, so predstavniki zavoda sodelovali tudi na delovnih sestankih, organiziranih na temo absentizma in v delovni skupini za vzpostavitev podlage za vzpostavitev enotnega izvedenskega organa. Intenzivno je bilo tudi sodelovanje z MSP, v okviru katerega so se v preteklem letu pripravljali tako nov ZDOsk-1 kot tudi temu pripadajoči podzakonski akti, nekaj pa je bilo tudi sestankov na temo izvedbe tega zakona. V lanskem letu je usklajevanje terjala predvsem vzpostavitev izvajalskih rešitev za uvedbo novega instituta oskrbovalca družinskega člana, ki nadomešča dotedanjega družinskega pomočnika in se je uvedel s 1. januarjem 2024. Drugim ministrstvom je zavod nudil pomoč pri interpretaciji in izvajanju zakonodaje, ki se pokriva z izvajanjem zavoda, poleg tega pa je predstavnica zavoda v izobraževalne namene izvedla predavanja v zvezi s priznavanjem pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer na MORS, MGTS ter tudi na Policijski akademiji. MORS je bila z dopisom pojasnjena narava priznane dobe na podlagi zakona, ki ureja vojne invalide, MGTS je zavod nudil podatke o številu prejemnikov in njihovi skupni vrednosti dodatka k pokojnini za izjemne dosežke na podlagi športa, ki so ga v letu 2022 prejeli iz naslova prejete Bloudkove nagrade. Zavod je v aprilu 2023 obiskala tudi skupina študentov Pravne fakultete iz Ljubljane. Predstavniki zavoda so študentom predstavili poslovanje zavoda, statistiko, organiziranost zavoda ter postopek izdajanja odločb, vključno s postopkom uveljavljanja pravnih sredstev.

V preteklem letu je bilo intenzivno tudi sodelovanje z ZZZS, s katerim so se predstavniki zavoda srečevali tako na temo absentizma kot tudi v zvezi s prihodnjimi spremembami invalidskega zavarovanja. Zaradi priprave na izvedbo ZDOsk-1 je bil izveden sestanek, na katerem se je izmenjalo izkušnje glede izvajanja pravice do DPP po mednarodnih predpisih. Zavod je ZZZS tudi pisno odgovarjal na izvedbena vprašanja glede podaje predloga za uvedbo postopka za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja ter se usklajeval v zvezi z izvedbo nove ureditve obveznega zdravstvenega prispevka.

Tudi v preteklem letu je zavod sodeloval s FURS. Usklajevanja so potekala v zvezi s problematiko oblikovanja in popravljanja podatkov za oblikovanje pokojninske osnove na REK obrazcih, ugotavljanja lastnosti zavarovanca na podlagi odločb, izdanih v postopkih davčnega inšpekcijskega nadzora, in načinom ter obliko posredovanja podatkov na REK obrazcih. Poleg

tega se je na sestankih obravnavala tudi problematika področja posredovanja podatkov na REK obrazcih.

Tudi poslanci so se v preteklem letu o poslanskimi vprašanji obračali na zavod. Pripravljeni so bili odgovori na temo pokojnin, ki niso izplačane na osnovi prispevkov in pokojnin za posebne zasluge, ki se izplačujejo po ZDPIDŠ in ZIPO. Zavod je pripravil odgovor tudi na poslansko vprašanje o številu zavarovancev, ki prejemajo invalidsko pokojnino po kategorijah, ki jih opredeljuje 41. člen ZPIZ-2, in o višini najnižje in najvišje invalidske pokojnine. Pripravljen in posredovan je bil tudi odgovor glede števila uživalcev »borčevskih« pokojnin.

Kadar se je urejala tematika iz delovnega kroga zavoda, je zavod aktivno sodeloval na sejah delovnih teles Državnega zbora RS ter Državnega sveta RS, tudi s predstavitvijo zavodovega Letnega poročila 2022.

2. marca 2023 se je zavod udeležil virtualnega sestanka s predstavniki Evropske komisije v Hiši EU, katerega tema je bilo sodelovanje posameznih deležnikov pri pripravi pokojninske reforme.

Predstavniki zavoda so sodelovali v letu 2023 na kar nekaj konferencah, med drugim 23. januarja 2023 na konferenci Socialna država in revščina, 25. januarja 2023 na bilateralni delavnici Digital transformation & ICT modernisation, 21. marca 2023 se je zavod udeležil posveta z okroglo mizo na temo Vzdržen pokojninski sistem – Rešitve za varnejšo starost, ki je potekal na Gospodarski zbornici Slovenije, 28. marca 2023 pa strokovnega izpopolnjevanja z nazivom Pokojninski sistem: danes in jutri – vloga mikrosimulacijskih modelov, ki ga bo izvajal Inštitut za ekonomske raziskave. 20. aprila 2023 je potekal simpozij z naslovom Ni vzdržnega kmetovanja brez vzdržnega kmeta: varnost, zdravje in dobro počutje kmetov. V maju 2023 so se predstavniki udeležili seminarja Veris – Jezik in umetna inteligenca, spletnega seminarja na temo Napoteni delavci in novi ZČmIS-1, delavnice za nosilce javnih pooblastil v organizaciji SVZ in MJU, zaključne predstavitev raziskave OREH, 25. in 26. maja pa so potekali Dnevi delovnega prava in socialne varnosti. Predstavniki so se udeležili tudi XXI. Nomotehnični dnevi, ki so se odvijali na Pravni fakulteti v Ljubljani. Aktivna udeležba zaposlenih je bila zagotovljena na Posvetu o dolgoživi družbi na temo potrebnih sprememb pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zavod je tudi v preteklem letu uspešno soorganiziral 6. konferenco pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je potekala v Portorožu 11. in 12. septembra 2023, na sedežu zavoda pa je bil 14. septembra 2023 organiziran dogodek z naslovom »Predstavitev raziskave OREH« o celostni rehabilitaciji bolnic z rakom dojk. Aktivna udeležba je bila s strani zavoda zagotovljena tudi od 27. do 29. septembra na 22. festivalu za tretje življenjsko obdobje, ki je potekal v Cankarjevem domu.

V oktobru 2023 so se predstavniki zavoda udeležili International social data conference, ki je potekala v Bonnu.

V decembru 2023 so se predstavniki zavoda udeležili seminarja z naslovom Poklicne in zaposlitvena rehabilitacija ter vzpodbude delodajalcem.

V letu 2023 je zavod od Evropske komisije in OECD prejemal gradiva in naloge, ki so se nanašale na stanje pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji. Aktivnosti so potekale v obliki sestankov, izmenjav elektronskih poročil, posredovanj podatkov in izračunov ter priprav ustreznih obrazložitvev za pripravo dveh mednarodnih poročil, to sta Poročilo o staranju 2024 in Poročilo o ustreznosti pokojnin 2024. Oba dokumenta se objavljata na spletnih straneh evropskih inštitucij, in sicer periodično na tri leta kot rezultat sodelovanja Evropske komisije z državami članicami EU-27. Pri izdelavi Poročila o staranju je zavod v letu 2023 za medresorsko delovno skupino, ki jo je imenovala Vlada RS za pripravo dolgoročnih projekcij javnih izdatkov, ki so posledica staranja prebivalstva, pripravil podatke iz zavodovih evidenc in statistik ter jih po lastnih izračunih tudi vsebinsko obrazložil. Poročilo o ustreznosti pokojnin je, za razliko od Poročila o staranju, osredotočeno na nivo posameznika in njegov gmotni položaj. Z analitičnim pristopom poskuša najti ravnovesje med uradnim pokojninskim sistemom in posameznikom pri treh osnovnih elementih: pokojnini, obdobju prejemanja pokojnine in zaščiti pred revščino. V

letu 2023 je zavod dejavno sodeloval v mednarodni tehnični skupini za pripravo pokojninskih indikatorjev na komiteju za socialno zaščito pri Evropski komisiji. Vključno z veljavno zakonodajo je ovrednotil sedanje razmere na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji, na osnovi katerih se bodo izračunale nadomestitvene stopnje (kot razmerje prva pokojnina v primerjavi z zadnjo plačo) in drugi indikatorji.

V letu 2023 je zavod nudil informacije tujim delegacijam na študijskih obiskih, in sicer je zavod aprila obiskala delegacija iz Azerbajdžana, junija pa delegacija Kosova.

Tudi v letu 2023 je zavod v sodelovanju s tujimi nosilci pokojninskega zavarovanja organiziral svetovalne dneve za stranke. V sodelovanju s hrvaškim nosilcem zavarovanja so strokovnjaki slovenskega zavoda svetovali strankam maja v Zagrebu, svetovalci hrvaškega nosilca pa so nudili informacije strankam oktobra v Ljubljani. V sodelovanju z avstrijskim nosilcem pokojninskega zavarovanja so potekali svetovalni dnevi aprila v Mariboru, septembra pa v Ljubljani, na Dunaju in v Celovcu.

Septembra so v Podgorici potekali pogovori organov za zvezo za pokojninsko področje Slovenije in Črne gore.

Vodstvo zavoda je septembra aktivno sodelovalo na 13. srečanju direktorjev zavodov/fondov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ, ki je potekalo v Bečićih v Črni gori.

Poleg navedenega pa je zavod na področju obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja tudi v preteklem letu opravljal široko informativno dejavnost preko medijev in svoje spletne strani, posredoval informacije ter odgovore na tovrstna vprašanja novinarjev, fizičnih in pravnih oseb ter pripravljala mnenja in posredoval zaprosene statistične podatke.

IV.2.5.2 Statistika

V letu 2023 je zavod redno objavljala statistične podatke na spletni strani v skladu s koledarjem objav, izboljšana je bila pravočasnost podatkov, mesečni podatki so bili v šestih mesecih objavljeni dan ali dva prej kot v preteklem letu. Prenovljena in z dodatnimi podatki dopolnjena je bila publikacija Uživalci pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zavod je pripravljala in posredoval podatke notranjim in zunanjim uporabnikom (domačim in tujim) v skladu s sprejetimi dogovori in obveznostmi, ki jih ima Slovenija kot članica EU in OECD, ter pripravljala odgovore na vprašanja javnosti. Pripravljala je projekcije števila uživalcev pravic iz PIZ ter projekcijo števila novih uživalcev pravic iz PIZ. MDDSZ so bili posredovani zahtevani podatki in finančne ocene ob pripravi sprememb zakonodaje, ki posega v pokojninsko in invalidsko področje.

Zavod je v letu 2023 kot osnovna vira za statistični zajem podatkov uporabljal in objavljala podatke iz dveh statističnih podatkovnih skladišč, o uživalcih pravic iz PIZ in drugih prejemkov ter o zavarovancih. Osnovna baza podatkov za uživalce pravic iz PIZ je evidenca uživalcev pravic, za zavarovance pa MEZ. Podatkovni skladišči delujeta na sodobnih programih in omogočata pripravo podatkov za zahtevnejše analize, zaradi pogostih sprememb zakonodaje pa je oteženo njuno vzdrževanje in dopolnjevanje. Zavod s sodobnimi programi pripravlja tudi bazo podatkov za realizacijo pogodbenih obveznosti do SURS, za uporabo podatkov pri izvedbi popisa prebivalstva in za izpolnitev obveznosti do EU (ESSPROS - *European System of Integrated Social Protection Statistics*).

Na področju upravne statistike je zavod mesečno pripravljala poročila o rezultatih dela, s katerimi je sproti spremljal reševanje zahtevkov in drugih opravil ter sprejemal ustrezne kadrovske in organizacijske ukrepe.

IV.3 INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

IV.3.1 Razvoj informacijskega sistema zavoda

Leta 2023 se je nadaljevala širitev digitalnega poslovanja zavoda, potekalo je zaključevanje ključnih razvojnih projektov, velik obseg dela pri podpori ter informacijski izvedbi pa so terjale spremembe zakonodaje.

Potekal je intenziven razvoj in dopolnjevanje informacijskih rešitev na področjih nakazovanja pokojnin, uveljavljanja pravic, upravljanja dokumentarnega gradiva in matične evidence zavarovancev. Ob izvedbi zakonskih sprememb je zavod veliko naporov usmerjal v prenovu postopkov vdovske in družinske pokojnine ter prenovu nakazovanja pokojnin. Na področju MEZ je potekala implementacija spremenjenih obrazcev REK-O, ki so zahtevali spremembe pri prevzemu in obdelavi teh obrazcev. Konec leta so potekale obsežne dejavnosti za izvedbo novele ZZVZZ-T in ZIUZDS oziroma podporo obveznemu zdravstvenemu prispevku, ki je zahteval vzpostavitev novih integracij in drugih rešitev za izvedbo zakonskih nalog, pa tudi zahtevne spremembe obstoječe kompleksne programske opreme za izvedbo nakazil.

Nadaljevala se je rast digitalnega poslovanja in uporabe digitalnih storitev. Uporaba digitalnih storitev za zavarovance in upokojene (eZPIZ) se je v letu 2023 povečala za 12 odstotkov, elektronsko poslovanje z organizacijami pa se je povečalo za 10 odstotkov.

Zavod je v letu 2023 izvajal dejavnosti promocije digitalnih storitev, priključil pa se je tudi projektu Ministrstva za digitalno preobrazbo, ki je digitalne storitve zavoda eZPIZ vključilo v izobraževanje državljanov za uporabo javnih digitalnih storitev na 222 »Digi info točkah«.

Zavod je v letu 2023 poglobil tudi druge vidike digitalnega poslovanja. Ob rasti digitalnih storitev eZPIZ in BiZPIZ se je, glede na prejšnje leto, za 14 odstotkov, na skoraj 54 milijonov dokumentov, povečal letni prirast zavodovega dokumentnega sistema.

Tudi leta 2023 je pretežni del zaposlenih zavoda svoje delo opravljal hibridno (del časa na lokaciji in del časa na domu). Z dopolnjevanjem računalniške opreme zaposlenih je zavod še izboljšal pogoje za tovrstno opravljanje dela. Kot se je izkazalo že v prejšnjih letih, je digitalna preobrazba, ki jo je zavod izvedel s prenovi IKT ob pomoči sodobne infrastrukture IKT ter računalniške opremljenosti, omogočila nemoteno poslovanje tudi ob velikem obsegu dela na domu.

V letu 2023 so bile dopolnjewane varnostne rešitve, izvedene so bile številne nadgradnje ter prilagoditve za povečanje zmogljivosti glede na potrebe informacijskih storitev.

Zavod se je tudi v letu 2023 uspešno soočal z izzivi ter nadaljeval z dinamičnim razvojem digitalnega poslovanja in svojega IKT sistema, ki ga omogoča.

IV.3.1.1 Projektno delo in informacijska izvedba projektov

Na področju projektne dela in izvedbe projektov je zavod nadaljeval z uresničevanjem zastavljenih nalog in ciljev, ki so opredeljeni v Razvojnem programu zavoda za obdobje 2022–2025 ter v strategiji razvoja ter prenove informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Delo se je nadaljevalo na treh projektih:

- Izvedbeni projekt poslovanja z dokumentarnim gradivom (UDG II),
- Modernizacija upokojitvenega postopka (MUP) in
- Tretja faza prenove programske opreme za nakazovanje pokojnin v okviru izgradnje novega IS zavoda – razvoj in prenos obdelav nakazil v nov IS (MNP 2).

Izvedbeni projekt poslovanja z dokumentarnim gradivom (UDG II)

Projektna skupina UDG je v letu 2023 izvajala redne naloge na podlagi zakonskih zahtev in pristopila k razvoju rešitev za vodenje tekoče in stalne zbirke ter k sistemu za reševanje zadev v poslovni dejavnosti.

Prioritetno je skupina pristopila k razvoju prenove postopka za reševanje družinske ali vdovske pokojnine v povezavi z rešitvami projekta MUP in MNP ter zahtev notranje revizije, DPO, zunanje revizije ali inšpekcije.

Povečan obseg dela je bil pri usklajevanju rešitev za optimizacijo postopkov z eVlogami, z odpremo dokumentacije v ePredale, z odpravo ročnih evidenc seznamov ali statistike ter pri uskladitvi rešitev v zvezi s pobudami uporabnikov.

Zagotovljene so bile rešitve, in sicer na novih ekranih za evidentiranje zadev in dokumentov, prilagojenih na orodje BAW, v postopku kontrole v povezavi s statistiko ter za kronološki pregled poti dokumenta, v kateri so vidni statusi dokumenta v okviru reševanj zadeve.

V postopke prejema in oddaje eDokumentov je projektna skupina z organizacijskimi enotami uskladila zahteve in prilagodila postopke na zavodovo rešitev BiZPIZ in s tem zagotovila zmanjšanje dotoka fizične dokumentacije.

Modernizacija upokojitvenega postopka (MUP)

Cilj projekta MUP je načrtovanje, izdelava ter potrditev poslovnega procesa novega upokojitvenega postopka v okolju za upravljanje poslovnih procesov z vključitvijo aplikativnih rešitev, s testiranjem ter potrditvijo celotnega procesa upokojitvenega postopka.

Ta postopek bo zajel vse procese reševanja zahtev za vse vrste pokojnin, vključno s pokojninami, priznanimi na podlagi mednarodnih pogodb oziroma Uredb EU, zahtev za priznanje kratkoročnih prejemkov iz invalidskega zavarovanja, zahtev za predhodno pisno informacijo o datumu izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine in zahtev za predhodno pisno informacijo o višini starostne pokojnine. V upokojitveni postopek bodo vključeni procesi od faze, ko strokovni delavec prejme zadevo v reševanje in prečrpa podatke iz matične evidence zavarovancev, do priznanja pravice z vzpostavitvijo ustreznih evidenc MEUP.

V začetku leta 2023 so bile v produkcijsko okolje prenesene: rešitev za prenos podatkov iz izvedenskega mnenja (prikaz prometne nesreče, ustreznosti delovnega mesta in prikaz dopolnilnih mnenj), odmera invalidske pokojnine v primeru kombiniranega vzroka invalidnosti, rešitev za ročni vnos obrazca M4 v primerih izplačil Jamstvenega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije in odmera pokojnine po mednarodnih pogodbah z upoštevanjem Brexita.

V sredini leta 2023 je bila v produkcijsko okolje prenesena rešitev za izračun znižanja dela pokojnine in znižanja povečanja delne pokojnine (39.a in 40.a člen ZPIZ-2) ter rešitev za odmero invalidske pokojnine v skladu z Zakonom o odpravljanju posledic dela z azbestom.

Konec leta 2023 je bila v produkcijsko okolje prenesena rešitev za odmero invalidnine za telesno okvaro, v primeru, ko je ena telesna okvara posledica več vzrokov, ter v primeru spremembe telesne okvare v istem izvedenskem mnenju. Prav tako je bila v produkcijo prenesena rešitev za odmero posebne pokojnine po 204. členu ZPIZ-2 in odmero starostne pokojnine po uradni dolžnosti, po prenehanju izplačevanja posebne pokojnine. V produkcijskem okolju je bila zaradi zaposlitev pri mednarodnih organizacijah s sedežem v EU uvedena nova šifra dobe, ki se upošteva pri odmeri sorazmernega dela pokojnine.

V letu 2023 je bila izdelana rešitev za odmero družinske in vdovske pokojnine ter dopolnjena evidenca MEU za potrebe priprave mednarodnih obrazcev.

Projekt tretje faze prenove programske opreme za nakazovanje pokojnin v okviru izgradnje novega IS zavoda – razvoj in prenos obdelav nakazil v nov IS (MNP 2)

V letu 2023 se je v okviru projekta MNP 2 nadaljevalo s prenovo procesov in programske opreme za nakazovanje pokojnin ter njihovo vključevanje v nov IS zavoda. Pripravljena je bila programska oprema za izvajanje redne obdelave nakazila z vsemi potrebnimi moduli. Za potrebe testiranja rezultatov redne obdelave je bilo pripravljeno novo okolje, ki zagotavlja produkcijske podatke (predprodukcijsko okolje), s čimer je bilo omogočeno testiranje s primerjavo podatkov o obračunu prejemkov v okviru redne obdelave v obstoječem in v novem IS.

Testiranje je potekalo v 4 fazah in je obsegalo pregled migracije podatkov iz obstoječega v nov IS na produkcijskih podatkih in test obdelave letnega dodatka. Začela se je izvajati finančna kontrola v smislu primerjave podatkov o nakazilih med produkcijo in testnim okoljem. Med testiranjem se je dopolnjevala aplikacija matična evidenca o izplačilih prejemkov.

Pripravljena je bila nova aplikacija Finančna evidenca, v katero se bodo beležili podatki po obdelavi nakazila. Razvijati se je začela aplikacija Rokovnik in Finančna kartica za izpis kontnih poročil, pripravljen je bil postopek stornacije nakazila in nov šifrant vrst stornacij. Pripravljala se je nova aplikacija za prikaz podatkov o obveznostih uživalca.

Delo na projektu je bilo potrebno prilagajati večjemu številu rednih in izrednih nalog, ki so se nanašale na spremembo zakonodaje v letu 2023. Testiranje migracije podatkov na produkcijskih podatkih je bilo uspešno zaključeno. V fazi izdelave je prenos podatkov iz MUP v matično evidenco o izplačilih prejemkov.

IV.3.1.2 E-poslovanje in digitalizacija

Zavod je v letu 2023 nadaljeval razvoj digitalizacije poslovanja in elektronskega poslovanja s strankami ter organizacijami. Posebno pozornost je namenjal celoviti avtomatizaciji postopkov, kjer je to mogoče.

S sistemom avtomatiziranega kreiranja dokumentov in njihove oddaje je zavod v letu 2023 odpremil 34.983 dokumentov z obvestili in izračuni po 140. členu ZPIZ-2 in 69.101 dokument z izpisom obdobja zavarovanja. Na enak način je bilo avtomatično izdelanih in odpremljenih 20.829 obrazcev potrdil o živetju.

V letu 2023 je bil vzpostavljen dnevni prevzem prilog M obrazcev s spletišča SPOT. Prek sistema BiZPIZ so bile v letu 2023 vzpostavljene nove izmenjave podatkov: za potrebe raziskave OREH Onkološkega instituta, z občino Hrastnik zaradi izvajanja Stanovanjskega zakona, z MKGP zaradi solidarnostne pomoči kmetom.

Zavod je dopolnjeval in prilagajal ter izboljševal funkcionalnosti in uporabniško izkušnjo novih digitalnih storitev (eVloga za VSE, digitalni prevzem dokumentov in oddaljena avtentikacija strank).

Že v letu 2022 je zavod začel dejavnosti prehoda obstoječega portalskega okolja na novo aplikacijsko ogrodje, ki ga je nadomestilo. V letu 2023 smo prilagodili in testirali vse rešitve za novo okolje, ki je bilo nameščeno v produkcijo v začetku 2024.

IV.3.1.3 Ostale aktivnosti

Na področju ME je bil izveden sprejem novih obrazcev REK-O, skupaj z optimizacijo poslovnih pravil obdelav. Izvajale so se vzdrževalne dejavnosti programske opreme ME, pri čemer so bili izdelani zaslonski pregledi seštevnikov P in M rubrik, dopolnjena pravila za določanje leta osnove MDDS, adaptacije aplikacije za izvajanje revizije ME in druge. Izvedena je bila vrsta analiz na

podlagi zahtevkov drugih institucij (Kmetijske gospodarske zbornice, Odvetniške zbornice, Študentskih domov).

S področja podpore izvajanju pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bil med drugim prenovljen del aplikacije za spremljanje obveznosti države, razvija in dopolnjuje se še vedno aplikacija za spremljanje razvrstitvenih odločb, ki bo predvidoma zaključena v letu 2024. Posebej je potrebno izpostaviti uvedbo možnosti različnih vzrokov za eno telesno okvaro, kar je bilo podprto tako v programskih rešitvah izvajanja kot tudi izvedenstva in je zahtevalo visoko koordinacijo priprave rešitve in prehoda v produkcijo.

Na področju nakazovanja pokojnin so bile izvedene adaptacije programskih rešitev in obdelave za redno letno usklajitev pokojnin v februarju s poračunom za januar, za izvedbo letnega dodatka in zimskega letnega dodatka kot tudi izvedbo povečanega dela prejemkov v novembru in decembru. Prenavljala se je aplikacija za vodenje dodatnih pokojnin.

Zaradi novele ZZVZZ-T so se v zadnjih mesecih leta izvajale dejavnosti razvoja nove izmenjave podatkov med ZPIZ in ZZS (prevzem podatkov o osebah s pravico do OZP na MORS in posredovanje podatkov o osebah z neobračunanim OZP), aplikacij in programov za izbor kandidatov za obračun OZP, določanje statusa OZP za osebo, izvajanje obračuna OZP, kot tudi adaptacije programov za izvedbo rednega in izrednega nakazila.

IV. 3.1.4 Kazalniki razvoja informacijskih rešitev v novem tehnološkem okolju

V letu 2023 je bila največja dinamika razvoja v okolju RASD in pri spletnih storitvah, kar je skladno z usmeritvami pri razvoju programske opreme. Ker sta največja razvojna projekta v zaključni fazi, ki je posvečena pretežno dopolnitvam, testiranju in prehodom, je število novih aplikacijskih objektov manjše kot preteklo leto.

Preglednica IV.21

ŠTEVILO IZDELANIH APLIKACIJSKIH OBJEKTOV PO VRSTAH				
VRSTE APLIKACIJSKIH OBJEKTOV		2022	2023	SKUPAJ
OZNAKA	OPIS			
DS	Zajem podatkov v BI (ETL - DataStage)	70	28	692
QUE	Sporočilna vrsta	9	4	321
PR	Programi RASD	26	38	371
CR	Poslovna poročila (Cognos)	90	40	910
SS	Spletna storitev na aplikacijskem strežniku	21	38	661
MF	Sporočilni tokovi na storitvenem vodilu - (Message Flow projekti)	5	1	153
PL	PL/SQL programi v Oracle	18	19	288
PP	Portlet - izvaja Portal	17	2	480
PT	Šifranti	4	7	245
PC	BPM Coach - uporabniški vmesnik - izvaja Portal	27	20	244
BJ	Paketna obdelava - Java	2	2	86
IW	Izpis - izvaja aplikacijski strežnik	0	3	44
PS	Spletna storitev za portlet - izvaja Portal	3	0	374
MB	Aplikacije na storitvenem vodilu - Message broker aplikacije	1	1	59
DC	Obdelave digitaliziranih dokumentov - DataCap programi	0	0	12
	Druge	2	0	118
SKUPAJ		295	203	5.058

IV.3.2 Razvoj in upravljanje infrastrukture IKT

Na področju IKT infrastrukture so bile v letu 2023 dejavnosti pretežno usmerjene v posodabljanje in razširitve posameznih sistemov, s ciljem zagotavljanja večje varnosti, zanesljivosti in razpoložljivosti delovanja IKT sistema ter podpore razvojnim projektom.

IV.3.2.1 Upravljanje systemske programske in strojne opreme

V letu 2023 so se izvajale redne nadgradnje in posodobitve systemske programske in strojne programske opreme okolij. Med glavnimi so bile redne posodobitve okolja za izvajanje glavne podatkovne baze, posodobitev okolja virtualizacijskega omrežja ter okolja za izvajanje zaščit. Posodabljalno se je tudi okolje za upravljanje aplikacij skozi faze razvoja (DevOps) ter operacijski sistemi virtualnih strežnikov.

Prenovljeno je bilo okolje za zagotavljanje izvajanja storitev za zunanje uporabnike, vključno s prenovo varnostnih komponent dostopa do tega okolja ter okolje za izmenjavo sporočil.

Stalne naloge so bile usmerjene v posodobitve ter zagotavljanje delovanja in nadzora nad delovanjem vseh komponent informacijskega okolja zavoda, odpravo napak in pomoč uporabnikom, posodabljanje in avtomatiziranje postopkov upravljanja sistemov ter varnostne prilagoditve. Redno so se izvajali preventivni pregledi delovanja informacijskega okolja, na osnovi katerih so bile izvajane prilagoditve za doseganje ustrezne zmogljivosti in razpoložljivosti storitev.

IV.3.2.2 Upravljanje strežniških okolij

IV.3.2.2.1 Glavno strežniško okolje

V letu 2023 so bile izvedene delne posodobitve virtualizacijske platforme glavnega virtualizacijskega strežniškega okolja ter posodobitve okolja virtualizacijskega omrežja na njem. Posodobljeno in dopolnjeno je bilo tudi okolje za izvajanje zaščite strežnikov, ki tečejo na tem okolju.

V okolju glavnega strežnika, na katerem se izvajajo informacijske rešitve, ki še niso prenovljene za izvajanje v novem aplikacijskem okolju, so bile izvedene posodobitve in prilagoditve za zagotavljanje nemotenega delovanja in razpoložljivosti storitev.

IV.3.2.2.2 Infrastrukturni strežniki in okolje za navidezna namizja

V letu 2023 je bil pripravljen načrt ter izvedeni prvi koraki za posodobitev strojne opreme okolja z vpeljavo hiperkonvergenčne rešitve.

Stalne naloge so bile usmerjene v redno posodabljanje okolja ter izvajanje preventivnih in drugih posegov za zagotavljanje nemotenega delovanja storitev za uporabnike.

IV.3.2.3 Upravljanje računalniških komunikacij, IP telefonije in mobilnih storitev

V letu 2023 se je nadaljevala vpeljava mobilnih telefonov za manjši del uporabnikov, ki ga še niso imeli, kar bo v naslednjem letu omogočilo postopno opuščanje stacionarne telefonije za večino uporabnikov.

Poleg rednega vzdrževanja računalniškega omrežja smo začeli s pripravo na nadgradnjo arhitekture jedrnega dela omrežja tako na primarni kot tudi nadomestni lokaciji, kar bo v nadaljevanju omogočilo vzpostavitev aktivnega nadomestnega računalniškega centra in poenostavilo selitev bremen med primarnim in nadomestnim centrom.

Stalno so se izvajale tudi redne naloge, kot so potrebne spremembe in posodobitve na napravah računalniškega omrežja, odpravljanje težav uporabnikov, spremembe pri dostopih do storitev in vzpostavitev varnih dostopov do virov na omrežju.

Na področju poslovne telefonije se je nadgradila in dopolnila programska oprema uporabniškega in strežniškega dela rešitve. Izvedena je bila dokončna združitev vseh funkcij IP telefonije na novi telefonski centrali. Zavod je nadaljeval z menjavo zastarelih in okvarjenih namiznih telefonov uporabnikov z novjšimi modeli na mestih, kjer je uporaba namiznih telefonov še potrebna. Izvedena je bila tudi nadgradnja strežnika in posodobitev klepetalnice.

Izvajale so se tudi redne naloge spremljanja delovanja, posodabljanja okolij, posegi na zahteve uporabnikov, potrebne spremembe na napravah računalniškega omrežja, odpravljanje težav uporabnikov, spremembe pri dostopih do storitev in vzpostavitev varnih dostopov do virov na omrežju.

IV.3.2.4 Upravljanje računalniške opreme

V letu 2023 smo nadaljevali z uvedbo in posodobitvami rešitve za varovanje končnih točk in rednim varnostnim in funkcionalnim posodabljanjem systemske programske opreme namiznih in prenosnih računalnikov uporabnikov ter strežnikov.

V začetku leta 2023 smo zaključili v predhodnem letu začeto zamenjavo iztrošene računalniške opreme uporabnikov, katere ključni del je bila zamenjava monitorjev, tako da so vsa delovna mesta uporabnikov na vseh lokacijah zavoda opremljena s po dvema enakovrednima 24" monitorjema, kar uporabnikom omogoča lažje delo.

Stalno so se izvajale tudi redne naloge, kot so posegi na zahteve in odpravljanje težav uporabnikov, spremembe pri dostopih do storitev in vzpostavitev varnih dostopov do virov na omrežju.

IV.3.2.5 Nadzor delovanja informacijskega sistema

Zavod je v obstoječi sistem nadzora delovanja ključnih okolij informacijskega sistema, izvajanja obdelav in storitev dodatno vključil napredno rešitev, ki omogoča učinkovito delovanje storitev z možnostjo dinamičnega zagotavljanja virov s pomočjo avtomatiziranih obvestil in procesov. Spremembe in posodobitve, ki so bile v letu 2023 izvedene na infrastrukturnih okoljih, so bile upoštevane in vključene v sisteme nadzora. Prav tako je zavod vključil v sisteme nadzora elemente, za katere se je med spremljanjem delovanja storitev izkazalo, da lahko dodatno pripomorejo k bolj učinkovitemu nadzoru in preprečujejo izpade ali vsaj omogočijo, da se napaka hitreje odpravi.

IV.3.3 Podpora uporabnikom in računalniška operativa

IV.3.3.1 Izvajanje obdelav in prenosov

V letu 2023 je bilo izvedenih tako v novem kot v starem tehnološkem okolju 330.231 obdelav. V starem tehnološkem okolju je bilo izvedenih 13.372 obdelav oziroma 14 odstotkov manj v primerjavi z letom 2022. V novem tehnološkem okolju je bilo izvedenih 316.859 obdelav oziroma dobrih 58 odstotkov več v primerjavi z letom 2022. V tem primeru gre za občuten porast števila

izvedenih obdelav, predvsem kot posledica prilagoditev in premeščanja obdelav iz starega v novo tehnološko okolje, številnih zakonskih sprememb, rasti digitalizacije in uporabe digitalnih storitev.

Zavod je med tujimi in domačimi institucijami v preteklem letu po rokovniku in po naročilu, ob uporabi različnih transportnih protokolov, v skladu z zahtevami zakonodaje s področja varstva osebnih podatkov v registru izmenjav podatkov, v program Raft evidentiral 981 prenosov in izmenjav osebnih podatkov, kar je za 4 odstotke manj v primerjavi z letom 2022.

Varnostne kopije so bile izvedene v skladu z načrtom varovanja in obnove podatkov

IV.3.3.2 Zagotavljanje pomoči uporabnikom

Zavod zagotavlja tehnično podporo uporabnikom storitev informacijskega sistema v sklopu EKC v poslovnem času in izven rednega delovnega časa v skladu z veljavnimi urniki delovanja storitev, ki smo jih prilagodili glede na to, da pretežni del zaposlenih svoje delo opravlja hibridno.

V sklopu EKC delujeta klicni center za podporo zunanjim uporabnikom digitalnih storitev eZPIZ in BiZPIZ ter klicni center za podporo notranjim uporabnikom zavodovih storitev. V letu 2023 sta oba klicna centra za pomoč uporabnikom prejela skupaj 19.063 klicev, od tega je prejel 9.403 klicev klicni center za pomoč notranjih uporabnikov, ob 93-odstotni učinkovitosti – delež odgovorjenih klicev (v letu 2022 86-odstotna). 9660 klicev je prejel klicni center za pomoč zunanjim uporabnikom digitalnih storitev, ob 96-odstotni učinkovitosti (v letu 2022 92-odstotna). Glede na leto 2022 se je število prejetih klicev notranjih uporabnikov zmanjšalo za 44 odstotkov, kar je lahko posledica dviga ravni delovanja storitev, število klicev zunanjih uporabnikov pa se je povečalo za 4 odstotke. Učinkovitost obeh klicnih centrov za pomoč uporabnikom se je v letu 2023 bistveno izboljšala.

V letu 2023 je oddelek za podporo uporabnikom v sistem Raft zabeležil 1.666 prijavljenih težav uporabnikov, ki so bile rešene na I. in II. ravni podpore. Zavod z namenom razbremenitve osebja na II. ravni podpore nadaljuje s širitvijo nabora rednih opravil na I. ravni podpore in z vključevanjem osebja iz I. ravni podpore kot pomožno osebje na II. raven podpore.

Vseh prijavljenih težav uporabnikov sistema UDG je, ki so bile v letu 2023 evidentirane v sistem Raft, je bilo 622 oziroma 21 odstotkov manj v primerjavi z letom 2022. Razlogi za manj prijavljenih težav uporabnikov sistema UDG v letu 2023 so predvsem v tem, da so bile posodobljene verzije kvalitetno pripravljene in preverjene v fazi testiranja.

IV.3.4 Reševanje zahtevkov uporabnikov

V letu 2023 je bilo na področju dopolnitve in razvoja informacijskih rešitev rešenih 845 zahtevkov, na področju urejanja pooblastil in računalniške opreme 882 zahtevkov, na področju IKT infrastrukture pa 128 zahtevkov. Izvedenih je bilo 750 naročenih namestitev programske opreme.

IV.3.5 Razvoj delovnih postopkov

Nadaljevalo se je postopno uvajanje razvoja »Cloud Native«, ki vključuje celovit razvoj in uvedbo postopkov Continuous Integration in DevOps. V letu 2023 je zavod v DevOps dopolnjeval vse postopke za nameščanje programske opreme. Največja dopolnitev je priprava namestitve z uporabo predlog, ki se bo uporabljala pri samodejni pripravi testnih scenarijev.

Nadaljeval se je razvoj postopkov samodejnega testiranja procesnih aplikacij s ciljem avtomatizacije in razbremenitve sodelavk in sodelavcev. Več kot 300 izdelanih testnih scenarijev, ki se izvajajo samodejno ob vsaki nadgradnji aplikacije, pomaga pri hitrejšem in enovitejšem testiranju ter odkrivanju potencialnih težav.

Posodabljali smo normativne akte, predvsem na področju varovanja osebnih podatkov ter upravljanja informacijske varnosti, tudi na podlagi zunanjega pregleda skladnosti z ZVOP-2.

IV.3.6 Upravljanje informacijske varnosti

Temeljna načela varovanja informacij in s tem tudi osebnih podatkov so: zaupnost, celovitost in razpoložljivost. Zavod je tudi v letu 2023 s preventivnimi in operativnimi dejavnostmi skrbel za zagotavljanje navedenih načel, pri čemer pa je temeljnega pomena delovanje vsakega posameznika in zavedanje posledic morebitnih tveganj.

Preventivne dejavnosti in procesi znotraj informacijske varnosti lahko zmanjšajo število neželjenih (morebiti tudi škodljivih) dogodkov ali ublažijo posledice teh dogodkov, ne morejo pa jih popolnoma preprečiti. Sposobnost odzivanja na varnostne dogodke in incidente, tako vsakega posameznika kot tudi zavoda, je nujno potrebna za hitro odkrivanje teh dogodkov in vzrokov za njihov nastanek/pojav, zmanjšanje morebitne škode, iskanje rešitev za odpravo slabosti (kritičnih točk) ter za iskanje rešitev/ukrepov za obnovo delovanja procesov, ki so bili ogroženi. Zavod vzdržuje lasten nabor sistemov za zagotavljanje visoke stopnje informacijske varnosti, kar se ves čas tudi dopolnjuje.

Zavod je v letu 2023 obravnaval, zabeležil in spremljal 29 dogodkov s področja varovanja informacij in (osebnih) podatkov. Večino prijavljenih incidentov je koordinirala pooblaščenca oseba za varstvo osebnih podatkov. Kršitve načel varovanja informacij so v letu 2023 na zavodu obsegale zlasti: nehoteno pošiljanje dokumentov napačnim prejemnikom, nalaganje neodobrene programske opreme in zunanji poskus spletne prevare. Spletno ribarjenje (angl.: *phishing*) je bilo v letu 2023 tudi sicer najpogostejša spletna prevara na svetu.

Na osnovi ugotovitev obravnavanih neželjenih dogodkov je zavod sprejel ustrezne preprečevalne in popravilne ukrepe. Spremljal je tudi objave globalnih varnostnih tveganj in izvajal ukrepe za omejevanje oziroma preprečevanje posledic odkritih globalnih tveganj, ki so jih priporočile varnostne ustanove na državni ravni.

IV.3.7 Glavni kazalniki uporabe informacijskega sistema

IV.3.7.1 Spletna stran zavoda

Zavodovo spletišče je v letu 2023 obiskalo nekaj nad 820 tisoč obiskovalcev, ki so opravili nekaj manj kot 1,7 milijona obiskov in si ogledali nad 5,1 milijona strani. Na spletišču so se zadržali v povprečju 5 minut in pol, stopnja odboja je bila 29-odstotna. V primerjavi z letom 2022 sta število obiskovalcev in obiskov narastli za okrog 15 odstotkov, povprečni čas obiska se je zmanjšal za 10 odstotkov, stopnja odboja pa je ostala enaka.

Preglednica IV.22

OBISKANOST SPLETNE STRANI ZAVODA		
OBISKANOST SPLETNE STRANI	2022	2023
Obiskovalci (edinstveni)	703.955	820.063
Obiski	1.473.502	1.697.886
Ogledi strani (edinstveni)	4.758.550	5.165.013
Ogledi strani (vsi)	7.365.727	7.776.726
Povprečno trajanje seje	06:01	05:32
Stopnja odboja	29 %	29 %

IV.3.7.2 E-storitve za državljane (e-ZPIZ)

Zavod je v letu 2023 nadaljeval z razvojem in širitvijo uporabe e-storitev za zavarovance in upokoјence, ki jih ponuja prek portala e-ZPIZ in katerih varna uporaba je mogoča za registrirane uporabnike z uporabo kvalificiranih digitalnih potrdil ali računa SI-PASS, nekatere storitve pa so na voljo tudi za neregistrirane uporabnike. Skupna uporaba storitev e-ZPIZ je v letu 2023 narasla za 12 odstotkov.

Leta 2023 se je za uporabo storitev eZPIZ registriralo 110.587 uporabnikov, kar je 12 odstotkov več kot v preteklem letu. Uporabnikov storitev e-ZPIZ z veljavno registracijo na zadnji dan minulega leta je bilo 150.045, kar je 26 odstotkov več kot leto pred tem. Med registriranimi uporabniki je bilo 62.602 registriranih z identiteto SI-PASS, kar je 50 odstotkov več kot leto pred tem. Število prijav registriranih uporabnikov v portal eZPIZ se je povečalo za 12 odstotkov, na več kot 379 tisoč.

Storitvi Osebni informativni pokojninski kalkulator in Splošni informativni pokojninski kalkulator sta leta 2021 nadomestili prejšnjo storitev Informativni izračun datuma upokoјitve. Osebni informativni pokojninski kalkulator registriranim uporabnikom omogoča informativni izračun datuma upokoјitve in višine pokojnine glede na podatke o zavarovanju, ki jih o zavarovancu vodi zavod. Splošni informativni pokojninski kalkulator pa tudi neregistriranim uporabnikom omogoča izračun datuma upokoјitve in višine pokojnine na podlagi vnosa (simulacije) podatkov. Osebni informativni pokojninski kalkulator je v letu 2023 zabeležil skoraj 236 tisoč uporab, Splošni informativni pokojninski kalkulator pa več kot 123 tisoč uporab. Uporaba storitve Osebni pokojninski kalkulator se je glede na preteklo leto povečala za 15 odstotkov.

V letu 2020 je zavod razvil nove digitalne storitve: eVloge za VSE, digitalna (SMS) odprema in oddaljena avtentikacija strank. Te storitve so zavodu omogočile elektronsko poslovanje tudi z uporabniki, ki nimajo kvalificiranega digitalnega potrdila. Njihova uvedba je bila pomembna tudi z vidika zmanjšanja tveganj ob epidemiji. Njihova uporaba se je v letu 2023 umirila oziroma rahlo upadla. Storitve eVloge za VSE lahko uporabljajo vsi uporabniki, ki imajo mobilno telefonsko številko. V letu 2023 je zavod s to storitvijo prejel več kot 67 tisoč vlog, kar je skoraj 6 odstotkov manj kot v letu 2022. Uporabniki se pri oddaji eVloge lahko odločijo tudi za digitalni prevzem dokumentov. Za tiste, ki se tako odločijo, se izvede telefonska avtentikacija. V letu 2023 je bilo izvedenih več kot 33 tisoč avtentikacij, kar je za 25 odstotkov manj kot v letu 2022. S storitvijo digitalna (SMS) odprema je bilo v letu 2023 opremljenih več kot 79 tisoč kod za digitalni prevzem dokumentov, uporabniki pa so prevzeli več kot 65 tisoč dokumentov. Glede na leto 2022 se je število digitalnih odprem povečalo za 39 odstotkov, število prevzemov digitalno odpremljenih dokumentov pa za 31 odstotkov. Število aktivnih predalov za digitalno odpremo se je povečalo na več kot 116 tisoč, kar glede na prejšnje leto predstavlja povečanje za 26 odstotkov.

V letu 2021 je zavod storitev eVloge za VSE integriral v portal e-Uprava. To pomeni, da lahko za vse storitve, ki so predstavljene na portalu e-Uprava, uporabniki portala vlogo na zavod oddajo že kar s portala e-Uprava, z integrirano uporabo storitve eVloga za VSE.

Storitve eVloge je namenjena registriranim uporabnikom, ki z njeno uporabo lahko prek spleta oddajajo digitalno podpisane eVloge za različne zavodove storitve. Število oddanih vlog uporabnikov je bilo v letu 2023 skoraj 24 tisoč in se je glede na prejšnje leto povečalo za 5 odstotkov.

Skupno število prejetih e-vlog, ki so jih po spletu oddale fizične osebe (eVloge, eVloge za VSE, LD), je bilo v letu 2023 malce manj kot 116 tisoč in je glede na prejšnje leto ostalo na isti ravni.

Storitve Informativna osebna evidenca je namenjena registriranim uporabnikom. V letu 2023 se je njena uporaba glede na preteklo leto povečala za 6 odstotkov na več kot 164 tisoč uporab. S slabih 10 tisoč uporab se je uporaba storitve Pregled obdobj zavarovanja in osnov – 18. člen ZPIZ-2, glede na preteklo leto zmanjšala za 19 odstotkov.

Storitev e-Poizvedba o stanju zadeve je namenjena registriranim uporabnikom. Uporabnikom je na voljo po spletu in s telefonskim odzivnikom. V letu 2023 se je njena uporaba po spletu povečala za 16 odstotkov, na več kot 246 tisoč uporab, s telefonskim odzivnikom pa je z dobrih 29 tisoč uporaba storitve ostala praktično nespremenjena.

Tudi storitev e-Nakazila je namenjena registriranim uporabnikom. Uporabnikom je na voljo po spletu in s telefonskim odzivnikom. V letu 2023 se je njena uporaba po spletu povečala za več kot 9 odstotkov, na slabih 73 tisoč uporab, uporaba s telefonskim odzivnikom pa se je povečala za 3 odstotke.

Storitev Mesečna statistična poročila uporabnikom omogoča dostop do glavnih statističnih informacij s področja delovanja zavoda prek spleta z uporabo orodja za poslovno inteligenco Cognos. Na voljo je tudi neregistriranim uporabnikom, registrirani uporabniki pa se lahko na poročila naročijo. V letu 2023 se je uporaba storitve zmanjšala za 7 odstotkov.

Storitev ePredal je namenjena registriranim uporabnikom, ki jim zavod elektronsko vroča dokumente v njihov elektronski predal na portalu eZPIZ. Storitev je v letu 2023 uporabljalo 12.763 uporabnikov, ki jim je zavod elektronsko vročil 27.105 dokumentov. To pomeni, da je bila rast uporabnikov storitve ePredal v preteklem letu 150-odstotna, uporaba storitve pa se je za 5 odstotkov zmanjšala, domnevamo lahko, da na račun rasti storitve digitalna (SMS) odprema.

ATOZPIZ in EKC za podajanje telefonskih informacij delujeta od leta 2019. V letu 2023 je bilo v ATOZPIZ zabeleženo skoraj 517 tisoč klicev strank, v EKC pa so zavodovi strokovni delavci telefonsko svetovali več kot 315 tisoč uporabnikom. Glede na lani se je uporaba ATOZPIZ zmanjšala za 17 odstotkov, EKC pa za 12 odstotkov. V letu 2023 se je učinkovitost storitve EKC (razmerje med odgovorjenimi in prejetimi klici) povečala, in sicer z 92,7 odstotka na 95,5 odstotka. Skupni čas svetovanja se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšal za 14 odstotkov, na slabih 12 tisoč ur, skupni čas čakanja strank se je zmanjšal za 37 odstotkov, povprečni čas čakanja strank na pogovor s svetovalcem pa se je zmanjšal z 38 na 27 sekund.

DIGITALNE STORITVE ZA ZAVAROVANCE IN UPOKOJENCE (E-ZPIZ)		
UPORABA DIGITALNIH STORITEV	2022	2023
Registrirani uporabniki na 31. 12 / število registracij v letu / Registracije SI-PASS	118.898/56.665/ 41.712	150.045/48.255/ 62.602
Prijave registriranih uporabnikov v portal Moj eZPIZ	336.430	379.568
Uporaba storitve Splošni in Osebni Informativni pokojninski kalkulator (neregistrirani uporabniki/registrirani uporabniki)	133.256/204.971	123.281/235.817
Uporaba storitve Informativna osebna evidenca (registrirani uporabniki)	155.537	164.203
Uporaba storitve Poizvedbe o stanju zadeve (registrirani uporabniki)	212.249	246.019
Uporaba storitve Nakazila (registrirani uporabniki)	66.846	72.912
Uporaba storitve Poizvedbe o stanju zadeve (telefonsko - glasovno odzivna storitev)	29.698	29.709
Uporaba storitve Nakazila (telefonsko - glasovno odzivna storitev)	1.700	1.749
Uporaba storitve Mesečni statistični pregled	6.141	5.708
Uporaba storitve e-Vloge: oddane vloge (registrirani uporabniki)	22.615	23.665
Uporaba storitve LD - e-izjava o pokojnini v tujini (registrirani uporabniki)	22.369	24.679
Uporaba storitve za preverjanje istovetnosti fizičnega prepisa - zahteve za prevzem izvirnika dokumenta prek spleta	2.609	4.160
Uporaba storitve Pregled obdobj zavarovanja in osnov - 18. člen ZPIZ-2 (registrirani uporabniki)	12.321	9.958
Uporaba storitve ePredal za eVročanje dokumentov (število registriranih uporabnikov / vročenih dokumentov)	8.497/28.613	12.763/27.105
Število oddanih eVlog s storitvijo eVloge za VSE	71.457	67.407
Število izvedenih telefonskih avtentikacij	44.989	33.354
Število aktivnih predalov-naslovov za digitalno (SMS) odpremo	92.200	116.724
Število izvedenih digitalnih (SMS) odprem	56.692	79.192
Število prevzemov dokumentov - digitalna (SMS) odprema	49.936	65.512
Čezmejnost storitev eZPIZ (število držav prijavljenih uporabnikov)	40	50
EKC (skupno število odgovorjenih telefonskih klicev prek Enotnega kontaktnega centra)	358.472	315.041
ATOZPIZ (skupno število uporab (klicev) avtomatskega telefonskega odzivnika)	619.874	517.087
Skupaj uporaba izbranih storitev (brez ATOZPIZ in EKC)	1.552.691	1.739.559

IV.3.7.3 E-poslovanje z organizacijami (BiZPIZ)

Zavod je v letu 2023 nadaljeval razvoj sistema elektronskega poslovanja z organizacijami BiZPIZ in spodbujal njegovo uporabo. Skupna uporaba storitev BiZPIZ oziroma število izmenjanih dokumentov in poslovnih sporočil v izbranih storitvah BiZPIZ je v letu 2023 narasla za 10 odstotkov, na dobrih 77 milijonov.

V letu 2023 je zavod od FURS prejel skoraj 38 milijonov obrazcev REK-IPP in REK 18. člen, kar je 15 odstotkov več kot v letu 2022.

Zavod je na FURS poročal i-REK za uživalce pravic. V letu 2023 je na FURS posredoval REK obrazce z več kot 9,1 milijona analitičnih zapisov za uživalce pravic, kar je praktično enako kot v preteklem letu.

Zavod je v letu 2023 s FURS izmenjal tudi 9,1 milijona podatkov o statusu rezidentstva, kar je 8 odstotkov več kot v letu pred tem. Zavod je od FURS prevzel tudi 27 tisoč davčnih sklepov, kar je 8 odstotkov več kot v letu 2022.

V letu 2023 je zavod na UJP elektronsko posredoval več kot 10,1 milijona elektronskih nakazil v obliki SEPA, kar je praktično enako kot v preteklem letu.

V okviru zavodovih storitev BiZPIZ za organizacije je najbolj pogosto uporabljana storitev e-Sociala, ki na podlagi zahtevka strokovnega delavca centra za socialno delo posreduje podatke o izplačilih prejemnikov pravic zavoda. V letu 2023 je zavod s storitvijo eSociala centrom za socialno delo posredoval 1,8 milijona odgovorov o izplačilih, kar je 7 odstotkov več kot v prejšnjem letu.

Z uporabo rešitve za množično dnevno posodobljenje podatkov o statusih oseb iz eCRP je zavod v letu 2023 prejel nekaj več kot 674 tisoč sprememb stanj oseb, kar je slaba 2 odstotka manj kot v preteklem letu. Zavod v eCRP poizveduje tudi interaktivno, prek lastne portalne rešitve z uporabo spletnih storitev. V letu 2023 je bilo v različnih postopkih zavoda izvedenih nekaj manj kot 84 tisoč interaktivnih vpogledov uporabnikov v eCRP, kar je slaba 2 odstotka manj kot v preteklem letu. Gledano skupaj se je uporaba eCRP v primerjavi s preteklim letom zmanjšala za 2 odstotka.

V letu 2023 je zavod s storitvijo BiZPIZ M-4 prejel nekaj manj kot 230 tisoč obrazcev M-4. Število prejetih obrazcev M-4 se je v letu 2023 zmanjšalo za 13 odstotkov.

Od sistema SPOT (e-VEM) je zavod v letu 2023 prevzel več kot 904 tisoč elektronskih obrazcev prijav, odjav in sprememb zavarovanja, kar je tri odstotke več kot v prejšnjem letu. Od ZZZS je prevzel več kot 132 tisoč elektronskih obrazcev prijav, od česar je bila velika večina obrazcev A1 (spremembe pri kratkotrajnih napotitvah v tujino), brez A1 pa je bilo posredovanih prijav, odjav in sprememb zavarovanja nekaj manj kot 14 tisoč, kar je 24 odstotkov več kot v preteklem letu.

V letu 2023 je zavod od sistema SPOT z novo razvito integracijo začel prevzemati priloge obrazcev prijav, odjav in sprememb zavarovanja iz sistema CEH. V letu 2023 je prevzel 679 tisoč dokumentov.

S storitvijo za prijave uživalcev pravic v zdravstveno zavarovanje preko sistema SPOT (e-VEM) je zavod v letu 2023 posredoval nekaj več kot 60 tisoč prijav in odjav, kar je pet odstotkov več kot leto prej.

V letu 2023 se je nadaljevala uporaba zavodove čezmejne večstranske storitve BiZPIZ REDI za izmenjavo podatkov o datumu smrti ter drugih spremembah statusov prejemnikov pravic v tujini z nekaterimi tujimi nosilci zavarovanja. Zavod je prejel za 2 odstotka manj sprememb podatkov kot v preteklem letu. Celotna uporaba storitve BiZPIZ REDI se je v letu 2022 povečala za dobre 3 odstotke.

V letu 2023 so registrirane organizacije za uporabo storitev BiZPIZ v različnih postopkih pripravile in zavodu posredovale več kot 42 tisoč elektronskih vlog, kar je 11 odstotkov več kot v preteklem letu. Storitve je uporabilo 1419 registriranih organizacij, kar je 29 odstotkov več kot leto prej.

Tudi e-vročanje pošilk dokumentov organizacijam v varen elektronski predal sistema BiZPIZ se je v letu 2023 glede na prejšnje leto povečalo. Zavod je v varne predale 892 organizacij, kar je 26 odstotkov več kot leto prej, posredoval nekaj več kot 58 tisoč dokumentov, kar je 4 odstotke več kot v preteklem letu.

Uporaba storitev za potrebe integracije z MZI (enotna vozovnica) se je letu 2023 glede na preteklo leto povečala. Izmenjanih je bilo 297 tisoč sporočil, kar je 19 odstotkov več kot v preteklem letu.

Izmenjava podatkov o dolgotrajnih bolniških odsotnostih z ZZZS se je povečala za 20 odstotkov. V letu 2023 je bilo prevzetih nekaj manj kot 21 tisoč dokumentov, kar je približno enako kot v

preteklem letu, s 16 tisoč na skoraj 24 tisoč pa se je povečalo število vpogledov, ki jih je bilo za 47 odstotkov več kot leto pred tem.

V okviru storitev BiZPIZ je zavod nadaljeval s ponujanjem in izvajanjem storitve za elektronsko izmenjavo podatkov za poklicne pokojnine s KAD. V letu 2023 se je njena uporaba povečala za 11 odstotkov.

Vrhovno sodišče uporablja zavodovo storitev za vpogled v plačila. V letu 2023 je uporaba narasla za 14 odstotkov na več kot 10 tisoč uporab.

Za dobrih pet odstotkov se je v letu 2023 povečala uporaba storitve eVŠ/CEUVIZ s potrdili in podatki o spremembah statusov šolajočih oseb. Storitve omogoča interaktivne vpogled in prevzem potrdil.

Storitev za izmenjavo podatkov o statusu oseb z ARSKTRP se je v letu 2023 povečala za 7 odstotkov.

Nadaljevala se je širitev uporabe informacijskega sistema BiZPIZ EESSI, s katerim je zavod v letu 2023 izmenjal več kot 92 tisoč elektronskih dokumentov z institucijami iz 30 držav članic. Glede na preteklo leto se je število izmenjanih dokumentov povečalo za 67 odstotkov.

Preglednica IV.24

E-POSLOVANJE ZAVODA Z ORGANIZACIJAMI (IZBOR DIGITALNIH STORITEV)		
E-POSLOVANJE Z ORGANIZACIJAMI (BiZPIZ)	2022	2023
Prejeti M4 (obrazci, storitev BiZPIZ M-4)	263.083	229.607
Prejeti M1-M3 od ZZS (M1-M3 brez A1)	110.854 (11.146)	131.802 (13.809)
Prejeti M1-M3 prek E-SPOT	879.951	904.033
Poslani M1-M2 za uživalce pravic prek e-DEM (UPZZ)	57.484	60.249
Vpogledi v eCRP	85.135	83.607
Prejete spremembe stanj oseb iz CRP	686.496	674.340
Poslana nakazila SEPA na UJP	10.141.370	10.141.894
Število posredovanih odgovorov na poizvedbe sistema eSOCIALA	1.704.740	1.826.695
BiZPIZ (P) KAD: prejete / poslane eVloge za pridobitev podatkov za poklicno pokojnino	2.464/2.376	2.726/2.639
BiZPIZ REDI - poslane zahteve / sporočene spremembe	4.965.106/168.382	5.183.108/164.242
BiZPIZ REDI - prejete zahteve / spremembe	449.602/5.367	446.887/5.624
BiZPIZ (P) - eL. odpremljeni dokumenti organizacijam v e-Predal iz UDG / št. organizacij	55.909/705	58.029/892
Prejeti e-dokumenti prek storitve eVloge v različnih postopkih (registrirane organizacije, št. organizacij)	38.277/1094	42.502/1.419
Poizvedbe iz sistema eSodišče	9.156	10.429
Število posredovanih odgovorov ARSKTRP*	71.110	76.594
eVŠ / CEUVIZ online vpogledi / prevzeta potrdila	4051/7069	4253/7441
Prevzeti davčni sklepi (FURS)	24.723	26.838
Izmenjani podatki o statusu rezidentstva (FURS)*	8.422.495	9.114.146
Oddani i-REK na FURS (i-REK - analitični zapisi - uživalci pravic)	9.137.189	9.147.520
Prejeti i-REK s FURS (plače in prispevki - REK-IPP in REK 18. člen - zavarovanci)	32.660.384	37.703.934
Število prejetih / poslanih EESSI dokumentov / SED-ov / vključenih držav v EESSI izmenjavo	29.268/26.274/30	46.856/45.886/30
MZI - enotna vozovnica (vpogledi)	250.424	297.248
ZZS - eBOL (vpogledi/prevzeti dokumenti)	16.273/20.620	23.903/20.725
Prevzem prilog M1-M3 obrazcev iz CEH		679.076
Skupaj izbrane izmenjave poslovnih sporočil in dokumentov	70.295.433	77.162.833

Opomba: Spremenjena metodologija pri merjenju izmenjav z ARSKTRP

IV.3.7.4 Digitalizacija poslovanja

Zavod zaključuje digitalno preobrazbo, v okviru katere digitalizira svoje poslovne procese. Elektronski dokumentni sistem je bil vpeljal v letu 2012. Od tedaj se njegova uporaba povečuje, skladno z dinamiko digitalizacije poslovanja. V letu 2023 je v dokumentni sistem dodal nekaj manj kot 54 milijonov dokumentov v oblikah XML in PDF/A oziroma 14 odstotkov več kot leto prej. Skupno število dokumentov v dokumentnem sistemu (brez upoštevanja različnih verzij) pa je doseglo 444 milijonov.

V letu 2014 je zavod začel uporabljati sistem za zakonsko skladno dolgotrajno hrambo dokumentov, ki temelji na sintaksi evidenčnega zapisa, nato pa je postopno vključeval različne vrste gradiva. V letu 2023 je v sistem e-hrambe dodal 14 odstotkov več dokumentov kot leto prej oziroma več kot 55 milijonov dokumentov.

Preglednica IV.25

DIGITALNO POSLOVANJE – DOKUMENTNI SISTEM IN E-HRAMBA		
DOKUMENTNI SISTEM IN E-HRAMBA	2022	2023
ŠTEVILO DODANIH DOKUMENTOV V DOKUMENTNI SISTEM	47.010.676	53.941.552
Oblika: XML	44.160.029	51.218.058
Oblika: PDF/A	2.850.647	2.723.494
ŠTEVILO DODANIH DOKUMENTOV V SISTEM E-HRAMBE	48.783.820	55.724.222

Veliko večino elektronskih dokumentov zavod prejme v visoko avtomatiziranih integracijskih rešitvah elektronskega poslovanja z drugimi organizacijami. V teh postopkih je zavod v letu 2023 prejel več kot 47 milijonov (14 odstotkov več kot leto prej) elektronskih dokumentov, ki jih je vložil v dokumentni sistem in z njimi samodejno nadaljeval poslovne postopke.

Na podoben način zavod v poslovne postopke integrira tudi svoje poslovne aplikacije. Z integracijami aplikacij je zavod v letu 2023 prejel 438 tisoč (23 odstotkov manj kot leto prej) elektronskih dokumentov in z njimi nadaljeval poslovne postopke. Zmanjšanje je posledica postopnega ukinjanja platforme starega IS, ki je bil največji posamični vir dokumentov za integracijo aplikacij.

Elektronske vloge in druge vhodne dokumente od zunanjih uporabnikov zavod poleg samodejnih integracij zajema tudi prek portalnih storitev e-ZPIZ in BiZPIZ ter storitev eVloge za VSE in LD. V letu 2023 so zunanji uporabniki tako posredovali nekaj manj kot 159 tisoč elektronskih vlog, kar je 2 odstotka več kot v preteklem letu.

Za elektronsko zajemanje vlog, prejetih v poslovnih prostorih, je zavod v letu 2014 vzpostavil rešitev za lastnoročno elektronsko podpisovanje vlog s podpisnimi tablicami. V letu 2023 je bilo s sistemom podpisnih tablic zajetih 78 tisoč vlog, kar je 25 odstotkov več kot v preteklem letu.

Vhodne in lastne elektronske dokumente v dokumentni sistem dodajajo tudi strokovni delavci v poslovnih postopkih z uporabo rešitve eDokumenti znotraj UDG. V letu 2023 so tako ustvarili in dodali v dosjeje nekaj manj kot 1,3 milijona elektronskih dokumentov, kar je 15 odstotkov več kot leto prej. V dosjeje so dodali tudi 873 tisoč (6 odstotkov manj kot leto prej) elektronskih dokumentov, ki so jih v rešitev UDG uvozili.

Fizične dokumente v papirni obliki zavod prejema po pošti in v poslovnih prostorih, ko stranka izpolnjeno vlogo in/ali priloge prinese s seboj. Takšnih dokumentov je zavod v letu 2023 prejel skoraj 526 tisoč, kar je 2 odstotka manj kot v preteklem letu. Te dokumente je zavod digitaliziral in jih dodal v ustrezne elektronske dosjeje.

Preglednica IV.26

DIGITALNO POSLOVANJE - VHODNI IN LASTNI DOKUMENTI		
VHODNI IN LASTNI DOKUMENTI	ŠTEVILO	
E-VLOGE IN ELEKTRONSKI VHODNI DOKUMENTI	2022	2023
e-vloge in e-dokumenti prejeti od strank prek interneta s storitvijo eVloge (e-ZPIZ, BiZPIZ, eVloge za VSE, eLD)	155.610	158.844
Elektronsko zajete vloge in dokumenti od strank v prostorih zavoda (lastnoročni podpis stranke s podpisno tablico)*	62.404	78.006
Elektronski vhodni in lastni dokumenti, ki so jih dodali referenti z aplikacijo eDokumenti*	1.123.443	1.291.570
Elektronski vhodni dokumenti, ki so jih dodali referenti z uvozom v UDG (PDF/A, XML)*	925.946	873.011
Elektronski dokumenti prejeti z integracijami organizacij	41.802.372	47.844.875
Elektronski dokumenti, prejeti z integracijami aplikacij	566.543	438.480
Fizične vloge in dokumenti, prejeti po pošti ali osebno v prostorih zavoda (naknadno digitalizirani)*	534.746	526.353

*Opomba: Sprememba pri načinu štetja te vrste dokumentov

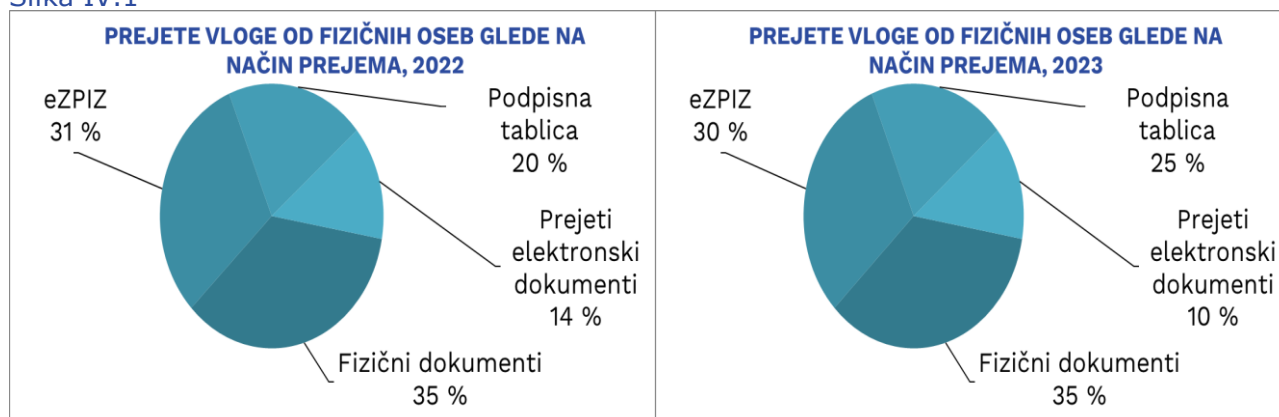
V letu 2023 je zavod od fizičnih oseb prejel 30 odstotkov vlog z uporabo digitalnih storitev eZPIZ, 25 odstotkov vlog je prejel v poslovnih prostorih na način, da je strokovni delavec vnesel elektronsko vlogo, stranka pa jo je podpisala s podpisno tablico. 10 odstotkov vlog je prišlo na zavod elektronsko na druge načine, tako da jih je strokovni delavec dodal kot elektronsko vlogo prek informacijskega sistema, 35 odstotkov vlog pa je prišlo v fizični (papirni) obliki, po pošti ali osebno od stranke v poslovnih prostorih zavoda. Te vloge je zavod digitaliziral in dodal v informacijski sistem. Zavod si prizadeva zmanjšati delež prejetih papirnih vlog, saj te pomenijo večje breme in stroške za stranke in za zavod, hkrati pa pomenijo tudi večjo možnost napak.

Preglednica IV.27

DIGITALNO POSLOVANJE - PREJETE VLOGE OD FIZIČNIH OSEB		
PREJETE VLOGE OD FIZIČNIH OSEB GLEDE NA NAČIN PREJEMA	ŠTEVILO	
	2022	2023
e-vloge in e-dokumenti prejeti od fizičnih oseb strank po internetu s storitvijo eVloge (e-ZPIZ, BiZPIZ, eVloge za VSE, eLD)	90.916	88.381
Elektronsko zajete vloge in dokumenti od fizičnih oseb v prostorih zavoda (lastnoročni podpis stranke s podpisno tablico)*	60.030	74.988
Prejeti elektronski dokumenti, ki so jih v sistem dodali strokovni delavci	40.007	28.896
Fizične vloge in dokumenti, prejeti po pošti ali osebno v prostorih zavoda (naknadno digitalizirani)*	104.315	104.084

Opomba: * Sprememba načina štetja (prilagoditev glede na spremembe pri postopkih)

Slika IV.1

V letu 2014 je zavod razvil rešitve in vzpostavili sistem za digitalizacijo dosjejev zavarovancev, prejetih papirnih vlog in prilog ter drugih papirnih dokumentov. Skladno z uvajanjem postopkov v UDG je digitaliziral dosjeje in papirno gradivo v teh postopkih. V letu 2023 je digitaliziral več kot 5,8 milijona listov dokumentov, kar je 10 odstotkov manj kot v prejšnjem letu.

Preglednica IV.28

DIGITALNO POSLOVANJE, DIGITALIZACIJA DOKUMENTOV		
DIGITALIZACIJA DOKUMENTOV	2022	2023
ŠTEVILO DIGITALIZIRANIH DOSJEJEV	39.209	35.380
Število listov	3.817.513	3.274.553
Povprečno število listov v dosjeju	97,4	92,6
ŠTEVILO DIGITALIZIRANIH VLOG	805.426	725.789
Število listov	2.320.614	2.223.144
Povprečno število listov v vlogi	2,9	3,1
ŠTEVILO DIGITALIZIRANIH POTRDIL O ŽIVETJU	13.461	13.969
Število listov	13.461	13.969
Povprečno število listov v dokumentu	1,0	1,0
ŠTEVILO DIGITALIZIRANIH VROČILNIC	215.633	225.282
Število listov	215.633	225.282
Povprečno število listov v dokumentu	1,0	1,0
ŠTEVILO DIGITALIZIRANIH IZJAV LD	88.001	85.094
Število listov	102.666	100.256
Povprečno število listov v dokumentu	1,2	1,2
SKUPAJ DIGITALIZIRANIH DOKUMENTOV (ŠTEVILO LISTOV)	6.469.887	5.837.204

V letu 2023 je zavod pripravil nekaj manj kot 1,4 milijona izvorno elektronskih izhodnih dokumentov, kar je slabe 4 odstotke več kot preteklo leto. Število odločb in sorodnih dokumentov (166 tisoč) se je povečalo za 8 odstotkov.

Poleg dokumentov in poslovnih sporočil, ki jih zavod strankam posreduje povsem elektronsko, s sredstvi elektronskega poslovanja in vročanjem v varen elektronski predal (digitalna odprema), največji del dokumentov fizičnim osebam posreduje prek tako imenovane elektronske odpreme. Elektronska odprema se izvaja v digitaliziranih poslovnih postopkih, ko so vsi dokumenti za stranko pripravljeni in upravljeni v izvorno elektronski obliki, vključno z elektronskimi podpisi strokovnih delavcev in direktorjev. Zavod dokumente pripravi na elektronsko odpremo in jih elektronsko posreduje izvajalcu storitve tiskanja in strojnega kuvertiranja, ki natisne en izvod, ga strojno kuvertira in posreduje stranki prek izvajalca poštna storitve.

V letu 2023 je zavod elektronsko (in digitalno) odpremil milijon 63 tisoč pošiljk strankam (v letu 2022 milijon 4 tisoč), v katerih je bilo več kot 1,66 milijona dokumentov z 2,42 milijona listov (v letu 2022 1,59 milijona dokumentov z 2,31 milijona listov).

Ker se elektronska in digitalna odprema izvajata v digitaliziranih postopkih, z njo merimo tudi stopnjo digitalne preobrazbe, ki se je že pred nekaj leti močno približala vrednosti 100. Zavod je zaradi doseženega obsega digitalizacije postopkov samo s prihrankom pri odpremi dokumentov v letu 2023 natisnil ocenjeno več kot 12 milijonov manj listov oziroma 60 ton manj papirja, s čimer je ob pomembnih neposrednih organizacijskih, ekonomskih in okoljskih učinkih digitalne preobrazbe dosegel tudi velike prihranke arhivskega prostora.

Preglednica IV.29

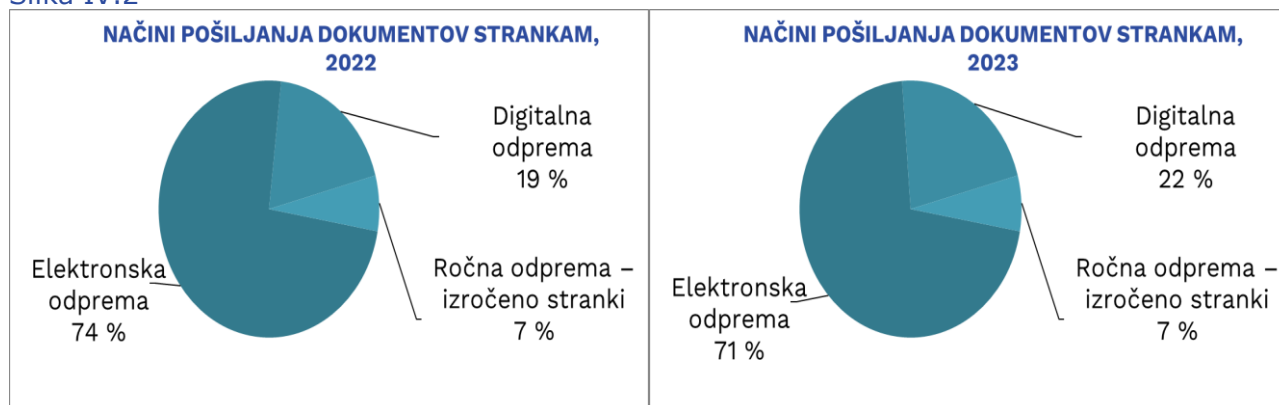
DIGITALNO POSLOVANJE – ELEKTRONSKI IZHODNI DOKUMENTI IN ODPREMA		
IZHODNI DOKUMENTI	2022	2023
ŠTEVILO IZVORNO ELEKTRONSKIH IZHODNIH DOKUMENTOV	1 . 327 . 409	1 . 378 . 897
Različni izhodni dokumenti	1 . 173 . 061	1 . 212 . 309
Odločbe	154 . 348	166 . 588
ŠTEVILO ELEKTRONSKO IN DIGITALNO ODPREMLJENIH DOKUMENTOV		
Pošiljke	1 . 004 . 317	1 . 062 . 966
Dokumenti	1 . 590 . 496	1 . 660 . 777
Listi	2 . 314 . 407	2 . 421 . 131
Listi v pošiljki	2 , 3	2 , 3
ŠTEVILO ROČNO (POŠTNO) ODPREMLJENIH DOKUMENTOV		
Pošiljke	1 . 860	1 . 939
Listi	14 . 532	16 . 345
Listi v pošiljki	7 , 8	8 , 4
KAZALEC DIGITALNE PREOBRAZBE (ODSTOTEK EL. ODPREME)	99 , 4	99 , 3

Naslednja preglednica in slika prikazujeta razmerje med različnimi načini pošiljanja dokumentov strankam. Glede na to, da so vsi dokumenti za stranke pripravljeni v izvorno elektronski obliki, je najhitreje, najceneje in najbolj učinkovito, če jih lahko zavod takšne takoj posreduje tudi strankam. Seveda je to mogoče le v primeru, ko stranke uporabljajo ustrezne digitalne storitve za elektronsko vročanje (ePredal, digitalna odprema ipd.). Ostalim strankam zavod dokumente posreduje s tako imenovano elektronsko odpremo, torej na način, da zavod izvorno digitalne dokumente elektronsko posreduje izvajalcu storitev, ki strankam prek poštne storitve posreduje natisnjen izvod dokumentov. Takšno pošiljanje je za zavod dražje, stranka pa odločbo dobi kasneje, zato si zavod prizadeva za povečanje deleža digitalno posredovanih dokumentov. Delež digitalno posredovanih dokumentov strankam je bil v letu 2023 22-odstoten, leto pred tem pa 19-odstoten. Manjši del dokumentov strankam zavod posreduje tudi v poslovnih prostorih, ko natisne fizične prepise dokumentov in jih izroči strankam.

Preglednica IV.30

DIGITALNO POSLOVANJE - NAČINI POŠILJANJA DOKUMENTOV STRANKAM		
IZHODNI DOKUMENTI	2022	2023
Digitalno odpremljene pošiljke (elektronsko vročene v ePredal, vročene z digitalno odpremo ali z uporabo drugih načinov odpreme pošiljk prejemnikom iz IS neposredno v izvorno digitalni obliki)	208 . 576	254 . 287
Elektronsko odpremljene pošiljke (elektronsko posredovane izvajalcu storitve tiskanja in kuvertiranja, ki samodejno natisne fizične prepise dokumentov, jih kuvertira in po izvajalcu poštne storitve pošlje naslovniku)	796 . 713	808 . 897
Ročno odpremljene pošiljke - natisnjene in izročene stranki	78 . 841	80 . 172

Slika IV.2

IV.4 OSTALE DEJAVNOSTI

IV.4.1 Pravna dejavnost

Splošna pravna dejavnost

V letu 2023 je bilo pred sodišči ter drugimi organi razpisanih 78 obravnav, od tega je bilo preklicanih 28 obravnav. Zavod se je udeležil 47 obravnav, udeležba je bila 94-odstotna.

V letu 2023 je bilo evidentiranih, pripravljenih, pregledanih oziroma parafiranih 367 pogodb ter 132 aneksov. Največ pogodb in aneksov je bilo sklenjenih na področju poklicne rehabilitacije, in sicer 174 pogodb (47,4 odstotka), na področju javnih naročil 49 (13,4 odstotka) in na področju avtorskih del 78 (21,3 odstotka). Zavod je podal 12 pravnih mnenj in izdal 7 izbrisnih dovoljenj. Zavod je v letu 2023 vodil 11 postopkov v zvezi z vloženimi zahtevami za dostop do informacij javnega značaja po ZDIJZ.

Regresne zadeve

V primerih, ko zavod zaradi nastanka zavarovalnega primera, za katerega je odgovorna tretja oseba, delodajalec ali zavarovalnica (v primeru prometne nesreče), zavarovancem prizna določene pravice, zavod z vložitvijo regresnih zahtevkov zahteva povrnitev škode. V letu 2023 je zavod na novo evidentiral 991 regresnih zadev (11,4 odstotka manj kot leta 2022), 1118 regresnih zadev je bilo zaključenih, od tega 339 iz preteklih let in 779 iz leta 2023. Vloženih in razširjenih je bilo 44 tožb (2,3 odstotka več kot leta 2022) za povrnitev škode v višini 534.044,54 evra.

Po določbi drugega odstavka 193. člena ZPIZ-2 ima zavod pravico zahtevati odškodnino v primerih iz tretjega odstavka 119. člena, 190., 190.a, 191. in 192. člena ZPIZ-2, ki obsega nastale stroške, celotne zneske pokojnin in vseh drugih prejemkov, ki jih izplačuje, ne glede na omejitve, določene v drugih zakonih, kot tudi škodo iz naslova izpadlih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po zakonu, ki ureja obvezna zavarovanja v prometu (ZOZP). Zavod tako v regresnih zadevah zahteva povrnitev škode iz naslova izplačanih prejemkov po ZPIZ-2 in/ali škodo iz naslova izpadlih prispevkov po 18. členu ZOZP. Zavod v teh zadevah sklepa tako sodne kot tudi izvensodne poravnave, v letu 2023 je zavod z zavarovalnicami sklenil 40 poravnav. V letu 2023 so bili poleg dogovora glede uporabe enotnega (zavarovalniškega) modela za izračun škode po 18. členu ZOZP, sklenjenega med zavodom in Zavarovalnico Triglav d. d., sklenjeni še enaki dogovori s Slovenskim zavarovalnim združenjem in Zavarovalnico Sava.

Izterjava preplačil, zahtevki zoper zavod

Zavod opravlja izterjavo preplačil na podlagi izdanih odločb o ugotovitvi preplačila. V primerih, ko plačila v roku ni, se postopek nadaljuje z vložitvijo predloga za upravno izvršbo. V letu 2023 je zavod začel z izterjavo v 886 zadevah, 1080 pa je bilo zaključenih. Na FURS je bilo vloženih 618 predlogov za upravno izvršbo (8,2 odstotka več kot v letu 2022) v skupnem znesku 322.820,95 evra glavnice in 7.184,88 evra obresti. V letu 2023 je v okviru teka postopka upravne izvršbe na podlagi ZDavP-2 absolutno zastaralo 166 zadev v znesku 271.403,88 evra glavnice in 21.315,39 evra obresti, ki je bil odpisan na podlagi sklepa sveta zavoda z dne 28. 9. 2023.

V letu 2023 je zavod prejel 4 tožbe zoper odločbe o ugotovitvi preplačila v skupnem znesku 30.080,84 evra. Zaključenih je bilo 10 zadev, 1 zadeva, prejeta v letu 2023, in 9 zadev iz preteklih let.

Zavod preplačila, ki nastanejo zaradi izplačil po smrti, izterjuje tudi preko rednih sodišč (kot upnik v zapuščinskem postopku oziroma z vložitvijo tožbe zoper dediče oziroma pooblaščenca

na računih). V letu 2023 je začel z izterjavo 270 zadev (4,7 odstotka več kot v letu 2022) v skupnem znesku 166.209,54 evra. Skupaj je zavod v letu 2023 zaključil 195 teh zadev, od tega 133 iz preteklih let in 62 iz leta 2023.

Za tuje nosilce zavarovanja je zavod v letu 2023 v izterjavo prejel 120 zadev (9,8 odstotka manj kot v letu 2022).

V letu 2023 je zavod na novo evidentiral 12 odškodninskih zadev (200 odstotkov več kot leta 2022). V 10 zadevah je prejel zahtevke oziroma tožbe v skupnem znesku 118.644,55 evra, od tega v dveh zadevah višina tožbenega zahtevka ni opredeljena. V 2 zadevah pa je zavod vložil zahtevka zoper zavarovanca, od tega v eni zadevi tožbeni zahtevek v višini 300.522,65 evra, v eni zadevi pa ni opredeljene višine zahtevka. Zaključenih je bilo 14 zadev, od tega 8 iz preteklih let in 6 zadev iz leta 2023.

Zavod je v letu 2023 v reševanje in izterjavo prejel še 23 drugih zadev oziroma zahtevkov (poklicna rehabilitacija, vračilo štipendij, izterjava neplačanih računov, delovnopravne zadeve) v skupnem znesku 27.990,56 evra (kar je 15 odstotkov več zadev kot v letu 2022). 24 zadev je bilo zaključenih, od tega 15 iz preteklih let in 9 iz leta 2023.

Insolventni postopki

Zavod je v letu 2023 kot upnik prijavljal terjatve iz naslova preplačil – osebni stečaji. V letu 2023 je bilo evidentiranih 17 novih zadev (10,5 odstotka manj kot v letu 2022), prijavljene so bile terjatve v skupni višini 32.036,73 evra. Skupaj je bilo v letu 2023 zaključenih 94 zadev, 89 prejetih iz preteklih let in 5 zadev iz leta 2023. V letu 2023 je bil v okviru postopka osebnega stečaja v 15 prijavljenih zadevah izdan sklep o odpustu obveznosti v znesku 25.394,21 evra, ki so bile odpisane na podlagi sklepa sveta zavoda z dne 28. 9. 2023.

IV.4.2 Organizacijska in kadrovska dejavnost

V decembru 2022 je svet zavoda sprejel Program dela in kadrovski načrt za leto 2023, ki je temeljil na FN 2023, ZPIZ-2 s spremembami in dopolnitvami, ZMEPIZ-1 in ZMEPIZ-1A, ZPIRS2223 ter drugih aktih.

Zavod je imel, po več argumentiranjih in zaprosilih za povečanje števila zaposlenih, konec leta 2023 dovoljenih 814 zaposlenih po kadrovskem načrtu, kar je 10 zaposlenih več kot v preteklem letu.

Kadrovski načrt v dovoljenem številu zaposlenih je bil realiziran v celoti. Od števila vseh zaposlenih 861 na dan 31. 12. 2023 se je v skladu z metodologijo preračuna po Pravilniku o vsebini in postopkih za pripravo in predložitev kadrovskih načrtov odštelo 47 zaposlitev, ki se ne štejejo v realizacijo kadrovskega načrta, saj so bile realizirane zaradi nadomeščanja začasno odsotnih zaposlenih oziroma zaradi popolnitve do polnega delovnega časa delno ali invalidsko upokojenih ali zaradi preračuna na polni delovni čas za delavce, ki delajo krajši delovni čas od polnega.

V letu 2023 je zavod sklenil delovno razmerje z 89 zaposlenimi. Od teh je 20 sklenilo delovno razmerje za nedoločen čas in 69 za določen čas na različnih področjih dela zavoda. Zaposleni se nadomeščajo glede na potrebe delovnega procesa, sicer pa se izvajata prerazporeditev dela in prenos nekaterih področij dela med organizacijskimi enotami.

Zavod ima že vrsto let težave pri pridobivanju strokovnjakov deficitarnih poklicev s področja informacijskih tehnologij in zdravnikov izvedencev. V zadnjih letih pa se pojavljajo tudi težave za zaposlitev ostalega kadra, potrebnega za izvajanje dejavnosti zavoda. Za nekatera razpisana delovna mesta s teh področij v letu 2023 ni bilo prijav oziroma ustreznih kandidatov. Zavod je zato razpise, podobno kot v preteklih letih, med letom večkrat ponavljal. Navedeno predstavlja kadrovsko tveganje glede zagotavljanja izvajanja nalog tako na področju IT in medicinskega

izvedenstva kot v zadnjem času tudi na ostalih področjih delovanja zavoda, predvsem na področju izvajanja zavarovanja in administracije IK.

Fluktuacija v letu 2023 je bila 8,1-odstotna in je za 1,9 odstotne točke nižja kot v letu 2022 (10-odstotna). V letu 2023 je delovno razmerje prenehalo 70 zaposlenim: zaradi upokojitve (19), sporazumnega prenehanja oziroma dogovora (35), poteka pogodbe za določen čas (12) in ostalih razlogov (4).

V letu 2023 je bila prisotnost na delu 92,2-odstotna (v navedenem odstotku je upoštevana efektivna prisotnost zaposlenih na delu, z urami letnega dopusta in urami praznikov, študijskega dopusta in strokovnega izobraževanja) in je za 0,7 odstotne točke višja kot v letu 2022 (91,5-odstotna). Odsotnost zaradi bolezni je bila 4,9-odstotna in je za 0,4 odstotne točke nižja kot leta 2022 (5,3-odstotna). Odsotnost zaradi nege je bila 1-odstotna in je za 0,1 odstotne točke višja kot v letu 2022 (0,9-odstotna). Zavod zadnja leta še s posebno pozornostjo spremlja bolniško odsotnost, analizira vzroke in sprejema potrebne ukrepe s ciljem zmanjšanja le-te.

Povprečna odmera letnega dopusta na zaposlenega je bila v letu 2023 za 0,4 dneva višja kot v letu 2022 in je znašala 34,1 dni (poleg osnovne odmere dopusta je največ odmerjenih dni še dodatno iz naslova pokojninske dobe, sledijo delovni pogoji in starost delavca).

V letu 2023 je bilo obračunanih 37.679,56 ur dela izven rednega delovnega časa, kar je 16,8 odstotka več kot v letu 2022, ko je bilo obračunanih 32.263,40 ur. Če bi opravljene ure izven delovnega časa opravljali v rednem delovnem času, bi zavod v letu 2023 za to dodatno potreboval 22 delavcev, kar je 3,5 delavce več kot v letu 2022, ko bi, če bi opravljene ure izven rednega delovnega časa opravili znotraj le-tega, potrebovali dodatno 18,5 delavcev.

Za nadurno delo v letu 2023 je bilo izplačanih 571.689,21 evra. V primerjavi z letom 2022 je znesek višji za 31,4 odstotka. Povišanje porabe sredstev se kaže na območnih enotah za 75,7 odstotka, medtem, ko se na centrali izkazuje upad, in sicer za 18,9 odstotka.

Na sedežu zavoda je bilo največ, 5805,52 ur, nadurnega dela opravljenega v Sektorju za nakazovanje pokojnin, kjer se je nadurno delo izvajalo skoraj čez celotno leto 2023, ko so izvajali realizacijo odločb in ostalih vrst zahtevkov, ki so nastali zaradi velike realizacije v izvajanju zavarovanja.

Večina nadurnega dela, opravljenega na območnih enotah, je bilo vezanega predvsem na reševanje zahtevkov na področju pokojninskega, invalidskega in mednarodnega zavarovanja zaradi povečanega števila in kompleksnosti zadev, do katerih je privedla vsa sprememba zakonodaje v zadnjih letih.

Na zavodu je bilo v letu 2023 opravljeno 9474 ur študentskega dela, kar pomeni, da je bilo v primerjavi z letom 2022 opravljenih za 22,3 odstotka več ur študentskega dela. Študentje so v večini delo opravljali v glavnih pisarnah območnih enot, kjer so pripravljali dosjeje za skeniranje, urejali stalno zbirko dosjejev ter opravljali druga manj zahtevna dela. Študentje, ki pa so delo opravljali na IK Celje in IK Ljubljana, so pisali izvedenska mnenja in vabila na invalidske komisije.

V letu 2023 je bilo izven zavoda organiziranih in izvedenih 137 izobraževanj, ki se jih je udeležilo 610 zaposlenih. Pri izvedbah izobraževanj so bile upoštewane usmeritve iz preteklih let in sledenje aktualnim dogodkom in novostim na različnih področjih dela. Večja udeležba zaposlenih je bila na predavanju o najpomembnejših novostih, ki jih prinaša ZVOP-2 in 6. konferenci pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Na področju izobraževanja je tudi v letu 2023 zaznati tako imenovan hibriden način izvedbe izobraževanj. Tovrstna oblika omogoča številnejšo udeležbo, ki pa je za zavod z vidika dostopnosti lažja, z vidika stroškov pa ugodnejša (odpadejo potni stroški, stroški nočitev in dnevnice). Zavodu je v letu 2023 uspelo organizirati tudi 16 internih izobraževanj z več kot 1500 udeleženci, kjer so se obravnavale strokovne teme, povezane s področjem poslovanja zavoda, ter varstvo osebnih podatkov, varstvo pri delu in drugo. Udeleženci so se v letu 2023 izobraževali skupaj 9473 ur (v letu 2022 8713 ur), kar pomeni, da se je posamezni zaposleni izobraževal v povprečju 11 ur (v letu 2022 v povprečju 10 ur). Vsak zaposleni je bil v letu 2023 vključen v najmanj eno izobraževanje. Poleg tega je

zavod zaposlenim omogočil izobraževanja preko portala »MojeZnanje.si«, kjer so zaposleni lahko kadarkoli dostopali do spletnih vsebin ponujenih izobraževanj (več kot 300 vsebin), kjer pa se prisotnost izven rednega delovnega časa posebej ne beleži. Vodstvo zavoda se je odločilo tudi za postopno vzpostavitev digitalne platforma SmartARENA, namen katere je, da se izobraževanje na delovnem mestu oziroma med delovnim časom obravnava kot pomemben del razvoja kadrov. Digitalna rešitev omogoča e-izobraževanje zaposlenih, poleg tega je zaposlenim na zavodu omogočen dostop do knjižnice, kjer je že pripravljenih več kot 200 e-izobraževanj, ki so med drugim tudi takih vsebin, da jih lahko zaposleni na zavodu uspešno uporabijo za pridobivanje dodatnega znanja.

Zavod v zadnjih letih stremi k izboljšanju izobrazbene strukture. Ob koncu leta 2023 je imelo 562 zaposlenih ali 65,3 odstotka sedmo stopnjo izobrazbe ali višjo od te (VII/1 in več).

Med 861 zaposlenimi je bilo 703 žensk (81,6 odstotka) in 158 moških (18,4 odstotka). Povprečna starost zaposlenih v zavodu je znašala 47,3 let in se je v primerjavi z letom 2022, ko je znašala 47 let, zvišala za 0,3 leta. Največ zaposlenih, 309 oziroma 35,9 odstotka, je starih od 40 let do 50 let.

Status invalida II. oziroma III. kategorije je imelo 32 zaposlenih, kar predstavlja 3,7 odstotka vseh zaposlenih. Od teh opravlja delo 20 zaposlenih po 20 ur tedensko in 6 zaposlenih po 30 ur tedensko. S polnim delovnim časom opravlja delo 6 invalidov.

S krajšim delovnim časom od polnega je delo opravljal 50 zaposlenih (5,8 odstotka), in sicer na podlagi: predpisov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (27 zaposlenih), predpisov o starševskem varstvu (9 zaposlenih) in ZDR-1, pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas z enim ali več delodajalci (14 zaposlenih).

Na podlagi predpisov, s katerimi je urejeno področje redne delovne uspešnosti, in sprejetega navodila so zaposleni zavoda, ki so v dveh ocenjevalnih obdobjih dosegli nadpovprečne delovne rezultate, prejeli izplačilo redne delovne uspešnosti.

Na zavodu smo sledili določilom sprejetih zakonov, mnenjem MJU in MDDSZ ter v zvezi s tem sprejemali potrebne ukrepe na kadrovskem in organizacijskem področju ter pri varnem delu zaposlenih.

Da bi zaposlenim omogočili lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter s tem še povečali njihovo zadovoljstvo, je zavod zaposlenim tudi v letu 2023 omogočil delo od doma. Na podlagi sprejetega pravilnika se je za delo od doma odločilo oziroma je bilo to omogočeno 653 zaposlenim, z različno dinamiko izvajanja. V letu 2023 so zaposleni v deležu 25,5 odstotka opravljali delo na domu, 52,9 odstotka na lokaciji zavoda, 21,6 odstotka pa je bilo druge izrabe delovnega časa (dopust, bolniška odsotnost, nega družinskega člana, porodniški dopust, službena pot ...).

Za uresničitev zastavljenih ciljev na področju izvajanja zavarovanja zavod redno spremlja obremenjenost zaposlenih, kar v praksi pomeni, da se mesečno ukrepa na področju izvajanja zavarovanja s preusmeritvami dotoka zadev, in sicer s spremembami kvot dotoka zadev za posameznega strokovnega delavca pri sistemu avtomatskega razdeljevanja zadev oziroma s prerazporeditvijo zadev med območnimi enotami.

IV.4.3 Splošna dejavnost

IV.4.3.1 Upravljanje z dokumentarnim gradivom

V glavnih pisarnah zavod skrbi za sprejem dokumentov, evidentiranje zadev in dokumentov, pripravo dokumentov za skeniranje in skeniranje. Povečuje se digitalizacija postopkov in optimizacija procesov. Dokumentarno gradivo v fizični obliki in za potrebe reševanja zadev se pretvarja iz mikrofilmske v digitalno obliko.

Elektronsko poslovanje omogoča racionalizacijo pri pošiljanju zadev med posameznimi organizacijskimi enotami. Preko projektov in delovnih skupin se povečuje izmenjava podatkov, potrebnih za izvajanje dejavnosti, ter usmerja fizične in pravne osebe na uporabo elektronskega poslovanja, kar posledično zmanjšuje dotok dokumentov v fizični obliki v glavne pisarne zavoda. Tudi pri odpremi dokumentov se povečuje uporaba elektronske odpreme, kar pomeni, da stranke dobijo dokumente hitreje, zavod pa zmanjšuje stroške natisa in poštnih storitev. Z večanjem elektronskega poslovanja, vzpostavitvijo različnih kontrol in poslovnih pravil se zmanjšuje možnost napak pri vodenju evidenc.

Posebna skupina, zadolžena za sistematično urejanje podatkov o zavarovancih in uživalcih pokojnin, pripomore, da so zavodove evidence točnejše in prispeva k učinkovitejšemu vodenju postopkov.

Na področju hrambe dokumentarnega in arhivskega gradiva je zavod sodeloval z Arhivom RS.

IV.4.3.2 Gospodarsko-tehnična dejavnost

Zavod je delno realiziral naloge iz načrta investicijskih odhodkov za leto 2023 in investicijska vzdrževalna dela v poslovnih prostorih in počitniških stanovanjih zavoda, in sicer zamenjavo stavbnega pohištva na OE Koper ter obnovo sanitarij z vodovodno in kanalizacijsko napeljavo na centrali v Ljubljani.

Poleg tega je sklenil triletno pogodbo z izvajalci vzdrževanja varnostnih sistemov in izvajalci zasebnega varovanja po vseh enotah.

Zavod je v letu 2023 izvedel tudi aktivnosti s področja varnosti in zdravja pri delu in pred požarom, ki se izvajajo po periodiki in določilih Izjave o varnosti z oceno tveganja, ter sklenil dvoletno pogodbo z izvajalcem strokovnih nalog na področjih varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požarom.

IV.4.3.3 Javna naročila

V letu 2023 je zavod zaključil 5 postopkov oddaje javnih naročil po ZJN-3, ki so se začeli izvajati v letu 2022, od katerih so bili 4 postopki uspešno pravnomočno zaključeni z izbiro najugodnejšega ponudnika, v 1 postopku so bile vse ponudbe zavrjene.

V letu 2023 je zavod začel z izvedbo 27 postopkov oddaje javnih naročil po ZJN-3, od tega jih je bilo 12 izvedenih po odprtem postopku (2 skupni javni naročili v izvedbi MJU), 13 po postopku naročila male vrednosti, 1 po konkurenčnem postopku s pogajanji in 1 po postopku s pogajanji brez predhodne objave. Na portalu javnih naročil je bilo v letu 2023 z obvestilom o javnem naročilu objavljeno 25 postopkov oddaje javnih naročil, od tega 12 tudi v Uradnem listu EU. Za 2 postopka oddaje javnih naročil sta bili na portal javnih naročil posredovani prostovoljni obvestili za predhodno transparentnost (za 1 postopek tudi v Uradnem listu EU).

17 postopkov oddaje javnih naročil po ZJN-3 je bilo v celoti uspešno pravnomočno zaključenih z izbiro najugodnejšega ponudnika. 2 postopka se nista zaključila z izbiro najugodnejšega ponudnika, ker ni bila oddana nobena ponudba. 8 postopkov do zaključka leta 2023 še ni bilo pravnomočno zaključenih.

Na podlagi uspešno pravnomočno zaključenih postopkov oddaje javnih naročil po ZJN-3 je bilo sklenjenih 34 pogodb.

V letu 2023 zavod v postopkih oddaje javnih naročil po ZJN-3 ni prejel nobenega zahtevka za revizijo.

Poleg omenjenih postopkov je zavod v letu 2023 začel 10 postopkov z zbiranjem ponudb na podlagi 20. člena Pravilnika o postopku za naročanje in prevzem blaga, storitev in gradenj v zavodu. 7 postopkov je uspešno zaključil s sklenitvijo pogodb. 1 postopek je bil neuspešno oddan, 2 postopka pa se nadaljujeta v letu 2024. Izvedel je tudi postopek za posebne vrste javnih naročil in sklenil 1 pogodbo.

Ostala evidenčna naročila so bila izvedena po enostavnem postopku, skladno s 14. členom pravilnika.

IV.4.4 Notranja revizija

Notranje revidiranje poslovanja je zakonska obveznost zavoda. Določeno je v ZJF in drugih predpisih.

Notranja revizijska služba je opravljala notranje revidiranje na podlagi predpisov in sprejetega letnega načrta notranjega revidiranja. V letu 2023 je opravila revizijske naloge, ki so navedene na prvi strani Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ, v trajanju 435 revizor – dni in svetovalno storitev: svetovanje v zvezi z Izjavo o oceni notranjega nadzora javnih financ. Notranja revizijska služba s svojim delovanjem, ki ga izvaja na podlagi predpisov za državno notranje revidiranje, prispeva k boljšemu poslovanju zavoda. Za izvrševanje priporočil iz revizijskih poročil in svetovalnih storitev, za vzpostavitev in delovanje učinkovitega sistema notranjih kontrol ter za pravilnost in gospodarnost poslovanja so odgovorna pristojna vodstva na vseh nivojih poslovanja zavoda.

IV.5 POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH TER IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC

Poslanstvo zavoda so v letu 2023 določali ZPIZ-2 z vsemi novelami in številni drugi zakoni: ZMEPIZ-1, ZPFOPIZ-1, ZIPRS2324, PKP, mednarodni predpisi ter statut in drugi splošni akti zavoda. Opredeljujejo ga z uresničevanjem socialne varnosti zavarovancev in uživalcev pravic. Njegovo uspešno uresničevanje se odraža predvsem v popolnosti podatkov MEZ, pravočasnem in kakovostnem uveljavljanju in varstvu pravic ter izplačevanju pokojnin in drugih prejemkov.

Upošteva razvojni program kot temeljni akt za oblikovanje ciljev za obdobje 2022–2025, letni program dela s kadrovskim načrtom za leto 2023, FN 2023 in druge planske akte, so v nadaljevanju predstavljeni doseženi cilji in rezultati dela.

Pregled doseženih ciljev in rezultatov ter primerjava s preteklim letom sta razvidna iz preglednice IV.31, podrobna pojasnila pa so navedena v posameznih poglavjih tega letnega poročila.

Preglednica IV.31

PREGLED DOSEGANJA CILJEV 2023						
ZAP. ŠT.	GLAVNI CILJI	KAZALNIKI IN CILJNA VREDNOST		ENOTA	DOSEŽENA VREDNOST V LETU 2022	DOSEŽENA VREDNOST V LETU 2023
1.	KAKOVOSTNA MATIČNA EVIDENCA	1.1	Zbiranje in obdelava M obrazcev matične evidence	Št. obdelanih obrazcev	6.770.838	7.441.000
		1.2	Zbiranje in obdelava obračuna davčnih odtegljajev (REK)	Št. obdelanih obrazcev	32.660.384	32.245.000
		1.3	Ureditev podatkov MEZ	Št. opravi	532.064	526.000
		1.4	Delež popolnosti obrazcev MEZ	%	99,00	99,20
2.	STROKOVNO, ENOTNO IN UČINKOVITO PRIZNAVANJE PRAVIC IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA	2.1	REŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVILA (SKUPAJ)	Št. rešenih zahtevkov	506.732	471.000
		2.1.1	Rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - I. stopnja	Št. rešenih zahtevkov	134.221	134.000
		2.1.2	Rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - I. stopnja	Št. rešenih zahtevkov	17.471	16.000
		2.1.3	Rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - II. stopnja	Št. rešenih zahtevkov	4.173	4.600
		2.1.4	Rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - II. stopnja	Št. rešenih zahtevkov	401	400
		2.1.5	Rešeni ostali zahtevki, opravi in storitve	Št. rešenih zahtevkov	350.466	316.000
		2.2	NEREŠENI ZAHTEVKI IN OPRAVILA (SKUPAJ)	Št. nerešenih zahtevkov	48.413	43.400
		2.2.1	Nerešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - I. stopnja	Št. nerešenih zahtevkov	21.472	14.500
		2.2.2	Nerešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - I. stopnja	Št. nerešenih zahtevkov	7.085	6.400
		2.2.3	Nerešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - II. stopnja	Št. nerešenih zahtevkov	1.791	1.650
		2.2.4	Nerešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - II. stopnja	Št. nerešenih zahtevkov	120	150
		2.2.5	Nerešeni ostali zahtevki, opravi in storitve	Št. nerešenih zahtevkov	17.945	20.700
		2.3.1	Povprečni čas trajanja postopkov za uveljavljanje pravic - I. stopnja	Št. dni	81	75
		2.3.2	Povprečni čas trajanja postopkov za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - I. stopnja	Št. dni	112	110
		2.3.3	Povprečni čas trajanja postopkov za uveljavljanje pravic - II. stopnja	Št. dni	109	65
		2.3.4	Povprečni čas trajanja postopkov za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - II. stopnja	Št. dni	101	90
		2.4.1	V roku rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - I. stopnja	%	61,9	65,0
		2.4.2	V roku rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - I. stopnja	%	82,4	85,0
		2.4.3	V roku rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic - II. stopnja	%	60,3	65,0
		2.4.4	V roku rešeni zahtevki za uveljavljanje pravic iz mednarodnega zavarovanja - II. stopnja	%	87,3	85,0
		2.5	Kontrola v postopkih priznanja pravic	Št. kontrol	24.077	20.000
		2.6	Delež opravljenih revizij	%	25,1	23,0
3.	KAKOVOSTNA ORGANIZACIJA IN IZVAJANJE MEDICINSKEGA IZVEDENSTVA	3.1	Ocena IK I. stopnje	Št. podanih izvedenskih mnenj	43.943	45.700
		3.2	Ocena IK II. stopnje	Št. podanih izvedenskih mnenj	11.185	11.300
4.	REDNO NAKAZOVANJE POKOJNIN IN DRUGIH PREJEMKOV	4.1	Čas od datuma izdaje odločbe do priprave obračuna za nakazilo	Povprečni čas (št. dni)	23,5	20,0
5.	FINANČNA STABILNOST	5.1	Realen FN in soglasje Vlade RS	Sklepa sveta zavoda in Vlade RS	Da	Da
		5.2	Plačilna sposobnost	Poravnane finančne obveznosti ob zapadlosti	Zagotovljena finančna sredstva	Zagotovljena finančna sredstva
		5.3	Izravnani prihodki in odhodki	Mlrd EUR	6,7	7,1
		5.4	Pravilni računovodski izkazi	Mnenje Računskega sodišča RS o računovodskih izkazih	Pozitivno	Pozitivno

PREGLED DOSEGANJA CILJEV 2023							
ZAP. ŠT.	GLAVNI CILJI	KAZALNIKI IN CILJNA VREDNOST		ENOTA	DOSEŽENA VREDNOST V LETU 2022	CILJNA VREDNOST 2023	DOSEŽENA VREDNOST V LETU 2023
6.	UČINKOVIT IN UPORABNIKOM PRIJAZEN INFORMACIJSKI SISTEM - DIGITALNA PREOBRAZBA ZAVODA	6.1	Delež digitaliziranih poslovnih procesov temeljne dejavnosti	%	100,0	100,0	100,0
		6.2	Delež elektronske odpreme in elektronskega vročanja v skupni odpremi dokumentov strankam	%	99,4	99,5	99,3
		6.3	Št. elektronsko zajetih vlog (e-ZPIZ, BiZPIZ, podpisne tablice)	Št. vlog	218.014	170.000	236.850
		6.4	Dodani dokumenti v dokumentni sistem	Št. dokumentov	47 mio	47 mio	54 mio
		6.5	Digitalizirani in optično brani papirni dokumenti	Št. listov	6,5 mio	6 mio	5,8 mio
7.	TRAJNOSTNI RAZVOJ ORGANIZACIJE POSLOVANJA IN KADROV	7.1	Število zaposlenih v skladu s predpisanimi vladnimi ukrepi	Št. zaposlenih	804	804	814
		7.2	Ocena zadovoljstva zaposlenih	Sistem ocenjevanja	3,8	3,8	3,9
		7.3	Ocena zadovoljstva strank	Sistem ocenjevanja	3,4	4,0	2,8

1. Kakovostna matična evidenca zavarovancev in uživalcev pravic

Kakovostna MEZ je pogoj za učinkovito priznavanje pravic iz obveznega zavarovanja, zato je potrebno sprotno zbiranje in obdelava podatkov. Zavod temu cilju stalno sledi.

V zbirki podatkov zavarovancev PIZ je zavod vodil podatke o vključenosti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje za 1.012.631 zavarovancev, ki so jih zavezanci za posredovanje podatkov posredovali v letu 2023. V primerjavi z letom 2022 (1.016.119 zavarovancev) je to za 0,3 odstotka zavarovancev manj. Za 4,8 odstotka pa se je povečalo število zavarovancev, ki delo opravljajo v okviru drugega pravnega razmerja in za katere se prijave v ter odjave iz zavarovanja ne vlagajo sproti, ampak zavod, v skladu s 130. členom ZPIZ-2, obdobje zavarovanja v tekočem letu oblikuje na podlagi podatkov FURS o višini osnov, od katerih so bili plačani prispevki iz naslova drugega pravnega razmerja za preteklo koledarsko leto. Zavod je tako v letu 2023 vodil podatke o vključenosti v zavarovanje za 1.140.165 zavarovancev, kar je za 0,2 odstotka več v primerjavi z letom 2022.

Zavod je v letu 2023 prejel skupaj 37.703.934 obrazcev obračuna davčnih odtegljajev (REK-1, REK-2 in REK-O obrazci), kar je 16,9 odstotka več od načrtovanega dotoka in 15,4 odstotka več kot v letu 2022.

V letu 2023 se je v bazi MEZ uredilo oziroma dopolnilo 265.363 podatkov o obdobjih zavarovanja in podatkov o osnovah, kar je 15,4 odstotka več od načrtovanega in 13,2 odstotka več kot v letu 2022. Večje število urejanj oziroma dopolnitev podatkov o obdobjih zavarovanja in podatkov o osnovah je predvsem posledica urejanj prijav in odjav v zavarovanje, ki so bile vložene na podlagi ZCmIS.

V primerjavi z letom 2022 je zavod v letu 2023 prejel oziroma oblikoval višje število M obrazcev, in sicer 7.748.200, kar je za 14,4 odstotka več kot v letu 2022 (6.770.838), dotok M obrazcev v letu 2023 pa je bil za 4,1 odstotka večji od načrtovanega. Zavod za delavce v delovnem razmerju še vedno oblikuje večje število M-4 obrazcev, ki so posledica popravkov M-4 obrazcev v primeru, ko delodajalec vloži popravek obrazca REK, in v primeru, ko je zaradi naknadnega plačila prispevkov, ki so bili s strani delodajalca plačani po preteku roka za plačilo (tudi na podlagi izterjave FURS), treba oblikovati novi obrazec M-4 z drugačnim obdobjem neplačanih prispevkov oziroma brez obdobja neplačanih prispevkov. Z vsakim letom se povečuje tudi število let, za katera je M-4 že oblikovan na podlagi podatkov na REK obrazcih in za katera delodajalci oddajajo popravek napak REK obrazcev, ki so v postopkih nadzora in revizije ugotovljene s strani zavoda (npr. v letu 2017 so se popravljali samo REK obrazci za leto 2017, v letu 2023 pa so se popravljali REK obrazci za leta 2017 do 2023).

Vse navedeno je vplivalo tudi na doseganje cilja popolnosti podatkov MEZ, ki je bila konec leta 2023 99,03-odstotna.

Zavod je v letu 2023 na področju MEZ prav tako sodeloval z ministrstvi ter drugimi institucijami pri izmenjavi podatkov o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter pripravi oziroma izvedbi določb ZDOsk-1, ZIUZDS in ZIUOPZP. Zavod je sodeloval tudi z metodološko skupino pri pripravi novega Pravilnika o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki je začel veljati s 1. 1. 2024. Prav tako je zavod interno pripravljajl navodila za nove spletne aplikacije in vsebinska navodila.

2. Strokovno enotno in učinkovito priznavanje pravic iz obveznega zavarovanja

2.1. Zagotavljanje nemotenega in strokovno enotnega izvajanja zavarovanja

V preteklem letu je bilo v Državni zbor RS vloženih manj predlogov novel ZPIZ-2 kot v letih pred tem. Kljub temu je bila ob koncu preteklega leta sprejeta in objavljena novela ZPIZ-2N, ki izboljšuje položaj delovnih invalidov, ki imajo priznano pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega in prejema delno invalidsko pokojnino po ZPIZ-1 oziroma delno nadomestilo po ZPIZ-2, novela pa je uvedla tudi zagotovljeno vdovsko pokojnino. Obe ureditvi se uporabljata od 1. januarja 2024, postopki izvedbe nove ureditve pa bodo, ob upoštevanju precejšnjega odstopa od predhodne ureditve, zahtevni. Ponovne parcialne rešitve socialno varstvene narave v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja vnašajo nova nesorazmerja.

Zavod je v preteklem letu sodeloval z resornim ministrstvom s pripravo mnenj, predlogov in pripomb v zvezi s predlogi novel ZPIZ-2 v zakonodajnem postopku, poleg tega pa tudi pri razreševanju odprtih vprašanj glede izvajanja ZPIZ-2 ter aktivnostih, ki jih je MDDSZ pričelo izvajati v zvezi z napovedno reformo pokojninskega in predvsem invalidskega zavarovanja v letu 2024. Zavod je podajal mnenja ter sodeloval tudi pri sprejemanju drugih predpisov. Poleg sodelovanja z resornim ministrstvom je zavod sodeloval tudi z drugimi ministrstvi. V preteklem letu je bilo veliko sodelovanja z MZ.

V lanskem letu je usklajevanje terjala predvsem vzpostavitev izvajalskih rešitev za uvedbo novega instituta oskrbovalca družinskega člana, ki nadomešča dotedanjega družinskega pomočnika in se je uvedel s 1. januarjem 2024.

V preteklem letu je bilo intenzivno tudi sodelovanje z ZZZS, s katerim so se predstavniki zavoda srečevali tako na temo absentizma kot tudi v zvezi s prihodnjimi spremembami invalidskega zavarovanja. Zaradi priprave na izvedbo ZDOsk-1 je bil izveden sestanek, na katerem se je izmenjalo izkušnje glede izvajanja pravice do DPP po mednarodnih predpisih. Zavod je ZZZS tudi pisno odgovarjal na izvedbena vprašanja glede podaje predloga za uvedbo postopka za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja ter se usklajeval v zvezi z izvedbo nove ureditve obveznega zdravstvenega prispevka.

Intenzivno sodelovanje je tudi v letu 2023 potekalo s FURS. Usklajevanja so potekala v zvezi s problematiko oblikovanja in popravljanja podatkov za oblikovanje pokojninske osnove na REK obrazcih, ugotavljanja lastnosti zavarovanca na podlagi odločb, izdanih v postopkih davčnega inšpekcijskega nadzora, in načinom ter obliko posredovanja podatkov na REK obrazcih. Poleg tega se je na sestankih obravnavala tudi problematika področja posredovanja podatkov na REK obrazcih.

Kadar se je urejala tematika iz delovnega kroga zavoda, je zavod aktivno sodeloval na sejah delovnih teles Državnega zbora RS ter Državnega sveta RS, tudi s predstavitvijo zavodovega Letnega poročila 2022.

Predstavniki zavoda so sodelovali v letu 2023 na kar nekaj konferencah in mednarodnih dogodkih.

Od Evropske komisije in OECD je zavod prejemal gradiva in naloge, ki so se nanašale na stanje pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji.

Nudil je informacije tujim delegacijam na študijskih obiskih, in sicer je zavod aprila obiskala delegacija iz Azerbajdžana, junija pa delegacija Kosova. Septembra so v Podgorici potekali pogovori organov za zvezo za pokojninsko področje Slovenije in Črne gore.

Vodstvo zavoda pa je med drugim septembra tudi aktivno sodelovalo na 13. srečanju direktorjev zavodov/fondov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ.

Poleg navedenega je zavod na področju obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja tudi v preteklem letu opravljal široko informativno dejavnost preko medijev in svoje spletne strani, posredoval informacije ter odgovore na tovrstna vprašanja novinarjev, fizičnih in pravnih oseb ter pripravljajl mnenja in posredoval zaprosene statistične podatke.

Vodstvo zavoda sproti spremlja in analizira problematiko, povezano z reševanjem zahtevkov na celotnem področju izvajanja zavarovanja in na rednih kolegijih generalnega direktorja sproti sprejema potrebne ukrepe za enotno izvajanje zavarovanja. Organizirajo se tudi posveti zavarovanja, v letu 2023 pa je zavod tudi uspešno soorganiziral 6. konferenco pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

2.2. Učinkovitost izvajanja zavarovanja

Med ključne kazalce doseganja zastavljenih ciljev nedvomno sodi pravočasno reševanje zahtevkov za uveljavljanje in varstvo pravic. V največji meri odraža končno realizacijo vseh predhodnih postopkov, potrebnih za priznanje pravic iz PIZ, in omogoča vrednotenje doseženih rezultatov dela. Pravočasno reševanje zahtevkov v pretežni meri vpliva tudi na ugotavljanje stopnje ravni zadovoljstva strank, javnosti in zaposlenih.

Zavod si je za leto 2023 zastavil doseči cilje, določene v Programu dela za leto 2023, ter hkrati povečati strokovnost na področju priznavanja in varstva pravic ter ME, zmanjšati število nerešenih zahtevkov, skrajšati čase reševanja in povečati število rešenih zadev v zakonitem roku.

Na gibanje zahtevkov ter posledično tudi na rezultate dela pri reševanju zahtevkov za uveljavljanje in varstvo pravic so tudi v letu 2023 bistveno vplivale novele ZPIZ-2, sprejete v zadnjih letih. Zastavljene cilje je zavod v večini realiziral, na nekaterih segmentih pa je iz podatkov razvidno nedoseganje načrtovanih ciljev, predvsem zaradi povečanega obsega dela, sprememb zakonodaje ter kadrovske problematike na določenih področjih poslovanja zavoda.

Zavod je v letu 2023 rešil oziroma opravil 534.495 zahtevkov in storitev, kar je 5,5 odstotka več kot v letu 2022 in največ v zgodovini zavoda. Z navedeno realizacijo je za 13,5 odstotka presegel načrtovano število rešenih zahtevkov v višini 471.000.

Dotok zahtevkov je v letu 2023 znašal 535.164 in je za 16,3 odstotka presegel postavljen letni načrt, ki je znašal 460.000 zahtevkov in je tudi za 3,8 odstotka višji kot v letu 2022. Višji dotok od načrtovanega se izkazuje na vseh področjih.

Zavod ob koncu leta 2023 izkazuje skupaj 49.082 nerešenih zahtevkov, kar je za 13,1 odstotka več, kot je bilo načrtovano. Posledica 1,4 odstotnega zvišanja nerešenih zahtevkov, v primerjavi s koncem leta 2022, ko jih je bilo 48.413, je v povečanju dotoka zahtevkov v letu 2023.

Med letom so se sprejemali potrebni ukrepi ter iskale ustrezne organizacijske, kadrovske, programske in druge rešitve na vseh področjih izvajanja zavarovanja v smislu obvladovanja zaostankov in skrajševanja povprečnih časov reševanja zahtevkov. Skladno z razpoložljivimi finančnimi sredstvi se je dodatno zaposlovalo za določen čas iz naslova povečanega obsega dela,

opravljalo se je nadurno delo, delo in zaposlene pa se je razporejalo med organizacijskimi enotami.

V letu 2023 je povprečni čas reševanja zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji znašal 79 dni in je za 2 dni krajši kot leta 2022 ter za 4 dni daljši od načrtovanega. Zavod je v letu 2023 v povprečju reševal zahtevke, v zvezi s pravicami do starostne, predčasne in delne pokojnine ter 40 odstotkov starostne pokojnine, 56 dni, kar je enako kot v letu 2022.

Povprečni čas trajanja postopkov na področju mednarodnega zavarovanj na I. stopnji je znašal 119 dni, kar je 7 dni več kot v letu 2022, ko je povprečni čas znašal 112 dni.

Pri reševanju pritožbenih zahtevkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se je povprečni čas v primerjavi z letom 2022 podaljšal, in sicer s 109 dni na 152 dni v letu 2023. Tudi pri reševanju pritožb iz mednarodnega zavarovanja se je povprečni čas v primerjavi z letom 2022 podaljšal, iz 101 na 119 dni v letu 2023.

V zakonitem roku dveh oziroma štirih mesecev je bilo leta 2023 v zavodu skupaj rešenih 64,2 odstotka zahtevkov za uveljavljanje pravic na I. stopnji s področja PIZ, kar je za 2,3 odstotne točke več kot v letu 2022. Je pa zavod s takšno realizacijo rešenih v roku na tem področju zelo blizu načrta, ki je v letu 2023 znašal 65 odstotkov.

Na področju mednarodnega zavarovanja na I. stopnji je bilo v zakonitem roku šestih mesecev v letu 2023 skupaj rešenih 80,6 odstotka zahtevkov, kar je za 1,8 odstotne točke manj kot v letu 2022 in za 4,4 odstotne točke manj, kot je načrtovano za leto 2023.

Na II. stopnji je zavod na področju PIZ v zakonitem roku rešil 21 odstotkov zahtevkov, kar je 44 odstotnih točk manj od načrtovanih za leto 2023 in za 39,3 odstotne točke manj zahtevkov rešenih v roku, v primerjavi z letom 2022, ko je bilo na tem področju v roku rešenih 60,3 odstotka zahtevkov.

Na področju reševanja mednarodnega zavarovanja je bilo v okviru pritožb v zakonitem roku rešenih 82,1 odstotka zahtevkov, s čimer je zavod na tem področju za 2,9 odstotne točke pod zastavljenim načrtom. V letu 2023 je zavod na tem področju v roku rešil za 5,2 odstotne točke manj zahtevkov v primerjavi z letom 2022, ko je zavod v roku rešil 87,3 odstotka zahtevkov.

V letu 2023 je bilo opravljenih 24.587 kontrol postopkov za priznanje pravic iz pokojninskega, invalidskega in mednarodnega zavarovanja ter postopkov s področja ME, kar je nekoliko več kot v letu 2022, ko je bilo opravljenih 24.077 kontrol. Z opravljenim številom kontrol je zavod dosegel načrtovano število opravljenih kontrol za leto 2023 v višini 20.000 kontrol.

Delež opravljenih revizij pozitivnih prvostopenjskih odločb o priznanju pravic je dosežen v višini 18,3 odstotka in je za 4,7 odstotne točke pod načrtovanim deležem opravljenih revizij za leto 2023, ki je načrtovan v višini 23 odstotkov in za 6,8 odstotne točke nižji kot v letu 2022, ko je delež opravljenih revizij znašal 25,1 odstotka. Zavod je v letu 2023 opravil skupaj 18.704 revizij pozitivnih odločb, kar je za 20,8 odstotka manj kot v letu 2022, ko je zavod opravil 23.614 revizij pozitivnih odločb.

3. Kakovostna organizacija in izvedba medicinskega izvedenstva

V letu 2023 so izvedenski organi obravnavali 57.017 zadev, kar je 17,3 odstotka več kot v letu 2022, in podali 66.106 izvedenskih mnenj, kar je 19,9 odstotka več kot v letu 2022. Večje število izvedenskih mnenj kot obravnav je posledica dejstva, da se v eni obravnavi lahko izda več izvedenskih mnenj.

IK I. stopnje so v letu 2023 obravnavale 44.881 zadev, kar je 13,3 odstotka več kot v letu 2022. Podale so 51.090 izvedenskih mnenj, kar je 16,3 odstotka več kot v letu 2022.

Drugostopenjski izvedenski organ zavoda, ki deluje v okviru IK II. stopnje, je v letu 2023 obravnaval 12.136 zadev in podal 15.016 izvedenskih mnenj. Obravnav je bilo 35,2 odstotka več, izvedenskih mnenj pa 34,3 odstotka več kot v letu 2022.

Od vseh podanih pozitivnih mnenj IK I. stopnje je bilo v revizijo poslanih 10.654 mnenj, kar je za 3,3 odstotne točke več kot v letu 2022. IK II. stopnje je v letu 2023 v reviziji na senatih podala 1194 izvedenskih mnenj, 9460 izvedenskih mnenj IK II. stopnje pa je bilo potrjenih s strani izvedencev posameznikov. Na senatih IK II. stopnje je bilo spremenjenih 718 izvedenskih mnenj ali 6,7 odstotka vseh revizij, kar je 0,3 odstotne točke manj kot v letu 2022. Obseg revizij naključno izbranih izvedenskih mnenj prvostopenjskega izvedenskega organa je bil v letu 2023 povečan, zaradi povečanega števila izvedenskih mnenj v reviziji za oceno telesne okvare.

V pritožbenem postopku je IK II. stopnje podala 4265 izvedenskih mnenj, kar je 3,7 odstotne točke več kot v letu 2022. Na podlagi pritožbe je bilo spremenjenih 34,1 odstotka izvedenskih mnenj prvostopenjskega organa zavoda, kar je za 2,5 odstotne točke več kot v letu 2022. Vzroki za spremembe v pritožbenem postopku so predvsem v tem, da so zavarovanci osebno pregledani in zelo pogosto prinesejo s seboj veliko nove medicinske dokumentacije, tudi zavarovanci v svoji pritožbi pogosto priložijo veliko dodatne medicinske dokumentacije, ki ni bila dostopna izvedencem IK I. stopnje, je pa nastala pred izdajo odločbe in jo je v skladu z veljavno zakonodajo IK II. stopnje morala upoštevati pri svoji obravnavi.

4. Redno nakazovanje pokojnin in drugih prejemkov

Zavod je v letu 2023 stremel k poslovni uspešnosti in zadovoljstvu prejemnikov pokojninskih in invalidskih prejemkov, kot tudi uživalcev prejemkov, ki jih je zavod dolžan izplačevati na podlagi drugih predpisov. Uspešna realizacija vseh novo uveljavljenih zakonskih sprememb v 2023 je bila poleg rednega in pravočasnega izplačevanja prejemkov, obračunavanja akontacije dohodnine v skladu z davčno zakonodajo, obračunavanja obveznosti za obvezno zdravstveno zavarovanje uživalcev ter zagotavljanja pravilnosti finančnih podatkov o obdelavi nakazil in prepovedi v SEPA okolju med zavodovimi prioritetnejšimi aktivnostmi. Učinkovito in strokovno je izvajal tudi realizacijo odločb o priznanih pravicah, izvrševal sodne in davčne sklepe o izvršbi ter upravno izplačilne prepovedi v skladu z ZIZ, ZDavP-2 in ZFPPIPP. Skrbel je za preprečevanje neupravičenih izplačil po smrti, mesečno elektronsko izmenjavo podatkov s tujimi nosilci socialnega zavarovanja, preprečevanje nastanka preplačil in si prizadeval, da bi bil čas od izdaje do realizacije odločbe čim krajši.

Povprečni čas od izdaje odločbe do priprave podatkov za obračun nakazila za leto 2023 znaša 20 dni, kar je za 3,5 dni manj v primerjavi z letom 2022 in toliko, kot je bilo načrtovano za leto 2023.

Januarja je zavod opravil prvi preračun oziroma znižanje delov pokojnin s 40 odstotkov na 20 odstotkov v skladu z ZPIZ-2G in v nadaljevanju mesečno izvajal preračune. Skupno je bilo v letu 2023 opravljenih 6155 takšnih preračunov.

Konec januarja 2023 je bil vsem uživalcem pokojnin, nadomestil iz invalidskega zavarovanja, priznavalnin ter drugih denarnih prejemkov, rezidentom RS, posredovan povzetek obračuna pokojninskih in invalidskih prejemkov, izplačanih v obdobju od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022.

Izvedene so bile vse uskladitve v skladu z veljavno zakonodajo med drugim tudi redna uskladitev pokojninskih prejemkov v višini 5,2 odstotka ter izplačilo razlike za januar 2023, v februarju uskladitev preživnin, v marcu uskladitev zneska dodatka za pomoč in postrežbo, invalidnin za telesno okvaro po ZPIZ-2 ter nadomestil in dodatkov za pomoč in postrežbo, priznanih po ZSVI, za 10,3 odstotka, v aprilu izveden poračun razlik nadomestil, priznanih po ZSVI, vezano na uskladitev nadomestil, priznanih po ZSVI.

Na podlagi 76. člena ZIPRS2324 je zavod v letu 2023 izplačal letni dodatek. S strani uživalcev je za potrebe obračuna letnega dodatka pridobil podatke o višini tuje pokojnine preko izjav.

Zavod je od posredovanih 135.379 izjav o višini tuje pokojnine (134.264 v letu 2022) prejel 115.820 izjav s podatki o višini tuje pokojnine.

Elektronska izmenjava podatkov o smrti je bila v letu 2023 izvedena povprečno mesečno za 80.596 uživalcev, kar predstavlja 79,5 odstotka vseh uživalcev s stalnim oziroma začasnim bivališčem v tujini (v letu 2022 je ta delež znašal 80,7 odstotka). V oktobru 2023 je zavod izvedel avtomatsko preverjanje upravičenosti do nadaljnjega izplačevanja prejemkov za 74,2 odstotka uživalcev z bivališčem v tujini, ostalim 20.829 uživalcem pa je v izpolnitev posredoval obrazce.

V decembru je zavod na podlagi 17. člena ZIPRS2324-A izplačal zimski letni dodatek za več kot 648 tisoč uživalcev.

Po sprejetju ZZVZZ-T je zavod v septembru pričel z aktivnostmi, vezanimi na uvedbo novega obveznega zdravstvenega prispevka, ki se je pričel obračunavati s 1. 1. 2024 v fiksnem znesku. Do konca leta so se nadaljevale aktivnosti za pripravo novih aplikacij in modula za obračun OZP za tiste uživalce, za katere bo plačnik zavod v skladu z ZIUZDS. Zaradi omenjenih zakonskih sprememb so se zaradi OZP adaptirali tudi modul za obračun akontacije dohodnine od prejemkov, REK obrazci in pripadajoča programska oprema za izvedbo nakazil.

Zavod je v letu 2023 izvedel 10.125.584 posamičnih nakazil, kar predstavlja 0,2-odstotni porast glede na leto 2022 in za 7,7 odstotka več od načrtovane vrednosti. Uživalcem je bilo skupno nakazanih 13.263.420 pokojnin in drugih denarnih prejemkov (11.648.290 v letu 2022), kar je 13,9 odstotka več kot preteklo leto.

5. Finančna stabilnost

Zavod je tudi v letu 2023 uspešno zagotavljal finančno stabilnost kot glavni cilj na finančnem in računovodskem področju. Dosežen je bil z zakonom in FN določen cilj o izravnanih prihodkih in odhodkih ter zagotavljanje likvidnosti brez zadolževanja. Nemoteno in pravočasno so bila izplačana vsa denarna nakazila uživalcem pravic in druge obveznosti.

Kazalnik učinkovitosti izvajanja PIZ je prikazan na dva načina, kot je razvidno v preglednici IV.32. Delež 1 prikazuje delež stroškov delovanja zavoda v vseh odhodkih, Delež 2 pa delež odhodkov za plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke zavoda za socialno varnost zaposlenih v vseh odhodkih. Delež 1 je v letu 2023 znašal 0,67 odstotka in se je v primerjavi z letom 2022 znižal zaradi nižje rasti investicijskih odhodkov in izdatkov za blago in storitve, kot je bila rast odhodkov. Delež 2 je v letu 2023 znašal 0,42 odstotka in se je v primerjavi z letom 2022 povišal zaradi višje rasti plač in drugih izdatkov ter prispevkov za socialno varnost zaposlenih, kot je bila rast odhodkov zavoda.

Preglednica IV.32

KAZALNIK UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PIZ (V ODSOTOKIH), 2014–2023										
LETO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
DELEŽ 1	0,80	0,72	0,77	0,75	0,71	0,77	0,71	0,70	0,70	0,67
DELEŽ 2	0,43	0,41	0,44	0,44	0,43	0,43	0,42	0,40	0,40	0,42

Zavod je pridobil pozitivno mnenje Računskega sodišča RS na računovodske izkaze za leto 2022.

6. Učinkovit in uporabnikom prijazen informacijski sistem

Leta 2023 se je nadaljevala širitev digitalnega poslovanja zavoda, potekalo je zaključevanje ključnih razvojnih projektov, velik obseg dela pri podpori ter informacijski izvedbi pa so terjale spremembe zakonodaje.

Potekal je intenziven razvoj in dopolnjevanje informacijskih rešitev na področjih nakazovanja pokojnin, uveljavljanja pravic, upravljanja dokumentarnega gradiva in matične evidence zavarovancev. Nadaljevala se je rast digitalnega poslovanja in uporabe digitalnih storitev. Uporaba digitalnih storitev za zavarovance in upokojene (eZPIZ) se je v letu 2023 povečala za 12 odstotkov, elektronsko poslovanje z organizacijami pa se je povečalo za 10 odstotkov.

Zavod je v letu 2023 izvajal dejavnosti promocije digitalnih storitev, priključil pa se je tudi projektu Ministrstva za digitalno preobrazbo, ki je digitalne storitve zavoda eZPIZ vključilo v izobraževanje državljanov za uporabo javnih digitalnih storitev na 222 »Digi info točkah«.

Zavod je v letu 2023 poglobil tudi druge vidike digitalnega poslovanja. Ob rasti digitalnih storitev eZPIZ in BiZPIZ se je, glede na prejšnje leto, za 14 odstotkov, na skoraj 54 milijonov dokumentov, povečal letni prirast zavodovega dokumentnega sistema. Skupno število dokumentov v dokumentnem sistemu (brez upoštevanja različnih verzij) pa je doseglo 444 milijonov.

Za uporabo storitev eZPIZ se je registriralo 110.587 uporabnikov, kar je 12 odstotkov več kot v preteklem letu. Uporabnikov storitev e-ZPIZ z veljavno registracijo na zadnji dan minulega leta je bilo 150.045, kar je 26 odstotkov več kot leto pred tem. Število oddanih in digitalno podpisanih eVlog je bilo v letu 2023 skoraj 24 tisoč in se je glede na prejšnje leto povečalo za 5 odstotkov. Storitve ePredal na portalu eZPIZ je v letu 2023 uporabljalo 12.763 uporabnikov, ki jim je zavod elektronsko vročil 27.105 dokumentov.

Na področju projektnega dela in izvedbe projektov je zavod nadaljeval z uresničevanjem zastavljenih nalog in ciljev, ki so opredeljeni v Razvojnem programu zavoda za obdobje 2022–2025 ter v strategiji razvoja ter prenove informacijsko-komunikacijske tehnologije. Delo se je nadaljevalo na treh projektih, in sicer: Izvedbeni projekt poslovanja z dokumentarnim gradivom (UDG II), Modernizacija upokojitvenega postopka (MUP) in Tretja faza prenove programske opreme za nakazovanje pokojnin v okviru izgradnje novega IS zavoda – razvoj in prenos obdelav nakazil v nov IS (MNP 2).

Zavod je v letu 2023 nadaljeval razvoj digitalizacije poslovanja in elektronskega poslovanja s strankami ter organizacijami. Posebno pozornost je namenjal celoviti avtomatizaciji postopkov, kjer je to mogoče.

Osebni informativni pokojninski kalkulator je v letu 2023 zabeležil skoraj 236 tisoč uporab, Splošni informativni pokojninski kalkulator pa več kot 123 tisoč uporab. Uporaba storitve Osebni pokojninski kalkulator se je glede na preteklo leto povečala za 15 odstotkov.

Na področju IKT infrastrukture so bile v letu 2023 dejavnosti pretežno usmerjene v posodabljanje in razširitve posameznih sistemov, s ciljem zagotavljanja večje varnosti, zanesljivosti in razpoložljivosti delovanja IKT sistema ter podpore razvojnim projektom.

Dopolnjevanje so bile varnostne rešitve, izvedene so bile številne nadgradnje ter prilagoditve za povečanje zmogljivosti glede na potrebe informacijskih storitev.

Zavod se je tudi v letu 2023 uspešno soočal z izzivi ter nadaljeval z dinamičnim razvojem digitalnega poslovanja in svojega IKT sistema, ki ga omogoča. Tudi leta 2023 je pretežni del zaposlenih zavoda svoje delo opravljal hibridno (del časa na lokaciji in del časa na domu). Z dopolnjevanjem računalniške opreme zaposlenih je zavod še izboljšal pogoje za tovrstno opravljanje dela.

Ker se elektronska in digitalna odprema izvajata v digitaliziranih postopkih, z njo merimo tudi stopnjo digitalne preobrazbe, ki se je že pred nekaj leti močno približala vrednosti 100. Zavod je zaradi doseženega obsega digitalizacije postopkov samo s prihrankom pri odpremi dokumentov v letu 2023 natisnil ocenjeno več kot 12 milijonov manj listov oziroma 60 ton manj papirja, s čimer je ob pomembnih neposrednih organizacijskih, ekonomskih in okoljskih učinkih digitalne preobrazbe dosegel tudi velike prihranke arhivskega prostora.

Ob razvojnih nalogah je bila osrednja pozornost usmerjena v zagotavljanje zanesljive informacijske podpore izvajanju dejavnosti zavoda.

Zavod je tudi v letu 2023 s preventivnimi in operativnimi aktivnostmi skrbel za zagotavljanje temeljnih načel varovanja informacij in podatkov, ki so zaupnost, celovitost in razpoložljivost, pri čemer pa je zelo pomembno delovanje vsakega posameznika.

Zavod je v letu 2023 nadaljeval razvoj sistema elektronskega poslovanja z organizacijami BiZPIZ in spodbujal njegovo uporabo. Skupna uporaba storitev BiZPIZ oziroma število izmenjanih dokumentov in poslovnih sporočil v izbranih storitvah BiZPIZ je v letu 2023 narasla za 10 odstotkov, na dobrih 77 milijonov.

7. Trajnosti razvoj organizacije poslovanja in kadrov

Zavod se zaveda, da brez primerne in strokovne kadra tudi s težavo dosega razvoj same organizacije in poslovanja zavoda. Prav zato posebno pozornost posveča kadrovanju in pridobivanju novega kadra in tudi zadržanju obstoječega kadra, ki se odraža na temeljih vzpodbujanja motivacije, zadovoljstva, pripadnosti, razvoja kompetenc in stalnega učenja.

Zavod je tako tudi v letu 2023 nadaljeval s postopnim izboljševanjem pogojev dela ter spodbujanjem dobrih medsebojnih odnosov med zaposlenimi. Posebno pozornost pa je namenil tudi izobraževalnim vsebinam za zaposlene.

Zaposleni so se v letu 2023 izobraževali skupaj 9473 ur (v letu 2022 8713 ur), kar pomeni, da se je posamezni zaposleni izobraževal v povprečju 11 ur (v letu 2022 v povprečju 10 ur). Vsak zaposleni je bil v letu 2023 vključen v najmanj eno izobraževanje.

a. Posodabljanje poslovnega okolja

Zavod je v okviru danih finančnih možnosti tudi v letu 2023 zagotavljal prijazno delovno okolje za stranke in zaposlene ter skrbel, da so bili prostori dobro vzdrževani. Poleg tega pa je zaposlenim, katerim narava dela to dovoljuje, omogočil delo od doma.

b. Zagotavljanje kakovostnega opravljanja storitev

Povprečna ocena splošnega zadovoljstva je znašala 2,8 in je za 1,2 odstotne točke nižja, kot je zavod načrtoval. Je pa rezultat nižji od pričakovanega predvsem zaradi spremenjenega načina spremljanja zadovoljstva in spremenjenih vprašanj v primerjavi s preteklimi leti.

Ob upoštevanju, da se iz leta v leto povečujeta obseg in zahtevnost dela, kar še zlasti velja za področje izvajanje zavarovanja, zavod zagotavljanje kakovostnega opravljanja storitev rešuje s povečano produktivnostjo dela, številnimi racionalizacijami ter uvajanjem dodatne informacijske podpore. Potrebno pa je poudariti, da zavod v letu 2023 ne bi mogel opraviti toliko dela oziroma zagotoviti realizacije ciljev v takem obsegu brez povečanja obsega dela izven rednega delovnega časa v obliki nadurnega dela.

c. Kadrovska politika

Zavod je ob koncu leta 2023 imel 814 zaposlenih. Kadrovski načrt v dovoljenem številu zaposlenih je bil realiziran v celoti.

Fluktuacija v letu 2023 je bila 8,1-odstotna in je za 1,9 odstotne točke nižja kot v letu 2022 (10-odstotna). Delovno razmerje je prenehalo 70 zaposlenim. Najvišji delež pri fluktuaciji izhaja iz redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi oziroma sporazumne prekinitve, in sicer v deležu 4,1 odstotka. Redno odpoved pogodbe o zaposlitvi oziroma sporazumno prekinitve je namreč podalo

43 zaposlenih. Delovno razmerje je zavod sklenil z 89 zaposlenimi. Od teh je 20 sklenilo delovno razmerje za nedoločen čas in 69 za določen čas na različnih področjih dela zavoda. Zaposleni se nadomeščajo glede na potrebe delovnega procesa, sicer pa se izvajata prerazporeditev dela in prenos nekaterih področij dela med organizacijskimi enotami.

Zavod ima že vrsto let težave pri pridobivanju strokovnjakov deficitarnih poklicev s področja informacijskih tehnologij in zdravnikov izvedencev. V zadnjih letih pa se pojavljajo tudi težave za zaposlitev ostalega kadra, potrebnega za izvajanje dejavnosti zavoda. Za nekatera razpisana delovna mesta s teh področij v letu 2023 ni bilo prijav oziroma ustreznih kandidatov. Zavod je zato razpise, podobno kot v preteklih letih, med letom večkrat ponavljal. Navedeno predstavlja kadrovsko tveganje glede zagotavljanja izvajanja nalog tako na področju IT in medicinskega izvedenstva kot v zadnjem času tudi na ostalih področjih delovanja zavoda, predvsem na področju izvajanja zavarovanja in administracije IK.

V letu 2023 je bila prisotnost na delu 92,2-odstotna in je za 0,7 odstotne točke višja kot v letu 2022 (91,5-odstotna). Odsotnost zaradi bolezni je bila 4,9-odstotna in je za 0,4 odstotne točke nižja kot leta 2022 (5,3-odstotna). Odsotnost zaradi nege je bila 1-odstotna in je za 0,1 odstotne točke višja kot v letu 2022 (0,9-odstotna). Zavod zadnja leta še s posebno pozornostjo spremlja bolniško odsotnost, analizira vzroke in sprejema potrebne ukrepe s ciljem zmanjšanja le-te.

Zavod vodi dolgoročno naravnano kadrovsko politiko, sklepa delovna razmerja in upravlja kadrovske vire v skladu s sprejetim kadrovskim načrtom in interventnimi ukrepi države.

Vsako leto zavod redno izvaja anketo o zadovoljstvu zaposlenih z delom in pogoji dela. Splošna ocena zadovoljstva je znašala 3,9 in je za 0,1 odstotne točke višja kot v letu 2022.

IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC

v/na **ZAVODU ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE SLOVENIJE**

(naziv proračunskega uporabnika)

Podpisani se zavedam odgovornosti za vzpostavitev in stalno izboljševanje sistema finančnega poslovanja in notranjih kontrol ter notranjega revidiranja v skladu s 100. členom Zakona o javnih financah z namenom, da obvladujem tveganja in zagotavljam doseganje ciljev poslovanja in uresničevanje proračuna.

Sistem notranjega nadzora javnih financ je zasnovan tako, da daje razumno, ne pa tudi absolutnega zagotovila o doseganju ciljev: tveganja, da splošni in posebni cilji poslovanja ne bodo doseženi, se obvladujejo na še sprejemljivi ravni. Temelji na nepretrganem procesu, ki omogoča, da se opredelijo ključna tveganja, verjetnost nastanka in vpliv določenega tveganja na doseganje ciljev, in pomaga, da se tveganja obvladuje uspešno, učinkovito in gospodarno.

Ta ocena predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v/na **Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije** (naziv proračunskega uporabnika).

Oceno podajam na podlagi:

- ocene notranje revizijske službe za področja:

matična evidenca zavarovancev in prispevki (sektor za izvajanje zavarovanja, služba za matično evidenco zavarovancev in prispevke); odločanje o pravicah iz invalidskega zavarovanja na Območni enoti Ljubljana in na Območni enoti Nova Gorica; matična evidenca zavarovancev in prispevki na Območni enoti Ravne na Koroškem z Izpostavo Velenje; inventura (popis sredstev in obveznosti do virov sredstev); finančna funkcija (sektor za finance in računovodstvo, služba za finance, načrtovanje in analiziranje); odločanje o pravicah iz pokojninskega zavarovanja na Območni enoti Ravne na Koroškem z Izpostavo Velenje in na Območni enoti Kranj z Izpostavo Jesenice; varstvo pravic zavarovancev iz mednarodnega zavarovanja (sektor za izvajanje zavarovanja, služba za mednarodno zavarovanje); izvajanja kontrole v postopkih za priznanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter pri vodenju postopkov s področja matične evidence na območnih enotah; izpis obdobj zavarovanj; delovanje enotnega klicnega centra

- samoocenitev vodij organizacijskih enot za področja:

pokojninsko zavarovanje, invalidsko zavarovanje, mednarodno zavarovanje, matično evidenco, nakazovanje pokojnin, izvedenstvo, finančno računovodsko področje, splošno področje, pravno organizacijsko kadrovske področje, informacijski sistem-informacijske tehnologije

- ugotovitev (Računskega sodišča RS, proračunske inšpekcije, Urada RS za nadzor proračuna, nadzornih organov EU, ...) za področja:

Revizijsko poročilo Računskega sodišča RS: Računovodski izkazi in pravilnost poslovanja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v letu 2022, številka: 323-1/2023/24, z dne 7. 12. 2023:

- ***pozitivno mnenje o računovodskih izkazih***

- **mnenje s pridržkom o pravilnosti poslovanja: določitev potrebnega števila javnih uslužbencev na posameznih delovnih mestih; sistemizacija delovnega mesta, ki ni določeno v Kolektivni pogodbi za dejavnost obvezne socialne varnosti; izplačilo jubilejne nagrade; matična evidenca zavarovancev; matična evidenca uživalcev pravic; evidenca o podanih izvedenskih mnenjih; izvajanje pobotov; nabava materiala, storitev in osnovnih sredstev; oddaja storitev izvedenskih mnenj; opravljanje študentskega dela; prodaja opreme.**
Razen navedenega, Računsko sodišče podaja mnenje, da je zavod v vseh pomembnih pogledih posloval v skladu s predpisi.

Zavod mora predložiti Računskemu sodišču RS odzivno poročilo v zvezi načrtom aktivnosti z opredelitvijo aktov, odgovornih oseb in rokov za pripravo sprememb Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest.

V/Na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (naziv proračunskega uporabnika)

je vzpostavljen(o):

1. Primerno kontrolno okolje (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še ni vzpostavljeno, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še ni vzpostavljeno, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

2. Upravljanje s tveganji

2.1. Cilji so realni in merljivi, to pomeni, da so določeni indikatorji za merjenje doseganja ciljev (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še niso opredeljeni, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še niso opredeljeni, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

2.2. Tveganja, da se cilji ne bodo uresničili, so opredeljena in ovrednotena, določen je način ravnanja z njimi (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še niso opredeljena, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še niso opredeljena, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

3. Na obvladovanju tveganj temelječ sistem notranjega kontroliranja in kontrolne aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

4. Ustrezen sistem informiranja in komuniciranja (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

5. Ustrezen sistem nadziranja, ki vključuje tudi primerno (lastno, skupno, pogodbeno) notranje revizijsko službo (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) na celotnem poslovanju, ☐
- b) na pretežnem delu poslovanja, ☒
- c) na posameznih področjih poslovanja, ☐
- d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi, ☐
- e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi. ☐

6. Notranje revidiranje zagotavljam v skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):

- a) z lastno notranjerevizijsko službo, ☒
- b) s skupno notranjerevizijsko službo, ☐
- c) z zunanjim izvajalcem notranjega revidiranja, ☐
- d) nisem zagotovil notranjega revidiranja. ☐

ad b) Navedite naziv **skupne notranjerevizijske službe**: /

Navedite sedež in matično številko skupne notranjerevizijske službe: /

Matična številka: /

ad c) Navedite naziv **zunanjega izvajalca notranjega revidiranja**: /

Navedite sedež in matično številko zunanjega izvajalca notranjega revidiranja: /

Matična številka: /

Ali (sprejeti) finančni načrt (proračun), za leto na katerega se Izjava nanaša, presega 2,086 mio EUR

Datum zadnjega revizijskega poročila zunanjega izvajalca notranjega revidiranja je: /

(dan XY , mesec XY in leto 20XY)

ad d) **Notranjega revidiranja nisem zagotovil, ker: /**

V letu 2023 (leto, na katerega se Izjava nanaša) sem na področju notranjega nadzora izvedel naslednje pomembne izboljšave (navedite 1, 2 oziroma 3 pomembne izboljšave):

tveganje za nepravočasno izvajanje postopkov, kjer je potrebna podaja izvedenskega mnenja, predvsem pri oceni dodatka za pomoč in postrežbo, in sicer:

- pridobitev dodatnega števila zaposlenih zdravnikov z ustrezno specializacijo in strokovno usposobljenostjo ter dodatnega števila pogodbenih izvedencev, predvsem za ocenjevanje dodatka za pomoč in postrežbo na domu: zavod je v letu 2023 zaposlil šest novih zdravnikov izvedencev, in sicer zdravnika izvedenca na Invalidski komisiji Kranj, ki je tudi predsednik Invalidske komisije, zdravnico izvedenko na Invalidski komisiji Maribor, zdravnico izvedenko na Invalidski komisiji Ljubljana, tri zdravnice izvedenke na Invalidski komisiji II. stopnje. Njihovo delo je zelo uspešno in v veliki meri prispeva k zmanjšanju nerešenih zadev kot tudi zmanjšanju povprečnega časa pri oceni delazmožnosti, oceni dodatka za pomoč in postrežbo in telesne okvare. V letu 2023 je bilo s strani sveta zavoda imenovanih 14 novih pogodbenih izvedencev ter ponovno imenovanih 58 dosedanjih izvedencev. V začetku leta 2024 je predvidena tudi nova zaposlitev zdravnice izvedenke na Invalidski komisiji Ljubljana.
- izvajanje aktivnosti skupaj z ZZZS za zagotovitev racionalnejših postopkov pri priznavanju začasne nezmožnosti za delo na ZZZS in pri postopkih o ugotavljanju trajnejše nezmožnosti za delo na ZPIZ z namenom čimprejšnje vrnitve zavarovanca v proces dela, po potrebi tudi s poklicno rehabilitacijo, kar je pogojeno tudi s spremembo zakonodaje: oba zavoda aktivno sodelujeta pri oblikovanju predlogov rešitev za zagotovitev racionalnejših postopkov z namenom čim prejšnje vrnitve zavarovanca v proces dela.
- izvajanje aktivnosti, predvsem skupaj z ZZZS, za odločitev, če bo v naslednjih letih prišlo, oziroma v kakšni obliki, do ustanovitve enotnega izvedenskega organa in ureditev statusa zdravnikov zaposlenih v zavodu (licence): Na MZ je bila ustanovljena delovna skupino za pripravo predloga Zakona o skupnem izvedenskem organu, katere namen je prav tako sprejetje predlogov za spremembo zakonodaje in večjo vlogo za zagotavljanje enotnega izvedenskega organa. Pravilno ovrednoten status medicinskega izvedenca in njegova umestitev v sistem bo ključnega pomena za ureditev kadrovske problematike na tem področju. Status medicinskega izvedenca v socialnih zavarovanjih se bo moral izenačiti z zdravniki, zaposlenimi v zdravstvu (problematika licenc, ki jih podeljuje Zdravniška zbornica, enoten plačni sistem za vse zdravnike itd.)
- aktivna vloga pri pripravi reforme oziroma prenove zakonodaje s področja invalidskega zavarovanja: zavod z MDDSZ aktivno sodeluje pri pripravi reforme oziroma prenove zakonodaje na področju invalidskega zavarovanja.

Kljub izvedenim izboljšavam ugotavljam, da obstajajo naslednja pomembna tveganja, ki jih še ne obvladujem v zadostni meri (navedite 1, 2 oziroma 3 pomembnejša tveganja in predvidene ukrepe za njihovo obvladovanje):

tveganje za nepravočasno izvajanje postopkov priznavanja pravic:

Predvideni ukrepi za obvladovanje tveganja:

- *aktivnosti za ustrezno povečanje števila zaposlenih, tudi s podporo sveta zavoda. Povečanje števila zaposlenih bi pomenilo bolj tekoče izvajanje postopkov in zmanjšanje nadurnega dela, ki je nujno ob premajhnem številu zaposlenih glede na obremenitve za doseg zastavljenih ciljev, ki so pri časih reševanja višji kot so načrtovani v razvojnem programu zavoda. Preobremenjenost in nadurno delo sta tudi dodatna razloga za povečano bolniško odsotnost in veliko fluktuacijo zaposlenih, predvsem na področju izvajanja zavarovanja, ki bi jih z ustreznim povečanjem števila zaposlenih vsekakor zmanjšali.*
- *aktivno in tvorno sodelovanje vodstva zavoda s pristojnimi organi v okviru pristojnosti (ki so zelo omejene) za ureditev plačnega sistema v javnem sektorju. Aktivnosti za ustrezno ovrednotenje dela v zavodu (da bi to prepoznali tudi zunanji odločevalci), saj se, zaradi specifik področja, ki ga pokriva zavod, pri starejših in novo zaposlenih pričakuje zelo dobro poznavanje zakonodaje in postopkov, tudi za čas pred osamosvojitvijo, kar posledično pomeni daljše obdobje uvajanja in nekajletno obdobje, da strokovni delavci res samostojno opravljajo svoje delo. Zato je odhode težko na hitro nadomestiti in ker jih je v zadnjem obdobju veliko, to pomeni še dodatno težavo pri izvajanju obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.*
- *aktivnosti za povečanje obsega sredstev za plačilo redne delovne uspešnosti, kjer bi lahko vsaj do neke mere nagradili delavce, ki bistveno presegajo pričakovane rezultate dela.*
- *sodelovanje s pristojnimi ministrstvi in drugimi organi pri pripravi zakonskih sprememb in zavzemanje, da ne prihaja do parcialnih sprememb zakonodaje, ki nalagajo zavodu poleg rednega dela, še na tisoče, pri nekaterih spremembah zakonodaje na deset tisoče dodatnih zahtevkov.*

Navedeni ukrepi: povečanje števila zaposlenih in posledično zmanjšanje preobremenjenosti, zmanjšanje nadurnega dela, zmanjšanje dodatnih obremenitev, povečanje plač, povečanje mase za redno delovno uspešnost so pogoj za zadržanje dobrega strokovnega kadra in manjšo fluktuacijo zaposlenih, kar bi pomenilo, da bi lahko zavod realiziral zastavljene cilje iz razvojnega programa, predvsem, da bi se skrajšali postopki reševanja zahtevkov in storitev in bi upravičenci čimprej prišli do svojih pravic in denarnih prejemkov.

Na ta način bi zavod še v večji meri izpolnjeval svojo temeljno vizijo: ZADOVOLJNA STRANKA, ZADOVOLJNA JAVNOST, ZADOVOLJNI ZAPOSLENI.

Predstojnik oziroma poslovodni organ proračunskega uporabnika:

Generalni direktor: Marijan Papež

Podpis

Datum podpisa predstojnika:

15. 1. 2024

V ZAKLJUČEK

Letno poročilo zajema vse pomembnejše statistične podatke o zavarovancih in uživalcih pravic ter gmotnem položaju upokojencev in delovnih invalidov, računovodsko-finančne podatke, podatke o izvajanju obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter podatke o poslovanju zavoda.

Uvodni del v zgoščeni obliki podaja temeljne značilnosti in ocene poslovanja v preteklem letu, v nadaljevanju pa so za več let, primerjalno in analitično, prikazani statistični ter drugi podatki po posameznih področjih dejavnosti. Podrobneje so prikazane tudi ravni pokojnin v daljšem časovnem obdobju, po spolu in v bruto ter neto zneskih in v razmerju do plač.

Iz podatkov in izkazov računovodskega poročila je razvidno, da je zavod v poslovnem letu 2023 imel v skladu z ZPIZ-2 izravnane prihodke in odhodke. Vse zakonske in druge obveznosti do zavarovancev in uživalcev pravic je izpolnjeval nemoteno in v predpisanih rokih, saj je vse leto posloval likvidno, brez zadolževanja.

Uspešnost poslovanja zavoda v preteklem letu kažejo tudi podatki iz poslovnega poročila, ki vsebuje tudi poročilo o doseženih ciljih in rezultatih ter izjavo generalnega direktorja o oceni notranjega nadzora javnih financ v zavodu.

Zavod je v letu 2023 zavarovancem in uživalcem pravic uspešno zagotavljal priznavanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pravočasno izplačeval vse pokojninske in druge prejemke ter na ta način izpolnjeval svoje poslanstvo, določeno v Razvojnem programu zavoda za obdobje 2022–2025.

Marijan Papež
generalni direktor